

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2566

Volume 17 No.2 May - August 2023

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2566

Volume 17 No.2 May – August 2023

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ บทความปริทัศน์ บทความทั่วไป บทความหนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลาง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาภาษาศาสตร์ ศีลภาสา ศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม สหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สมพร โปธินาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สีบชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพฤษช์ ชามะรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิวรการ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Professor Dr.William R. Barratt	Indiana State University
Professor Dr.Leslie B. Barratt	Indiana State University

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ตักสิลาการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธร วรรณธร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา พลพุทธา	กรรมการ
อาจารย์ ดร.สุจิตรา ฤทธิมนตรี	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปรีดาพันธุ์	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกกองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ มาศนมาดล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริศร์ พงษ์เพ็ญจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ปานสุขวัชร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำภาศรี พ่อคำ	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียาภรณ์ เจริญบุตร	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์	มหาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหัสสา พลนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรทัย อินตะไชยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล แสงพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร ยาสมร	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม

คณะกรรมการฝ่ายกลั่นกรองบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ซาปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธร วรรณธรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังธรรม พรทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.กัญญาวดี แสงงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปรีดาพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการตรวจรูปแบบบทคัดย่อภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.เดือนเพ็ญ รัชทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ยุทธจักร ลำจวนจิตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

หมายเหตุ

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นต้นฉบับ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

หน่วยงาน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ฉบับปีที่ 17 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2566 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษาคณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ	หน้า
บทความวิจัย.....	1
ผลของการสอนเน้นรูปแบบต่อการพัฒนาจรรยาบรรณปฏิบัติศาสตร์ภาษาที่สองของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ: วจนกรรมการขอรับรอง สิริกัญญา วรชิน และ อังคณา ทองพูน พัฒนศร.....	3
การสำรวจความสำเร็จของผู้ประกอบการที่เป็นพยาบาลไทย อุมาสมร หังสพฤกษ์, เพ็ญฟ้า อัมพรสถิต และ สรณ โภชนจันทร์.....	22
การพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภทรกมล นันตะนะ และ บุญชม ศรีสะอาด.....	35
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7-ELEVEN ของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี มุขมณี ขุนใหญ่ และ วณิชย์ ไชยแสง.....	48
ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กร กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด เพ็ญประภา ทินน้ำคำ และ ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์.....	62
ผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ชลมา ปาทาน, อำภาศรี พอค้า และ กรกนก ดลโสภณ.....	78
การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน เพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จารุวรรณี แพร์ศรีสกุล.....	91
โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พนัสเทพ กุลวงศ์, ไชยา ภาวะบุตร และ ธวัชชัย ไพไทร.....	102
การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยวนบ้านป่าบาง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ชนิษฐา ใจเป็ง.....	119

สารบัญ (ต่อ)

บทความ	หน้า
บทความวิจัย	
การพัฒนาแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก่วิทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครพนม วันศักดิ์ คำแหง.....	131
การจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยว ในจังหวัดสุพรรณบุรี ศศิพิมพ์มาศ หงษ์สมบัติ และ ศศิพิสุทธิ์ หงษ์สมบัติ.....	150
การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมาย ของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม ณัฐพล บำรุงราชภักดี และ เสกสันต์ เครือคำ.....	167
ผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม นริศรา แดงเทพโพธิ์.....	176
ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรัชญาภรณ์ แก้วรอด และ วณิชย์ ไชยแสง.....	188
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์และความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ กรณีศึกษา ผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี สายชล เรืองเดช และ สืบชาติ อันทะไชย	200
การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้น ลิตานนท์ เดชโฮม, กัญญาวดี แสงงาม และ จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์.....	214
การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา วิชาญ จารุกาญจน์ และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว	225
การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ลำไย สีหามาตย์, ดรุณี อภัยกาวิ และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์.....	242

สารบัญ (ต่อ)

บทความ	หน้า
บทความวิจัย.....	
แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต ลัดดาวัน เนานาดิ, ไซยา ภาวะบุตร และ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์.....	254
บทความวิชาการ.....	265
การประยุกต์ใช้ทฤษฎีจูงใจในการจัดการทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ของการทำงานในองค์กร อิงอร ต้นพันธ์, ทศพร มะหะหมัด และ เอกสิทธิ์ สนามทอง.....	267
ภาคผนวก.....	278
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	280

บทความวิจัย

ผลของการสอนเน้นรูปแบบต่อการพัฒนาวจนปฏิบัติศาสตร์ภาษาที่สองของผู้เรียน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ: วจนกรรมการขอเรื่อง

The effect of FonFs explicit pragmatic instruction on EFL learners' L2 pragmatic
development: Requesting

สิริกัญญา วรชิน¹และ อังคณา ทองพูน พัฒนศรี²

Sirikanya Worachin¹ and Angkana Tongpoon-Pattanasorn²

Received : 30 ม.ค. 2565

Revised : 17 เม.ย. 2565

Accepted : 19 เม.ย. 2565

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนอกเหนือจากการพัฒนาทักษะทั้งสี่ในการสอนภาษาอังกฤษแล้ว นักวิจัยทางด้านภาษายังให้ความสนใจในการพัฒนาวจนปฏิบัติศาสตร์ภาษาที่สองอีกด้วย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลของการสอนเน้นรูปแบบในการพัฒนาวจนปฏิบัติศาสตร์ภาษาที่สองของผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศผ่านวจนกรรมการขอเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ บทบาทสมมติเกี่ยวกับการขอเรื่อง จำนวน 6 สถานการณ์ ข้อสอบไวยากรณ์แบบเลือกตอบและแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนเน้นรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาภาษาอังกฤษที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ a Wilcoxon Signed-Rank Test ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าการสอนเน้นรูปแบบสามารถพัฒนาความรู้ด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ภาษาที่สองของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลจากการตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนเน้นรูปแบบ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่าการพัฒนาวจนปฏิบัติศาสตร์ภาษาที่สองของผู้เรียนควรมีการสอนลักษณะทางไวยากรณ์ควบคู่กับรูปแบบการใช้ภาษาเพื่อให้การเรียนการสอนภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

Keywords: วจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างภาษา, การสอนเน้นรูปแบบ, วจนกรรมการขอเรื่อง

Abstract

Nowadays, apart from developing the four skills in English language instruction, researchers in language realms have also been interested in the development of second language pragmatics (L2 pragmatics) or interlanguage pragmatics (ILP). Therefore, the present study aimed to examine the effects of FonFs explicit pragmatic instruction on the development of Thai EFL learners' Interlanguage Pragmatics (ILP) in the speech act of requesting. Research instruments included six role-play situations, the multiple-choice grammar test, and an attitude questionnaire. The participants of the study were ten Business English major students in a university. The statistics used in this study consisted of a Wilcoxon Signed-Rank test, as well as frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results revealed that FonFs explicit pragmatic instruction

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาต่างประเทศยุคใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล: s.worachin@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ Ph.D. student in Applied Linguistics, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khonkaen University, Email: s.worachin@gmail.com

² Associate Professor in Applied Linguistics, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khonkaen University,

could improve EFL learners' L2 pragmatics. In addition, the participants had positive attitudes towards FonFs explicit pragmatic instruction. The suggestion from the results of the study recommends that teaching interlanguage pragmatics should include both related grammatical features and pragmatic features.

Keywords: Interlanguage pragmatic, FonFs explicit pragmatic instruction, Requesting

Introduction

Since the early 1980s, the field of second language (L2) pragmatics education has grown in popularity as a result of research demonstrating its teachability, resulting in the contemporary understanding of how to teach this aspect of language effectively (Taguchi, 2011a). Meanwhile, the field has widened to encompass various features, including routines (House, 1996; Tateyama et al., 1997), hedging devices (Barraja-Rohan, 2011; Wishnoff, 2000), and speech acts (Fukuya & Clark, 2001; Kondo, 2008; Martinez-Flor & Fukuya, 2005; Pearson, 2006; Takahashi, 2001; Takimoto, 2006a, 2006b, 2008; Tateyama, 2009).

Meanwhile, various second language acquisition (SLA) theories have been used to denote the processes and outcomes of pragmatic instruction, including explicit and implicit learning (Alcón-Soler, 2005; Rose & Ng, 2001; Takimoto, 2008), processing instruction (Takimoto, 2009), noticing and consciousness-raising theories (Kondo, 2008; Takahashi, 2001), form-focused instruction (Fukuya & Zhang, 2002; Martinez-Flor & Fukuya, 2005), and sociocultural theories (Van Compernelle & Williams, 2012a, 2012b). Among these subjects, the outcomes of explicit and implicit instruction have garnered considerable attention (Li, 2013).

Explicit instruction is a structured method of teaching that focuses on proceeding in small steps, testing for student comprehension, and ensuring that all students participate effectively and successfully (Rosenshine, 1987). During explicit teaching, students' attention is drawn to specific linguistic features and how they are perceived in different contexts.

Most previous studies of interlanguage pragmatics (ILP) instruction found that explicit instruction is effective in improving learners' L2 pragmatics (e.g., Eslami-Rasekh & Mardani, 2010; Ghraibeh, Mirzaee & Yaghoubi-Notash, 2016; Halenko, 2016; Irshad & Bukhar, 2020; Liu, 2007; Mirzaei & Esmaeili, 2013; Mohammed, 2012; Rajabia et al., 2015; Safont-Jorda, 2004; Silva, 2003; Vellenga, 2008). For example, Eslami-Rasekh and Mardani (2010) found that explicit instruction can enhance EFL learners' apology strategies. Similarly, a study by Gharibeh et al. (2016) showed that explicit instruction facilitates EFL learners' ability to perform the speech act of refusal. Investigating Halenko's (2016) study, the results revealed that explicit pragmatic instruction plays a positive role in improving the pragmatic speaking competence of Chinese ESL learners in the UK. According to Irshad and Bukhar (2020), explicit pragmatic instruction is necessary for the pragmatic competence of Pakistani learners of English. Likewise, Liu (2007) found that explicit pragmatic instruction has a positive effect on Taiwanese EFL learners' ability to make requests. Mohammed (2012) examined the effect of explicit instruction on the development of Iraqi EFL learners' pragmatic competence. The results revealed that explicit instruction plays a positive role in improving learners' requests and refusals. In a similar fashion, Mirzaei and Esmaeili (2013) found that explicit instruction can facilitate the development of pragmatically

appropriate use and interpretation of language. According to Rajabia et al.'s (2015) study, explicit instruction facilitates EFL learners' apology strategies in different situations. In a study by Safont-Jorda (2004), explicit instruction was shown to have a positive effect on participants' use of request strategies. In addition, the results of Silva's (2003) and Vellenga's (2008) studies showed that explicit instruction can enhance learners' pragmatic ability to perform speech acts in the L2.

While previous studies have looked into the effects of explicit pragmatic instruction on interlanguage development, few investigations have been carried out to study the role of grammar teaching or focus on forms (FonFs) on L2 pragmatic development. This may be due to the minimal role of grammatical teaching in pragmatic instruction. In other words, the effect of grammar teaching on pragmatic development is not clearly seen. Previous literature has shown that FonFs can help learners directly attend to linguistic forms. In a FonFs class, learners are provided with opportunities to use target features in controlled exercises and engage in tasks requiring them to notice and use these features (Ellis et. al., 2002). A previous study by Nguyen et al. (2012) evaluated the relative effectiveness of implicit and explicit form-focused instruction on Vietnamese English learners' acquisition of the set of speech acts that comprise constructive criticism in writing. In their study, the explicit group was given consciousness-raising activities and taught both pragmatic and meta-pragmatic forms of the set of speech acts, whereas the implicit group was given pragma linguistic input enhancement and recast activities without being taught any forms of constructive criticism. The control group did not receive any activities or treatment. The results showed that both the explicit and implicit groups improved on the immediate post-test and the delayed post-test and outperformed the control group.

This study shed some light on the role of explicit teaching of grammar on L2 pragmatic development. However, it did not systemically teach the specific grammar features of constructive criticism and the effect of grammatical instruction on pragmatic development is not clearly understood. With a clearer sense of how grammatical features are integrated into ILP instruction, it is possible to better understand the role grammar plays in second pragmatic development. Finally, none of the previous studies examined the roles of FonFs or grammar teaching in ILP or included Thai participants, especially in the speech act of requests. Effective requests are required for successful communication to occur and to create good relationships. It is well documented that language learners and even native speakers struggle with making effective requests even simple ones (Blum-Kulka & Olshain, 1984). Therefore, the purposes of this study are to examine the effects of explicit pragmatic instruction and FonFs on two aspects of Thai EFL learners' L2 pragmatics in the speech act of requesting (i.e., pragmatic appropriateness and linguistic accuracy) and to examine EFL learners' opinions on the explicit pragmatic instructions and FonFs.

Objectives

1. To examine the effect of FonFs explicit pragmatic instruction on improving Thai EFL learners' L2 pragmatics.
2. To examine opinions of Thai EFL learners on improving L2 pragmatic development through the FonFs explicit pragmatic instruction

Literature Review

This section reviews previous literature related to this research.

1. Explicit instruction

Interventional research on pragmatic development has included studies comparing instruction to no instruction or pure stimulus, teachability studies, and studies comparing various teaching methods. In a review of the relevant literature, Rose (2005) discovered that general pragmatic features are teachable and instruction can lead to pragmatic development. Nonetheless, it is unknown which real-world teaching approach yields the best results.

Explicit instruction is a structured method of teaching that emphasizes taking small steps, testing student comprehension, and ensuring that all students participate effectively and successfully (Rosenshine, 1987). Students' attention is drawn to specific linguistic features and how they are perceived in different contexts.

Those who advocate for explicit pragmatic instruction assert that it aids EFL learners in developing a pragmatic understanding of target speech acts by directing their attention to specific forms. Explicit instruction is based on Schmidt's (1993) noticing hypothesis, which suggests that learners should pay conscious attention to pragmatic information in the L2 rather than simply being exposed to pragmatic-rich input. A focus on forms is facilitated by explicit instruction that emphasizes pragmatic aspects. While learners' attention is activated by pragmatic instruction, they do not immediately incorporate pragmatic features into their own language use (Alcon, 2005; Gholamia & Aghaib, 2012; Martinez-Flor & Alcon, 2007).

2. Focus on forms instruction

Focus on forms (FonFs) instruction is a method of teaching that focuses on presenting discrete points of grammar in isolated lessons based on a structured syllabus (Long, 1991). According to Wilkins (1976), this instruction takes what is called a syntactic approach to syllabus design. As such, it is aimed at teaching specific grammatical structures, similar to traditional grammar instruction (Farrokhi & Talabari, 2011). FonFs focuses on learning through a conscious process (Schmidt, 1995), which takes place through explicit discussion and assimilation of rules. FonFs learners attend directly to linguistic forms, isolated from meaning.

In this approach, the learner's role is to integrate the forms into their L2 communication. The created syllabi, along with corresponding materials, methodology, and classroom pedagogy, leads to form-centered instruction. Pedagogical elements, accompanied by classroom strategies, are designed to demonstrate and help learners practice a collection of linguistic items or forms (Celik, 2016; Doughty & Williams, 1998; Spada & Lightbown, 2008). Designed for the benefit of learners, FonFs instruction follows a sequence of “presentation of a grammatical structure, its practice in controlled exercises, and the provision of opportunities for production—or PPP” (Ellis, 2001; Ellis et al., 2002).

3. Speech act of requesting

Requesting, a type of directive, is a speech act that conveys a desire that the hearer performs an act that benefits the speaker (Trosborg, 1995). According to Blum-Kulka and Olshtain (1984), requesting is always a pre-event act carried out in an attempt to cause an event to happen or change the way it happens. Grammatical structures used in this act are supportive moves (adjunct to head acts), interrogatives (yes/no

questions), gerund forms, negations, past tense, and embedded “if” clauses (adapted from Blum-Kulka & Olshtain, 1984).

Making requests is one of the most challenging speech acts for students, as it requires a high degree of efficacy and appreciable capability in terms of cultural and linguistic sensitivities (Blum-Kulka & Olshtain, 1984). For example, in view of the imposition of a request, indirect methods should be employed appropriately according to cultural norms and the situational context. As such, learners should consider the cultural differences between their first language and the target language when expressing requests.

As a form of speech act that has triggered the interest of many researchers in ILP studies (Fukushima, 2003), speech acts of requesting have been examined in terms of how they are produced, how language learners apply them in different contexts, and how they can be taught in pedagogical settings. One example of collaborative research at the international level on this topic and related issues is the Cross-Cultural Speech Act Realization Project (CCSARP). The most common approach to analyzing data among CCSARP studies is the use of coding schemes (Rajabia et al., 2015).

Previous studies on this subject can be classified into two groups: interlanguage studies and cross-cultural research. Interlanguage studies center on language learners' development of the target language (Blum-Kulka & Olshtain, 1984; Hassall, 1997, 2001; Svanes, 1992; Takahashi & DuFon, 1989). Cross-cultural studies, meanwhile, are centered on comparisons between native and non-native speakers' output (Cenoz & Valencia, 1996; Chiravate, 2011; Kogetsidis, 2008; Wei, 2012).

Methodology

This section outlines the research methodology adopted in this study.

1. Population and sample group

The population in this study were Thai EFL learners studying English at the tertiary level. Initially, the sample group of this study included sixteen second-year Thai EFL university students majoring in Business English and enrolled in the 15-week “Business English 2” course in the first semester of 2020. They were selected using a convenience sampling method. However, some participants decided to drop out during the data collection process or did not take both the pre-test and the post-test. Therefore, the number of participants who participated in all measures was ten ($n = 10$).

2. Instruments

The measuring instruments used in this study were role-play tasks, a grammar test, and an attitude questionnaire.

A role-play task was used as a pre-test and post-test in the present study. The task required the participants to supply participate in six open-ended role-play situations involving the speech act of requesting and corresponding pragmatic judgments. The six contexts were selected according to the results of a pilot study using Hudson, Detmer, and Brow's (1995) framework, i.e., university students' familiarity and circumstances around the university. The six open-ended role-play situations included in the classroom, in the cafeteria, in the teachers' room, at the market, at the milk shop, and at their friends' apartment.

The situations for the speech act varied in accordance with social status and social distance (Brown & Levinson, 1987). Social status or relative power refers to "the ability of one person to apply their will to another" (Brown & Levinson, 1987). It is a non-reciprocal relationship between at least two individuals, in the sense that neither has control in the same area of action. According to Han (2013), social status or power can be divided into three categories: high, equal, and low. High means the addressee has more power than the speaker, equal means the addressee and the speaker have parallel status and low means the addressee has less power than the speaker.

In terms of social distance, the degree of familiarity of the interlocutors was expressed and divided into two types: familiar and unfamiliar (Brown & Levinson, 1987). Han (2013) classifies social distance into three dimensions: intimate, acquaintance, and stranger. Intimate means the interlocutors know each other very well, acquaintance means the interlocutors are familiar with each other, and stranger means the interlocutors do not know each other. Consequently, in the present study, three levels of social status (high, equal, and low) and three levels of social distance (stranger, acquaintance, and intimate) were considered when developing pragmatic situations for the speech act of requesting.

An example of a role-play situation is shown in Figure 1.

Requesting speech act (equal social status and acquaintance social distance) You are a university student. You left your class notes in your dormitory. You need to borrow Your classmate's notebook. <i>What would you say?:</i> You are a university student and A's classmate. You can lend A your class notes. <i>You accept her</i>

Figure 1 Example role-play situation

The data from the role-play questions were scored on two measures (accuracy and appropriateness) by two raters: a native speaker and the first author of the study using the following rubric (see Table 1). Prior to the scoring, the native speaker was trained how to use the scoring rubric. When there were disagreements in score assignments, the raters discussed to arrive at consensus. After the training, the two raters rated all answers separately. The inter-rater reliability between the two raters using Cohen's Kappa showed a strong correlation of 0.93, or 93 percent of agreement.

Rubrics for scoring second learners' requests on appropriateness and accuracy is shown in Table 1

Table 1 Rubrics for scoring second learners' requests on appropriateness and accuracy from six-role play situations

<i>Pragmatic appropriateness (2 points)</i>	
Score of 2	<p>Appropriate responses contain the following characteristics:</p> <p>Responses are completely relevant to the given situation and the interlocutor's responses.</p> <p>The participants use all appropriate pragmatic forms for expressing requests by considering two factors : social status and social distance.</p>
Score of 1	<p>Acceptable responses contain one or all of following characteristics:</p> <p>Impromper amount information (too little information)</p> <p>Responses are somewhat relevant to the given situations and the interlocutor's responses.</p> <p>The participants use some inappropriate pragmatic forms for expressing requests by considering two factors : social status and social distance.</p>
Score of 0	<p>Unacceptable responses contain the following characteristics:</p> <p>No response</p> <p>Responses are irrelevant to the given situations and the interlocuter's responses.</p>
<i>Grammar accuracy (2 points)</i>	
Score of 2	<p>Appropriate answers contain the following characteristics:</p> <p>The use of specific grammar features is fully appropriate for expressing requests.</p> <p>The participants utilize accurate grammatical features of requesting.</p>
Score of 1	<p>Acceptable responses contain one or all of following characteristics:</p> <p>The participants utilize some grammatical errors which do not affect the understanding, and/or responses reflect the situations clearly or dialogue completely.</p> <p>The participants utilize some grammatical errors which change a speaker's meaning and intention, and/or responses call for some interpretation.</p>
Score of 0	<p>Unacceptable responses contain the following characteristics:</p> <p>No response</p> <p>No use of grammatical features for expressing requests.</p> <p>The participants use some grammatical errors that often cause confusion/misinterpretation.</p> <p>The participants have serious trouble using grammatical structures that often do not make sense.</p>

The RERU Grammar Test was employed in the present study to evaluate the increase in learners' grammatical knowledge. It comprises 20 multiple-choice items containing different specific grammar features used in the speech act of requesting. These different grammatical forms were obtained and developed based on 1) speech act theories (Austin, 1962); 2) the Classification of Elocutionary Acts (Searle, 1976); 3) previous ILP studies focusing on requesting, as well as various movie scripts containing requests. The test was checked for content validity by using Item-Objective Congruence and the reliability using Kuder-Richardson 20; all tests show acceptable content validity of over 0.5 and strong reliability of 0.87.

An attitude questionnaire was developed and employed to obtain learners' opinions on the effect of explicit pragmatic instruction and grammar teaching on L2 pragmatic development. The questionnaire asked participants about their attitudes towards enhanced explicit pragmatic instruction using a five-point rating scale.

3. Instructional material

The instructional material was designed to teach the speech act of requesting and the grammatical features used in the process. Each lesson for the enhanced explicit pragmatic instruction and FonFs group (EPI) had three parts: presentation, practice, and production (PPP), as well as a wrap-up session. To explicitly teach the speech act of requesting and related grammatical features, the PPP model was adopted.

In the presentation stage, learners were given input and awareness-raising activities. During the input stage, participants were shown a video clip of the speech act of requesting. The teacher then quizzed the students on the sentences and expressions used in the video clip. Following this, the participants were explicitly taught various request structures and grammatical forms. During the awareness-raising activities, they were given scripts of the situations and asked to identify the formulas and strategies used by the characters to make requests.

In the practice stage, the participants were given four exercises. The first was a matching exercise. In this exercise, students had to match grammatical features with the appropriate pragmatic expressions. Following this, the teacher explained the rules of the specific grammar features in the exercise. Second, they were given a pragmatic expression completion exercise: a short dialogue with some blank spaces. They were then asked to complete the missing pragmatic features of the speech act with appropriate expressions. Options were provided. Students then worked in groups to practice the completed dialogue. Afterwards, they were given an ordering exercise, in which they had to order speech act expressions. The teacher then asked them individually to check their answers. Finally, they were asked to discuss the factors influencing their choices, such as social status, social distance, and context, as well as the differences and similarities in how requests are made in Thai and English-speaking cultures.

In the production stage, learners were asked to perform role-play scenarios based on the speech act of requesting in pairs and groups, using various social roles and contexts, in order to assess the development of their knowledge. The teacher provided explicit feedback on both pragmatic appropriateness and grammatical accuracy during the wrap-up session. Learners were given the opportunity to ask questions about both pragmatic and linguistic features. They were also asked to consider how they could improve their requests and sum up what they had learned in this lesson. To prepare for the next class meeting, homework was assigned.

4. Data Collection

The data were collected in the second semester of the 2020 academic year. First, in the first week, the participants were given open role-play tasks (ORPTs) and a multiple-choice RERU grammar pre-test to examine their L2 pragmatic skills and grammatical knowledge. Second, the participants received FonFs explicit pragmatic instruction treatment for three weeks. The participants were taught lessons about the specific pragmatic and grammatical features of the speech act. After the treatment, the participants took part in a post-test session including open role-play tasks (ORPTs) and a multiple-choice RERU grammar test to determine their pragmatic and linguistic development. Finally, immediately after the post-test, the participants were asked to complete an attitude questionnaire to evaluate their opinions about and satisfaction with FonFs explicit pragmatic instruction in terms of improving their L2 pragmatics.

5. Data Analysis

The data were analyzed both quantitatively and qualitatively. The quantitative analysis comprised a Wilcoxon Signed-Rank test, as well as frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative and content analyses were also used to answer the research questions. Due to the small number of participants ($n = 10$), which did not meet the requirements of inferential statistics, a non-parametric test (i.e., Wilcoxon Signed-Rank Test) was used to examine the participants' development in pragmatic appropriateness, linguistic accuracy, and grammatical knowledge. Qualitative analysis was conducted to determine how the participants acquired these abilities after the treatment.

Results

Effects of FonFs Explicit Pragmatic Instruction on Requesting

The results of the Wilcoxon Signed-Rank Test indicated that the median score of pragmatic appropriateness on the post-test (Mdn = 10.00) was statistically significantly higher than on the pre-test (Mdn = 6.00, $Z = -2.530$, $p = .011 < .05$; see Table 2). Therefore, after enhanced explicit pragmatic instruction (i.e., FonFs), the participants made more appropriate requests in consideration of social status and social distance.

Table 2 Pragmatic appropriateness pre- and post-test scores of EPI group

Pragmatic appropriateness	Median	Z	P
Pretest	6		
Posttest	10	-2.530	.011

The results also indicated that the median score of linguistic accuracy on the post-test (Mdn = 11.00) was statistically significantly higher than on the pre-test (Mdn = 8.50, $Z = -2.692$, $p = .007 < .05$).

The significance level implies that the participants correctly used relevant linguistic features to make requests (see Table 3.)

Table 3 Linguistic accuracy pre- and post-test scores of EPI group

Linguistic accuracy	Median	Z	P
Pretest	8.50		
Posttest	11	-2.692	.007

Based on the qualitative analysis, before the treatment the participants mainly used modal verbs (e.g., can, could, and may) as request strategies in all situations, regardless of power or social distance: *Can I borrow your battery charger?*, *Could you move your car, please?*, and *May I come in, please?* In addition, it was found that they used direct requests and commands, such as *Please put your dish to the washing area* and *Take the dish to the washing area now*. After the treatment, the participants used more varied options to make requests in addition to these approaches, such as *Do you mind if I...?*, *Do you think you could...?*, *Is it okay if...?*, *Would you..., please?*, *Would you mind if I...?*, *Excuse me, would you...?*, *It would be nice if..., and I request you to...* Also, they seemed to use longer requests including reasons or explanations. For example, in Situation 5, which took place at a shop where the interlocutors were acquaintances and the speaker had less power, in the pre-test, the requests they produced were quite short and direct (e.g., *You give me wrong changes and I think you give me wrong changes*). In the post-test, participants added reasons or explanations, such as *Excuse me. I don't know if you made the wrong changes or not. Could you check, please?* and *Excuse me. Can you check the price again? I think this is wrong change*. After the treatment, the participants also produced more appropriate requests. For example, in Situation 4—which took place in a parking lot, the interlocutors were strangers, and the recipient had a high social status—in the pre-test, the expressions used were *Could you move your car, please?* and *Can you move your car?* In the post-test, participants attempted to be more polite by using forms of requesting such as *Excuse me. Could you move your car a little, please?* *Would you move your car, please?* and *Do you mind moving your car a little?*

Detailed analyses of pragmatic appropriateness and linguistic accuracy showed interesting findings. As shown in Table 4, the participants showed high pragmatic appropriateness and linguistic accuracy (100%) on the pre-test for Situation 1 and Situation 3. In other words, all participants knew how to make appropriate and accurate requests in Situations 1 and 3 before receiving enhanced explicit pragmatic and grammar instruction. However, on the pre-test, the participants had the least knowledge in Situation 4. Only half of the participants were able to appropriately and accurately request something from an interlocutor who was an acquaintance with high social status.

After the treatment, in Situation 3, 70% of the students used the same pragmatic features as in the pre-test. That means, despite being taught, students did not use new pragmatic features in this situation. However, 70% of the participants used newly-taught pragmatic features (both appropriateness and grammatical features) in Situations 2 and 4. Furthermore, 30% of the participants used new expressions in Situation

5 without being taught. The findings also showed that several participants used grammatical features of requesting without being taught in Situations 2, 3, 5, and 6 (10%, 20%, 20%, and 20%, respectively).

Table 4 Requesting pragmatic appropriateness and linguistic accuracy of the EPI group

Situations	Pretest		Post Test					
	Appropriateness 100%	Grammar 100%	Appropriateness (100%)			Grammar (100%)		
			Same	New from being taught	New without being taught	Same	New from being taught	New without being taught
1 Equal/acquaintance	100%	100%	60%	30%	10%	70%	30%	-
2 Low/stranger	70%	70%	10%	70%	10%	10%	70%	10%
3 High/acquaintance	100%	100%	70%	10%	20%	70%	10%	20%
4 High/ stranger	50%	50%	-	70%	10%	-	80%	-
5 Low/acquaintance	80%	80%	10%	50%	30%	10%	60%	20%
6 Equal /intimate	90%	90%	40%	40%	20%	50%	30%	20%

Effects of FonFs Explicit Instruction on Grammatical Knowledge

To examine the participants' grammatical knowledge, their scores on the RERU grammar pre-test and post-test were analyzed using a Wilcoxon Signed-Rank Test. The results indicated that the median post-test grammar score (Mdn = 15.50) was statistically significantly higher than on the pre-test (Mdn = 8.00, $Z = -2.825$, $p < .005$; see Table 5). As such, the participants had more grammatical knowledge after receiving explicit pragmatic instruction and grammar teaching.

Table 5 Grammar pre- and post-test scores of EPI group

Grammar Test	Median	Z	P
Pretest	8.00		
Posttest	15.50	-2.825	.005

Learners' Opinions on the FonFs Explicit Pragmatic Instruction

The results of the questionnaire showed that the participants had positive opinions about the FonFs explicit pragmatic instruction. Even though they identified that the learning activities were quite challenging for them ($M = 4.08$, $S.D. = 1.08$), they thought this form of instruction could effectively improve their L2 pragmatics (mean = 4.75, $S.D. = 0.66$). In addition, they reported that they were highly motivated to learn when instructed in this manner ($M = 4.75$, $S.D. = 0.62$). A post hoc analysis was conducted to category answers of seven participants from ten participants to the open-ended questions into groups based on four major areas: the importance of the teaching of interlanguage pragmatic and grammar instruction, its usefulness, learners' pragmatic improvement through the integrated pragmatic-grammar instruction, and improvement of EFL learners' grammatical knowledge through this teaching method (see Table 6). According to Table 6, the participants viewed that teaching and learning grammar in pragmatic instruction was helpful because it could help improve their second language pragmatic, grammatical knowledge, general English language ability, and surprisingly business writing. They also viewed that the FonF explicit pragmatic instruction, due to the teacher's explanation of related grammatical points, could help improve their grammatical knowledge and ability to use more various request strategies appropriate to different situations.

Table 6 EFL learners' opinions on the FonFs Explicit Pragmatic Instruction and Pragmatic and Grammar Development

Item	Categories	Frequency
1. Importance of the teaching of interlanguage pragmatics and grammar instruction.	- for EFL learners' communication in daily life.	2
	- for Improving general English proficiency.	2
	importance for future careers.	1
	- for understanding the cultures of native speakers	1
	- for writing business letters.	1
2. Usefulness of the learning of interlanguage pragmatics and grammar	- Better understanding of both pragmatic strategies and grammatical structures and how to make requests in different situations.	6
3. Improvement of learners' pragmatic knowledge through the teaching of interlanguage pragmatics and grammar instruction.	- Ability to use different pragmatic strategies to make requests.	7
4. Improvement of learners' grammatical knowledge through the teaching of interlanguage pragmatics and grammar instruction.	- Better understanding of different grammatical structures and of how to use them after learning via the FonFs explicit pragmatic instruction.	7

Discussion

This study aimed to investigate the effect of explicit pragmatic instruction and FonFs on the development of EFL learners' L2 pragmatics. The result of the study showed that participants' pragmatic knowledge (i.e., pragmatic appropriateness and linguistic accuracy) and grammatical knowledge increased after the treatment. Also, the participants show positive attitudes toward the FonFs explicit pragmatic instruction. Therefore, explicit pragmatic instruction with FonFs teaching, including explicit and systematic grammar teaching, plays a positive role in L2 learners' pragmatic development. The results were in line with previous studies on the roles of explicit pragmatic instruction on second pragmatic development (Eslami-Rasekh & Mardani, 2010; Gharibeh et al., 2016; Halenko, 2016; Irshad & Bukhar, 2020; Liu, 2007; Mirzaei & Esmaili, 2013; Mohammed, 2012; Rajabia et al., 2015; Safont-Jorda, 2004, Silva, 2003; Vellenga, 2008, Xiao-le, 2011). Moreover, in our further investigation of the pragmatic appropriateness and linguistic accuracy of participants' requests in different situations, we found that L2 learners were able to accurately and appropriately use the pragmatic features and grammatical features that had been explicitly taught.

According to Rosenshein (1987) and Aufa (2011), explicit instruction is a structured method of instruction that emphasizes taking small steps, assessing student comprehension, and ensuring that all students participate effectively and successfully. Additionally, in this study's explicit teaching of pragmatics and FonFs, pragmatic features were presented, practiced, and produced in a systematic manner. Production activities required learners to perform requests in a variety of scenarios, with interlocutors at varying levels of social status, social distance, and degrees of imposition. One of the most salient features of this study's explicit pragmatic instruction is that the grammatical features associated with the speech act were taught explicitly and systematically. According to Takahashi (2010), when students are instructed explicitly, their attention is drawn to specific linguistic characteristics, which are then interpreted and learned in context. This may aid participants in comprehending and accurately employing pragmatic and linguistic features. The findings reveal the important role of the systematic teaching of grammatical features associated with speech acts.

Conclusion

The purpose of this study was to examine the effect of explicit instruction on interlanguage pragmatic development and how the pragmatic appropriateness, linguistic accuracy, and grammatical knowledge of L2 learners can be improved. The findings indicated that explicit pragmatic instruction using FonFs in the form of systematic grammar teaching can lead to the improvement of EFL learners' L2 pragmatics. The quantitative findings should be interpreted with caution due to the study's small sample size; however, the qualitative findings yielded important results concerning L2 learners' pragmatic development in terms of quality, forms, and appropriateness. Future studies that include more participants and examine different speech acts will be able to shed more light on L2 pragmatic development and instruction. In addition, the role of the systematic teaching of grammatical features associated with targeted speech acts should be further studied and confirmed.

When learning a second language, it is critical to develop pragmatic knowledge and competence alongside the four language skills, vocabulary, and grammar. While the importance of ILP in L2 learning has been recognized, it seems that pragmatic instruction still plays a minor role in classroom English language instruction. With data from future research in this area, teachers will be better informed about how L2 pragmatics can be developed through appropriate instruction.

Limitations and suggestions for future studies

1. There were only ten participants in this study. Future research should include a large number of participants. With a larger sample group, the findings from the quantitative results can be more generalizable.
2. This study was a small-scale study and it was conducted with learners majoring in Business English, the application of the results of the study should be cautious. Also, it is also interesting to learn about the effect of the FonFs explicit pragmatic instruction in other groups of learners, who are non-English major.

3. This study examined only the immediate effect of FonFs explicit pragmatic instruction on second language learners' pragmatics. It did not examine the retention. As such, with the delayed posttest, the effect of FonFs explicit pragmatic instruction on second language learners' pragmatic knowledge will be better understood.

4. Investigation on effects of grammar teaching on the development of interlanguage pragmatic have not been extensively conducted. More studies are needed to be conducted to further examine the effect and role of grammar teaching on second language learners' interlanguage pragmatic development.

References

- Alcón-Soler, E. (2005). Does instruction work for learning pragmatics in the EFL context?. *System*, 33(3), 417–435.
- Aufa, F. (2011). Explicit pragmatic instruction in teaching English as a foreign language. *Journal of English and Education*, 5(1), 37-44.
- Austin, J. (1962). *How to do things with words?*. Oxford: Oxford University Press.
- Barraja-Rohan, A.M. (2011). Using conversation analysis in the second language classroom to teach interactional competence. *Language Teaching Research*, 15, 479-507.
- Brown, P. and Levinson, S. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Blum-Kulka, S. and Olshtain, E. (1984). Requests and apologies: A cross-cultural study of speech act realization patterns (CCSARP). *Applied Linguistic*, 5(3), 196-213.
- Celik, B. (2016). Comparing the Effectiveness of Form-Focused and Meaning-Focused Instructions in EFL Teaching. *Journal of Education in Black Sea Region*, 1(1), 5-15.
- Cenoz, J. and Valencia, J. F. (1996). Cross-cultural communication and interlanguage pragmatics: American vs. European requests. In L.F Bouton (Ed.). *Pragmatic and Language Learning*. USA: University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Chiravate, B. (2011). Perception of politeness in English requests by Thai EFL learners. *3L: The Southeast Asian Journal of English Language Studies*, 17(2), 59-71.
- Doughty, C. and Williams, J. (1998). Pedagogical choices in focus on form. In C. Doughty & J. Williams (Eds.). *Focus on form in classroom second language acquisition*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Ellis, R. (2001). Introduction: Investigating form-focused instruction. *Language Learning*, 51(Supplement 1), 1-46.
- Ellis, R., Basturkmen, H., and Loewen, S. (2002). Doing focus on form. *System*, 30, 419-432.
- Eslami-Rasekh, A., and Mardani, M. (2010). Investigating the effects of teaching apology speech act, with a focus on intensifying strategies, on pragmatic development of EFL learners: The Iranian context. *The International Journal of Language Society and Culture*, 30, 96-103.
- Farrokhi, F. and Talabari, F.A. (2011). Focus on form instruction in EFL: Implications for theory and practice. *Journal of English Language Teaching and Learning*, 53(222), 29-47.

- Fukushima, S. (2003). *Requests and culture: Politeness in British English and Japanese (3rd printing)*. Bern: Peter Lang.
- Fukuya, Y. and Clark, M. (2001). A comparison of input enhancement and explicit instruction of mitigators. In L. Bouton (Ed.). *Pragmatics and language learning*. Urbana, IL: University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Fukuya, Y.J. and Zhang, Y. (2002). Effects of recasts on EFL learners' acquisition of pragmalinguistics conventions of request. *Second Language Studies*, 21(1), 1-47.
- Ghraibeh, S. G, Mirzaee, M. and Yaghoubi-Notash, M. (2016). The role of instruction in the development of EFL learners' pragmatic competence. *The Asian Journal of Applied Linguistics*, 3(2), 173-184.
- Gholamia, J. and Aghaib, H.K. (2012). The impact of explicit and implicit instruction on Iranian EFL learners' production and recognition of language function.
- Han, X. (2013). A contrastive study of Chinese and British English request strategies based on open role-play. *Journal of Language Teaching and Research*, 4(5), 1098-1105.
- Halenko, N. (2016). *Evaluating the explicit pragmatic instruction of requests and apologies in a study abroad setting: the case of Chinese ESL learners at a UK Higher Education Institution*. Ph.D. Dissertation, Department of Linguistics and English Language Lancaster University, the UK.
- Hassall, T. J. (2001). Modifying requests in a second language. *International Review of Applied Linguistics*, 39, 259-283.
- Hassall, T. J. (1997). *Requests by Australian learners of Indonesian*. Canberra: Australian National University.
- House, J. (1996). Developing pragmatic fluency in English as a foreign language. *Studies in second language acquisition*, 18, 225-252.
- Irshad, A. and Bukhari, N.H. (2020). Investigating the effect of explicit instruction on the development of pragmatic competence of Pakistani learners of English. *Kashmir Journal of Language Research*, 23(1), 217-236.
- Kogetsidis, M. E. (2008). Examining the pragmatic competence of Greek Cypriot learners of English in oral requests—A comparison with American native speakers. *Proceedings of the BAAL Annual Conference*, 2, 33-36.
- Kondo, S. (2008). Effects on pragmatic development through awareness-raising instruction: Refusals by Japanese EFL learners. In E. Alcón and A. Martínez-Flor (Eds.). *Investigating pragmatics in foreign language learning, teaching and testing*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Li, S. (2013). The role of instruction in developing pragmatic competence in L2 Chinese: A review of empirical evidences. *Languages and Cultures Faculty Publications*. Retrieved August 31, 2020, From http://www.scholarworks.gsu.edu/mcl_facpub/38
- Liu, C.N. (2007). *Pragmatics in foreign language instruction: The effects of pedagogical intervention and technology on the development of EFL learners' realization of request*. Ph.D. Dissertation, Office of Graduate Studies of Texas A&M University, U.S.A.

- Long, M. H. (1991). Focus on form: A design feature in language teaching methodology. In de Bot, R. Ginsberg & C. Kramsch (Eds.). *Foreign Language Research in Cross-Cultural Perspective*. Amsterdam: Benjamins.
- Martinez-Flor, A. and Alcon, E. (2007). Developing pragmatic awareness of suggestions in the EFL classroom: A focus on instructional effects. *Canadian Journal of Applied Linguistics*, 10(1), 47-76.
- Martinez-Flor, A. and Fukuya, Y. J. (2005). The effect of instruction on learners' production of appropriate and accurate suggestions. *System*, 33, 463-480.
- Mirzaei, A. and Esmaili, M. (2013). The effects of planned instruction on Iranian L2 learners' interlanguage pragmatic development. *Iranian Journal of Society, Culture & Language*, 1(1), 89-100.
- Mohammed, M. 2012. *Teachability of pragmatic competence: The impact of explicit instruction on the development of Iraqi Freshman EFL learners' pragmatic competence*. Basrah University.
- Nguyen, T. T. M., Pham T.H. and Pham, M. T. (2012). The relative effects of explicit and implicit form-focused instruction on the development of L2 pragmatic competence. *Journal of Pragmatics*, 44(4), 416-434.
- Pearson, L. (2006). Patterns of development in Spanish L2 pragmatic acquisition: An analysis of novice learners' production of directives. *The Modern Language Journal*, 90, 473-495.
- Rajabia, S., Azizifara, A. and Gowhary, H. (2015). The effect of explicit instruction on pragmatic competence development; teaching requests to EFL learners of English. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 199, 231-239.
- Rose, K.R. (2005). On the effects of instruction in second language pragmatics. *System*, 33, 385-399.
- Rose, K. R. and Ng, C. K. (2001). Inductive and deductive teaching of compliments and compliment responses. In K.R Rose & G. Kasper (Eds.). *Pragmatics in Language Teaching*. New York: Cambridge University Press.
- Rosenshine, B. (1987). Explicit teaching and teacher training. *Journal of Teacher Education*, 38(3), 34-36.
- Safont-Jorda, M. (2004). An analysis of EAP learners' pragmatic production: A focus on request forms. *Iberica*, 8, 23-39.
- Schmidt, R. (1993). Consciousness, learning and interlanguage pragmatics. In G. Kasper & S. Blum-Kulka (Eds.). New York: Oxford University Press.
- Schmidt, R. (1995). Consciousness and foreign language learning: A tutorial on the role of attention and awareness in learning. In R. Schmidt (Ed.). *Attention and awareness in foreign language learning*. (pp. 1-63). Honolulu, HI: University of Hawaii, Second Language Teaching & Curriculum Center.
- Searle, J. (1976). A Classification of illocutionary acts. *Language in Society*, 5, 1-23.
- Silva, A. (2003). The effect of instruction on pragmatic development: Teaching polite refusal in English. *Second Language Studies*, 22(1), 55-106.
- Spada, N. and Lightbown, P.M. (2008). Form-focused instruction: Isolated or integrated. *TESOL Quarterly*, 42, 181-207.
- Svanes, B. (1992). Development of realisation patterns of the speech act "asking someone to do something" by foreign students during three years in Norway. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift [Norwegian Linguistics Journal]*, 10, 3-38.

- Taguchi, N. (2011a). Teaching pragmatics: Trends and issues. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 289-310.
- Takahashi, S. (2010). The effect of pragmatic instruction on speech act performance. In A. Martínez-Flor & E. Use-Juan. (Eds.). *Speech Act Performance: Theoretical, Empirical and Methodological Issues*. (pp. 127-144.). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Takahashi, S. (2001). The role of input enhancement in developing pragmatic competence. In K.R. Rose & G. Kasper (Eds.). *Pragmatics in Language Teaching*. (pp.171-199). New York: Cambridge University Press.
- Takahashi, S., and DuFon, M. (1989). Cross-linguistic influence in indirectness: The case of English directives performed by native Japanese speakers. Unpublished manuscript, Department of English as a Second Language, University of Hawaii at Manoa. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 370 439).
- Takimoto, M. (2006a). The effects of explicit feedback and form-meaning processing on the development of pragmatic proficiency in consciousness-raising tasks. *System*, 34, 601-614.
- Takimoto, M. (2006b). The effects of explicit feedback on the development of pragmatic proficiency. *Language Teaching Research*, 10, 393-417.
- Takimoto, M. (2008). The effects of various kinds of form-focused instruction on learners' ability to comprehend and produce polite requests in English. *TESL Canada Journal*, 26(1), 31-51.
- Takimoto, M. (2009). The effects of input-based tasks on the development of learners' pragmatic proficiency. *Applied Linguistics*, 30, 1-25.
- Tateyama, Y. (2009). Requesting in Japanese: The effect of instruction on JFL Learners' pragmatic competence." In Taguchi, N. (Ed.). *Pragmatic Competence*. (pp.29-166). Berlin: Mouton De Gruyter.
- Tateyama, Y., Kasper, G., Lara P. Mui, H.M.T. and Ong-on, T. (1997). Explicit and implicit teaching of pragmatic routines. In Bouton, L.(Ed.). *Pragmatics and Language Learning, Monograph*. (pp. 163-178). Urbana-Champaign, IL: University of Illinois,
- Trosborg, A. (1995). *Interlanguage Pragmatics. Requests, Complaints and Apologies*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Van Compernelle, R. A. and Williams, L. (2012a). Promoting sociolinguistic competence in the classroom zone of proximal development. *Language Teaching Research*, 16, 39-60.
- Van Compernelle, R.A. and Williams, L. (2012b). Teaching, learning, and developing L2 French sociolinguistic competence: A sociocultural perspective. *Applied Linguistics*, 33, 184-205.
- Vellenga, H. (2008). *Instructional effectiveness and interlanguage pragmatics*. USA: Northern Arizona University.
- Wei, R. (2012). Pragmatic development in Chinese speakers' L2 English refusals. In L. Roberts et al. (Eds.). *EUROSLA Yearbook*, 12. (pp. 44-58). [n.p.]: John Benjamins Publishing.
- Wishnoff, J. R. (2000). Hedging your bets: L2 learners' acquisition of pragmatic devices in L2 academic writing and computer-mediated discourse. *Second Language Studies*, 19(1), 119-148.
- Xiao-le, G. (2011). The effect of explicit and implicit instructions of request strategies. *Intercultural Communication Studies*, XX(1), 104-123.

การสำรวจความสำเร็จของผู้ประกอบการที่เป็นพยาบาลไทย

An Exploration of Successful Practice for Thai Nurse Entrepreneurs

อุมาสมร หังสพฤกษ์¹, เฟื่องฟ้า อัมพรสถิร² และ สรณ โภชนจันทร์³

Umasamorn Hungspruek¹, Fuangfa Amponstira² and Sarana Photchanachan³

Received : 17 มิ.ย. 2565

Revised : 23 ก.ค. 2565

Accepted : 2 ส.ค. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและศึกษาการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในพยาบาลไทยซึ่งเป็นผู้ประกอบการและยังดำเนินกิจการอยู่และเพื่อศึกษาแนวทางสู่ความสำเร็จซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่พยาบาลรุ่นใหม่ที่ต้องการมาเป็นผู้ประกอบการ การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและจากเรื่องราวประสบการณ์การดำเนินธุรกิจของพยาบาลที่เป็นผู้ประกอบการ หรือเป็นเจ้าของธุรกิจและเป็นพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความอึดตัวอย่างชัดเจนและเพียงพอ นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเรื่องราวในชีวิตและประสบการณ์การทำธุรกิจของพยาบาลทั้ง 20 คน แสดงให้เห็นว่าแนวคิดในการทำธุรกิจมีส่วนที่แตกต่างกันตามประเภทของธุรกิจที่เลือกดำเนินการ มีเหตุผลในการตัดสินใจเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน สิ่งที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้องนำความรู้ทางการพยาบาล กระบวนการพยาบาล รวมถึงคุณลักษณะของพยาบาล มาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจควบคู่กับความรู้ทางการบริหารธุรกิจ กระบวนการบริหาร และคุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ประกอบการ ซึ่งต้องทำการศึกษาหาความรู้และเรียนรู้ด้านการบริหารธุรกิจเพิ่มเติม คำแนะนำสำหรับพยาบาลไทยที่ต้องการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมีทั้งคำแนะนำทั่วไปและคำแนะนำเฉพาะประเภทของธุรกิจ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะของการดำเนินการ 1) ระยะแรกเริ่มต้นด้วยการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ต้องใช้การคิดวิเคราะห์การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจที่สนใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจต้องศึกษาดูงาน หาความรู้ด้านการบริหารธุรกิจเพิ่มเติม หากคำตอบไม่ได้ว่า จะทำธุรกิจประเภทใด ใครคือลูกค้า ผลิตภัณฑ์หรือบริการจะมีลักษณะอย่างไร หากทำเลที่ตั้งขององค์กร/กิจการ กำหนดแผนการตลาด การวางระบบการบริหารจัดการองค์กร การจัดหาทรัพยากรการบริหาร การผลิต รวมถึงการหาแหล่งทุนในการดำเนินการ และการบริหารแบรนด์/เครื่องหมายของสินค้า หรือบริการ 2) ระยะที่สอง เมื่อเริ่มดำเนินการได้แล้ว ต้องหาแนวทางในการดำรงรักษาธุรกิจให้กิจการเจริญก้าวหน้า การบริหารองค์กร การบริหารทรัพยากร การบริหารการตลาด การรักษาความเชื่อมั่นในสินค้าหรือบริการ การใช้นวัตกรรม การตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า การแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง การสร้างเครือข่าย การเจรจาต่อรอง การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม การประเมินผลการดำเนินงาน การควบคุมคุณภาพ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน 3) ระยะที่สาม เน้นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงการบริหารองค์กร ผลิตภัณฑ์ การบริการ การแก้ไขความผิดพลาด และข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความพึงพอใจของลูกค้า และความยั่งยืนของกิจการ การขยายกิจการ และการวางแผนส่งมอบธุรกิจให้ทายาท หรือผู้ที่ต้องการดำเนินกิจการต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตอบคำถามการวิจัย และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการ คณะการจัดการ มหาวิทยาลัยชินวัตร อีเมล: umasamorn@gmail.com

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการ คณะการจัดการ มหาวิทยาลัยชินวัตร

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการ คณะการจัดการ มหาวิทยาลัยชินวัตร

¹ Ph.D. Management Candidate, School of Management, Shinawatra University, Email: umasamorn@gmail.com

² Dissertation Advisors, School of Management, Shinawatra University

³ Dissertation Advisors, School of Management, Shinawatra University

คำสำคัญ: ความสำเร็จของพยาบาลผู้ประกอบการ, พยาบาลไทยผู้ประกอบการ, การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

Abstract

This qualitative research aimed to study the factors influencing the Thai nurses' entrepreneurship development and study the development of entrepreneurship in Thai nurses who are entrepreneurs and still operate and to study the path to success that will benefit the new generation of nurses who want to become entrepreneurs. Data were collected through in-depth interviews and stories from the business experiences of 20 nurses who are entrepreneurs or business owners and registered nurses who are the key informants and give clear saturation data and sufficiency data. The content analysis was used in the data analysis. The results of the analysis of data from the life stories and business experiences of the 20 nurses showed that different kinds of businesses had different concepts of running a business. The similarity was that nursing knowledge and nursing process including the characteristics of nurses should be applied in business operations along with business management, knowledge of the administrative process, and characteristics of executives and entrepreneurs needed to study and learn more about business administration including the entrepreneurship development guide for Thai nurses who wanted to become entrepreneurs together with both general advice and specific advice. From this research, it can be concluded that there are 3 phases of becoming successful entrepreneurs. They are 1) The first phase of entrepreneurship development is using more critical thinking, seeking more information, or studying more about the kind of business that one is interested in doing before deciding to start because there is not much time to lose trial and error during operating it. Please give the time to learn more from the others who succeed. Moreover, it has to learn more business knowledge, and law regulation dealing with the kind of business from the expert, and the lawyer. Before starting a business, many questions to answer are like these: - Who are your customers? What kinds of products or services? Where can the business/enterprise be established? How will administrative resources be prepared and managed? How will the market and brand management including the fund or finance handle? 2) The second phase of becoming an entrepreneur is studying continually business management, marketing, innovation, and technology. Customers are always important for all kinds of business. They are very important persons (VIPs). The products or services must serve their needs and satisfaction. The customer's needs are the priority in business. Quality control must be set for every step of production or service. The evaluation must be done for every step of production or service for correction and continuous development. 3) The third phase is the evaluation process.

This is not the end of operation but renewing or correcting the error for customers' satisfaction for sustainable enterprises. There are many things and processes to do for some special entrepreneurs because there are many kinds of entrepreneurs. Following the rules of each kind of business can cause more success than failures such as franchising, the investor, and insurance agencies. The results of this research are correct based on research objectives, research question, and research conceptual framework.

Keywords: Guideline to successful practice, Entrepreneurship development, Thai nurse entrepreneurs

Introduction

Nurses are the largest group of healthcare workers in Thailand. Since the year 2016, there have been 170,000 nurses working in every level of more than 10,000 healthcare service units at the primary, secondary, and tertiary levels, both in the government and private sectors. Every year, Thailand produces more than 10,000 nurses, but only 80% are professional nurses who work in the health service sector. The other 20% work in non-professional nurse functions and non-healthcare organizations. After 5 years of working, the nurse left the workplace, and only 50% of nurses still work in the health care system. (Boonthong and Hanucharumkul, 2016: 15–24). Thailand Nursing and Midwifery Council, TNC, and the government are trying to solve the problem of nursing workforce shortages, which have become a national problem (Khunthar, 2014: 81–90).

The nurse is another profession needed for the workforce market. In the year 2016, 190,000 nurses passed the license examination and registered as professional nurses. More than 13,000 nurses are produced per year, but it is not enough. The average work time in the nursing profession is only 1 year and 2 months. They left their jobs for many reasons, such as a low salary, hard work, and an improper career path. (Taowkram, 2016: Interview). The problem of a nursing workforce shortage was a chronic one, encouraging both the government and TNC to solve it. Because of hard work, a low salary, and insecurity in working positions and employment, they decided to leave their job. The reasons for leaving a nursing job of the nurses who worked in 95 general hospitals and center hospitals during the years 2003–2010 showed that 40.84% of nurses decided to leave their jobs in the first year, 25.57% left their jobs in the second year, and 25.57% left because they were non-government officers. In the first 5 years, the nurses received a salary of 15,000 Baht per month. The government would lose 90,000,000 baht per year in turnover without getting benefits for both the government and the population if 1,000 nurses left their jobs. (Srisuphan and Sawangdee, 2012: 5–12)

Now that we are in the 21st century, the conceptualization of nursing will change. Some nursing leaders or nurse experts try to say that nursing students should be taught about entrepreneurship so they can become business owners in the future. If health care services change the model of services from bedside nursing care to medical treatment, the nurses can show their ability in health promotion, prevention, and rehabilitation. The kinds of services will change from hospital to home health care, community services, etc. Schools of nursing in the Philippines are a good example of this concept. An example of this concept is the school of nursing in the Philippines. They used to produce nurses to send abroad, such as to Middle Eastern countries, but they changed their ideas to produce nurses who are entrepreneurs by adding the subject of entrepreneurship to their nursing curriculum. (Buhat, 2016). In Thailand, schools of nursing at Shinawatra University set the course of entrepreneurs in the curriculum; one of the elective subjects is named "Entrepreneur in Health Care Service." It is a suitable time to show the strength of the nursing

profession. (Chipibalsalit, 2016). Another school of nursing, Suan Dusit University, has put the subject of entrepreneurs in the curriculum to serve the university's mission that the student should establish their own business after getting a bachelor's degree, responding to the characteristics of baccalaureate that the nurse from the school of nursing Suan Dusit University can train professional nurses and self-entrepreneurs in four skills: 1) Food and Nutrition because Suan Dusit University is famous for catering and food; 2) Education of child-rearing and development in preschool children; 3) Service Businesses, especially aging care; and 4) Self-Directed Entrepreneurs (Taowkram, 2016: Interview)

The situation of nursing workforce shortage and the ways of nursing life caused the nurses to feel tired, stressed, burned out, and bored with their profession. When they think of new things in their lives to get a better quality of life and more life satisfaction, business areas are the new choice for them. Some of the nurses who gave up their nursing jobs became business owners. Some of them started their businesses or new jobs while working in nursing, too. If the nurses need to become entrepreneurs, many questions need proper answers, as follows: When should they start? How can they do it? What is the support they need, and where does that support come from? Who can support them? If they are old entrepreneurs, how do they run their businesses from the past until now and into the future? Which kinds of businesses are suitable for nurse entrepreneurs? It is a suitable time for nurses to become self-employed, business owners, or investors. The study of entrepreneurship development among Thai nurses can provide answers to many questions from the former paragraph, and the results of the study should provide guidelines for successful practice for Thai nurse entrepreneurs. Lastly, I hope that the knowledge from this study will be useful for management classrooms and for others who need to become entrepreneurs.

Objectives

1. To study the factors influencing Thai nurses' entrepreneurial development.
2. To study entrepreneurship development with Thai nurses who can reach the point of successful practice for entrepreneurs
3. To find the guidelines for successful practice for Thai nurse entrepreneurs.

Research question

How can successful Thai nurse entrepreneurs develop their entrepreneurship and operate as successful entrepreneurs?

Conceptual framework

The conceptual framework represents successful practice for Thai nurse entrepreneurs by using knowledge based on the management process to show the relationship between many factors dealing with input, process, and outcome during entrepreneurial practice. It is composed of three groups of theories of entrepreneurship that are based on: A) psychological theories of entrepreneurship or personality traits; B) sociological and

anthropological theories or models; and C) socio-economic theories or models that influence the success of small businesses.

The theoretical paradigms, observations, and criticisms are shown in the conceptual framework as shown in Figure 1.

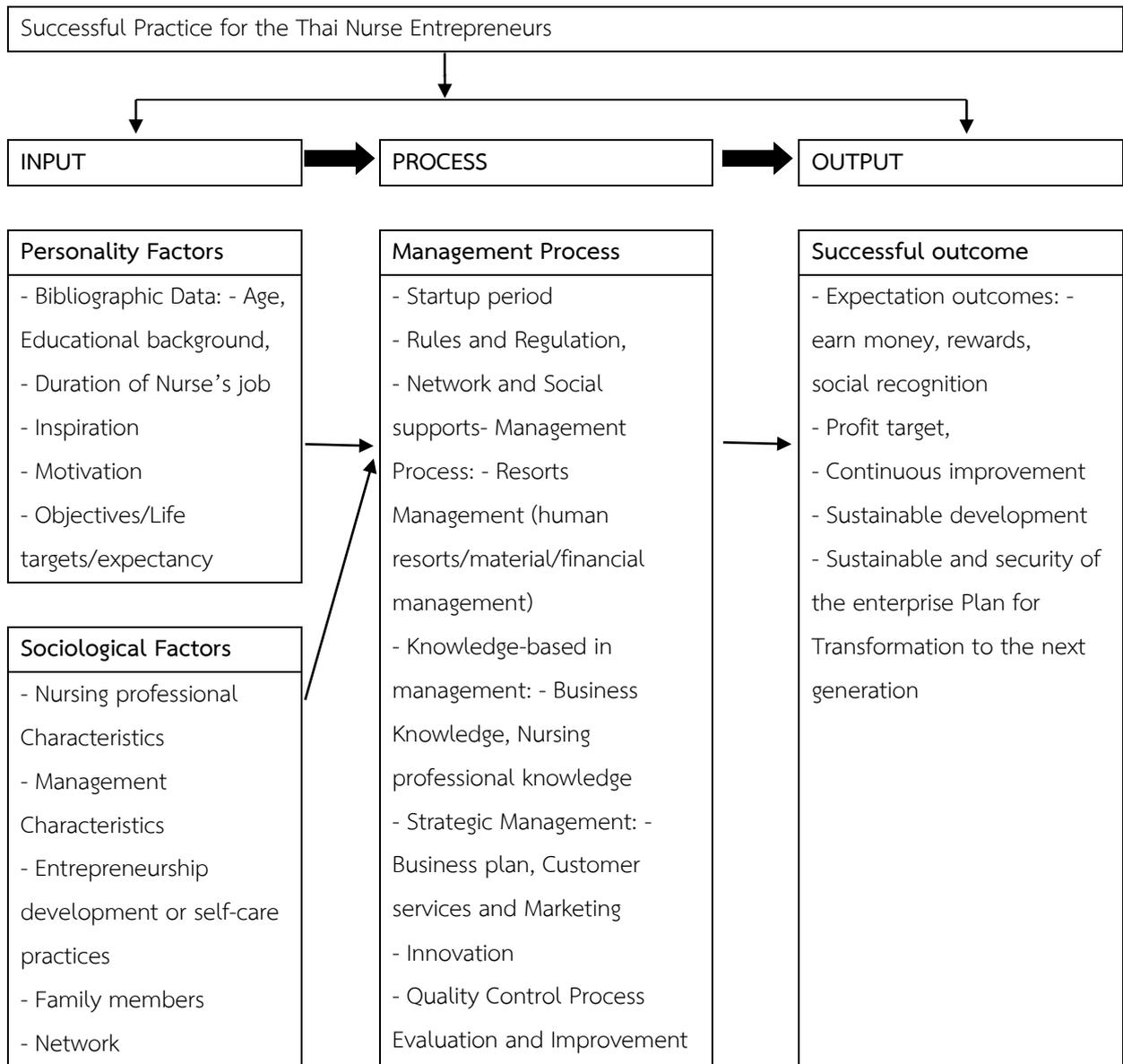

Figure 1 Conceptual Framework Represents the Successful Practice of Thai Nurse Entrepreneurs

Methodology

Design

The paradigm of this research is exploratory research using qualitative research. approach and the main research methods for data collection are in-depth interviews and narrative approaches. The interviews are research-based conversations that are oral and based on objective, unbiased data collection and interpretation. This research aimed to study the factors influencing Thai nurse's entrepreneurial development, the entrepreneurship development of Thai nurses who became entrepreneurs and still operated their businesses, and a guideline for successful practice for new nurse entrepreneurs. The expected outcome is the Guideline for Successful Practice for Thai Nurse Entrepreneurs.

Population and sample

The research mainly focused on the key informants, who are Thai nurse entrepreneurs. Their areas of business are separated into three types: 1) The businesses that are directly related to the field of health care, such as professional nurses and midwifery clinics, Thai classical clinics, nursing homes, nurseries for babies, nursing service agencies, health spas, etc. 2) The businesses that are related to healthcare, such as medical instrument agencies, drug stores, costumes for health care personnel, healthy cosmetics, etc.; and 3) The businesses that are not related to healthcare, such as direct sales, insurance agencies, network marketing, investors, franchisees, resorts, resort buildings for rent, etc.

The key informants of this study are those who worked as entrepreneurs in the positions of business owner, chief executive officer (CEO), director, manager, and/or member of the administrating committee of that organization. Their businesses had been operating for more than 5 years and had invested more than 1 million baht. The above-mentioned characteristics can confirm the success of entrepreneurs. (Shrestha, 2012: 9–10)

The 20 informants were selected by intention or purposive sampling using the snowball method. They were asked and invited to become samples for this research, and they can deny it if they disagree. They answered 18–20 questions owing to the nature of their business. They are all pleased to show the names of their companies. The snowball method was used after interviewing the informants, who were asked to introduce someone else who was a successful Thai nurse entrepreneur. The researcher decided on the selection of new key informants. 20–30 informants can provide saturated and sufficient data for qualitative research. (Sutheewasnon and Pasunon, 2016: 32-48)

Research instruments

The process of data collection was done step by step. First, for the development of the Research The instrument, the interview questions, and the tool for data collection are composed of 20 open-ended questions arranged from a literature review based on antecedent factors before becoming an entrepreneur or background, entrepreneurship development, successful entrepreneurship, business owners' characteristics, and nurses' characteristics, administrative processes, quality control and quality improvement processes,

successful enterprise assessment through a transformation plan, and lastly, the advisories for the nurses who need to become entrepreneurs.

This tool was validated by five validators and had an IOC between 0.80 and 1.00. It was suggested to adjust from 15 questions to 20 questions, and then try it out with five Thai nurse entrepreneurs. The recorder was used to record the conversation between the interviewer and interviewees. The recorder assisted in recording every word and preventing important points from being lost. The camera is used for the photographic record to show real situations during interviewing.

Data collection

Data collection was done step by step using in-depth interviews and narrative approaches with 20 entrepreneurs or business owners who used to be or are still practicing nurses. I selected the key informants by intention by looking on the internet, asking friends, asking former key informants for recommendations after interviewing, and making a list of more than 20 people. The telephone was called to introduce the interviewer, tell the objectives and details of this research, tell the characteristics of the sample, and invite her to be a sample. If she agrees, then make an appointment. appointment, if the sample was not convenient to meet the interviewer but needed to be interviewed via telecommunication, make an appointment for a proper time. This data collection process occurred in the early pandemic of coronavirus infection. (COVID-19 pandemic). Go to the interview at the appointment time. The data collection period runs from January 5th to March 31st, 2020.

The key informants lived in provinces outside of Bangkok and closed areas, or they did not allow themselves to meet together. Thus, they were interviewed by telephone. The conversation or video calls from the LINE application were recorded by asking for permission to record the voice and photograph during an in-depth interview or after finishing the interview. The interview was conducted in Thai and translated into English, and each interviewee was asked to confirm the same understanding because this research must be written in English. The data was arranged for each item and the specific issue of contents analysis.

The data was verified in stages; the interview was conducted in Thai, the answers were translated into English, and each interviewee was asked to confirm their understanding. All narrative data from the interviewee was translated into English, arranged into each item, and sent back to the interviewee to confirm. After that, the data was verified by two doctors. (1 in nursing and 1 in management).

Data analysis

The content analysis completes the data analysis procedures. The triangulation method due to the qualitative research was used by member checking, asking team members, visiting enterprises, and looking at websites. The triangulation method was used to increase confidence in the findings through the confirmation of a proposition using two or more independent measures. (Heale and Forbes, 2013)

Results

Through comprehension of concepts, theories, and literature related to the subject study attested to the analyses of research results. Answer the interview questions that emphasize antecedent factors before entrepreneurship or background, entrepreneurship development, successful entrepreneurship, business owners' characteristics, and nurses' characteristics. The results of this study are correct based on the research objectives, research question, and research conceptual framework.

The presentation of research results was shown in some tables' presentations of data from content analysis. The research collected data from 20 Thai nurse entrepreneurs. They are all women. Their ages range from 37 to over 60. They are working in different positions in their organization. 15 business owners/CEOs, 2 directors, and 3 self-employed people are responsible for sharing their duties. The areas of business and their workplaces are separated into three types, shown in Table 1.

Table 1 The areas of nurse entrepreneurs' workplaces separated into 3 types

The type of business	Thai Nurse Entrepreneurs' Workplaces
1) The businesses that are directly related to the field of health care, such as professional nurses and midwifery clinics, Thai classical clinics, nursing homes, nurseries for babies, nursing service agencies, health spas, etc.	This study found 5 of Nursing Home Care, 1 of Nurse Aid/Care Giver School, 2 of health care agencies,
2) businesses that are related to health care, such as medical instrument agencies, drug stores, costumes for health care personnel, healthy cosmetics, etc.	This study found 2 of Healthy Cosmetic Enterprises,
3) The businesses which are not related to health care such as direct sales, insurance agencies, network marketing, investors, franchisees, resort or apartment and building for rent, etc.	This study found 4 of Buildings/Apartment for rent/Resort, 2 of Franchising in children's education, 2 of Assurance agencies, 1 of Fabric Industry/costume products, 1 of the venture.

The period in the nursing profession before becoming an entrepreneur: 2 of them left the nursing job during 5–10 years of working, 3 of them left during 11–15 years of working, and 15 of them are still working in the nursing job after more than 15 years of running their business.

The period for becoming an entrepreneur for 20 Thai nurse entrepreneurs is more than 5 years. Two of them started their business after giving up their nursing job; the others (18 people) started their

business parallel with working the nurse job; and only three people gave up their nursing jobs after the good progress of their business. Now 12 people are still working in the nursing field and running their businesses too.

The reasons for becoming to entrepreneur and kind of business selection are:

- We are nurses, so we can do the nursing home.
- It is the social trend of an aging society; it is a suitable time to run this business a nursing home for the elderly.
- My mother asked me to do the apartment for rent.
- It can be my own business and help slow learners learn.
- To increase our family income
- My old leader asked me to receive this business.
- It can grow and go into international business.

In many aspects (knowledge finding, self-development, organization development, planning system, product/service innovation, and process innovation), their entrepreneurship development got information from business seminar courses and short course training, self-development and self-learning, short course training from a government organization, self-learning from team members of their business partner, the subject of management in a master's degree or doctorate class, etc.

The networking and supportive factors: All of the key informants have many connections to different types of businesses.

1. For the nursing home care business to have a connection with the government offices such as the Thai Elderly Promotion and Health Care Association, to support her in networking and the know-how of setting up a nursing home. The Department of Business Development (DBD), Ministry of Commerce, for learning the course "Ageing Health Care Centre Administration for Centreed Administrators".

2. Every sample entrepreneur has good support from family members, even though their Family members did not understand much during the startup period. All of the family members agreed and were willing to help them with almost any activity or as much as they could. The support from family members, such as caring, taking on the role of housework, driving, and helping in some activities that they can do instead of employing some personnel such as lawyers, accountants, or financial controllers,

3. Connection with some banks for joining ventures or helping in financial controllership and loans when needed.

The study of quality control processes, problems and obstacles, and risk management processes in their business:

1. Everyone agrees that the quality control process is important for their business. especially for a service organization. They must maintain the quality of their services and products for their customers. Some businesses should do quality control and follow the rules of the government, such as healthcare businesses, which follow rules from both the Ministry of Health and the Ministry of Commerce.

2. All of them usually solve problems and improve quality during operations. and when received, customers complained.

3. Each type of enterprise has different problems or obstacles that disturb every success, such as lack of skilled manpower and lack of financial support; some budgets must use personal loans, sell out, or give up some non-profit part of the business.

4. Risk-taking has usually occurred for all entrepreneurs since they started the business, so risk Management must be learned through many opportunities, such as learning by doing, selecting the best one, and learning from experts such as lawyers, accountants, etc. It is good to employ experts to do their job instead of doing it by trial and error.

In the financial and budget management processes (investment, budgeting, account keeping, report preparation, and running a business), every nurse entrepreneur employed accountants or financial controllers to control the finance and budget management processes and learned from them too. Even though their son or daughter has finished the accounting courses, they can use their son or daughter to do these jobs.

The human resource management system (resources, recruitment, retention, and retirement) Every nurse entrepreneur has established the process of human resource management since they recruited personnel by themselves or through participation in the recruitment process. Arranged the course for training or sent the new personnel to short-course training, which was arranged by the main company or by the government sector. Set the ladder of salary, welfare, and rewards for all employees according to their job description and their responsibility for motivation and personnel retention until retirement.

Dealing with the nursing profession, the business profession, and the growth and diversification of business study

1. All of the nurse entrepreneurs agreed that they must thank the nursing profession. because the nursing curriculum taught many things that they can use in running their business, such as communication techniques that can help in dealing with many kinds of people in bargaining and negotiation.

2. Passion, empathy, accountability, and responsibility brought back trust and recognition from the customers.

3. They can use the nursing process for problem-solving, not only for nursing care of the patient. but also use it for other problems in management.

4. The knowledge in business used the management process in resource management, cost-effectiveness evaluation, risk management, quality control, and quality improvement.

5. For the transfer of business, all of them prepare to transfer their business to a son or daughter, to their business partner, or to the one who needs to handle it.

For success in their business and guidelines for successful practice: Even though there are many different types of businesses that nurse entrepreneurs can start, this research can conclude that there are three phases to being successful entrepreneurs.

1. The first phase of becoming an entrepreneur Before starting an entrepreneur's life. The steps of entrepreneurship development

Please use more critical thinking by seeking out more information (as much as you can) or Study more about the kind of business that you intend to start before deciding to start because you do have not much time to lose from trial and error during the operation of the business. Please take the time to learn more from the others who succeeded, or visit the site if you can. Seek out more business knowledge, even if it comes from training. Learning about law and regulation dealing with this kind of business from the expert, the lawyer There are more topics of business knowledge to learn and prepare for before starting up for success. You must answer many questions before starting. All of the questions are like these: Who are your customers? What are your products and services? Where can I establish the business or enterprise? How to handle the market, brand management, fund, or finance

2. The second phase of becoming an entrepreneur, is after the startup entrepreneur's life.

Please study continually about business management, marketing, innovation, and technology. Customers are always important for all kinds of businesses. They are very important people (VIPs). The products or services must meet their needs and satisfy them. The customer's needs are the priority in business. Technical know-how for a process or line of production: how and who are you dealing with? Who can help you solve problems even though you have set up a risk management system for your enterprise? Seek out networking or associations for your kind of business to make the information or arrangement more powerful for some bargaining. Quality control must be set for every step of production or service. Evaluation must be done for every step of production or service for correction and continuous development.

3. The third stage is the evaluation process. This is not the end of the operation, but to renew or correct the error for customers' satisfaction and a sustainable enterprise.

There are many things and processes to do for some special entrepreneurs because there are many kinds of entrepreneurs. Following the rules of each kind of business can lead to more success than failure, such as franchising, investing, and insurance agencies.

Discussions

From the analysis of qualitative research and multiple case studies, all cases indicate the formation of the entrepreneurial process. This research found that nurse entrepreneurs or nurse businesswomen start their entrepreneurial process by seeking opportunities and being challenged to take risks. They were required to learn more for business knowledge or training skills from start-ups through running their business and for entrepreneurship development. They try to learn more from other professionals, such as lawyers and accountants, that they deal with during the operation of their business. Learning from short-course training that is arranged by government organizations, some private organizations, although from supplier and suppliers and partners All of the nurses in this study try to study for a master's or doctorate to learn as much as they can. Everyone accepted that networking, innovation, and technology are important and necessary for their operation, especially in marketing, customer needs surveys, and customer responses.

They all accepted that they have many weak points, such as a lack of knowledge in brand management, financial control, and law and regulation. The operation must follow the standard of quality control, not from one organization; there are many standard requirements to control each kind of business, such as the regulations from the Ministry of Health, the Ministry of Commerce, and the Ministry of Industry. The competition continued for a long time throughout the operation. They all set the target for success and indicated success by the decrease in debt, the increase in profit, the increase in business income, the increase in customers, etc. They are all saying that they have met the target point that they have expected since they first started. They all thought of transforming their businesses for the next generation. The preparation for transformation occurred by sending their son or daughter to learn business management, law, finance, or accounting at the university, bringing their son or daughter to look for and train in their business operation, or participating in some meeting that was arranged on some occasion. They all accepted that nursing professional knowledge and character mostly help them through the operation of their business, especially human skills, communication skills, passion, sympathy, and responsibility, which can help them in a negotiation situation.

The Thai nurse businesswomen operated their entrepreneurial process according to the Model of the Entrepreneurial Process by Bygrave (2004), which presented the entrepreneurial process as a set of stages and events: the idea or conception of the business, the event that triggers the operations, implementation, and growth. (Vania, Nassif, Ghobril, and Siqueira de Silva, 2010) showed their successful practice step by step as a concept from Ardichvili et al. (2003: 107). Besides this, Sajeeb and K.S. (2012) expressed that entrepreneurial success depends on growing industries, financial capital, market attractiveness, environmental favorableness, the entrepreneur's personality traits, and social networks.

The guidelines for the new entrepreneur to succeed from this study found that they advised that every nurse who needs to become an entrepreneur should think first and make the decision about what kind of business they are interested in or need to do, learn, or train more in that selected business knowledge, operate with intention and passion, bravely take a risk, and try to solve the problems. Do not forget to respond to the customer's needs and make continuous improvements with innovation and technology. Be professional during operation through the process of success.

Conclusion

The conceptual framework from this research explained the entrepreneurial process of all Thai nurse entrepreneurs before their success, and the result of the study can be a guideline for successful practice for Thai nurse entrepreneurs, which the new entrepreneurs can use in their process. The study showed that since all motivation or intention to become an entrepreneur is the same, the ways of entrepreneurship development, the ways of business management, and how to use and manage every resource (human capital, budget, instrument, and management system) to get the best result of operation-that is successful entrepreneurial and can be sustainable organizations to be an example for new entrepreneurs.

Short-course training in business management is essential for new business owners and entrepreneurs, such as the training course on quality control, quality assurance, and quality management and improvement.

This research, which studied different kinds of businesses, intended to show differences in intentions, the process from start-up through success, and successful outcomes. If every new entrepreneur received good support from a bank for financial control, support from the government for new knowledge of operation through the whole process, and support from family members, there would be a successful entrepreneur in Thailand, as the policy Thailand 4.0.

This study started during the COVID-19 pandemic. So some of the samples deny being called to make an appointment, some must answer the interview by phone instead of direct face-to-face communication, and some enterprises are preparing to change the process of services for a new normal of living, especially nursing home care, which increases preventive systems and sets strict protocols to prevent their clients and personnel from Coronal Virus infection.

The study could be summarized by saying that the results occurred based on the research conceptual framework.

Acknowledgment

The author would like to thank all of the research samples for providing clear and useful data that can help new nurse entrepreneurs prepare themselves if they need to be entrepreneurs. It is a great opportunity for me to learn from 20 business owners, CEOs, and directors too.

References

- Boonthong, T. and Hanucharunkul, S. (2016). Strategies for the development and retention of the nurse within the Nursing Profession. *Thai Journal of Nursing and Midwifery Practice*, 3(2),15-24.
- Buhat, M. L. G. (2016). *Global changes in The 21st century impact on nursing profession*. Guest speaker in STOU's Workshop on Nursing Education and Service in The 21st Century. 15-16 June, 2016.
- Chipibalsalit, P. (2016). School of Nursing, Shinawatra University. (01-08-2016) Interview.
- Heale, R. and Forbes, D. (2013). Understanding triangulation in research. *Evid Based Nurs*, 16(4), 98.
- Khunthar, A. (2014). *The Impacts and Solutions to Nursing Workforce Shortage in Thailand*. *Journal of Nursing Science*. 32(1), 81-90.
- Vania M. J., Nassif, V. M. J., Ghobril, A. N. and Siqueira de silva, N. (2010). *Understanding the Entrepreneurial Process: a Dynamic Approach*. *Brazilian Administration Review*.
- Shrestha, S. K. (2012). Entrepreneurial Success: An Overview. *Kantipur City College*, 1(1), 9-10.
- Srisuphan. W. and Sawangdee, K. (2012) *Recommended policy-based solutions to the shortage of registered nurses in Thailand*. *Thai Journal of Nursing Council*. 27(1), 5-12.
- Taowkram, B. (8 August 2016). Interview. Dean, Faculty of Nursing, Rajabhat Suan Dusit University.

การพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น The Development of English Speaking Skills Measurement for Students of Junior High School

ภทรกมล นันตะนะ¹ และ บุญชม ศรีสะอาด²

Phatarakamol Nantana¹ and Boonchom Sri sa-ard²

Received : 12 พ.ย. 2564

Revised : 2 เม.ย. 2565

Accepted : 18 เม.ย. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและหาคุณภาพแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 390 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ 2 ประเภท ได้แก่ การพูดบรรยายภาพและการพูดอภิปราย แต่ละประเภทมีการวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ 5 ด้าน ได้แก่ การออกเสียง การใช้ไวยากรณ์ ความคล่องแคล่ว การใช้คำศัพท์ ความเข้าใจ โดยทำการทดลองครั้งที่ 1- 4 เพื่อปรับปรุงแก้ไข และหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ค่าความเชื่อมั่นจากผู้สังเกต 2 คน รวมไปถึงการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ ส่วนการทดลองครั้งที่ 5 เพื่อหาคุณภาพโดยหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต และการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) การพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ พบว่าการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพูดบรรยายภาพ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 13 ข้อ และด้านการพูดอภิปราย มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 7 ข้อ 2) การหาคุณภาพของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ พบว่า 2.1) ค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยของการพูดบรรยายภาพ มีค่า 0.84-0.92 และค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยของการพูดอภิปราย มีค่า 0.71- 0.92 2.2) ค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยการพูดบรรยายภาพและการพูดอภิปราย มีค่า 0.88-0.96 2.3) ค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยของผู้สังเกตให้คะแนนหรือผู้สังเกต 2 คน ในการพูดบรรยายภาพ มีค่า 0.96-0.99 ในส่วนของการพูดอภิปรายมีค่า 0.97-0.99 2.4) ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพเฉลี่ย การพูดบรรยายภาพ มีค่าตั้งแต่ 0.81-0.91 ส่วนการพูดอภิปรายมีค่าตั้งแต่ 0.75-0.81

คำสำคัญ: มัธยมศึกษาตอนต้น, แบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ, ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

Abstract

This study's objectives were to 1) design an English Speaking Skill Scale for lower secondary school students and 2) establish the scale's overall level of validity and reliability. Junior high school students

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อีเมล: Phatarakamol.nan@msu.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: Phatarakamol.nan@msu.ac.th

¹ Master of Education, Program in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: Phatarakamoln@gmail.com

² Associate Professor, Ed.D, Program in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: Phatarakamoln@gmail.com

from schools that fall under the purview of Secondary Education Service Area 26 made up the sample. A multi-stage random sample was used to acquire a total of 390 persons from the Maha Sarakham Province. This study employed two categories of English speaking ability tests: descriptive speaking and argumentative speaking. Each category measures five aspects of English language proficiency: pronunciation, grammar, fluency, Vocabulary use and comprehension are enhanced by conducting Experiments 1 through 4 to determine the discriminant power, the confidence value of the measure, and the confidence value from two observers, as well as the conditional validity. Regarding the fifth experiment, the quality was determined by calculating the discriminant power, the confidence value of the measure, the observer's confidence, and the conditional precision.

The findings of the research are presented as follows: The study on the English speaking skill test revealed that 1) when an expert in descriptive speech examined the alignment between the questions and the objectives, a perfect Index of Objectivity Coefficient (IOC) value of 1.00 was obtained for 13 items. Regarding oral communication and discourse, the Index of Concordance (IOC) has a value of 1.00 across a set of seven components. 2) In order to assess the proficiency of the English speaking skill examination, it was discovered that 2.1) the average discernible power of descriptive speech ranged from 0.84-0.92, while the average discernible power of discussion ranged from 0.71-0.92, 2.2) the average confidence values for descriptive speech and debate ranged from 0.88-0.96, 2.3) the mean level of confidence exhibited by the observer or observers in the descriptive speech ranged from 0.96-0.99. The range of values discussed was between 0.97-0.99, 2.4) the average conditional correctness of descriptive speech was between 0.81-0.91, while the range for debate was between 0.75-0.81.

Keywords: Junior High School, English Speaking Skills Measurement, English Speaking Skills

บทนำ

ทุกชนชาติต่างก็มีภาษาของตนเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งในโลกมีภาษาต่าง ๆ หลายร้อยภาษาและภาษาต่างประเทศ ถือเป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นที่ทุกคนควรจะต้องเรียน เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับชนชาวโลก ภาษาต่างประเทศที่ทั่วโลกยอมรับว่าเป็นภาษากลางในการสื่อสารของมนุษย์ คือ ภาษาอังกฤษ ในปัจจุบันมีคนพูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ หรือเป็นภาษาที่สอง หรือเป็นภาษาต่างประเทศถึง 1,000 ล้านคน (Naisbitt, 1994: 26) ส่วนในประเทศไทยภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทสำคัญทางการค้าและการทูตตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมาและเพิ่มมากขึ้นในทุกขณะ ทั้งทางด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การค้า การติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศและด้านการศึกษา โดยเฉพาะในด้าน การศึกษานั้นมีสถาบันการศึกษาหลายแห่งได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตร English Program ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะใน 4 ด้าน คือ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทักษะการพูด ซึ่งจะทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับชนชาวโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังส่งผลอันดีต่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป อีกชั้นหนึ่ง

การพูดเป็นกระบวนการสร้างและการกระจายความหมาย โดยใช้ถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์ในบริบทต่าง ๆ การพูดเป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอนภาษาที่สอง แม้ว่าการพูดมีความสำคัญ แต่เมื่อหลายปีก่อน การสอนทักษะ

การพูดถูกประเมินค่าต่ำและการสอนภาษานั้นเป็นเพียงการทำแบบฝึกหัดซ้ำ ๆ หรือการท่องจำบทสนทนาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม โลกปัจจุบันได้กำหนดเป้าหมายของการสอนทักษะการพูดเป็นการพัฒนาการสื่อสารของนักเรียน เนื่องจากวิธีการสอนนั้นนักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกออกมาเป็นคำพูดได้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคมและวัฒนธรรม ที่เหมาะสม แต่กรณีของการติดต่อสื่อสารนั้นเน้นการสอนเพื่อให้นักเรียนภาษาที่สองได้มีวิถีที่ดีที่สุดในการพูด (Sasson, 2007: 35)

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาของชาติ ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (อารีรักษ์ มีแจ่ม และสิริพร ปาณาวงษ์, 2553: 17-31) โดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีการเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษา (อรพรรณ วีระวงศ์, 2554: ออนไลน์) แต่กระนั้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษก็มีปัญหาตามมาโดยตลอด ส่งผลให้นักเรียน ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง (บุปผา อยู่ทรัพย์, 2555: 189-204) ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่นักเรียนไทยมีปัญหาที่สุด ทั้ง ๆ ที่ทักษะการพูดก็มีความสำคัญต่อนักเรียนในประเทศไทยเป็นอย่างมาก (Tribolet, 2012: 36-40) ทักษะการพูดนับว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทักษะเบื้องต้นที่ใช้ในการสื่อสาร (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2537: 167) ซึ่ง Ur (1998: 53) ได้ให้ความคิดเกี่ยวกับเหตุผลที่ต้องพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียนว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในบรรดาทักษะทั้งหมด เพราะทักษะการพูดเป็นทักษะที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความรู้ทางภาษา และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะอื่นได้ง่ายขึ้น สำหรับประเทศไทยวิชาภาษาอังกฤษได้กำหนดให้ จัดการเรียนการสอนในลักษณะ วิชาภาษาต่างประเทศ นักเรียนจึงแทบไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน หากมีการเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียน Shumin (2002: 204-211) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสอนการพูดว่า การพูดภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ยากยิ่งสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนมักพูดภาษาอังกฤษได้ไม่ดี ขาดความคล่องแคล่วในการใช้โครงสร้างภาษาและสำนวนต่าง ๆ เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนขาดความเข้าใจสภาพความเป็นจริงทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งจะเห็นได้จากคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2559: 1-12) ว่าคะแนนทักษะในด้านภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 32.85 และนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนภาษาอังกฤษต่ำที่สุด โดยคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 29.28

จากความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญที่สุด และปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) รวมถึงความจำเป็นในการสร้างแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษฉบับนี้ขึ้นมา โดยเน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6,272 คน ภาคเรียนที่ 2 หลักสูตรแกนกลาง ปีการศึกษา 2551

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งหมด 390 คน ตามตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ และทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้แก่ โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 170 คน โรงเรียนวาปีปทุม จำนวน 10 คน โรงเรียนบรบือพิทยาคาร จำนวน 99 คน โรงเรียนนาคนูนประชาสรรค์ จำนวน 45 คน โรงเรียนกันทรวิชัย จำนวน 45 คน โรงเรียนโคกก่อพิทยาคม จำนวน 10 คน โรงเรียนโนนแดงพิทยาคม จำนวน 11 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดทักษะการพูด จำนวน 2 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 แบบวัดทักษะการพูดบรรยายภาพ (Description)

2.2 แบบวัดทักษะการพูดอภิปราย (Discussion)

ใช้แบบประเมินพฤติกรรมกรพูดที่มีรายละเอียดเนื้อหาและพฤติกรรมที่จะสังเกต 5 ด้าน ดังนี้

1) พฤติกรรมด้านการออกเสียง หมายถึง การพูดออกเสียงในส่วนท้ายตัวสะกด และสระของคำศัพท์

ในภาษาอังกฤษถูกต้องตามลักษณะการออกเสียง

2) พฤติกรรมด้านการใช้ไวยากรณ์ หมายถึง ความสามารถในการพูดประโยคตามโครงสร้างไวยากรณ์

ในภาษาอังกฤษได้ถูกหลักไวยากรณ์

3) พฤติกรรมด้านการใช้คำศัพท์ หมายถึง การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทที่ต้องการสื่อสาร

4) พฤติกรรมด้านความคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถในการพูดโต้ตอบเป็นภาษาอังกฤษ ได้อย่างลื่นไหล

เป็นธรรมชาติ

5) พฤติกรรมด้านความเข้าใจ หมายถึง สามารถพูดสื่อสารเพื่อสื่อความหมายในจังหวะการพูดเป็นธรรมชาติ

ได้อย่างเข้าใจ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2) ศึกษาสาระแกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะการพูดที่เป็นตัวแทนของเนื้อหา ตามสาระการเรียนรู้แกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ

3) ศึกษาการสร้างแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อวัดคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด

4) สร้างแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ แบบวัดทักษะการพูด

ภาษาอังกฤษการพูดบรรยายภาพและการพูดอภิปราย โดยใช้เวลาสร้างเป็นเวลาทั้งหมด 1 เดือน สร้างแบบวัดทักษะการพูด

ภาษาอังกฤษ การพูดบรรยายภาพ ทั้งหมด 18 ข้อ และต้องการ 4 ข้อ และสร้างแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษการพูดอภิปราย

ทั้งหมด 7 ข้อ และต้องการนำมาใช้ 2 ข้อ

5) นำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัด ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย คัดเลือกข้อสอบที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแบบวัดมีเนื้อหาตรงตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ และมีความคิดเห็นตรงกันเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป

6) นำแบบวัดทักษะที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ นำไปทดลอง (Try out) ใช้กับกลุ่มทดลอง (ที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง)

7) นำแบบวัดทักษะปรับปรุงแก้ไขตามผลการทดลอง ก่อนนำไปใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับแบบวัด และระยะเวลาที่ดำเนินการสอบให้มากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตต่อผู้บังคับบัญชาตามระดับ ตั้งแต่ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ระดับโรงเรียน เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ให้แจ้งโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างทราบล่วงหน้า เพื่อให้โรงเรียนได้เตรียมนัดหมายนักเรียนได้ถูกต้อง

3.2 ผู้วิจัยเตรียมแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และอุปกรณ์ให้พร้อม และเพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีผู้สังเกตให้คะแนนและผู้สังเกตพฤติกรรมการพูด จำนวน 2 ท่าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ 2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ 3) หาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ 4) หาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต

สรุปผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และวัดอุปสรรคในแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ด้านที่ 1 การพูดบรรยายภาพ พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 13 ข้อ และด้านที่ 2 การพูดอภิปราย พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 7 ข้อ

2. การหาคุณภาพของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2561

ตาราง 1 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ด้านที่ 1 การพูดบรรยายภาพ (Description)

ด้าน	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3		
	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}
	r	r		r	r		r	r	
1	0.89	0.88	0.89	0.86	0.82	0.85	0.90	0.92	0.91
2	0.84	0.86	0.85	0.85	0.88	0.87	0.58	0.84	0.85
3	0.90	0.89	0.91	0.85	0.83	0.84	0.84	0.86	0.85
4	0.92	0.91	0.92	0.89	0.87	0.89	0.89	0.87	0.88
5	0.89	0.86	0.88	0.88	0.79	0.85	0.86	0.87	0.87

ตาราง 1 (ต่อ)

ด้าน	ครั้งที่ 4			ครั้งที่ 5		
	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}
	r	r		r	r	
1	0.78	0.75	0.77	0.90	0.91	0.91
2	0.82	0.86	0.84	0.87	0.84	0.85
3	0.84	0.85	0.84	0.85	0.86	0.87
4	0.85	0.84	0.84	0.89	0.87	0.88
5	0.76	0.75	0.76	0.86	0.87	0.87

ด้านที่ 1 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านการออกเสียง

ด้านที่ 2 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านไวยากรณ์

ด้านที่ 3 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านคำศัพท์

ด้านที่ 4 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านความคล่องแคล่ว

ด้านที่ 5 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านความเข้าใจ

จากตาราง 1 พบว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ การพูดบรรยายภาพ (*Description*) มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยต่ำสุด คือ 0.84 ในด้านพฤติกรรมการพูดด้านคำศัพท์ และค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยสูงสุด คือ 0.92 ในด้านพฤติกรรมการพูดด้านความคล่องแคล่ว แสดงว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีอำนาจจำแนกอยู่ในระดับมีคุณภาพที่เหมาะสม

ตาราง 2 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ด้านที่ 2 การพูดอภิปราย (*Discussion*)

ด้านที่	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3		
	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}
	r	r		r	r		r	r	
1	0.88	0.85	0.87	0.74	0.75	0.74	0.89	0.88	0.89
2	0.84	0.81	0.83	0.84	0.82	0.84	0.82	0.81	0.82
3	0.89	0.86	0.88	0.83	0.82	0.83	0.84	0.82	0.84
4	0.90	0.82	0.88	0.77	0.72	0.75	0.88	0.83	0.86
5	0.89	0.79	0.85	0.76	0.65	0.71	0.84	0.78	0.82

ตาราง 2 (ต่อ)

ด้านที่	ครั้งที่ 4			ครั้งที่ 5		
	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}
	r	r		r	r	
1	0.68	0.69	0.69	0.88	0.87	0.88
2	0.84	0.79	0.82	0.82	0.81	0.82
3	0.80	0.78	0.79	0.84	0.82	0.83
4	0.93	0.91	0.92	0.88	0.84	0.87
5	0.81	0.75	0.78	0.85	0.78	0.82

ด้านที่ 1 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านการออกเสียง

ด้านที่ 2 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านไวยากรณ์

ด้านที่ 3 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านคำศัพท์

ด้านที่ 4 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านความคล่องแคล่ว

ด้านที่ 5 หมายถึง พฤติกรรมการพูดด้านความเข้าใจ

จากตาราง 2 พบว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ การพูดอภิปราย (Discussion) มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยต่ำสุดคือ 0.71 ในด้านพฤติกรรมการพูดด้านความเข้าใจ และค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยสูงสุดคือ 0.92 ในด้านพฤติกรรมการพูดด้านความคล่องแคล่ว แสดงว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีอำนาจจำแนกอยู่ในระดับมีคุณภาพที่เหมาะสม

ตาราง 3 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

รายการ	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3		
	คนที่ 1	คนที่ 2	$\bar{\alpha}$	คนที่ 1	คนที่ 2	$\bar{\alpha}$	คนที่ 1	คนที่ 2	$\bar{\alpha}$
	α	α		α	α		α	α	
Description	0.86	0.89	0.88	0.93	0.94	0.94	0.96	0.94	0.96
Discussion	0.87	0.89	0.89	0.92	0.93	0.93	0.95	0.94	0.95

รายการ	ครั้งที่ 4			ครั้งที่ 5		
	คนที่ 1	คนที่ 2	$\bar{\alpha}$	คนที่ 1	คนที่ 2	$\bar{\alpha}$
	α	α		α	α	
Description	0.94	0.93	0.94	0.95	0.96	0.95
Discussion	0.95	0.94	0.95	0.95	0.94	0.95

จากตาราง 3 พบว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.88-0.96 แสดงว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นสูงมาก

ตาราง 4 แสดงค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตให้คะแนนของผู้สังเกต 2 คน ของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

รายการ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3	
	ค่าความเชื่อมั่น	ความหมาย	ค่าความเชื่อมั่น	ความหมาย	ค่าความเชื่อมั่น	ความหมาย
Description	0.99	สูงมาก	0.97	สูงมาก	0.99	สูงมาก
Discussion	0.98	สูงมาก	0.97	สูงมาก	0.98	สูงมาก

รายการ	ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5	
	ค่าความเชื่อมั่น	ความหมาย	ค่าความเชื่อมั่น	ความหมาย
Description	0.96	สูงมาก	0.99	สูงมาก
Discussion	0.97	สูงมาก	0.98	สูงมาก

จากตาราง 4 พบว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตให้คะแนนหรือผู้สังเกต 2 คน ในรายการการพูดบรรยาย มีค่าตั้งแต่ 0.96-0.99 และในรายการการพูดอภิปราย มีค่าตั้งแต่ 0.97-0.99 แสดงว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นสูงมาก

ตาราง 5 แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ ของแบบวัดวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

รายการ	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3		
	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}
	r	r		r	r		r	R	
Description	0.81	0.81	0.81	0.86	0.85	0.86	0.79	0.83	0.81
Discussion	0.81	0.81	0.81	0.76	0.74	0.75	0.76	0.75	0.76

รายการ	ครั้งที่ 4			ครั้งที่ 5		
	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}	คนที่ 1	คนที่ 2	\bar{r}
	r	r		r	r	
Description	0.82	0.85	0.84	0.90	0.91	0.91
Discussion	0.86	0.84	0.85	0.76	0.78	0.77

จากตาราง 5 พบว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ ในการพูดบรรยาย มีค่าตั้งแต่ 0.81-0.91 และในการพูดอภิปราย มีค่าตั้งแต่ 0.75 - 0.81 แสดงว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพค่อนข้างสูงมาก

สรุปผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและวัดคุณสมบัติในแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ด้านที่ 1 การพูดบรรยายภาพ พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 13 ข้อ และด้านที่ 2 การพูดอภิปราย พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 7 ข้อ

การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จากการวัด 5 ครั้ง โดยรายการที่ 1 การพูดบรรยายภาพ (Description) ในการทดสอบครั้งที่ 1 มีค่าตั้งแต่ 0.85-0.92 ครั้งที่ 2 มีค่าตั้งแต่ 0.84-0.89 ครั้งที่ 3 มีค่าตั้งแต่ 0.85-0.91 ครั้งที่ 4 มีค่าตั้งแต่ 0.76-0.84 และครั้งที่ 5 มีค่าตั้งแต่ 0.85-0.91 ถือว่าค่าอำนาจจำแนกมีคุณภาพที่เหมาะสม รายการที่ 2 การพูดอภิปราย (Discussion) ในการวัดครั้งที่ 1 มีค่าตั้งแต่ 0.83-0.88 ครั้งที่ 2 มีค่าตั้งแต่ 0.71-0.84 ครั้งที่ 3 มีค่าตั้งแต่ 0.82-0.89 ครั้งที่ 4 มีค่าตั้งแต่ 0.69-0.92 และครั้งที่ 5 มีค่าตั้งแต่ 0.82-0.88 ถือว่าค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับมีคุณภาพที่เหมาะสม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏว่า แบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ จากการทดสอบ 5 ครั้ง โดยรายการที่ 1 การพูดบรรยายภาพ (Description) ครั้งที่ 1 มีค่า 0.88 ครั้งที่ 2 มีค่า 0.94 ครั้งที่ 3 มีค่า 0.96 ครั้งที่ 4 มีค่า 0.94 และครั้งที่ 5 มีค่า 0.95 รายการที่ 2 การพูดอภิปราย (Discussion) ครั้งที่ 1 มีค่า 0.89 ครั้งที่ 2 มีค่า 0.93 ครั้งที่ 3 มีค่า 0.95 ครั้งที่ 4 มีค่า 0.95 และครั้งที่ 5 มีค่า 0.95 ถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษสูงมาก

ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการพูดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ปรากฏว่าแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ จากการทดสอบ 5 ครั้ง โดยรายการที่ 1 การพูดบรรยายภาพ (Description) ครั้งที่ 1 มีค่า 0.81 ครั้งที่ 2 มีค่า 0.86 ครั้งที่ 3 มีค่า 0.81 ครั้งที่ 4 มีค่า 0.84 และครั้งที่ 5 มีค่า 0.91 ถือว่าการพูดบรรยายภาพ (Description) มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพสูง รายการที่ 2 การพูดอภิปราย (Discussion) ครั้งที่ 1 มีค่า 0.81 ครั้งที่ 2 มีค่า 0.75 ครั้งที่ 3 มีค่า 0.76 ครั้งที่ 4 มีค่า 0.85 และครั้งที่ 5 มีค่า 0.77 ถือว่า รายการที่ 2 การพูดอภิปราย (Discussion) มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพค่อนข้างสูง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2561

การพัฒนาแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและวัดคุณสมบัติในแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ด้านที่ 1 การพูดบรรยายภาพ พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 13 ข้อ และด้านที่ 2 การพูดอภิปราย พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 7 ข้อ แสดงว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทน

ลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้น ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปณิชา ชัยกุลภัทรโชติ (2562: 54) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.56-0.78 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวันเพ็ญ จันทสุวรรณ (2550: 66) ที่ได้พัฒนาแบบวัดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกล พบว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.78-1.00

2. การหาคุณภาพของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2561

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.69-0.92 แสดงว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องจากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการทดลอง และพัฒนามาอย่างมีระบบตามขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่เชื่อถือได้ ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา เกณฑ์การให้คะแนน และรูปแบบของการวัดทักษะการพูด ทำให้แบบวัดสามารถแยกแยะนักเรียนที่มีความสามารถทางการพูดสูง กับนักเรียนที่มีทักษะทางการพูดภาษาอังกฤษต่ำได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้ ซึ่งตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรัญญา แสงเพชร (2562: 76) ได้พัฒนาแบบวัดทักษะด้านจริยธรรม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการทำงานเป็นทีม เพื่อคัดกรองพนักงานใหม่ ได้สร้างแบบวัดขึ้นจำนวน 12 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัด มีค่าตั้งแต่ 0.52-0.77 ตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องสอดคล้องกับผลการวิจัยของเยาวเรศ ปริวันตา (2555: 3) ได้พัฒนาแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ผลการวิจัยพบว่าค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.41-0.67 ตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอำนาจ ไพนุชิต (2561: 294-310) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบวัดการรับรู้สติของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1-2 ได้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม ชนิดมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.330-0.69 ตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุไร จักษ์ตรีมงคล (2558: 195-206) การพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดสำหรับการประเมินคุณภาพผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบวัดทักษะการคิดตามแนวทางของแคมบริดจ์ ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 38 ข้อ แบ่งเป็นการคิดแก้ปัญหา จำนวน 21 ข้อ และการคิดวิเคราะห์ จำนวน 17 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.45 ตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสังวาลย์ โพนพุทธ (2556: 14) ได้พัฒนาแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยใช้แบบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23 -0.64 ตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปณิชา ชัยกุลภัทรโชติ (2562: 54) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.32-0.76

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.93-0.96 ซึ่งแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นในระดับค่อนข้างสูง-สูงมาก หากตามเกณฑ์ของผิยน ไชยศรี (2529: 4) ได้เสนอค่าความเชื่อมั่นไว้ว่า ตั้งแต่ระดับ 0.71 ขึ้นไปมีความเชื่อมั่นในระดับสูง แสดงว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้สังเกตให้คะแนนความคงเส้นคงวาในการตรวจและมีโอกาสได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนร่วมกัน ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือ

ในการดำเนินการสอบที่ชัดเจน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างได้รับการสุ่มมาจากนักเรียนที่มีความสามารถหลายระดับ จึงทำให้แบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษมีค่าความเชื่อมั่นสูง ซึ่งตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเยวเรศ ปริวันตา (2555: 3) ได้พัฒนาแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด มีค่า 0.92 ซึ่งตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอำนาจ โพนูชิต (2561: 294-310) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบวัดการรับรู้สติของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1-2 ได้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าความเชื่อมั่น ตามสูตรสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ทั้งฉบับ 0.92 ซึ่งตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุไร จักษ์ตรึงมล (2558: 195-206) การพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดสำหรับการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบวัดทักษะการคิดตามแนวทางของแคมบริดจ์ ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 38 ข้อ แบ่งเป็นการคิดแก้ปัญหา จำนวน 21 ข้อ และการคิดวิเคราะห์ จำนวน 17 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการคิด มีค่า 0.68 ซึ่งตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปณิชา ชัยกุลภัทรโชติ (2562: 54) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะมีค่า 0.90

2.3 ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบวัดทักษะการพูด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างคะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏว่าแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพตั้งแต่ 0.75-0.91 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพสูงมาก แสดงว่าแบบวัดทักษะการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ผู้สังเกตให้คะแนน หรือผู้สังเกตได้ร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนน ผู้สังเกตให้คะแนนมีความคงเส้นคงวาในการตรวจ และสามารถแยกแยะระดับความสามารถของกลุ่มเก่งกับกลุ่มอ่อนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผลการให้คะแนนของผู้สังเกตให้คะแนน หรือผู้สังเกตสอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้แบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษมีความเที่ยงตรงเชิงสภาพสูง ซึ่งตรงตามตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางปี 2551 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุไร จักษ์ตรึงมล (2558: 195-206) การพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดสำหรับการประเมินคุณภาพผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบวัดทักษะการคิดตามแนวทางของแคมบริดจ์ ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 38 ข้อ แบ่งเป็นการคิดแก้ปัญหา จำนวน 21 ข้อ และการคิดวิเคราะห์ จำนวน 17 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะการคิดกับคะแนนเฉลี่ยสะสมพบว่า เกณฑ์เฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคะแนนแบบวัดทักษะการคิด ทั้งแบบการคิดวิเคราะห์ (17 ข้อ) การคิดแก้ปัญหา (21 ข้อ) และทั้งฉบับ (38 ข้อ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ เป็น 0.367, 0.390 และ 0.458 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ครูและนักเรียนควรศึกษาคู่มือในการดำเนินการสอบให้เข้าใจก่อนทำแบบวัด
- 1.2 ประสานกับผู้สังเกตและร่วมศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนให้เข้าใจตรงกันก่อนดำเนินการสอบ
- 1.3 การนำแบบวัดไปใช้ในห้องเรียน ควรแยกวัดทีละกิจกรรม และไม่ควรวัดต่อเนื่องกันจนครบทุกกิจกรรม
- 1.4 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษไปใช้วัดนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

- อำนาจ ไพนุชิต. (2561). ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบวัดการรับรู้สติของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1-2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 24(2), 294-310.
- Naisbitt, J. (1994). *Global Paradox*. New York: William Morrow and Company.
- Sasson, D. (2007). *Improve speaking skills: tips and techniques for speaking and presentation skills*. Retrieved July 1, 2019, from <http://www.suite101.com/content/improve-speaking-skills-a31594>
- Shumin, K. (2002). *Developing Adult EFL Students' Speaking Abilities*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tribolet, C. (2012). Using Cognitive Strategies to Improve English Speaking Skill and Self-confidence. *American Journal of Education Sciences*, 2(3), 36-40.
- Ur, P. (1998). *A course in English Teaching Trainee*. Cambridge: Cambridge University Press.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7-ELEVEN ของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี Factors Affecting the Decision to Use the 7-Eleven Application of Consumers in Udonthani Province

มุขมณี ขุนใหญ่¹ และ วณิช ไชยแสง²
Mookmanee Khunyai¹ and Vanich Chaisaeng²

Received : 25 ก.ค. 2565
Revised : 18 พ.ย. 2565
Accepted : 18 พ.ย. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยงต่อการใช้บริการแอปพลิเคชัน 2) ศึกษาปัจจัยด้านการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยงต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์แบบถดถอยเชิงพหุคูณ ผลวิจัย พบว่า

1) ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ด้านการใช้งานจริง มีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery ซึ่งอิทธิพลด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีผลสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการใช้งานจริง ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน และด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน
2) ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเสี่ยงมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงินมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery ส่วนด้านความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว และความเสี่ยงด้านระยะเวลา ไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี, การรับรู้ความเสี่ยง, แอปพลิเคชัน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the factors of technology acceptance and perceived risk of using the 7-ELEVEN Delivery application of consumers in Udonthani Province. 2) to study the decision to use 7-ELEVEN Delivery application of consumers in Udonthani Province 3) to study the influence of factors on technology acceptance, perceived risks in decision to use 7-ELEVEN Delivery application of consumers in Udonthani Province. This was quantitative research. The data were collected by using online questionnaires from 390 samples in Udonthani Province. The statistics were used to analyze the data are frequency,

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: 63130702106@udru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: ass.vanich@hotmail.com

¹ Master Student, Master of Business Administration, Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University, Email: 63130702106@udru.ac.th

² Assistant Professor, Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University, Email: ass.vanich@hotmail.com

percentage, mean, standard deviation, testing of hypothesis by multiple regression analysis. The hypothesis testing found that:

1) The technology acceptance factors affected the decision to use 7-ELEVEN Delivery application. When considering each aspect, it was found that the factors of technology acceptance in all 4 aspects, namely the perception of the benefits, perception of the ease, the attitude towards use in practical use, affected the decision to use 7-ELEVEN Delivery application. The influence on perceived ease of use was at the highest, followed by practical use, perception of benefits and attitude towards use. 2) The perceived risk factors affected the decision to use 7 - ELEVEN Delivery application found that the financial risk affected the decision, and the functional, time and privacy risks did not affect the decision to use the application 7 - ELEVEN Delivery.

Keywords: Technology Acceptance, Perceived Risk, Application

บทนำ

ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมค้าส่งค้าปลีกซึ่งมีมูลค่า 2.8 ล้านล้านบาท ในปี 2562 เพิ่มขึ้น 7.7% จากปี 2561 คิดเป็นสัดส่วน 16.5% ของ GDP สูงเป็นอันดับสองรองจากภาคอุตสาหกรรมการผลิตที่มีสัดส่วน 25.3% ซึ่งในปี 2564 -2566 ยอดขายร้านค้าปลีกสมัยใหม่ มีแนวโน้มเติบโตเฉลี่ย 1.5- 2.5% ตามเศรษฐกิจที่ทยอยฟื้นตัวและปัจจัยสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายจากภาครัฐ การขยายตัวของโครงการลงทุนภาครัฐ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันการแข่งขันของธุรกิจค้าปลีกมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นจากคู่แข่งรายใหม่ทั้งในและต่างประเทศที่เห็นช่องทางการเติบโตของภาคค้าปลีกไทย รวมถึงคู่แข่งจากร้านค้าออนไลน์ (E-Commerce) ที่มีทิศทางเติบโตอย่างก้าวกระโดด ในปี 2563 ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือ อีคอมเมิร์ซในไทยซึ่งมีมูลค่าเท่ากับ 3.78 ล้านล้านบาทโดยคาดการณ์ว่ามูลค่าอีคอมเมิร์ซในประเทศไทยในปี 2564 เติบโตอยู่ที่ 4.01 ล้านล้านบาท ทั้งนี้ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ คาดการณ์มูลค่าอีคอมเมิร์ซในประเทศไทย ปี 2564 รายอุตสาหกรรม 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) อุตสาหกรรมการค้าปลีก และการค้าส่งมีมูลค่า 1,628,488.05 ล้านบาท (52.14%) 2) อุตสาหกรรมข้อมูล ข่าวสาร และการสื่อสาร มีมูลค่า 477,293.12 ล้านบาท (15.28%) 3. อุตสาหกรรมการผลิต มีมูลค่า 476,328.08 ล้านบาท (15.25%) ซึ่งการเติบโตของตลาดอีคอมเมิร์ซเป็นลัพท์มาจาก 1) พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ชีวิตติดกับดิจิทัลมากขึ้นทำให้ตลาดอีคอมเมิร์ซโตตามไปด้วย 2) การเติบโตของแพลตฟอร์ม Ride-Hailing โดยเฉพาะการส่งอาหารและการสินค้าอุปโภคบริโภค 3) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจอีคอมเมิร์ซเพิ่มมากขึ้น 4) กลยุทธ์การส่งเสริมการขายสินค้าและบริการของแพลตฟอร์ม e-Marketplace ทั้งแคมเปญโปรโมชั่น ส่วนลด จัดส่งฟรี รวมทั้ง การใช้ข้อมูลลูกค้าบนแพลตฟอร์มให้เป็นประโยชน์ 5) การขยายบริการใหม่ ๆ ของธุรกิจขนส่งสินค้า (Logistics) แบบครบวงจร รวมถึงบริการเกี่ยวกับคลังสินค้าและการจัดส่ง (Fulfilment) (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564: ออนไลน์)

อีกทั้ง การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 และการที่ทางการไทยต้องเข้มมาตรการเข้มข้นในการปิดกิจการหรือจำกัดการให้บริการของภาคธุรกิจเป็นการชั่วคราว รวมถึงธุรกิจร้านอาหารที่เหลือเพียงช่องทางการซื้อกลับบ้านและการจัดส่งอาหารไปยังที่พัก (Food Delivery) ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งได้กลายเป็นช่องทางที่สำคัญของทั้งผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภค (Marketeer online, 2564: ออนไลน์) และจากสถานการณ์โรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบาดทำให้การสั่งซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคออนไลน์ได้รับความนิยมจนกลายเป็นเรื่องปกติของใครหลายๆ คน ทำให้ไลฟ์สไตล์และรูปแบบของการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและสินค้าอุปโภคบริโภคที่ได้รับความนิยมในการสั่งซื้อ 5 อันดับแรก

คือ ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ดูแลเส้นผม ผลิตภัณฑ์ดูแลและบำรุงผิวและผลิตภัณฑ์ดูแลบ้าน ซึ่งร้านค้าปลีก ที่ได้รับความนิยมในการสั่งซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ Shopee รองลงมาคือ Lazada, 7-Eleven, Big C และลำดับสุดท้ายคือ Family Mart (Brandbuffet, 2564: ออนไลน์) จากความนิยมดังกล่าวส่งผลให้ร้านค้าปลีกในกลุ่มธุรกิจร้านสะดวกซื้อของประเทศไทย ได้แก่ 7-Eleven และ Family Mart เข้ามาแข่งขันในตลาดนี้เช่นกัน โดยจับมือกับหุ้นส่วนธุรกิจหรือสร้างแอปพลิเคชันเป็นของตัวเองซึ่ง 7-Eleven และพัฒนาช่องทางบริการส่งถึงที่เป็นของตัวเอง (Positioningmag.com, 2020: ออนไลน์) โดย 7-Eleven ได้เปิดให้ลูกค้าสั่งซื้อสินค้า ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องใช้และอื่นๆจาก Application 7- ELEVEN Delivery เฉพาะพื้นที่และสาขาที่ให้บริการและสามารถเลือกรับสินค้าได้ทั้งที่สาขาหรือส่งที่บ้านและสำนักงานมีพนักงานร้านจัดส่งตั้งแต่เวลา 7.00 น ถึง 22.00 น. และในเขตจังหวัดอุดรธานีจำกัดเวลาจัดส่งตั้งแต่เวลา 7.00 น. ถึง 21.00 น. นอกจากนี้ยังรวมโปรโมชั่น และการสะสมคะแนน All Member (We are cp, 2563: ออนไลน์) ซึ่งการเพิ่มเครื่องมือ Application ถือว่าเป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่มีอยู่ของร้านสะดวกซื้อให้เพิ่มขึ้น การบริการแบบบริการส่งถึงที่นับเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่มีความน่าสนใจต่อผู้บริโภค เห็นได้จากกระแสตอบรับที่ดี

และเนื่องจากโลกปัจจุบันนี้มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของผู้บริโภคมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวก แก้ไขปัญหา ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย และสนับสนุนให้การใช้ชีวิตมีคุณภาพมากขึ้น แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดของเทคโนโลยีใหม่ๆ บางครั้งก็เป็นอุปสรรคเนื่องจากบุคคลที่ต้องใช้นั้นขาดความรู้ความชำนาญ และไม่มั่นใจในคุณภาพของเทคโนโลยีนั้นว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของตนได้หรือไม่ หรืออาจจะทำให้เกิดปัญหาตามมาหรือไม่ จึงเกิดความกังวลและไม่มั่นใจในการจะเปิดใจยอมรับเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เหล่านั้นเข้ามาในชีวิต โดยผู้วิจัยได้นำตัวแปรการยอมรับการใช้เทคโนโลยี (Clow & Baack, 2010: 65) มาศึกษาในงานวิจัยนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้ใช้รับรู้และเชื่อว่าเทคโนโลยีมีประโยชน์ได้มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานโดยมีความสัมพันธ์ทางตรงกับพฤติกรรมและทัศนคติที่มีต่อการใช้งานของผู้ใช้งาน
2. การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน เป็นปัจจัยที่ผู้ใช้กำหนดหรือระดับความเชื่อว่าเทคโนโลยีใช้งานง่าย ๆ ตามความต้องการที่กำหนดหรือไม่โดยมีความสัมพันธ์ทางตรงกับการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานและทัศนคติที่มีต่อการใช้งานของผู้ใช้งาน
3. ทัศนคติที่มีต่อการใช้งานทัศนคติหรือความคิดเห็นของผู้ใช้งานต่อเทคโนโลยีซึ่งเกิดจากการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานและการรับรู้ความง่ายในการใช้งานซึ่งจะส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจในการใช้งาน
4. การใช้งานจริง คือ การที่ผู้ใช้ยอมรับเทคโนโลยีและนำมาใช้จริงมีผลต่อทัศนคติต่อการใช้งานจริงของผู้ใช้

อีกทั้ง การรับรู้ความเสี่ยงในการใช้เทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นจะเป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้า หรือการเลือกใช้บริการของผู้บริโภคโดยเฉพาะความเสี่ยงที่รับรู้ในอีคอมเมิร์ซมีผลกระทบเชิงลบต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและการเลือกใช้บริการบนอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการใช้งานและความตั้งใจที่จะใช้งานแอปพลิเคชัน (Zhang, Tan, Xu & Tan, 2012: 83-84) ซึ่งความเสี่ยงเป็นปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค ในสถานการณ์ที่ผู้บริโภคไม่รับรู้ถึงความเสี่ยงในกระบวนการซื้อสินค้า หรือใช้บริการที่แท้จริงทั้งที่ในความเป็นจริงความเสี่ยงนั้นมีอยู่จริง ทำให้ความเสี่ยงไม่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ กล่าวคือ ความเสี่ยงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในสถานะที่พวกเขารับรู้ การรับรู้ความเสี่ยงจึงถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพิจารณาในการตัดสินใจซื้อ โดยการศึกษาครั้งนี้มีความสนใจในปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงและความตั้งใจในการซื้อโดยใช้ปัจจัยความเสี่ยงของ Ariffin, Mohan and Goh (2018: 309-327) ในการพิจารณาและทำการศึกษานี้ได้แก่

1. การรับรู้ความเสี่ยงด้านการเงิน คือ การรับรู้ว่าเงินจำนวนหนึ่งอาจสูญหายหรือจำเป็นเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ทำงานอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังหมายถึง การสูญเสียเงินสุทธิต่อที่เกิดขึ้นและรวมถึงความรู้สึกไม่มั่นคงของผู้บริโภคเกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิตหรือการทำธุรกรรมออนไลน์ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการซื้อสินค้าออนไลน์

2. ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพการใช้งาน คือความกังวลในการใช้บริการจะไม่สามารถสร้างประโยชน์ได้จริง และไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอตรงตามที่ต้องการของผู้ใช้บริการ

3. ความเสี่ยงด้านระยะเวลา คือ การรับรู้ว่า เวลา ความสะดวกสบาย หรือความพยายามอาจสูญเปล่าเมื่อซื้อสินค้า (Ko, Jung, Kim & Shim, 2004: 20-29) ซึ่งรวมถึงความไม่สะดวกที่เกิดขึ้นระหว่างการทำธุรกรรมออนไลน์ที่มักเกิดจากความยากลำบากในการนำทาง หรือการส่งคำสั่งซื้อหรือความล่าช้าในการรับสินค้า

4. ความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว คือ ความกังวลของผู้บริโภคถึงความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัว เพราะความไม่แน่นอนของวิธีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลโดยสถานประกอบการออนไลน์และผู้ที่สามารถเข้าถึงได้ (Youn, 2009: 389-418)

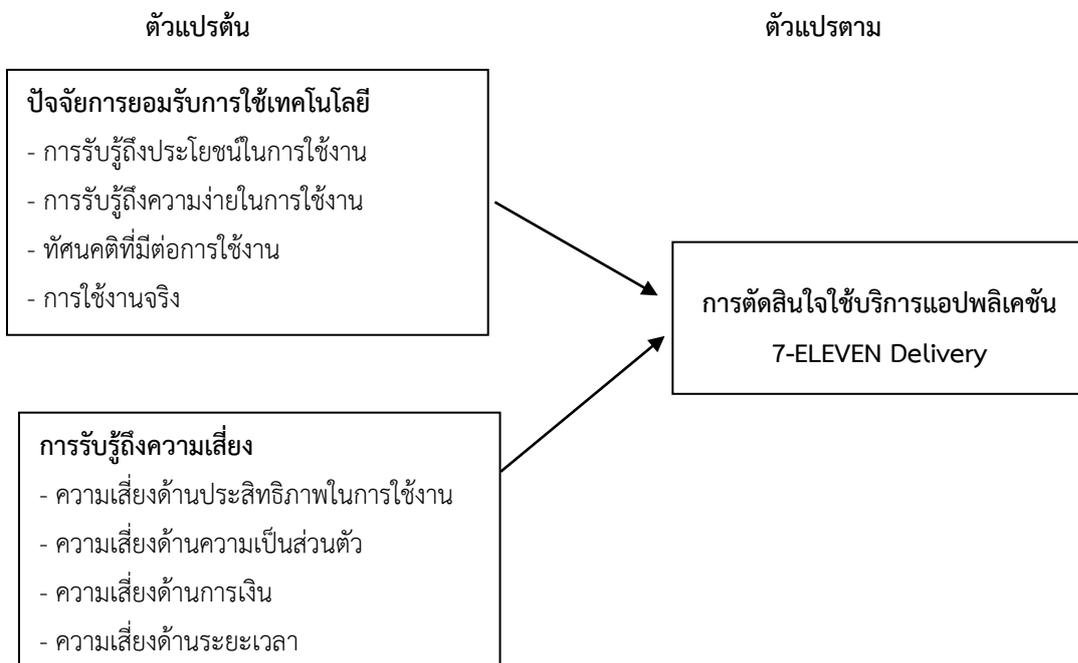
ทั้งนี้ กระบวนการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการของผู้บริโภคเป็นกระบวนการก่อนที่ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งผู้ประกอบการต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 6 ข้อ ได้แก่ 1) ข้อมูลข่าวสารหรือข้อเท็จจริงของบริการหรือผลิตภัณฑ์ 2) เครื่องหมายการค้า 3) ทำให้ผู้รับบริการได้นึกถึงบริการหรือผลิตภัณฑ์ 4) ความรู้สึกของผู้รับบริการต่อบริการหรือผลิตภัณฑ์ 5) ความเชื่อมั่นในบริการหรือความมุ่งมั่นในการใช้ 6) การซื้อบริการหรือผลิตภัณฑ์ เนื่องจากการตัดสินใจซื้อไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับผู้ประกอบการแต่ยังช่วยให้องค์กรสามารถปรับกลยุทธ์การขายสินค้าและบริการตามกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคได้อีกด้วย (สชา ทับละม่อม, 2564: 10)

นอกจากนี้งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการบริการส่งถึงที่ของร้านอาหารหรือผู้ให้บริการจัดส่งอาหาร เช่น Grab, LINE Man, Food Panda เป็นต้น แต่ยังมีงานวิจัยการจัดส่งแบบ บริการส่งถึงที่ในกลุ่มธุรกิจร้านสะดวกซื้ออยู่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้การจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัย การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยงที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่เพื่อบริการรับและส่งสินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งต้องการทราบประสบการณ์ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน 7- ELEVEN Delivery เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาบริการของร้านสะดวกซื้อ และร้านค้าปลีกสมัยใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยงต่อการใช้บริการแอปพลิเคชัน 7- ELEVEN Delivery ของผู้บริโภคในเขตในเขตจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7- ELEVEN Delivery ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยงต่อการใช้บริการแอปพลิเคชัน 7- ELEVEN Delivery ของผู้บริโภคในเขตในเขตจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7- ELEVEN ของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี

สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยงมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษา คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี และเป็นผู้ที่เคยใช้บริการสั่งซื้ออาหารและสินค้าอุปโภคบริโภคของร้านสะดวกซื้อ 7-ELEVEN ผ่านแอปพลิเคชันจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของ 7- ELEVEN ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี และเป็นบุคคลที่เคยใช้บริการสั่งซื้ออาหารและสินค้าอุปโภคบริโภคของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ผ่านแอปพลิเคชันจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของ 7- ELEVEN แต่เนื่องจากไม่ทราบจำนวนผู้ที่ใช้แอปพลิเคชัน 7- ELEVEN Delivery ที่แน่นอน จึงคำนวณโดยการใช้สูตรในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณตามสูตรของ Cochran (1997) อ้างถึงใน ละเอียด ศิลา น้อย (2560: 60) คือ

$$\text{เมื่อ } n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

n คือ ขนาดของกลุ่มประชากร

P คือ ค่าสัดส่วนของประชากร

e คือ ร้อยละความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05

Z คือ ระดับความเชื่อมั่นที่นักวิจัยกำหนดไว้ที่ความเชื่อมั่น 95% (ค่า Z = 1.96)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{0.5 \times 0.5 (1.96)^2}{0.05^2}$$

$$\text{แทนค่า } n = \frac{0.9604}{0.0025}$$

$$n = 384.16$$

จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 ตัวอย่าง แต่เพื่อให้การวิจัยได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้เก็บตัวอย่างทั้งหมด 390 ตัวอย่าง เพื่อครอบคลุมความคลาดเคลื่อนจากการเก็บข้อมูลไม่ได้ตามเป้าหมาย (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 45)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 6 ส่วน ดังนี้

2.1 คำถามเพื่อคัดกรองเบื้องต้น ประกอบด้วย 2 ข้อคำถาม ได้แก่ 1) ท่านเคยใช้บริการจัดส่ง แบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven หรือไม่ 2) ท่านพักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานีหรือไม่ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

2.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

2.3 ข้อคำถามพฤติกรรมการเลือกใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

2.4 คำถามเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ตอบแบบสอบถามในการใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน 2) การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน 3) ทศนคติที่มีต่อการใช้งาน 4) การใช้งานจริง มีจำนวน 21 ข้อ

2.5 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ถึงความเสี่ยงของผู้ตอบแบบสอบถามในการใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพการใช้งาน 2) ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยส่วนตัว 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน 4) ความเสี่ยง ด้านระยะเวลา

2.6 คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven จำนวน 4 ข้อโดยข้อคำถามในส่วนที่ 4, 5 และ 6 แต่ละคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดค่าคำตอบตามวิธีของ Likert (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 46) มี 5 ระดับ

2.7 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา เพื่อกำหนดนิยามตัวแปร และมาตรวจวัด แล้วนำมาพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item Objective Congruence) จากการคำนวณหาค่า IOC ครั้งนี้เลือกข้อคำถามที่ได้เท่ากับ 0.67 ขึ้นไป เพื่อนำไปเก็บข้อมูล (Rovinelli & Hambleton, 1977: 52)

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้หลังจากทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ไปทดสอบกับประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยแต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน (Pilot Test) จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจข้อคำถามในแบบสอบถามหรือไม่ พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (Zikmund et al., 2010: 47) ในครั้งนี้เท่ากับ 0.936 จากนั้นจึงนำข้อคำถามที่มีค่าคุณภาพผ่านเกณฑ์ มาจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 นำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มประชากรตอบแบบสอบถามจำนวน 390 คน จัดทำแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ Google Form ซึ่งใช้วิธีการโพสต์แบบสอบถามบนเครือข่ายออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) Line และ QR Code และเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก Udonthani Update ใช้วิธีการสุ่มแบบใช้วิจารณญาณหรือแบบเจาะจง (Judgment Sampling) (Hair et al., 2010: 79) โดยการกำหนดคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่เคยใช้บริการรับส่งอาหารและสินค้าอุปโภคบริโภคของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ผ่านแอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery และอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยการใช้ข้อคำถามเพื่อคัดกรองกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งคำถามเพื่อคัดกรองเบื้องต้นประกอบด้วย 2 ข้อคำถาม ได้แก่ 1) ท่านเคยใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven หรือไม่ 2) ท่านพักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานีหรือไม่ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 จนถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 และได้รับการตอบแบบสอบถามจำนวน 390 ตัวอย่างครบถ้วนจึงทำการปิดรับคำตอบใน Google Form จากนั้นนำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางโดยค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน ในการวิจัยเพื่อสรุปผลอ้างอิงไปยังประชากรที่ศึกษา โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยใช้ค่า Cronbach's Alpha ส่วนสถิติที่นำมาใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความมีอิทธิพลระหว่างตัวแปรปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีกับการรับรู้ความเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่เคยใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven และเป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ผ่านแอปพลิเคชัน 7-Delivery จำนวน 1-5 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ผ่านแอปพลิเคชัน 7-Delivery ในการสั่งซื้อเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 46.9 ซึ่งพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน 7-Delivery และจัดส่งสินค้าเฉลี่ยแต่ละครั้ง อยู่ที่ไม่เกิน 200 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมาคือ 201-400 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.2 ผู้บริโภค ส่วนใหญ่จ่ายเงินค่าสินค้าด้วยวิธีการจ่ายด้วยเงินสด คิดเป็นร้อยละ 60.0 ส่วนใหญ่สั่งซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคจากแอปพลิเคชัน 7-Delivery ให้มาส่งที่อยู่อาศัย (ที่บ้าน คอนโด หอพัก) คิดเป็นร้อยละ 75.9 และผู้บริโภคส่วนใหญ่มักใช้บริการแอปพลิเคชัน 7-Delivery ในช่วงเวลา 12.01-18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 48.2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานีต่อปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแอปพลิเคชัน 7- ELEVEN Delivery ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานีต่อปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแอปพลิเคชัน 7- ELEVEN Delivery

ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน	4.13	.84	มาก
การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	4.22	.79	มาก
ทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน	4.18	.81	มาก
การใช้งานจริง	4.19	.81	มาก
รวม	4.18	.79	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการยอมรับการใช้เทคโนโลยีในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมา คือ ด้านการใช้งานจริง ($\bar{X} = 4.19$) ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.18$) และด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี ต่อการรับรู้ถึงความเสี่ยงในการใช้บริการส่งถึงที่ผ่านแอปพลิเคชัน 7- Eleven Delivery ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานีต่อการรับรู้ถึงความเสี่ยงในการใช้บริการส่งถึงที่ผ่านแอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery

ด้านการรับรู้ถึงความเสี่ยง	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพการใช้งาน	3.63	1.17	มาก
ความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว	3.62	1.19	มาก
ความเสี่ยงด้านการเงิน	3.58	1.17	มาก
ความเสี่ยงด้านระยะเวลา	3.61	1.18	มาก
รวม	3.61	1.13	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานีต่อการรับรู้ถึงความเสี่ยงในการใช้บริการจัดส่งแบบถึงที่ผ่านแอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมาคือ ความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว ($\bar{X} = 3.62$) ความเสี่ยงด้านระยะเวลา ($\bar{X} = 3.61$) และความเสี่ยงด้านการเงิน ($\bar{X} = 3.58$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นผู้บริโภคในเขตจังหวัดอุดรธานีต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคในเขตจังหวัดอุดรธานีต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery

ความคิดเห็นต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านคิดว่าแอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery มีบริการที่ตอบสนองอย่างครบถ้วนตรงกับความต้องการของท่าน	4.13	.94	มาก
2. เมื่อท่านเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการจัดส่งสินค้าแบบ 7-Delivery ในครั้งแรก ท่านจะกลับมาใช้บริการอีกในอนาคต	4.11	.91	มาก
3. ท่านคิดว่าจะสมัครบัตรสมาชิกร้าน 7-Eleven เพื่อรับส่วนลดหรือสิทธิพิเศษในการใช้บริการ 7-Delivery ครั้งต่อไป	4.11	.92	มาก
4. ท่านคิดว่าจะแนะนำแอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery ที่ท่านใช้บริการให้แก่ ครอบครัว ญาติ หรือคนรู้จัก ให้มาใช้บริการ แอปพลิเคชัน 7-Delivery	3.99	.89	มาก
รวม	4.08	.84	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) โดยข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านคิดว่าแอปพลิเคชัน 7-Eleven Delivery มีบริการที่ตอบสนองอย่างครบถ้วนตรงกับความต้องการของท่าน ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ ท่านคิดว่า จะสมัครบัตรสมาชิกร้าน 7-Eleven เพื่อรับส่วนลดหรือสิทธิพิเศษในการใช้บริการ 7-Delivery ครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อท่านเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการจัดส่งสินค้าแบบ 7-Delivery ในครั้งแรก ท่านจะกลับมาใช้บริการอีกในอนาคต

($\bar{X} = 4.11$) และต่ำสุดคือ ท่านคิดว่าจะแนะนำแอปพลิเคชัน 7- Eleven Delivery ที่ท่านใช้บริการให้แก่ ครอบครัว ญาติ หรือคนรู้จัก ให้มาใช้บริการ แอปพลิเคชัน 7-Delivery ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีกับการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery	B	S.E	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	.437	.135	-	3.22	.001
1. ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน	.331	.072	.329	4.58	.000*
2. ด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	.415	.106	.388	3.91	.000*
3. ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน	.223	.101	.213	2.20	.028*
4. ด้านการใช้งานจริง	.347	.106	.335	3.27	.001*
รวม	.868	.032	.809	27.10	.000*

R = .819, R2 = .671, Adj. R2 = .667, SEE = .489, F = 196.10

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery ($\beta = .809$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน 2) ด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน 3) ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน 4) ด้านการใช้งานจริง มีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery ซึ่งอิทธิพลทางด้าน การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีผลสูงที่สุด ($\beta = .388$) รองลงมาคือ ด้านการใช้งานจริง ($\beta = .335$), ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ($\beta = .329$) และด้านทัศนคติที่มีต่อ การใช้งาน ($\beta = .213$) ตามลำดับซึ่งมีอิทธิพลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเสถียรมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7 - ELEVEN Delivery ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยงกับการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน
7 - ELEVEN Delivery

ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเสี่ยงที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery	B	S.E	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	2.626	.118	-	22.19	.000*
1. ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพการใช้งาน	-.150	.093	-.209	-1.61	.107
2. ความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว	.110	.092	.155	1.20	.231
3. ความเสี่ยงด้านการเงิน	.440	.091	.609	4.84	.000*
4. ความเสี่ยงด้านระยะเวลา	.008	.075	.011	.104	.917
รวม	.410	.032	.547	12.88	.000*

R= .576, R2 = .332, Adj. R2 = .325, SEE = .696, F = 47.871

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเสี่ยงในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery ($\beta = .547$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเสี่ยงด้านการเงินมีผลต่อการตัดสินใจใช้ แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery ($\beta = .609$) ซึ่งมีอิทธิพลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพการใช้งานความเสี่ยง ด้านความเป็นส่วนตัว และความเสี่ยงด้านระยะเวลา ไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery

ซึ่งสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ตาราง 6

ตาราง 6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ข้อสมมติฐาน	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
H1	ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยีมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .809$
H2	ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเสี่ยงมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .547$

อภิปรายผล

ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยีซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน 2) ด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน 3) ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน 4) ด้านการใช้งานจริง มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยีด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ส่งผลสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการใช้งานจริง ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน สอดคล้องกับ สขา ทับละม่อม (2564: 4) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการจัดส่ง

แบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่นของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล พบว่าปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ได้แก่ การรับรู้ถึงขั้นตอนการใช้งาน ทักษะคนที่มีการใช้งานและการรับรู้ถึงประโยชน์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันเซเว่นบริการส่งถึงที่เพื่อบริการรับส่งอาหารและของอุปโภคบริโภค ซึ่งสามารถนำผลวิจัยไปวางแผนในการประชาสัมพันธ์และพัฒนาเทคโนโลยีแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้งานหรือผู้บริโภคเกิดความไว้วางใจรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้งาน และไม่ต้องใช้ความพยายามหรือความรู้ความสามารถมากนักก็สามารถใช้งานแอปพลิเคชันได้อย่างสบาย และยังช่วยลดภาระในเรื่องของการเดินทางไปยังหน้าร้านเพื่อทำการซื้อสินค้าอีกด้วย ซึ่งช่องทางการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันจะช่วยลดต้นทุนทั้งทางด้านเวลาและยังอำนวยความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภคได้อีกด้วย

ปัจจัยการรับรู้ถึงความเสี่ยงในด้านการเงินมีผลต่อการตัดสินใจ ใช้แอปพลิเคชัน 7-ELEVEN Delivery สอดคล้องกับ สหยา ทับละม่อม (2564: 1-5) ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยงมีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันเซเว่นบริการส่งถึงที่เพื่อบริการรับส่งอาหารและของอุปโภคบริโภคซึ่งพบว่า ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านระยะเวลา ความเสี่ยง ด้านความเป็นส่วนตัว เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันเซเว่นบริการส่งถึงที่ และยังสอดคล้องกับ ศิริภาภรณ์ บุญมา (2562: 22-51) ศึกษาพบว่า การรับรู้ความเสี่ยงส่งผลทางบวกต่อความพึงพอใจและความเชื่อถือไว้วางใจแอปพลิเคชัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ สุวรรณรัตน์ (2562: 1782) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงต่อการใช้บริการธนาคารผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือของผู้ใช้บริการธนาคารกรุงเทพในเขตกรุงเทพฯ พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงด้านจิตใจ ส่งผลเชิงลบหรือกระทบต่อความตั้งใจใช้บริการมากที่สุด เนื่องจากผู้ให้บริการมีความกังวลการทำรายการผิดพลาดทำให้สูญเสียเงินได้มากที่สุด ดังนั้นจึงทำให้ ความตั้งใจที่จะใช้งานแอปพลิเคชันลดลง ดังนั้น การรับรู้ความเสี่ยงจึงเป็นตัวแปรหลักที่มีผลและความสำคัญต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านการเงิน ซึ่งทัศนคติความเชื่อของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการสูญเสียจำนวนเงินหรือค่าใช้จ่ายมากกว่าปกติ เป็นความเสี่ยงที่ผู้บริโภคกังวลมากที่สุด (ธนวรรณ สำนวนกลาง, 2559: 68-99) ดังนั้น การรับรู้ความเสี่ยงก็คือ การที่ผู้บริโภคประเมินและรับรู้ถึงความไม่แน่นอน หรือความสูญเสียที่อาจเป็นไปได้ เป็นมุมมองในแง่ร้ายของบุคคลที่มีต่อการเลือกใช้เทคโนโลยีซึ่งในบริบทของการศึกษานี้หมายถึง แอปพลิเคชันของ 7-ELEVEN Delivery ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค

ดังนั้นจึงสามารถนำผลวิจัยไปวางแผนในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ความน่าเชื่อถือของแอปพลิเคชันเพื่อให้เกิดความไว้วางใจในระบบแอปพลิเคชัน และลดความกังวลในเรื่องของความปลอดภัย ทางการเงิน เช่น ควรเพิ่มความถี่ในการตรวจสอบป้องกันข้อมูลอย่างรอบคอบและควรมีระบบการรักษาข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน โดยเฉพาะระบบทางการเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคได้ ซึ่งจะช่วย เพิ่มฐานผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันของ 7-ELEVEN Delivery ได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรให้ความสำคัญกับประเด็นการยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยงของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ข้อมูลและนำผลไปประกอบการพิจารณาวางแผนและพัฒนาธุรกิจเพื่อให้ธุรกิจสามารถตอบสนองความคาดหวังและลดผลกระทบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ทัศนคติ ความต้องการของผู้บริโภคได้ ผ่านการกำหนดเป้าหมายได้ในเชิงธุรกิจให้ตอบโจทย์ผู้บริโภคได้อย่างตรงจุด

1.2 ธุรกิจหรือผู้ประกอบการควรพัฒนาแอปพลิเคชันให้ได้รับการยอมรับเทคโนโลยี ได้รับความไว้วางใจจากผู้บริโภค และช่วยอำนวยความสะดวก ช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาข้อมูลของสินค้าต่าง ๆ ได้ เพื่อนำไปบูรณาการใช้ในการพัฒนาแนวคิดในทางการตลาดและเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและความยั่งยืนในการเติบโตของธุรกิจต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ข้อจำกัดของงานวิจัยครั้งนี้ คือการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยไม่มีการกำหนดช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่เฉพาะเจาะจงและศึกษาเฉพาะผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี หากผู้ที่ต้องการนำผลการศึกษาไปใช้วิเคราะห์ทางด้านการตลาดเฉพาะพื้นที่หรือกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ที่มีช่วงอายุแตกต่างกันอาจส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป จึงขอเสนอแนะให้ทำการสำรวจโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้มีความเฉพาะเจาะจงตามช่วงอายุ และพื้นที่ เพื่อพิสูจน์ผลของงานวิจัยว่ามีผลเหมือนหรือแตกต่างจากงานวิจัยนี้หรือไม่ อย่างไร

2.2 เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นคำถามแบบปิด ซึ่งยังคงขาดข้อมูลเชิงลึกผ่านการสัมภาษณ์ที่จะสามารถอธิบายพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ดังนั้น เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ควรมีการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลในส่วนนี้มาประกอบการวิเคราะห์เพื่อความครอบคลุม หรือทำงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพิสูจน์และยืนยันในงานวิจัยครั้งต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องของเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยการรับรู้ ความเสี่ยง ซึ่งมีความหลากหลายซึ่งในงานวิจัยครั้งต่อไป อาจมีการเพิ่มปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงในด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันได้

เอกสารอ้างอิง

- ธนวรรณ สำนวนกลาง. (2559). *การยอมรับเทคโนโลยีการทำธุรกรรมทางการเงิน รูปแบบ M-Banking*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 15)*: นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ละเอียด ศิลาน้อย. (2560). การใช้สูตรทางสถิติ (ที่ถูกต้อง) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณในทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 12(2), 50-61.
- ศิริภากรณ์ บุญมา. (2562). *การใช้ประโยชน์และการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ความเชื่อถือไว้วางใจ และความภักดีต่อ K-Mobile Banking Plus ของผู้ใช้งานในกรุงเทพฯ*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สขา ทับละม่อม. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการจัดส่งแบบบริการส่งถึงที่ของร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล*. สารนิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภาภรณ์ สุวรรณรัตน์. (2562). *ปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยงต่อการใช้บริการธนาคารผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือของผู้ใช้บริการธนาคารกรุงเทพในเขตกรุงเทพฯ*. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14, 1778- 1788.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). *ผลสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยปี 2564*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.etda.or.th/th/pr-news/ETDA-Reveals-the-Value-of-e-Commerce-in-2021.aspx>
- Ariffin, S. K., Mohan, T. and Goh, Y-N. (2018). Influence of consumers' perceived risk on consumers' online purchase intention. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 12(3), 309-327.
- Brandbuffet. (2564). *เปิดท็อป 5 สินค้าอุปโภคบริโภคที่ติดเทรนด์ทวีตเตอร์ช่วงโควิด-19 ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปมาแรงในบทสนทนาชาวทวีตภาพไตรมาสแรกปี 2021*. Retrieved December, 11, 2021, Form <https://www.brandbuffet.in.th/2021/08/top-5-customer-goods-of-twitter-trends/>.
- Clow, K. and Baack, D. (2010). *Integrated advertising, promotion, and marketing communications* (4th ed.). New Jersey: Pearson.

- Cochran, W. G. (1997). *Sampling techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley & sons.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Ko, H., Jung, J., Kim, J. and Shim, S. W. (2004). Cross-Cultural Differences in Perceived Risk of Online Shopping. *Journal of Interactive Advertising*, 4(2), 20-29.
- Marketeeronline.com. (2564). หลังโควิด-19 ธุรกิจ Food Delivery ขยายตัวบนการแข่งขันที่ยิ่งรุนแรง. Retrieved December, 11, 2021, Form <https://marketeeronline.co/archives/180441>
- Positioningmag.com. (2020). เปิดศึก “สะดวกซื้อ บริการส่งถึงที่” สงครามห่าน่าน้ำใหม่ยุค New Normal บุกหาลูกค้าถึงบ้าน. Retrieved December, 11, 2021, Form <https://positioningmag.com/1283460>
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- We are CP. (2563). 7-Delivery สะดวกซื้อยามวิฤต. Retrieved December, 11, 2021, Form <https://www.wearecp.com/cpall63-2603-2020/>
- Youn, S. (2009). Determinants of online privacy concern and its influence on privacy protection behaviors among young adolescents. *Journal of Consumer Affairs*, 43(3), 389–418.
- Zhang L., Tan, Xu, Y. and Tan, G. (2012). Dimensions of consumers’ perceived risk and their influences on online consumers’ purchasing behavior. *Communications in Information Science and Management Engineering (CISME)*, 2(7), 8-14.
- Zikmund, W.G., Babin, B.J., Carr, J.C. and Griffin, M. (2010). *Business Research Methods*. Cengage Learning, Mason.

ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กร กรณีศึกษา กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด Corporate Social Responsibility Affecting Corporate Image: A Case Study of Krungsri Auto, Roi Et Branch

เพ็ญประภา ทีน้ำคำ¹ และ ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์²
Penprapha Teenamkam¹ and Srisunan Prasertsang²

Received: 18 ธ.ค. 2564

Revised: 17 เม.ย. 2565

Accepted: 18 เม.ย. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคม กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด 2) ศึกษาระดับภาพลักษณ์องค์กร กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด 3) เปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4) ศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด จำนวน 380 คน โดยการสุ่มตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้เก็บรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ F-test และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กร กรณีศึกษากรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ระดับสูงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม มีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ไม่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กร

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม, ภาพลักษณ์องค์กร, กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด

Abstract

The objectives of this study were to: 1) examine the level of social responsibility demonstrated by Krungsri Auto, Roi Et branch, 2) conduct an analysis on the corporate image of Krungsri Auto, specifically focusing on its Roi Et Branch, 3) conduct a comparative analysis of the perception of the corporate image among service users, 4) investigate the correlation and influence of social responsibility on the perception of the corporation's image among users of the Krungsri Auto Roi Et branch. The research utilized a sample group consisting of 380 individuals who were customers of Krungsri Auto service at the Roi Et branch.

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: penprapha1220@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: prasertsang.sp@gmail.com

¹ Master student, Master of Business Administration, Roi Et Rajabhat University, Email: penprapha1220@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Faculty of Business and Accountancy, Roi Et Rajabhat University,
Email: prasertsang.sp@gmail.com

The selection of participants was conducted by a random sampling method, ensuring that individuals were chosen based on their convenience. The instrument utilized for data gathering is a questionnaire. The statistical measures employed for data analysis included percentage, frequency, mean, and standard deviation. Hypothesis testing in statistics comprises various methods, such as the F-test and multiple regression analysis.

Based on the findings of the study, it is evident that social responsibility has a significant impact on the organizational image. The case studies conducted on Krungsri Auto, Roi Et Branch, demonstrated a commendable performance across all aspects, showcasing a high level of proficiency. There exists a strong positive relationship between social responsibility and the perception of company image. Regarding the concept of social responsibility, the concept of environmental care refers to the practice of taking measures to protect and preserve the natural environment. Engaging in equitable business practices is associated with and has a favorable impact on the perception of an organization's image in regard to community and social development, with a statistically significant level of 0.01. A statistically significant result was seen at the significance level of 0.05. The organization's image is unaffected.

Keywords: Corporate social responsibility, Corporate image, Krungsri Auto Roi Et Branch

บทนำ

ปัจจุบันโลกของเรากำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ที่ส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างกับทุกภาคธุรกิจในประเทศไทย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ได้ส่งผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติ การใช้มาตรการเพื่อยับยั้งการแพร่ระบาด ทำให้ผู้คนไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนชีวิตและความเป็นอยู่อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน อีกทั้งยังสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ที่สำคัญวิกฤตในครั้งนี้ได้ทิ้งร่องรอยหลายอย่างไว้สำหรับโลกใหม่ บางอย่างจะเลือนหายไปกับกาลเวลา ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงอีกหลายอย่างจะไม่กลับมาเหมือนเดิม ดังกล่าวเรียกว่า ภาวะปกติใหม่ ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นกระแสของสังคม โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เศรษฐกิจที่ชะลอตัว หรือความต้องการของผู้บริโภคในขณะนั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยแวดล้อม หรือจำนวนคู่แข่งที่มากขึ้นงบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีจำกัด กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ในทุกระดับสังคม ธุรกิจยังแสวงหากำไรสูงสุด ดังกล่าวนี้ ส่งผลให้ความรับผิดชอบต่อสังคมควรถูกนำมาปรับใช้ในองค์กรให้มากขึ้น (ตลับลักษณ์ ธนดิษฐ์สุวรรณ, 2563: 1) ได้กล่าวว่า ธุรกิจเข้าซื้อยานยนต์มีแนวโน้มเติบโตชะลอลงในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2563-2565 จากกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ชะลอลง ตามภาวะเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเติบโตในระดับต่ำ ประกอบกับความต้องการเปลี่ยนมือรถยนต์ภายใต้โครงการรถยนต์คันแรกได้สิ้นสุดลง ถึงแม้วิกฤตจะมาพร้อมช่วงเวลาอันยากลำบากต่อธุรกิจ แต่ก็เหมือนเครื่องเตือนใจให้ย้อนกลับมามองดูตัวเองว่า สิ่งใดมีความสำคัญ และสิ่งใดคือพื้นฐานของธุรกิจ

ความรับผิดชอบต่อสังคมยังคงเป็นประเด็นที่ทุกภาคธุรกิจต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสังคมไทยในปัจจุบัน การดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ จะต้องแสดงให้เห็นว่า ธุรกิจมีความใส่ใจและรับผิดชอบต่อสังคม ควบคู่ไปกับการแสวงหากำไรสูงสุดขององค์กร และการให้สินเชื่อย่างมีความรับผิดชอบนั้น ก็เป็นตัวช่วยผลักดันให้ผู้ให้บริการเห็นว่า องค์กรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งองค์กรได้มีการพิจารณาให้สินเชื่อกับความสามารถในการชำระคืนของผู้ใช้บริการและยังไม่สนับสนุนให้ก่อหนี้เกินความจำเป็น ทั้งนี้ องค์กรยังมีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ให้บริการที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ตามแนวทางจากธนาคารแห่งประเทศไทย ผ่านการพักชำระค่างวด ขั้นต่ำ 2 เดือน สำหรับสินเชื่อยานยนต์ทุกประเภท และลดค่างวด ขยายระยะเวลาผ่อนชำระ อีกทั้งหากปิดบัญชีก่อนกำหนด ลดดอกเบี้ย

ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ ร้อยละ 50 ของดอกเบี้ยคงเหลือ เพื่อต่อยอดความมุ่งมั่นในการยื่นหยัดเคียงข้างผู้ใช้บริการให้ก้าวผ่านวิกฤตไปได้ในทุกสถานการณ์ ดังนั้น หากองค์กรให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคให้มากขึ้น ร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมให้ต่อเนื่อง ดูแลรักษาสິงแวดล้อมให้สวยงาม ประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมอย่างชัดเจน จะทำให้องค์กรได้รับการยอมรับจากสังคม ไม่ถูกสังคมต่อต้าน และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งองค์กรจะพยายามรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้บริการเห็นว่ององค์กรเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม เพื่อให้ชุมชนและสังคมเกิดความเชื่อมั่น ไว้วางใจให้ความเชื่อถือ และเต็มใจเข้ามาใช้บริการ จนกระทั่งมีความผูกพันกับภาพลักษณ์ขององค์กร

อย่างไรก็ตามภาพลักษณ์องค์กร เป็นภาพที่เกิดขึ้นในใจของบุคคล หรือผู้มาใช้บริการที่มีต่อองค์กร ซึ่งเกิดจากการรับรู้พฤติกรรมขององค์กร และการร่วมรับประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดจากการทำกิจกรรม หรือการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กร และในการดำเนินธุรกิจขององค์กรนั้น ควรปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดำเนินงานด้วยความโปร่งใสชัดเจน ตรวจสอบได้ มีแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม รอบคอบ ระมัดระวัง และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน องค์กรมีการให้บริการที่ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ลูกค้า คู่ค้า ประชาชน หรือผู้มาใช้บริการแบบเท่าเทียมและทั่วถึง เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์องค์กรที่ดี มีความน่าเชื่อถือ และองค์กรยังให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ ด้านองค์กร ด้านชื่อเสียง ด้านการให้บริการให้มากขึ้น ย่อมส่งผลดีต่อองค์กรอย่างชัดเจน เพื่อทำให้องค์กรสามารถแข่งขันทางการตลาดได้ดีเหนือคู่แข่ง และยังสร้างยอดขายที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากภาพลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลต่อการสร้างความไว้วางใจ จนทำให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้บริการซ้ำ และเกิดการบอกต่อจนนำไปสู่ความจงรักภักดีต่อองค์กร

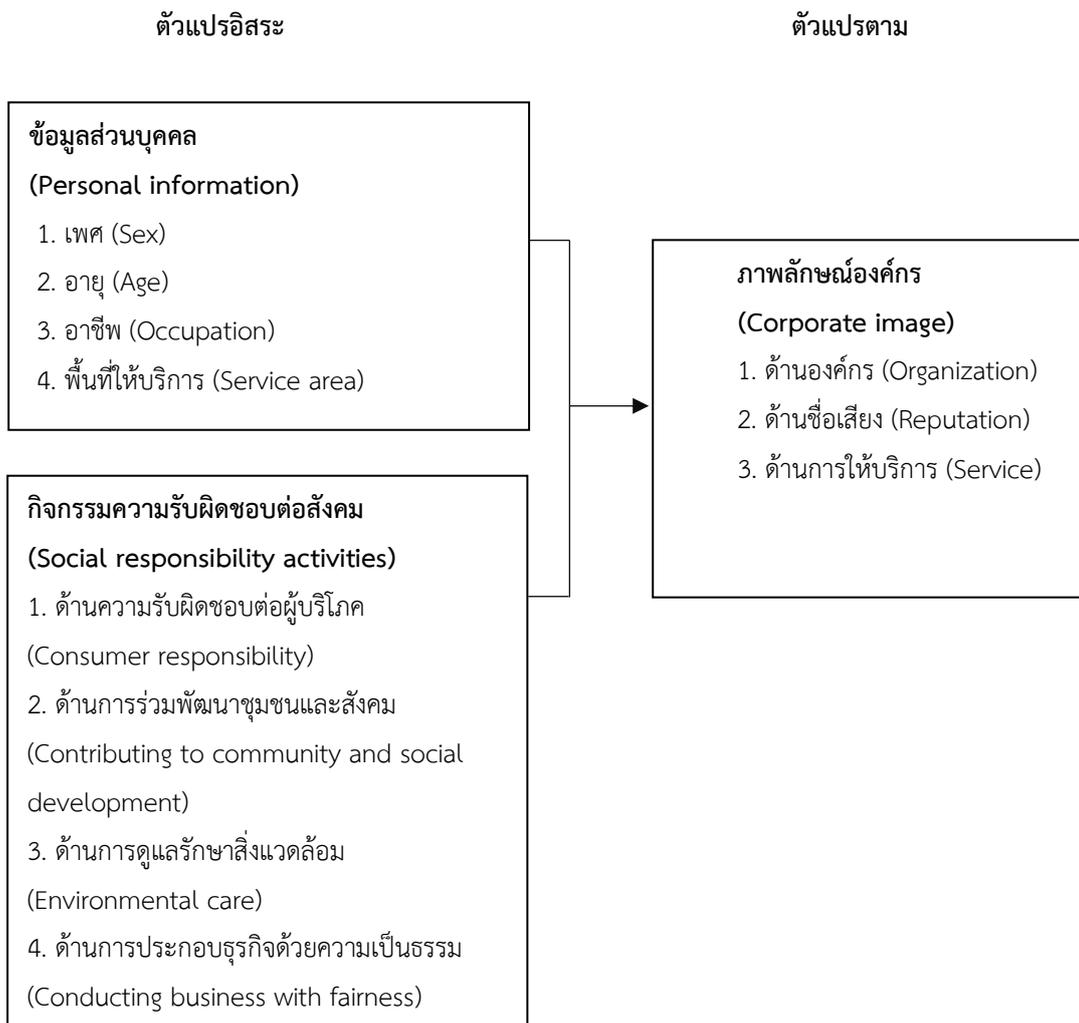
กรุงศรีอโด้ในฐานะสถาบันการเงินที่ดำเนินธุรกิจ ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี กรุงศรีอโด้ตระหนักดีว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงได้ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด การขับเคลื่อนธุรกิจอย่างแข็งแกร่ง ความสามารถในการรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความท้าทายภายใต้สถานการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เป็นบทพิสูจน์ถึงจินตทัศน์ที่เห็นถึงภาพใหม่ ๆ ในการสร้างความยั่งยืน ทั้งในเชิงธุรกิจและการช่วยเหลือสังคม เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถก้าวผ่านวิกฤตนี้ไปด้วยกัน ด้วยจุดยืนที่แน่วแน่และด้วยความเชี่ยวชาญของกรุงศรีอโด้ ผสานกับการสนับสนุนที่แข็งแกร่งของ บริษัทพันธมิตรซูบิชิ ยูเอฟเจ ไฟแนนเชียล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และความร่วมมือของพันธมิตร ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียของกลุ่มกรุงศรีอโด้ พร้อมส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกหน่วยสังคมที่จะดำเนินต่อไปในวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ ควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อมุ่งสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรุงศรีอโด้ สาขาร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับภาพลักษณ์องค์กรของกรุงศรีอโด้ สาขาร้อยเอ็ด
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการของกรุงศรีอโด้ สาขาร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ พื้นที่ให้บริการ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการกรุงศรีอโด้ สาขาร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงกรอบแนวคิดสำหรับตัวแปรอิสระ ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้จากการบูรณาการ จุฬารัตน์ ชื่นช่วย (2558: 5) วรรณษา กาญจนมุสิก (2554: 4) และวิภาดา วีระสัมฤทธิ์ (2553: 9) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค 2) ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม 3) ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม ตัวแปรตาม ภาพลักษณ์องค์กร บูรณาการจาก ปภาวี บุญกลาง (2560: 5) และสัมฤทธิ์ จำนงค์ (2557: 24) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านองค์กร 2) ด้านชื่อเสียง 3) ด้านการให้บริการ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรกรณีศึกษา กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรกรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการ กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด จำนวน 35,000 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการ กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด จำนวน 380 คน

กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 39) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แล้วเทียบสัดส่วนแต่ละจังหวัดของผู้ใช้บริการ และเลือกสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ของผู้ให้บริการพื้นที่ให้บริการกรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บริการ พื้นที่ให้บริการกรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด

จังหวัด	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ร้อยเอ็ด	30,000	325
มหาสารคาม	3,000	33
กาฬสินธุ์	2,000	22
รวม	35,000	380

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กร กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ พื้นที่ให้บริการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ พื้นที่ให้บริการ

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ใช้บริการ กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค 2) ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม 3) ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) ด้านองค์กร 2) ด้านชื่อเสียง 3) ด้านการให้บริการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัย แนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย แล้วนำมาแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะ และข้อความของตัวแปรแต่ละตัวแปร จากนั้นนำผลการประเมินที่ได้ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาเลือกใช้ข้อความที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 99-100) การวิจัยครั้งนี้ ข้อคำถามจากแบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.66-1.00 มีความเที่ยงตรงซึ่งยอมรับได้

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ใช้บริการกรุงศรีโอดี สาขาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 ชุด โดยได้จัดส่งแบบสอบถามของสาขาขอนแก่น จำนวน 30 ชุด จัดส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไทย ถึงคุณศราพร จำปานา เพื่อให้ผู้ใช้บริการที่มามีติดต่องานทะเบียน ได้ตอบแบบสอบถามจนครบจำนวน แล้วส่งไปรษณีย์กลับมาหาผู้วิจัย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) 67ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.864 และด้านภาพลักษณ์องค์กร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.814

การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค (Item-total Correlation) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.713-0.887 ด้านภาพลักษณ์องค์กรมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.671-0.841

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 ชุด และนำแบบสอบถามทั้งหมดมายืนยันความเชื่อมั่นอีกครั้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน และวิธีการ ดังนี้

3.1 ขออนุญาตราชการจากคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยแนบพร้อมแบบสอบถามถึงผู้ใช้บริการของกรุงศรีโอดี สาขาร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามของสาขาภาพลัษณ์ จำนวน 22 ชุด โดยการส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไทยถึงคุณชนิษฐา ลิไสย์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการที่สาขามาติดต่องานทะเบียนได้ตอบแบบสอบถามจนครบจำนวน แล้วส่งไปรษณีย์กลับมาหาผู้วิจัย และส่งแบบสอบถามของสาขามหาสารคาม จำนวน 33 ชุด โดยการส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไทยถึงคุณจิระนันท์ บุพพามาเต เพื่อให้ผู้ใช้บริการที่เข้าสาขามาติดต่องานทะเบียน งานรีไฟแนนท์ ได้ตอบแบบสอบถามจนครบจำนวนแล้วส่งไปรษณีย์กลับมาหาผู้วิจัย และของสาขาร้อยเอ็ดได้จัดทำแบบสอบถามจำนวน 325 ชุด ได้จัดวางไว้จุดให้บริการลูกค้า โดยให้ผู้ใช้บริการตอบแบบสอบถามวันละ 50 ชุด ก่อนเลิกงานผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมด้วยตัวเอง ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามครบจำนวน 380 ชุด และสามารถเก็บกลับคืนมาได้ทั้งหมด 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 5 พฤษภาคม – 19 มิถุนายน 2564 ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเก็บ 45 วัน

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปประมวลผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์หาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด ใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาหาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2545: 99-100)

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร ของผู้ใช้บริการ กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยใช้แบบทดสอบแบบที (t-test) จำแนกตาม อายุ อาชีพ พื้นที่ให้บริการ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) การวิเคราะห์แตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (Least Significant Difference: LSD)

4.4 วิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กร กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด โดยการวิเคราะห์การสหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

การวิจัย เรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรกรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ของกรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด

ความรับผิดชอบต่อสังคม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	4.27	0.43	มาก
2. ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม	3.92	0.60	มาก
3. ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	3.94	0.54	มาก
4. ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม	4.32	0.49	มาก
โดยรวม	4.11	0.33	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 4.32$) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ($\bar{X} = 4.27$) ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.94$) และด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ($\bar{X} = 3.92$)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรของกรงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยรวมปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กร โดยรวม

ภาพลักษณ์องค์กร	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านองค์กร	4.30	0.48	มาก
2. ด้านชื่อเสียง	4.03	0.48	มาก
3. ด้านการให้บริการ	4.24	0.43	มาก
โดยรวม	4.19	0.32	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านองค์กร ($\bar{X} = 4.30$) ด้านการให้บริการ ($\bar{X} = 4.24$) และด้านชื่อเสียง ($\bar{X} = 4.03$)

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร ผู้ใช้บริการ ของกรงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ พื้นที่ใช้บริการ

ผู้ให้บริการของกรงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผู้ให้บริการของกรงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านองค์กรโดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการให้บริการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านชื่อเสียง มีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรไม่แตกต่างกัน

ผู้ให้บริการของกรงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาด้านองค์กร พบว่าด้านองค์กร มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ให้บริการของกรงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ที่มีพื้นที่ให้บริการต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านองค์กรและด้านชื่อเสียง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านชื่อเสียง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการให้บริการ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคม กับภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการกรงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยปรากฏผลดังตาราง 4 และตาราง 5

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรับผิดชอบต่อสังคมกับภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยรวม

ตัวแปร	ด้าน ความ รับผิดชอบต่อ ผู้บริโภค	ด้าน การร่วมพัฒนา ชุมชน และสังคม	ด้าน การดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม	ด้าน การประกอบ ธุรกิจด้วย ความเป็น ธรรม	ภาพลักษณ์ องค์กร	VIF
\bar{X}	4.27	3.92	3.95	4.32	4.19	
S.D.	0.43	0.60	0.55	0.49	0.32	
ด้าน ความรับผิดชอบต่อ ผู้บริโภค	1					1.10
ด้านการร่วม พัฒนาชุมชน และสังคม	0.25**	1				1.48
ด้านการดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม	0.26**	0.55**	1			1.48
ด้าน การประกอบ ธุรกิจด้วยความ เป็นธรรม	0.10**	0.03**	0.00**	1		1.01
ภาพลักษณ์ องค์กรโดยรวม	0.17**	0.27**	0.31**	0.39**	1	

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กร ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก กับภาพลักษณ์องค์กร ($r = 0.17$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำกับภาพลักษณ์องค์กร ($r = 0.27$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ กับภาพลักษณ์องค์กร ($r = 0.31$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำกับภาพลักษณ์องค์กร ($r = 0.39$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยรวม

Model	ความรับผิดชอบต่อสังคม	Unstandardized		Standardized	t	P-Value
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta		
1	ค่าคงที่ (Constant)	7.67	0.62		12.38	0.00**
	1. ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	0.11	0.11	0.05	1.08	0.27
	2. ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม	0.19	0.09	0.12	2.09	0.03*
	3. ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	0.40	0.10	0.22	3.98	0.00**
	4. ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม	0.46	0.09	0.24	5.07	0.00**
		R=0.41 ^a	R ² =0.17	R ² =0.16		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์องค์กร ของผู้ใช้บริการของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง และสามารถอธิบายความผันแปรที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรได้ร้อยละ 16 โดยความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ไม่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กร กรณีศึกษากรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อสังคม ของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกรุงศรีอโต้ เป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการเกี่ยวกับสินเชื่อเช่าซื้อทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ กรุงศรีอโต้ตระหนักดีว่าข้อมูลของผู้ใช้บริการคือความลับ สินเชื่อของผู้ใช้บริการจะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม มูลค่าหนี้ของผู้ใช้บริการจะได้รับการดูแล เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระคืนของผู้ใช้บริการ อีกทั้งยังให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่ถูกต้องตามหลักการกำกับดูแลการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม ครบถ้วน ตรงตามความเป็นจริง และพร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาระบบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องให้สม่ำเสมอ พร้อมทั้งยังเข้าร่วมกิจกรรม

กับชุมชนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และยังให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ปิดไฟเมื่อเลิกใช้ ใช้น้ำอย่างประหยัด ใช้กระดาษ 2 ด้าน ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับลูกค้ากลุ่มเปราะบาง ลูกค้าที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้บกพร่องทางสายตา ผู้บกพร่องทางการได้ยิน ผู้ที่อายุน้อยกว่า 20 ปี ผู้ที่อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และให้บริการผู้ใช้บริการทุกคนแบบเท่าเทียมกัน ด้วยเหตุนี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมจึงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อากูร์ คำเจริญ และพิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2562: 230-231) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ ที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร มีค่าอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเมน บุญศาสตร์ และบุหงา ชัยสุวรรณ (2561: 222-237) ได้ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร: การรับรู้คุณภาพ การให้บริการ ภาพลักษณ์องค์กร ความไว้วางใจและพฤติกรรมของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่น ซี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่น ซี ในประเทศไทย มีทัศนคติต่อรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ภาพลักษณ์องค์กร กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกรุงศรีอโต้เป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการเกี่ยวกับสินเชื่อเช่าซื้อทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ กรุงศรีอโต้ตระหนักดีว่าภาพลักษณ์องค์กร คือ สิ่งที่สำคัญที่สุด และกรุงศรีอโต้ได้ให้ความสำคัญกับลูกค้าเพราะลูกค้าคือคนสำคัญขององค์กร อีกทั้งองค์กรยังให้ความสำคัญกับการอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งองค์กรยังเป็นผู้นำและเป็นที่ยอมรับในการให้บริการด้านสินเชื่อยานยนต์แบบครบวงจร และยังเป็นต้นแบบของหน่วยงานที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการด้วยความรวดเร็ว และเป็นมืออาชีพ การันตีจากรางวัลซูเปอร์แบรนด์ที่ออกโดยสมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย ที่กรุงศรีอโต้ได้รับมาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งองค์กรยังมีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะมายาวนาน และยังได้รับการกล่าวถึงเสมอในด้านคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งยังได้รับการยอมรับด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทั้งนี้องค์กรยังมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการให้บริการใหม่ ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการในทุกสถานการณ์ และองค์กรยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปลาวิ บุญกลาง (2560: 79) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าในการใช้บริการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาพลักษณ์องค์กรภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญรัญรัตน์ มณฑิรรัตน์ และวิโรจน์ เจริญลักษณ์ (2558: 883) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ภาพลักษณ์ธนาคารกรุงศรีอยุธยาที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อการใช้บริการผ่านคุณภาพการให้บริการของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์การให้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นระดับความคิดเห็นของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม มีความพึงพอใจต่อภาพลักษณ์ธนาคารในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร ของผู้ใช้บริการของกรุงศรีอโต้สาขาร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ พื้นที่ให้บริการ สามารถอภิปราย ดังนี้

3.1 ผู้ใช้บริการของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากองค์กรให้บริการลูกค้าได้เท่าเทียมกัน และมีมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งองค์กรยังพร้อมให้บริการลูกค้าถึงที่บ้านและที่ทำงานของผู้ใช้บริการ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และองค์กรยังนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์กรเพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการ และองค์กรยังปรับลดขั้นตอนในการอนุมัติสินเชื่อให้ลูกค้าเข้าถึงได้ง่ายหลากหลายช่องทางมากขึ้น เพื่อครอบคลุมทุกกลุ่มลูกค้า ทุกเพศ ทุกช่องทางให้บริการขององค์กรแบบเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา สินขาว (2556: 94) ได้ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อภาพลักษณ์ ของบริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์องค์กรของบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ สลิลทิพย์ เข้มทอง (2558: 118) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ในความคิดเห็นของผู้บริโภค เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ แตกต่างกันไป มีผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ในความคิดเห็นของผู้บริโภคเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผู้ใช้บริการของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านองค์กรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการให้บริการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านชื่อเสียง มีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรไม่แตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะงานขององค์กรเป็นธุรกิจการให้บริการสินเชื่อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ แบบครบวงจร จึงมีกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการหลากหลายช่วงอายุจึงทำให้องค์กรสามารถต่อยอด เพิ่มยอดขาย เพิ่มความประทับใจให้กับผู้บริโภครวมมากขึ้น และองค์กรได้มีฐานข้อมูลที่มากขึ้นจากผู้บริโภคที่บอกต่อให้กับคนในครอบครัว และคนใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิลทิพย์ เข้มทอง (2558: 118) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ในความคิดเห็นของผู้บริโภค เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านอายุ แตกต่างกันไป รับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กรในความคิดเห็นของผู้บริโภค เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 แตกต่างกันไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัศกรศุภางค์ ศรีสวัสดิ์ (2554: 100) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) กับภาพลักษณ์ขององค์กรเครือซีเมนต์ไทย (SCG) ในมุมมองผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์องค์กร เครือซีเมนต์ไทย (SCG) แตกต่างกันไป

3.3 ผู้ใช้บริการของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านองค์กร มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากลักษณะงานขององค์กรเป็นธุรกิจการให้บริการสินเชื่อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ แบบครบวงจร ดังนั้นจึงมีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมาก และมีกลุ่มผู้มาใช้บริการหลากหลายอาชีพ ซึ่งส่งผลดีต่อองค์กรในหลายด้าน เช่น การเพิ่มยอดขาย การให้สินเชื่อแบบเป็นธรรม การให้คำแนะนำ การนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผู้บริโภค จนนำไปสู่ความรู้สึกประทับใจต่อผู้มาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา ลินขาว (2556: 94) ได้ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อภาพลักษณ์ ของบริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์องค์กรของบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิลทิพย์ เข้มทอง (2558: 118) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ในความคิดเห็นของผู้บริโภค เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะด้านอาชีพ แตกต่างกันไป มีผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ในความคิดเห็นของผู้บริโภค เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ไม่แตกต่างกัน

3.4 ผู้ใช้บริการของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ด้านพื้นที่ใช้บริการต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านองค์กรและด้านชื่อเสียง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านชื่อเสียง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากลักษณะงานขององค์กรเป็นธุรกิจการให้บริการสินเชื่อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ แบบครบวงจร ซึ่งการดำเนินงานขององค์กรได้ให้ความสำคัญกับลักษณะทางกายภาพ ขององค์กรจึงได้ออกแบบอาคารสำนักงาน ให้มีลักษณะความโดดเด่นเน้นสังเกตได้ง่าย มีการลงโฆษณา และประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทาง มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคได้เลือกนำไปใช้และมีเก้าอี้บริเวณรอรับบริการ เพียงพอต่อความต้องการของผู้เข้ามาใช้บริการ มีป้ายบอกจุดให้บริการที่ชัดเจน มีระบบรักษาความปลอดภัย มีระบบเทคโนโลยี ให้บริการลูกค้าที่ทันสมัย รวมถึงมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานที่ทันสมัย

4. ความสัมพันธ์และผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ
กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด อภิปรายได้ ดังนี้

4.1 ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพ
การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ได้ดีเป็นอันดับที่หนึ่งและมีความสัมพันธ์เชิงบวก
กับประสิทธิภาพการให้บริการ ของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด เนื่องจากผู้บริภคมีความรู้สึถึงพฤติกรรมเชิงบวกขององค์กร
ในด้านการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือชุมชนและสังคม ทั้งนี้้องค์กรยังเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
มีการจัดทำโครงการเพื่อช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด พร้อมทั้งองค์กรยังร่วมพัฒนาโครงการใหม่ ๆ
กับชุมชนและสังคมเพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ชื่นช่วย
(2558: 78) ได้ทำการศึกษา เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่มีผลต่อภาพลักษณ์
องค์กร ของธนาคารกสิกรไทย สาขาแหลมฉบัง ผลการวิจัยพบว่า การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กร มีความสำคัญ
ต่อภาพลักษณ์องค์กร ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน นั้นมีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นปัจจัยเอื้อต่อ
การดำเนินงานของธุรกิจ ดังนั้นธุรกิจควรจัดกิจกรรมทางสังคมและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคม
ที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการผลิตสินค้าและบริการของธุรกิจโดยการแสดงตัวเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนนั้นพร้อมกับ
คิดค้นวิธีการที่จะลด และหยุดผลกระทบในทางลบต่อชุมชนและสังคมที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของธุรกิจ และ
สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณชชา กาญจนมุสิก (2554: 68) ได้ศึกษาเรื่อง การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)
ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรม
ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กรส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ
ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม
ขององค์กร บริษัทผู้ผลิตสินค้าและบริการได้เปิดโอกาสและช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น การเสริมสร้างอาชีพ รวมใจ
บรรเทาน้ำท่วม เป็นต้น บริษัทผู้ผลิตสินค้าและบริการมีการสนับสนุนการศึกษา และส่งเสริมการเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม
ให้แก่เยาวชน

4.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพ
การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ได้ดีเป็นอันดับที่สองและมีความสัมพันธ์เชิงบวก
กับประสิทธิภาพการให้บริการของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด เนื่องจากผู้บริภคมีความคาดหวังว่า องค์กรจะดำเนินงาน
แบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยองค์กรให้ความสำคัญกับการดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร พร้อมทั้งมี
แนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการปกป้องสิ่งแวดล้อม เช่น การแยกขยะ การปลูกป่า กิจกรรมส่งเสริมให้พนักงานประหยัดพลังงาน
และลดการใช้ทรัพยากร เช่น โครงการลดการใช้พลังงาน และต้องเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อม
ของชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา วีระสัมฤทธิ์ (2553: 99-100) ได้ศึกษาเรื่อง
ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด
(มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ในด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความจงรักภักดี
ลูกค้าบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) วิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบสมมติฐาน ในการวิเคราะห์พบว่า
ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีลูกค้าบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) คือ ความภูมิใจใน
สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสิทธิ AIS Plus หรือสิทธิลูกค้า Serenade การบอกต่อผู้อื่นให้มาใช้บริการเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ วรณชชา กาญจนมุสิก (2554: 68) ได้ศึกษาเรื่อง การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่มีผลต่อ
การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อ
สังคม (CSR) ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กรส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ ของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กร

บริษัทผู้ผลิตสินค้าและบริการ ได้มีการจัดการรณรงค์เพื่อส่งเสริมการประหยัดพลังงาน และมีการจัดการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ได้ดีเป็นอันดับที่สาม และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการให้บริการ ของกรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด เนื่องจากผู้ให้บริการมีการรับรู้ได้ถึงพฤติกรรมเชิงบวกขององค์กร ในด้านการดำเนินงานด้วยความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้และองค์กรได้ให้ความสำคัญกับลูกค้ากลุ่มเปราะบางลูกค้าที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้บกพร่องทางสายตา ผู้บกพร่องทางการได้ยิน ผู้ที่อายุน้อยกว่า 20 ปี ผู้ที่อายุมากกว่า 60 ปี และองค์กรยังให้บริการผู้ให้บริการทุกคนเท่าเทียม และเสมอภาคกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ชื่นช่วย (2558: 77) ได้ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่มีผลต่อภาพลักษณ์องค์กร ของธนาคารกสิกรไทย สาขาแหลมฉบัง ผลการวิจัยพบว่า การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมขององค์กรเป็นอีกส่วนหนึ่งของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่มีความสำคัญต่อภาพลักษณ์องค์กรก่อให้เกิดความเชื่อมั่นกับผู้เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลดีต่อกิจการในระยะยาว ทั้งนี้ธุรกิจควรถือปฏิบัติตามแนวทางเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจ โดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์อื่นที่อาจได้มาจากการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ฤมาพิทักษ์ (2559: 42) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจที่ให้ชุมชนโดยรอบเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมจะช่วยลดความขัดแย้งและทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์ต่อกันจนสามารถสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันได้

4.4 ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการ กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ดได้ เนื่องจากภายใต้สถานการณ์ การแพร่ระบาดของของไวรัสโควิด-19 องค์กรปรับรูปแบบการให้บริการสินเชื่อเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในรูปแบบของการให้บริการสินเชื่อถึงที่บ้าน หรือแม้แต่ที่ทำงานของผู้ใช้บริการ เพื่อลดจำนวนผู้มาใช้บริการในสาขา และสาขาจำกัดจำนวนผู้มาใช้บริการ อีกทั้งสาขายังปรับลดเวลาให้บริการภายในสาขาให้สั้นลงจากเดิมเปิดสาขา 17.30 น. ในช่วงการแพร่ระบาดของของไวรัสโควิด-19 สาขาปิดทำการ 15.30 น. เพื่อลดความเสี่ยงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ภายใต้ข้อจำกัดนี้องค์กรจึงมีกลุ่มลูกค้ามาใช้บริการสินเชื่อในแต่ละวันจำนวนมากขึ้น ในเรื่องของการติดต่อเพื่อขอรับวงเงินเพิ่ม การติดต่อเพื่อเช่าซื้อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ การติดต่อกับงานทะเบียน การติดต่อเพื่อขอพักชำระหนี้ การติดต่อเพื่อขยายระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ การติดต่อเพื่อขอเอกสารต่าง ๆ จากองค์กร การโทรเข้าสาขาเพื่อสอบถามข้อมูลจากองค์กร หรือแม้แต่การติดต่อเพื่อเปลี่ยนชื่อผู้ครอบครองรถ ซึ่งในทุกขั้นตอนองค์กรให้ความสำคัญกับลูกค้าหรือผู้ให้บริการที่เท่าเทียมกัน แต่เนื่องจากระยะเวลาในการให้บริการสินเชื่อต่าง ๆ นั้นต้องละเอียดและรอบคอบมาก ทั้งจากเอกสารที่ใช้ประกอบมีจำนวนมาก องค์กรต้องใช้เวลาในการพิจารณาให้สินเชื่อในแต่ละช่องทางให้รัดกุมเพื่อลดความเสี่ยง และข้อผิดพลาดทั้งจากเอกสารจำนวนมากและบุคลากรภายในองค์กร และที่สำคัญกลุ่มอาชีพหลักของพื้นที่ให้บริการสาขาร้อยเอ็ดคือกลุ่มอาชีพเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรกรณีศึกษา กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม กรุงศรีอโต้ สาขาร้อยเอ็ด ควรเริ่มต้นปลูกฝังบุคลากรในองค์กรทุกสายงานให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันชุมชนและสังคมรอบข้างให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น

อีกทั้งยังช่วยให้คู่ค้าหรือแม้แต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้รับรู้ถึงการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และสังคม องค์กรควรเพิ่มงบประมาณในการสร้างพนักงานให้มีจิตอาสาพร้อมพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น

1.2 ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร สาขาร้อยเอ็ด ควรให้ความรู้แก่บุคลากรและผู้ใช้บริการทั่วไป ในเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับสังคมอย่างยั่งยืนในอนาคต สร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ตามความคาดหวังขององค์กรว่าเจตนาเชิงกิจการแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการดูแลสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

1.3 ด้านการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม กรุงเทพมหานครสาขาร้อยเอ็ด ควรปฏิบัติตามระเบียบและวิธีปฏิบัติงาน อย่างเคร่งครัด และคำนึงถึงความเหมาะสมกับทุกสายงาน เพื่อลดการร้องเรียนจากผู้ใช้บริการ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นกับผู้ใช้บริการอันจะส่งผลดีต่อองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยถึงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ภายใต้สถานการณ์ การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เพื่อนำไปปรับปรุงด้านการวางกลยุทธ์การตลาดด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร และนำไปสู่การวางกลยุทธ์ ให้เกิดข้อได้เปรียบในการแข่งขันทางการตลาดขององค์กร เพื่อจะได้นำไปต่อยอดการดำเนินงานขององค์กร และพัฒนาขั้นตอน การทำงานให้เหนือคู่แข่ง

2.2 ควรทำการวิจัยกลยุทธ์และกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของคู่แข่งแต่ละรายเปรียบเทียบข้อแตกต่าง ข้อดี ข้อเสีย และกระแสตอบรับจากสังคม เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนาองค์กรซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนางานองค์กรในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ ชื่นช่วย. (2558). *ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่มีผลต่อภาพลักษณ์องค์กรของธนาคารกสิกรไทย สาขาแหลมฉบัง*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐรัตน์ มณเฑียรรัตน์ และวิโรจน์ เจริญลักษณ์. (2558). การรับรู้ภาพลักษณ์ธนาคารที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อการใช้บริการผ่านคุณภาพการให้บริการของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาการจัดการสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(2), 877-892.
- ตลับลักษณ์ ธนดิษฐ์สุวรรณ. (2563). *แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรม ปี 2563-2565: ธุรกิจเช่าซื้อยานยนต์*. วิจัยกรุงศรี. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://www.krungsri.com/getmedia/592a176f-7ad3-4127-94b7-c08b723e1ff8/IO_Hire_Purchase_200130_TH_EX.pdf.aspx
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ปภาวี บุญกลาง. (2560). *ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร กรมศึกษา สาขาในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ปวีณา ลินขาว. (2556). *ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของบริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัด จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พัชร์ศุภางค์ ศรีสวัสดิ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) กับภาพลักษณ์ขององค์กรเครือซีเมนต์ไทย (SCG) ในมุมมองผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- วรมน บุญศาสตร์ และบุหงา ชัยสุวรรณ. (2561). องค์กรรับผิดชอบต่อสังคม: ทิศนคติ และการตอบสนองด้านคุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์องค์กร ความไว้วางใจ ความตั้งใจซื้อและการบอกต่อของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่น ซี. *วารสารการสื่อสาร และการจัดการ นิต้า*, 2(2), 1-18.
- วรรณษา กาญจนมุสิก. (2554). *การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิภาดา วีระสัมฤทธิ์. (2553). *ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร ฅมยาพิทักษ์. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สลิลทิพย์ เข้มทอง. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ในความคิดเห็นของผู้บริโภค เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง: กรณีศึกษา สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3*. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 7(ฉบับพิเศษ), 111-123.
- สัมฤทธิ์ จำนงค์. (2557). *ภาพลักษณ์องค์กรและนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความภักดีของผู้ใช้บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ในประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ.
- อากร คำเจริญ และพิพัฒน์ นนทนาธรณ์. (2562). *อิทธิพลการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ ที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)*. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 24(3), 219-234.

ผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

Impact of Transformational Leadership and Organizational Constructive Culture on Organizational Transformation of Higher Educational Institutes in Thailand

ซัลมา ปาทาน¹, อัมปาสรี พ็อคคำ² และ กรณก ดลโสภณ³
Sanma Pathan¹, Ampasri Phokha² and Kornkanok Donsophon³

Received : 22 ธ.ค. 2564

Revised : 24 เม.ย. 2565

Accepted : 25 เม.ย. 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 123 ราย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การ ลักษณะสร้างสรรค์กับการเปลี่ยนแปลงองค์การ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและองค์ประกอบของวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ด้านการเน้นความสำเร็จ ส่งผลกระทบต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการเน้นมิติสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์, การเปลี่ยนแปลงองค์การ

Abstract

The study of Impact of transformational leadership and organizational constructive culture on organizational transformation of Higher Educational Institutes in Thailand aims to examine the correlation and influence of transformational leadership and creative organizational culture on the process of organizational change within a sample of 123 Thai higher education institutions. The data collection instruments employed

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อีเมล: ksu621330@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อีเมล: jid_ampasri@hotmail.com

³ อาจารย์ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อีเมล: ksu621330@gmail.com

¹ Master Studentduent, Program in Entrepreneurship Management, Faculty of Administrative Science, Kalasin University, Email: ksu621330@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer Faculty of Administrative Science Kalasin University, Email: jid_ampasri@hotmail.com

³ Lecturer Faculty of Administrative Science Kalasin University, Email: ksu621330@gmail.com

in this study consisted of questionnaires. The statistical techniques employed in the data analysis included various measures such as percentages, means, standard deviations, as well as multiple correlation analysis, simple regression analysis, and multiple regression analysis.

By conducting a comprehensive analysis, this study examines the association between transformational leadership and the development of a creative organizational culture, as well as its impact on organizational change. The research employs the method of multiple correlation to investigate these relationships. The findings indicated that 1) there was a significant positive correlation observed at the 0.01 level between transformational leadership, components of creative organizational culture, and organizational change and 2) transformational leadership has a statistically significant impact on organizational change at a level of 0.01. Considering the organizational culture, the creative aspect of emphasizing achievement has a statistically significant effect on organizational change at the 0.05 level. Furthermore, stressing goodwill has a statistically significant effect on organizational changes at a level of 0.01.

Keywords: Transformational leadership, Organizational constructive culture, Organizational transformation

บทนำ

แนวโน้มจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาส่งผลให้จำนวนนิสิตมีแนวโน้มที่ลดลงในแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก รายได้ของมหาวิทยาลัยลดลงพร้อมกับที่มหาวิทยาลัยต้องออกนอกระบบมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐตามความในมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด โดยที่ผ่านมามีจำนวนมหาวิทยาลัยของประเทศไทยมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานศึกษาจากการขยายวิทยาเขตของสถาบันที่มีชื่อเสียงและการเปิดหลักสูตรเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นขณะที่นักศึกษาใหม่มีแนวโน้มลดลงทุกปี ทั้งนี้ภาวะสถาบันการศึกษาล้วนมีปัจจัยจากโครงสร้างประชากรไทยที่มีอัตราการเกิดลดลงส่งผลให้จำนวนนักศึกษาลดลง รวมทั้งการขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระดับสูงทำให้มีการเปิดวิทยาเขตและหลักสูตรใหม่ ๆ ที่สนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานเพื่อดึงดูดนักศึกษา ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในการดึงดูดผู้เรียนของสถาบันอุดมศึกษาที่สูงขึ้น รวมถึงสถาบันการศึกษาต้องมีการพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานเป็นความท้าทายที่สถาบันการศึกษาต้องปรับตัว เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ โดยที่ผ่านมามีสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพยายามในการปรับตัว ได้แก่ การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบสหวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อตอบสนองต่อคนแต่ละวัย และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา การสอนการเปิดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ และการขยายกลุ่มเป้าหมายโดยมีการขยายกลุ่มเป้าหมายการรับนักศึกษาที่ครอบคลุมไปถึงนักศึกษาต่างชาติจากการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาทำให้เกิดการแข่งขันเพื่อดึงดูดนักศึกษาที่รุนแรง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาและการคงอยู่ของสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง หรือมีคุณภาพน้อยกว่า รวมทั้งสถาบันที่ขาดการปรับตัวในการบริหารจัดการและบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยต้องสร้างบุคลากรและผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ให้มีภาวะผู้นำสร้างความเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับองค์การให้มีความยืดหยุ่นต่อการแข่งขันเพื่อนำองค์การไปสู่เป้าหมาย

ในการบริหารองค์การนั้นทั้งองค์การทางการศึกษาและองค์กรธุรกิจพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างมากต่อการปรับเปลี่ยนขั้นตอนและกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุประสิทธิผล

และประสบความสำเร็จในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ขององค์การ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ การประสานงานของคนในองค์การ ดังนั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่คนไปสู่ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เน้นการกระจายอำนาจหรือมอบหมายอำนาจ เป็นผู้มีคุณธรรมและกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำ (Bass & Avolio, 1994) และสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นตามความคาดหวังผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและประสบการณ์ ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการสื่อสารในองค์การต้องมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากการสื่อสารในองค์การที่ดี ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความมั่นใจ และการยอมรับ ซึ่งจะนำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างผู้ร่วมงานในองค์การ และเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างพันธะสัญญา ทำให้เกิดความร่วมมือ และการประสานงาน รวมถึงการตระหนักรู้ ถึงวิสัยทัศน์ร่วมขององค์การ (อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล และธีรวัฒน์ จันทิก (2559) ดังนั้นองค์การจึงต้องการผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานและมุ่งสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขององค์การจนสามารถยึดปฏิบัติ และถือเป็นวัฒนธรรมที่ดีขององค์การ

วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ (Organizational Constructive Culture) เป็นการปรับเปลี่ยนแบบแผนความคิด ค่านิยม ความเชื่อที่เป็นบรรทัดฐาน รวมถึงรูปแบบพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอของบุคลากรในองค์การจากสิ่งที่เคยปฏิบัติมาก่อน ให้มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลง ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกอย่างเหมาะสม และเป็นสิ่งสร้างความสำเร็จขององค์กรถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) การเน้นความสำเร็จ 2) การเน้นสังคมแห่งตน 3) การเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร และ 4) การเน้นไม่ตรีสัมพันธ์ (Cooke & Lafferty, 1989) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญขององค์การที่กำหนดทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลในแต่ละองค์การ ซึ่งวัฒนธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต หรือเป็นแบบแผนสำหรับพฤติกรรมในการทำงานของสังคมการเปลี่ยนแปลงสภาพภายนอกและภายใน ตลอดจนวัฒนธรรมขององค์การที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยตลอดเวลา องค์การจะดำเนินไปได้ต้องอาศัยพลังความร่วมมือกัน อย่างเข้มแข็งและร่วมแรงร่วมใจกันของบุคลากร วัฒนธรรมองค์การที่ดียอมทำให้องค์กรดำเนินได้อย่างราบรื่น ประสบความสำเร็จ ก้าวหน้า บุคคลในองค์การต้องมีวัฒนธรรมองค์การที่ชัดเจน และสามารถเกิดจิตสำนึกตรงกันมีเป้าหมายร่วมกันและมีแนวทางการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน (วิรุฬจิต กลิ่นล่อ, 2560)

ก่อนปี พ.ศ. 2560 พบว่ามหาวิทยาลัยไทยมีมากกว่า 200 แห่ง แต่ในปี พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยมีการปิดปรับปรุงลงเหลือเพียง 150 แห่ง (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2561) เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจว่าเวลาใดควรจะมีการเปลี่ยนแปลงองค์การ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงองค์การเป็นกระบวนการที่ทำให้องค์การเปลี่ยนจากสถานะที่เป็นอยู่ไปสู่สถานะที่ปรารถนาในอนาคต โดยเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงเพื่อหาวิถีทางใหม่ ๆ ที่ดีขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงองค์การจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องเกิดจากการนำของผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม มีความสามารถกระตุ้นผู้ตามให้มีการกล้าแสดงออก และกระตือรือร้น นอกจากนี้้องค์การต้องมีวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ มุ่งเน้นความสำเร็จ การให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกระดับ และเน้นการสร้างไม่ตรีสัมพันธ์ เพื่อสร้างองค์การที่มีพลัง อันจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์การไปสู่สถานะที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์การ สามารถสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าของผลตอบแทนแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ (ชาติชาย คงเพชรดิษฐ์, 2559) การเปลี่ยนแปลงองค์การ เป็นกลยุทธ์ที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาศัยความเข้าใจ ความสามารถของผู้บริหาร รวมทั้งความร่วมมือของบุคลากรทุกระดับ สามารถบริหารองค์การในสภาวะการเปลี่ยนแปลงให้องค์การอยู่รอดได้

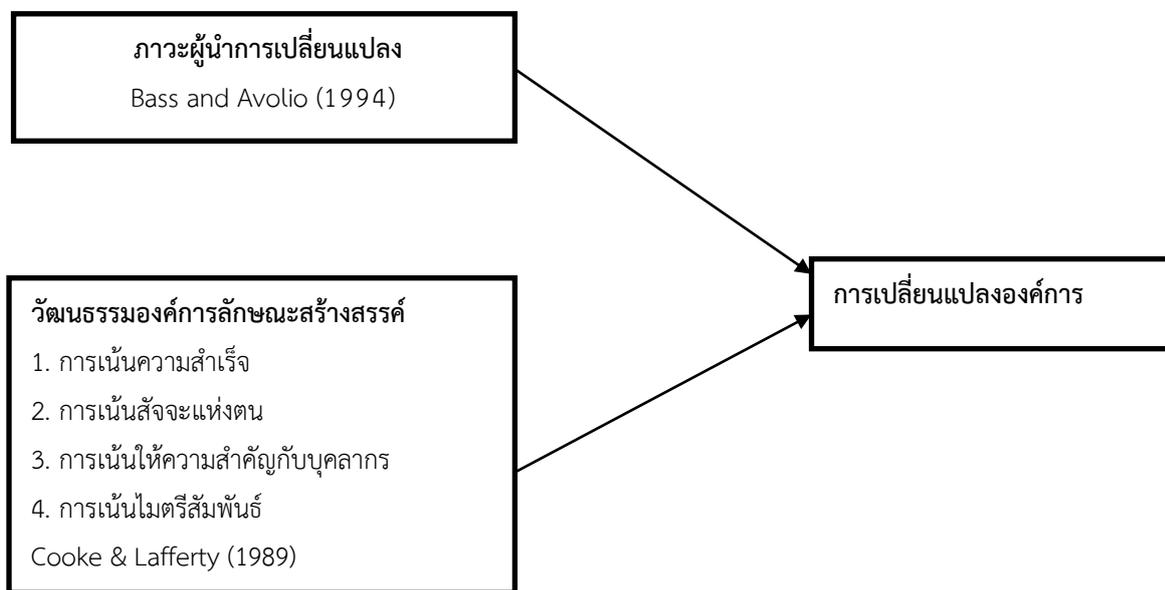
จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เรื่องผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การ ลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในภาครัฐ และเอกชน ให้มีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และวัฒนธรรมองค์การ
ลักษณะสร้างสรรค์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การ
ลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยของ Bass and Avolio (1994) และ
Cooke and Lafferty (1989) มาประยุกต์ใช้เป็นชื่อตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) วัฒนธรรมองค์การ
ลักษณะสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 2.1) การเน้นความสำเร็จ 2.2) การเน้นสัจจะแห่งตน 2.3) การเน้นให้
ความสำคัญกับบุคลากร 2.4) การเน้นมิตรสัมพันธ์ ตัวแปรตาม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงองค์การ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์
ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง (Sample Population) ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 155 แห่ง
โดยในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดให้ตนเอง (Self - Administered Questionnaire)

แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งงานปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Check list) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการบริหารองค์กร เพื่อการเปลี่ยนแปลงสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีลักษณะเป็น (Rating Scale) รวม 30 ข้อ ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะเป็น (Rating Scale) จำนวน 7 ข้อ
2. วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ด้านการเน้นความสำเร็จ มีลักษณะเป็น (Rating Scale) จำนวน 6 ข้อ
3. วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ด้านการเน้นสัจจะแห่งตน มีลักษณะเป็น (Rating Scale) จำนวน 5 ข้อ
4. วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ด้านการเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร มีลักษณะเป็น (Rating Scale) จำนวน 4 ข้อ
5. วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ด้านการเน้นไม่ตรีสัมพันธ์ มีลักษณะเป็น (Rating Scale) จำนวน 4 ข้อ
6. การเปลี่ยนแปลงองค์การ มีลักษณะเป็น (Rating Scale) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาและการพัฒนาองค์กร

3. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้คือ

- 1) ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และแบบวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 2) นำผลการศึกษาจาก ข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับจุดมุ่งหมายการศึกษา
- 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรง และความครอบคลุมของเนื้อหาของข้อคำถาม ในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา หลังจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC: Index of Item-Objective Congruence) ของแต่ละข้อ ซึ่งงานวิจัยนี้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (สมบุญ สิริวงค์, 2552)
- 5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่ศึกษาจำนวน 30 ตัวอย่างแรก จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach s Alpha Coefficient) โดยในงานวิจัยค่าความเชื่อมั่นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.750–0.834 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดย ค่า Factor Loading โดยงานวิจัยมีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.489-0.852 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.40 แบบสอบถามจึงมีความเหมาะสมมีความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงของการวัด

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งแบบสอบถามแบบตอบกลับทางไปรษณีย์ จำนวนประชากร 155 ราย โดยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามตามจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 123 ชุด ระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 1-30 พฤษภาคม 2564 รวมระยะเวลาในการจัดเก็บ 30 วัน และตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนในเนื้อหาของแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ เพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

5. การวิเคราะห์

ทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) และการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

การวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการเปลี่ยนแปลงองค์การ

ตัวแปร	TRAN	CHAN	VIFs
\bar{X}	4.58	4.36	
S.D.	0.37	0.47	
TRAN	-	0.32**	1.000
CHAN		-	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงพบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.320 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงองค์การ (TRAN) ($r = 0.32$)

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์กับการเปลี่ยนแปลงองค์การ

ตัวแปร	SUCC	TRUT	PERS	FRIE	CHAN	VIFs
\bar{X}	4.42	4.39	4.37	4.44	4.36	
S.D.	0.42	0.48	0.48	0.48	0.47	
SUCC	-	0.549**	0.449**	0.507**	0.403**	1.558
TRUT		-	0.648**	0.568**	0.320**	2.055
PERS			-	0.663**	0.401**	2.213
FRIE				-	0.472**	2.017

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ระหว่างตัวแปรอิสระ วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ รายด้าน มีค่า 1.558-2.213 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ถือว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ รายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.320-0.472 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงองค์การมากที่สุด คือ การเน้นโมตรัสสัมพันธ์ (FRIE) ($r = 0.472$) รองลงมา คือ การเน้นความสำเร็จ (SUCC) ($r = 0.403$) ด้านการเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร (PERS) ($r = 0.401$) ด้านการเน้นสัจจะแห่งตน (THUT) ($r = 0.320$) ตามลำดับ

ตาราง 3 การวิเคราะห์การถดถอยของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	การเปลี่ยนแปลงองค์การ (CHAN)			t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอยไม่ปรับมาตรฐาน (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.)	สัมประสิทธิ์การถดถอยแบบปรับมาตรฐาน (Beta)		
ค่าคงที่ (CONSTANT)	2.499	0.504		4.961	0.000
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	0.407	0.109	0.320	3.720	0.000*

F = 13.837 P = 0.000 R² = 0.103 Adjusted R² = 0.095

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรที่ส่งผลกระทบเข้าไปในสมการที่ละตัวแปรตามวิธีการนำเข้า พบว่าจะใช้ตัวแปรพยากรณ์ที่ศึกษาเข้าไปในสมการพยากรณ์ทุกตัว ถึงแม้ว่าตัวแปรพยากรณ์บางตัวจะพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์

ได้หรือไม่ก็ตาม วิธีนี้มักจะใช้ในกรณีที่ต้องการทราบว่าตัวแปรแต่ละตัวที่ทำการศึกษาจะสามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้หรือไม่มากนักยิ่งใด

1. ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมด มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการเปลี่ยนแปลงองค์การ (CHAN) ร้อยละ 9.5 (Adjusted R² = 0.095)

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 ตัวแปร และสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในรูปของคะแนนดิบ ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TRAN) (B = 0.407)

ดังนั้นเมื่อทราบค่าคงที่ (a) เท่ากับ 2.499 ทำให้ทราบว่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ และทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน จึงสามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\text{CHAN} = 2.499 + 0.407 (\text{TRAN})$$

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยของวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วัฒนธรรมองค์การ ลักษณะสร้างสรรค์	การเปลี่ยนแปลงองค์การ (CHAN)			t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย ไม่ปรับมาตรฐาน (B)	ค่าความ คลาดเคลื่อน มาตรฐาน (S.E.)	สัมประสิทธิ์ การถดถอย แบบปรับมาตรฐาน (Beta)		
ค่าคงที่ (CONSTANT)	1.583	0.447		3.539	0.001
1. การเน้นความสำเร็จ	0.252	0.112	0.221	2.253	0.026*
2. การเน้นสัจจะแห่งตน	-0.066	0.112	-0.067	-0.593	0.554
3. การเน้นให้ความสำคัญ กับบุคลากร	0.143	0.115	0.146	1.245	0.215
4. การเน้นมิตรสัมพันธ์	0.300	0.111	0.301	2.692	0.008**

F = 10.826 P = 0.000 R² = 0.268 Adjusted R² = 0.244

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ การถดถอยแบบพหุคูณของวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า

1. ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมด มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการเปลี่ยนแปลงองค์การ (CHAN) ร้อยละ 24.40 (Adjusted R² = 0.244)

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 ตัวแปร และสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในรูปของคะแนนดิบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่

2.1 การเน้นมิติสัมพันธ์ (FRIE) ($B = 0.300$)

2.2 การเน้นความสำเร็จ (SUCC) ($B = 0.252$)

ดังนั้นเมื่อทราบค่าคงที่(a) เท่ากับ 1.583 ทำให้ทราบว่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ และทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน จึงสามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้ $CHAN = 1.583 + 0.300 (FRIE) + 0.252 (SUCC)$

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ สามารถอภิปรายผลตามภาพรวมได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากพบว่า องค์กรให้ความสำคัญต่อการวางแผนและกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการอย่างชัดเจน การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอ สร้างค่านิยมที่ดีร่วมกันในการทำงานให้กับพนักงานทุกระดับจะช่วยให้องค์กร บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานรวดเร็วขึ้น พัฒนาความสามารถของผู้นำอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เกิดการยอมรับของผู้ร่วมงาน สร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรในองค์กรอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างวิสัยทัศน์กว้างไกล นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สอดคล้องกับอุทุมพร จันทรสิงห์ (2561: 11) พบว่าผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานของผู้บริหารซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่สามารถสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน กระตุ้นจิตใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีพฤติกรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้บริการต้องการ ทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบันนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนการบริหารงานให้เป็นระบบ สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี กระตุ้นให้เกิดการร่วมมือร่วมใจกันในหมู่คณะ โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์และเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานในองค์กรนอกจากผู้บริหาร จะต้องมีการบริหารงานที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีแล้ว การร่วมมือกันของทีมงานเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้การทำงานสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งอภิปรายผลแยกย่อยประเด็นดังนี้

2.1 วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ด้านการเน้นความสำเร็จ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เนื่องจากพบว่าองค์กรให้ความสำคัญกับการตั้งเป้าหมายการทำงานร่วมกัน ในทุกส่วนงาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานอยู่เสมอ มีความสุขในงานที่ทำ มุ่งให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของงานด้วยตนเองเกิดประสิทธิภาพในงานสูงสุดเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยสอดคล้องกับบุญชนะ เมฆโต (2560: 36-59) พบว่าการสร้างมุมมองใหม่ ๆ และหนทางใหม่ ๆ และส่งเสริมให้เกิดความคิด และหลักการใหม่ ๆ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงความต้องการความสามารถ สิ่งจูงใจของบุคคลโดยการฟังอย่างตั้งใจเน้นการพัฒนาด้วยการให้คำแนะนำการสอน การโค้ช

และการสร้างแรงบันดาลใจ คือ การนำวิสัยทัศน์ไปสู่อนาคต สร้างความท้าทายให้กับผู้ตามด้วยมาตรฐานที่สูงขึ้น สร้างความกล้าให้กับผู้ตามเพื่อตอบสนองสิ่งที่กล่าวมา และหาความต้องการหากจะทำให้เป้าหมายสำเร็จ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่คนในองค์กร

2.2 วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ด้านการเน้นสั่งจะแห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เนื่องจากพบว่า การเน้นสั่งจะแห่งตนไม่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงองค์การเนื่องจากแม้ว่ามหาวิทยาลัยเป็นองค์การทางการศึกษาระดับสูง แต่การกำหนดเป้าหมายพันธกิจ และเป้าหมายของมหาวิทยาลัยนั้น ถูกกำหนดให้มีการกำหนดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย การดำเนินงานต่าง ๆ ไม่ได้มีความเป็นอิสระในด้านการกำหนดเป้าหมายของตนเอง ส่งผลให้บุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยต้องกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงานตามพันธกิจและเป้าหมายของแต่ละมหาวิทยาลัยที่ตนเองสังกัด ซึ่งมีกรอบการทำงานที่ชัดเจน 4 พันธกิจหลักคือการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้เกือบทุกมหาวิทยาลัยมีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาตำแหน่งวิชาการของบุคลากรสายวิชาการไว้ค่อนข้างชัดเจน และมีผลต่อการต่อสัญญาจ้าง ดังนั้นในด้านการกำหนดสั่งจะแห่งตนในการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยจึงขาดความเป็นอิสระ หรือออกแบบได้ด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จึงขาดการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการคิดและสร้างสรรค์งานใหม่ ส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระส่งผลให้บุคลากรทำงานตามเป้าหมายที่กำหนด มากกว่าที่จะทำงานได้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนด เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การสอดคล้องกับบุญช่วย ศิริเกษ (2560: 65-79) ศึกษาวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง พบว่าวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์มีมิติมุ่งสั่งจะแห่งตน ไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ด้านการเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เนื่องจากพบว่า ในการบริหารมหาวิทยาลัยการกำหนดนโยบายต่าง ๆ มาจากสภามหาวิทยาลัย ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเป็นส่วนใหญ่ และนโยบายมีการกำหนดภาพกว้างจากยุทธศาสตร์ชาติและของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดังนั้นการบริหารงานองค์การจึงไม่มุ่งสร้างระบบการทำงานบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม อีกทั้งพบว่าในการสนับสนุนด้านการศึกษาต่อหรือการพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรนั้น ยังเป็นงบประมาณที่เป็นสัดส่วนน้อย เพราะปัจจุบันนโยบายของสถาบันการศึกษาและกระทรวงมุ่งเน้นด้านการวิจัย การสร้างนวัตกรรม การทำงานร่วมกับสถานประกอบการเป็นหลัก สอดคล้องกับ ปิ่นทारीย์ พองแพร์ (2559: 33) พบว่าปัจจัยด้านบุคลากรที่มีความหมายรวมถึงการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การให้มีศักยภาพการทำงานสูง

2.4 วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ด้านการเน้นมิตรสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เนื่องจากพบว่า องค์กรมุ่งเน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างบรรยากาศเป็นกันเอง เปิดเผยจริงใจและมีไมตรีที่ดีต่อกันในการทำงาน ส่งเสริมให้ทำงานเป็นทีม สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ช่วยให้เกิดการดำเนินงานดีขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยสอดคล้องกับพิพัฒน์พงศ์ หมวกโรสง (2559: 1-12) ที่พบว่า การคิดอย่างเป็นระบบการเป็นบุคคลที่รอบรู้ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับบุญชนะ เมฆโต (2560: 36-59) พบว่าการที่ผู้นำใช้ความรู้ความสามารถเพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและเกิดค่านิยมเชิงจริยธรรม เป็นแบบอย่างให้กับผู้ตามเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้ตาม กระตุ้นทางปัญญา สร้างมุมมองใหม่ ๆ และหนทางใหม่ ๆ ส่งเสริมให้เกิดความคิดรวมถึงหลักการใหม่ ๆ และการทำงานที่คำนึงถึงความสามารถของทีมงานและการให้คำแนะนำอย่างเป็นมิตร จะนำไปสู่การพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสร้างความสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงองค์การ

2.5 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ เนื่องจากพบว่า องค์การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอ องค์การให้ความสำคัญต่อการวางแผนและกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการอย่างชัดเจน และองค์การเชื่อมั่นว่าการสร้างค่านิยมที่ร่วมกันในการทำงานให้กับพนักงานทุกระดับ จะช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานรวดเร็วขึ้น องค์การให้ความสำคัญกับการสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรในองค์กรอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กรทุกครั้งก่อนเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติงานในองค์กร สอดคล้องกับบุญชนะ เมฆโต (2560: 36-59) พบว่า การที่ผู้นำใช้ความรู้ความสามารถของผู้ตาม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายทำให้เกิดค่านิยมเชิงจริยธรรม ด้วยการเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างให้กับผู้ตาม มีการยกย่องผู้ตามและกระตุ้น สร้างมุมมองใหม่ ๆ สร้างแรงจูงใจด้วยการรับฟังเน้นการพัฒนา สร้างความกล้าให้กับผู้ตาม เพื่อตอบสนองความต้องการให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงองค์การให้ดีขึ้น

2.6 วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ด้านการเน้นความสำเร็จส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ เนื่องจากพบว่าองค์การให้ความสำคัญกับการตั้งเป้าหมายการทำงานร่วมกันในทุกส่วนงาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานอยู่เสมอ มีความสุขในงานที่ทำ มุ่งให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบ บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของงานด้วยตนเอง เกิดประสิทธิภาพในงานสูงสุด เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยสอดคล้องกับบุญชนะ เมฆโต (2560: 36-59) พบว่าการสร้างมุมมองใหม่ ๆ และหนทางใหม่ ๆ และส่งเสริมให้เกิดความคิด และหลักการใหม่ ๆ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงความต้องการความสามารถ สิ่งจูงใจของบุคคล โดยการฟังอย่างตั้งใจเน้นการพัฒนา ด้วยการให้คำแนะนำการสอน การโค้ชและการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) คือ การนำวิสัยทัศน์ไปสู่อนาคต สร้างความท้าทาย ให้กับผู้ตามด้วยมาตรฐานที่สูงขึ้น สร้างความกล้าให้กับผู้ตามเพื่อตอบสนองสิ่งที่กล่าวมา และหาความต้องการหากจะทำให้เป้าหมายสำเร็จ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่คนในองค์การ

2.7 วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ด้านการเน้นมิตรสัมพันธ์ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การเนื่องจากพบว่าองค์การที่มีวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ด้านการเน้นมิตรสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างบรรยากาศในการทำงานอย่างเป็นกันเอง เปิดเผยจริงใจ ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สอดคล้องกับพิพัฒน์พงศ์ หมวกโรสง (2559: 1-12) พบว่า การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลที่รอบรู้ การร่วมงานกันเป็นทีม และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันจะส่งผลให้เกิดความไว้วางใจระหว่างกัน และส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม อธิป จันทรสุรีย์ และวิโรจน์ เจริญลักษณ์ (2563: 1-12) ซึ่งการทำงานเป็นทีม การร่วมคิดร่วมทำจะก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการสร้างมุมมองใหม่ ๆ และหนทางใหม่ ๆ จะนำไปสู่การพัฒนาองค์การ และเปลี่ยนแปลงองค์การในทางที่ดีร่วมกัน สร้างความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากองค์การให้ความสำคัญต่อการวางแผน และกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการอย่างชัดเจน การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอ สร้างค่านิยมที่ร่วมกันในการทำงานให้กับพนักงานทุกระดับจะช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานรวดเร็วขึ้น พัฒนาความสามารถของผู้นำอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เกิด

การยอมรับของผู้ร่วมงาน สร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรในองค์กรอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างวิสัยทัศน์กว้างไกล และองค์กรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง เปิดเผยความจริงใจและไม่ตรีที่ติดต่อกันในการทำงาน นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

1.2 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ควรตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ด้านการเน้นสิ่งจะแห่งตน เนื่องจากองค์กรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการคิด และสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ อยู่เสมอ สร้างความเต็มใจและภูมิใจในงานที่ทำ เตรียมความพร้อมในการทำงานอยู่เสมอ ส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระในการทำงาน ผลักดันให้เกิดการทำงานได้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ให้มีประสิทธิภาพในงานสูงขึ้น เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

1.3 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยควรตระหนักถึง วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ด้านการเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า องค์กรมุ่งสร้างระบบการทำงานและบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากร สนับสนุนความก้าวหน้าในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรอยู่เสมอเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สำหรับการศึกษางานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์จากกลุ่มประชากรที่เป็นฝ่ายสนับสนุน เพื่อทราบถึงแนวคิดของฝ่ายปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

2.2 สำหรับผู้ที่สนใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย การวิจัยนี้เก็บข้อมูลเฉพาะผู้บริหารมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงขององค์การต้องเกิดจากความร่วมมือบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นที่รอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

- ชาติชาย คงเพ็ชรดิษฐ์. (2559). การบริหารการเปลี่ยนแปลง: บทบาทของภาวะผู้นำและการสื่อสารในองค์การ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(1), 895-919.
- บุญชนะ เมฆโต. (2560). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อความผูกพันองค์การและการตั้งใจลาออกของพนักงานระดับปฏิบัติการ: กรณีศึกษาบริษัทผลิตรถจักรยานยนต์แห่ง. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ*, 9(1), 36-59.
- บุญช่วย ศิริเกษ. (2560). การศึกษาวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 22(2), 65-79.
- ปิ่นทारीย์ ฟองแพร่. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง: กรณีศึกษารัฐบาลภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจโลก. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิพัฒน์พงศ์ หมวกไธสง. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิรุฬจิต กลิ่นล่อ. (2560). วัฒนธรรมองค์การกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมบูรณ์ สุริยวงศ์. (2552). *วิจัยและสถิติทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2561). *นักวิชาการเผยมหาวิทยาลัยทยอยปิดตัว ปี 63 เหลือไม่เกิน 120 แห่ง*. สืบค้นเมื่อ 24 พ.ค. 2564, จาก https://www.matichon.co.th/education/news_790800
- อธิป จันทร์สุรีย์ และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2563). อิทธิพลของความไว้วางใจต่อประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมในธุรกิจบริการ. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 21(1), 1-12.
- อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง: เปลี่ยนความท้าทายสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(1), 854-860.
- อุทุมพร จันทรสิงห์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Bass, B. M. and Avolio, B. J. (1994). *Transformational Leadership Development*. Palo Alto, California: Consulting Psychologists.
- Bass, B. M. and Avolio, B. J. (1994). *Improving Organization Effectiveness Through Transformational Leadership*. Thousand Oaks: Sage.
- Cooke, R. A. and Lafferty, J. C. (1989). *Organizational Culture Inventory, leader's guide* (2nd ed.). Plymouth MI: Human Synergetics.

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน เพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Developing an E-learning English Language Teaching Model to Promote Reading Comprehension Skills for Mathayomsuksa 4 Students

จาร์วรรณี่ แพร่ศรีสกุล¹
Jaruwannee Phraesrisakul¹

Received : 3 ก.พ. 2565
Revised : 22 มิ.ย. 2565
Accepted : 24 มิ.ย. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) พัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน เพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ แบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 4) ประเมินรูปแบบการสอนวิชา ภาษาอังกฤษ แบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 28 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้ 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน 3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี และความเป็นไปได้ ของรูปแบบการสอน 4) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning 5) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่าน เพื่อความเข้าใจ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจ 7) แบบประเมินรูปแบบการสอน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ IOC E.I ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ค่า t แบบกลุ่มไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการอ่าน เพื่อความเข้าใจ ส่วนครูขาดเทคนิควิธีการสอน 2) รูปแบบการสอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ 3) ผลการจัดการ เรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้ 3.1) มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.81/83.69 และค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6679 3.2) มีความสามารถ ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.3) มีระดับความพอใจเฉลี่ยรวม ทุกด้านมีระดับมากที่สุด 4) นักเรียนมีความคิดเห็นว่รูปแบบการสอนมีคุณภาพและเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการสอน, อีเลิร์นนิ่ง, การอ่านเพื่อความเข้าใจ

Abstract

This research aims to: 1) investigate the current state of affairs and needs of English language learning management among Mathayomsuksa 4 students, 2) create an E-learning English Language Teaching Model to promote reading comprehension skills among Mathayomsuksa 4 students, 3) investigate the outcomes

¹ ข้าราชการครู โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อีเมล: jaru_2820@hotmail.com

¹ Government Teacher of Klongkhamwittayakarn School, Kalasin Province Administrative Organization, Email: jaru_2820@hotmail.com

of learning management with an E-learning English Language Teaching Model to promote reading comprehension skills among Mathayomsuksa 4 students, 4) Evaluate an E-learning English Language Teaching Model to improve Mathayomsuksa 4 students' reading comprehension skills. The target group consisted of 28 pupils from Mathayomsuksa 4/1 at Khlong Kham Wittayakhan School who were selected using purposive sampling. The instruments used were 1) a questionnaire about current conditions problems and needs of learning management. 2) an interview form on teaching style design and development, 3) an opinion questionnaire on theoretical reasonableness and feasibility of the teaching model, 4) E-learning English learning management, 5) the reading comprehension test, 6) satisfaction questionnaire, 7) form for assessing teaching style. The statistics were IOC, EI, Mean, Standard, Deviation, Percentage, t-test Dependent Samples. The results of the research found that 1) the majority of children lacked reading comprehension skills, and teachers lacked instructional approaches, 2) teaching styles could be utilized to manage learning, 3) the learning management outcomes were as follows: 3.1) efficiency was 85.81/83.69, with an effectiveness index of 0.6679, 3.2) At the.01 level, the reading comprehension ability after the study was significantly higher than before the research, and 4) students believe the teaching approach is of good quality and appropriate.

Keywords: Teaching Model, E-learning, Reading comprehension

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary national educational test) หรือ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2562-2563 พบว่า มีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.00 และ 25.50 ตามลำดับ (โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร, 2563 : 3) ซึ่งเป็นผลคะแนนที่ต่ำที่สุดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อันส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเลื่อนระดับชั้นเรียนเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนก็ยังคงมีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำเช่นเดิม ซึ่งได้จากการสำรวจผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2562-2563 พบว่ามีผลการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 2.13 และ 1.64 (โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร, 2564: 12-13) ตามลำดับ จากกรณีวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของแบบสอบถาม จากครูผู้สอนภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับฐา แก่นสูงเนิน (2558: 2) กล่าวว่า ภาษาอังกฤษมีทักษะที่สำคัญ 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เนื่องจากทักษะการอ่านเป็นหนึ่งในช่องทางการรับข้อมูล ถ้านักเรียนมีความสามารถในการอ่านต่ำ นั้นแสดงว่านักเรียนจะสามารถรับข้อมูลได้น้อย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการในการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ ถ้าไม่มีข้อมูลมากเพียงพอ ก็จะส่งผลให้การคิดวิเคราะห์อาจไม่มีประสิทธิภาพได้ สำหรับด้านการสื่อสาร ถ้าวรรู้คำศัพท์ สำนวนภาษาน้อยหรือมีข้อมูลน้อยก็จะทำให้การพูดหรือการเขียน ซึ่งเป็นการแสดงออกของภาษาเป็นไปด้วยความลำบากเช่นกัน ส่วนครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอนและยังยึดติดกับรูปแบบการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นผู้อ่านให้นักเรียนฟังแล้วอธิบายคำศัพท์ ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่มีโอกาสในการฝึกคิดและสร้างประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับ โสรญา สมานมิตร (2558: 4) กล่าวว่า ครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอนและยังยึดติดกับรูปแบบการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นผู้อ่านให้นักเรียนฟังแล้วอธิบายคำศัพท์ ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่มีโอกาสในการฝึกคิดและสร้างประสบการณ์

เรียนด้วยตนเอง อีกทั้งครูและนักเรียนมีความกังวลใจในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่เชื้อโควิด-19 จึงทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง

สืบเนื่องจากสถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ หรือมอบหมายงานและใบงานให้นักเรียนได้เรียนรู้ระหว่างปิดสถานศึกษา ส่วนการจัดการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในขณะนั้นยังคงมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบปกติ ครูจึงได้จัดการสอนแบบมอบหมายงานและใบงาน ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้น ทั้งครูและนักเรียนยังไม่มีความพร้อมที่จะจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เมื่อโรงเรียนเปิดทำการเรียนการสอน นักเรียนยังคงขาดเรียนบ่อยๆ สาเหตุเนื่องมาจากมีความกังวล ในการแพร่เชื้อของโรคโควิด-19 (COVID-19) ผู้วิจัยเองก็มีความกังวลใจในการจัดการเรียนการสอนเช่นกัน จึงทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง ผู้วิจัยจึงได้วางแผนหาวิธีการและกระบวนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทที่สำคัญในฐานะการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ และได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษาเป็นการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ (online learning) หรือการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) ซึ่งเป็นรูปแบบสำหรับการเรียนการสอนทางไกลที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่จำเป็นต้องไปยังสถานศึกษา ก่อให้เกิดความสะดวกสบายและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลา โดยมีการนำเสนอด้วยตัวอักษร ภาพนิ่ง ผสมผสานกับการใช้ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์และเสียง โดยอาศัยเทคโนโลยีของเว็บไซต์ในการถ่ายทอดเนื้อหา รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีระบบการจัดการรายวิชาในการบริหารจัดการสอนด้านต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์ โดยมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจากชั้นเรียนเพิ่มขึ้น สามารถประยุกต์ใช้และทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งยังสนับสนุนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถศึกษาด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ซึ่งผู้วิจัยได้นำการเรียนการสอนรูปแบบ E-learning มาดำเนินการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมาปรับและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนใน 2 กรณี คือ 1) กรณีการจัดการเรียนการสอนที่บ้าน และ 2) กรณีจัดการเรียนสอนในห้องเรียนปกติ ซึ่งจะเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเว้นระยะห่างในห้องเรียนได้หรือในสถานศึกษาที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเรียนภายในห้องเรียนเท่านั้น จากลักษณะสำคัญของ E-learning ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นและจากสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อมาช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ โรคโควิด-19 (COVID-19) และพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของครูทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ อันจะส่งผลให้การศึกษาของชาติมีการพัฒนายิ่งขึ้นไป (โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร, 2563: 2)

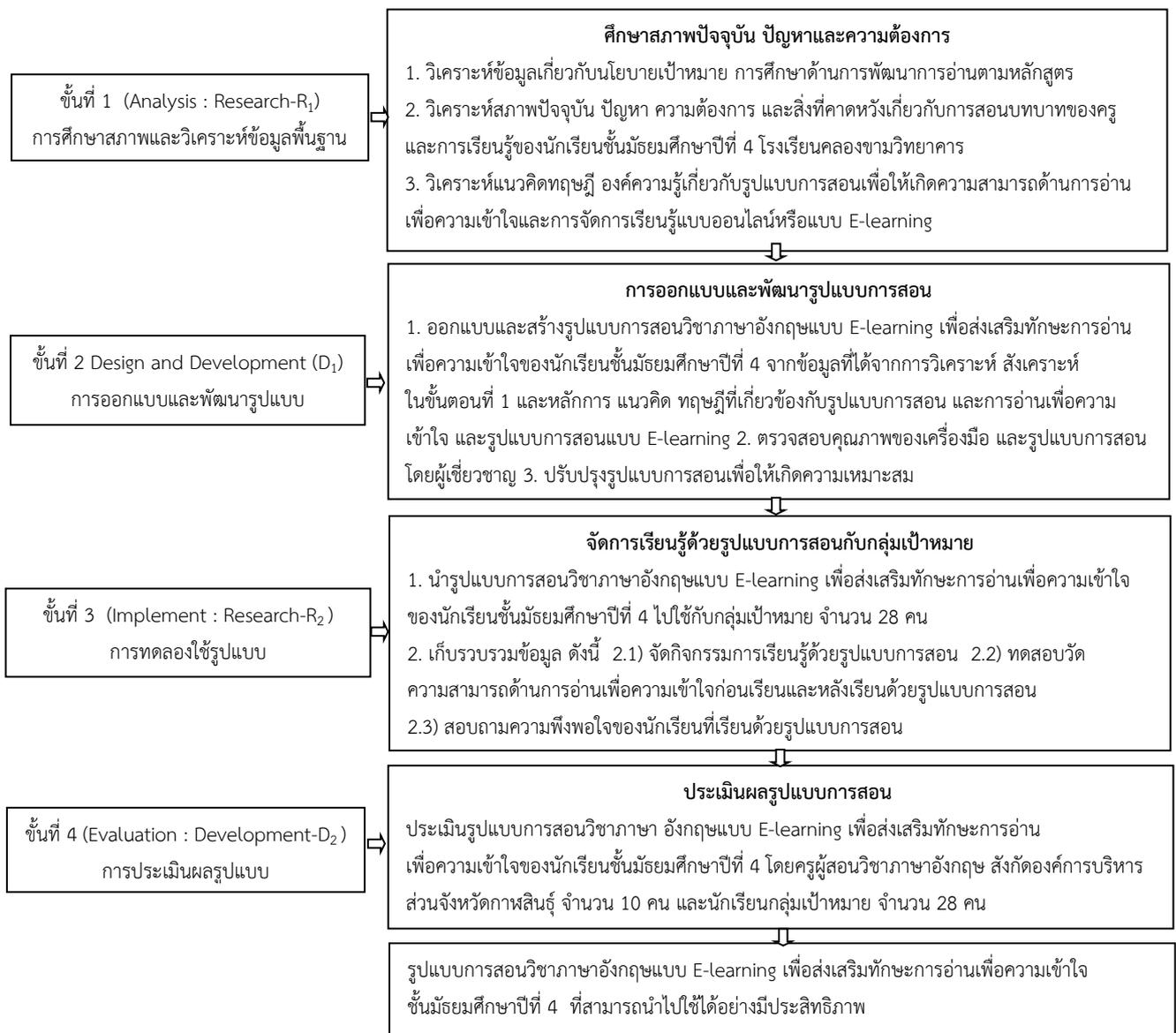
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

4. เพื่อประเมินรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการออกแบบการสอนของ Joyce and Weil (2009: 67-68) ทฤษฎีการพัฒนาของ Bloom (1956: 174) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ อังถึงใน ทิศนา แคมมณี (2552: 201) ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคด์ อังถึงใน ทิศนา แคมมณี (2552: 202) และการจัดการเรียนรู้แบบ E-learning ของรூปนีย์ ธรรมเมธา (2557: 6) ร่วมกับการวิจัยและพัฒนา มาเป็นกรอบแนวคิด ปรากฏดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 28 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้
- 2.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน
- 2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี และความเป็นไปได้ของรูปแบบการสอน
- 2.4 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning
- 2.5 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ
- 2.6 แบบสอบถามความพึงพอใจ
- 2.7 แบบประเมินรูปแบบการสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้น ดังนี้

- 3.1 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ และนักเรียนเพื่อหาข้อมูลพื้นฐาน
- 3.2 หลังจากได้ข้อมูลพื้นฐานจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน
- 3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลและความเป็นไปได้ของรูปแบบการสอน
- 3.4 ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยได้ชี้แจงหลักการ เหตุผล พร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอน จากนั้นผู้สอนและผู้เรียนสร้างกลุ่มในแอปพลิเคชัน Line และลงทะเบียนเป็นสมาชิกของ Google เพื่อใช้งานใน Google form เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน
- 3.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ ที่สร้างขึ้นไปทดสอบก่อนเรียน
- 3.6 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอน
- 3.7 หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียน จากนั้นให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามความพึงพอใจ
- 3.8 ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบประเมินรูปแบบการสอน จากนั้นก็รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.1 วิเคราะห์จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการพรรณนา
- 4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี และความเป็นไปได้ของรูปแบบการสอน โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC)
- 4.3 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีประสิทธิผล (E.I)

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่า t-test dependent

4.5 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนา

4.6 วิเคราะห์การประเมินรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนา

สรุปผล

ผลการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สรุปผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ส่วนครูขาดเทคนิควิธีสอนและมีความต้องการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีคุณภาพ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้วิจัยได้ยึดทฤษฎีของ Joyce and Weil (2009: 67-68) ทฤษฎีการพัฒนาของ Bloom (1956: 174) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี (2552: 201) ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคด์ อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี (2552: 202) และการจัดการเรียนรู้แบบ E-learning ของ ฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2557: 6) มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ สารหลัก ระบบสังคม หลักการตอบสนอง เงื่อนไข สิ่งสนับสนุน

3. ผลการจัดการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีค่าประสิทธิภาพของรูปแบบเท่ากับ 85.81/83.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการสอนมีค่าเท่ากับ 0.6679

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลัง พบว่า มีความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน (Pre-learning: P) ขั้นที่ 2 การจัดระเบียบการเรียนรู้ (Organizing learning: O) ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ด้วยการอ่าน (Learning by reading: L) ขั้นที่ 4 การนำเสนอการอ่าน (Presentation of reading: P) ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluating the result: E)

3.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีระดับความพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลประเมินรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่ามีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพและเหมาะสมมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากสภาพปัจจุบัน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะนักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ อันเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งทักษะการอ่านนั้นเป็นหนึ่งในช่องทางการรับรู้ข้อมูล ถ้าหากนักเรียนมีความสามารถในการอ่านต่ำ นั้นแสดงว่านักเรียนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ได้ที่จากเนื้อหาที่อ่าน ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ตามมา คือ นักเรียนไม่มีความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ไม่เข้าใจความหมายในคำศัพท์ แปลความไม่ได้ จึงทำให้การรับรู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษต่ำ นักเรียนทำแบบทดสอบต่าง ๆ ไม่ได้ เพราะไม่เข้าใจในเนื้อหา และทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับรฐา แก่นสูงเนิน (2558: 2) กล่าวว่า ภาษาอังกฤษมีทักษะที่สำคัญ 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เนื่องจากทักษะการอ่านเป็นหนึ่งในช่องทางการรับรู้ข้อมูล ถ้านักเรียนมีความสามารถในการอ่านต่ำ นั้นแสดงว่านักเรียนจะสามารถรับรู้ข้อมูลได้น้อย ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการในการเรียนรู้ต่างๆ การด้านการคิด เช่นการคิดวิเคราะห์ ถ้าไม่มีข้อมูลมากเพียงพอ ก็จะส่งผลให้การคิดวิเคราะห์อาจไม่มีประสิทธิภาพได้ สำหรับด้านการสื่อสาร ถ้ารับรู้คำศัพท์ สำนวนภาษาน้อยหรือมีข้อมูลน้อยก็จะทำให้การพูดหรือการเขียน ซึ่งเป็นการแสดงออกของภาษาเป็นไปด้วยความลำบากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พิมลมาศ เกตุฉาย (2562: 18-19) กล่าวว่า ความวิตกกังวลส่งผลกระทบโดยตรงกับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน ดังนั้นหากเราพบว่าผู้มีปัจจัยอะไรบางอย่างที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความวิตกกังวล และสามารถหาวิธีการที่จะช่วยลดความวิตกกังวลให้แก่ผู้เรียนได้ ก็จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษและอาจส่งผลให้การเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษด้านอื่น ๆ ได้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนจึงมีความต้องการรูปแบบหรือแนวทางในที่จะแก้ไขปัญหาคือการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากนโยบายการจัดการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการสอน Joyce and Weil (2009: 67-68) เป็นแนวทางในการสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการสอน ได้แก่ เป้าหมายของรูปแบบ (Goal) ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumptions) หลักการสำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ (Major concepts) ส่วนที่ 2 รูปแบบการสอนมี 4 ส่วน ได้แก่ 1) ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Syntax or Phases) 2) ระบบสังคม (Social System) 3) หลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) และ 4) ระบบสนับสนุน (Support System) ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) และส่วนที่ 4 ผลการสอนของครูที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน (Constructions and Nurturant Effects) ประกอบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีพัฒนาการทางทฤษฎีการพัฒนาของ Bloom (1956: 174) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner) ทิศนา ขัมมณี (2552: 201) และทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory) (ทิศนา ขัมมณี, 2552: 202) และจากการศึกษาการจัดรูปแบบการเรียนแบบ E-learning ของ ฐาปณีย์ ธรรมเมธา (2557: 6) โดยผู้วิจัยได้นำมาจัดรูปแบบการเรียนรู้ 2 ประเภท คือ แบบผสมผสาน (Blended/Hybrid) และแบบออนไลน์ (Online) เพื่อมาปรับและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2 กรณี คือ 1) กรณีการจัดการเรียนการสอนที่บ้าน และ 2) กรณีจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ ซึ่งถ้าหากโรงเรียนสังกัดเป็นกรณีพิเศษ อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ซึ่งผู้วิจัยนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการสอนที่กำหนดมีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันและกันทั้งระบบสอดคล้องกับ จินดา ลาโพธิ์ (2562: 238) ได้การพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการสอน มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ลำดับขั้นตอนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันชัดเจน

มีแนวคิดและหลักการพื้นฐานเป็นกรอบในการพัฒนา ได้รับการพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องเหมาะสมจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นรูปแบบการสอนที่มีความถูกต้องสมบูรณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงมั่นใจได้ว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ มติชน ออนไลน์ (2564) กล่าวว่า ช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโควิด-19 ผู้คนได้เรียนรู้ว่าการเรียนแบบ “ออฟไลน์” ไม่ใช่รูปแบบการเรียนที่ดีที่สุดอีกต่อไป โดย นายธกานต์ อานันท์ไทย ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และผู้ร่วมก่อตั้ง บริษัท โกลบิช อคาเดมี (ไทยแลนด์) จำกัด (Globish) ผู้พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียน Live English Classroom มองว่า วิกฤตโควิด-19 จะผลักดันให้ผู้คนเข้าสู่ระบบ “ออนไลน์” เพื่อปรับตัว รวมถึงการจัดการศึกษาไทยจะเกิด New Normal โดยการเรียนรู้ออนไลน์ไม่ใช่แค่ทางเลือกแต่เป็นทางรอดของการศึกษาไทย

2. ผลการพัฒนาารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษ และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: Research-R₁) คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Development -D₁) คือ การออกแบบและพัฒนาเพื่อคุณภาพของรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ (Implement: Research-R₂) คือ การทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้วเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ (Evaluation: Development-D₂) คือ ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ สาระหลัก สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนอง เงื่อนไขและสิ่งสนับสนุน ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน (Pre-learning: P) ขั้นที่ 2 การจัดระเบียบการเรียนรู้ (Organizing learning: O) ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ด้วยการอ่าน (Learning by reading: L) ขั้นที่ 4 การนำเสนอการอ่าน (Presentation of reading: P) ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluating the result: E) ผ่านการตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและ ความเป็นไปได้ของรูปแบบการสอน และหาค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ มีความเที่ยงตรงของเนื้อหา เท่ากับ 0.92 และมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา เท่ากับ 1.00 ซึ่งถือว่ารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี และมีความเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนกระบวนการของรูปแบบได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ รฐา แก่นสูงเนิน (2558: 178) กล่าวว่า การออกแบบวิธีสอนอ่านตามแนวการอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ซึ่งมี 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การถามนำก่อนการอ่าน ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจคำศัพท์ ขั้นที่ 3 การอ่านเนื้อเรื่อง ขั้นที่ 4 การทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างอนุเขต ขั้นที่ 5 การทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ขั้นที่ 6 การถ่ายโอนข้อมูล ขั้นที่ 7 การประเมินผลและการแก้ไข โดยการเรียนรู้เน้นเริ่มจากง่ายไปหายาก ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอน

3. ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ แบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 28 คน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนำมาหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน ผลปรากฏ คือ รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.81/83.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6679 แสดงว่ารูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.79 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการตามขั้นตอน โดยนำผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดการบูรณาการของทฤษฎีในส่วนที่มีความคล้ายกัน แนวคิดสอดคล้องกัน เพื่อให้เกิดเป็นความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและคุณครูผู้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ส่งผลให้องค์ประกอบหลักของรูปแบบมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน แต่ละทฤษฎีมีความส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดรูปแบบการสอนที่ชัดเจนและสมบูรณ์ขึ้น จนได้มีกระบวนการเรียนรู้ในการอ่านมีลำดับขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน (Pre-learning: P) ขั้นที่ 2 การจัดระเบียบการเรียนรู้ (Organizing learning: O) ขั้นที่ 3 การเรียนรู้ด้วยการอ่าน (Learning by reading: L) ขั้นที่ 4 การนำเสนอการอ่าน (Presentation of reading: P) ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluating the result: E) โดยครูผู้สอนช่วยกระตุ้นเตือนผู้เรียนในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับการอ่านจนสามารถอ่านและเข้าใจคำศัพท์ เนื้อเรื่องและสรุปเนื้อหาได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น โดยการถ่ายทอดเป็นคลิปวิดีโอการอ่าน การทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบต่าง ๆ ได้ ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ มีความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านได้ และทราบถึงพัฒนาการการอ่านเพื่อความเข้าใจของตนเองอย่างเป็นลำดับ ทำให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ อีกทั้งผู้เรียนและผู้สอนไม่เกิดความกังวลใจในการติดเชื้อโรคโควิด-19 (Covid-19) จึงทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับปมพร ศรีปลั่ง และเพ็ญผกา ปัจนะ (2564: 150) จากบทความการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้วัฒนธรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการ Active Learning พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 83.64/88.28 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการพัฒนาเนื้อหาและขั้นตอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ วราภรณ์ พรหมอินทร์ (2561: 72) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ ได้แก่ ขึ้นก่อนการอ่าน นักเรียนจะทำการระลึกถึงความรู้และประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน รวมทั้งใช้ความรู้เดิมนั้นในการคาดเดา บทอ่านล่วงหน้า การตั้งโครงสร้างความรู้เดิมมาใช้ในการอ่านนี้ ทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับบทอ่าน

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทุกขั้นตอน จึงทำให้รูปแบบการสอนสามารถนำไปใช้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการย้อนกลับไปอ่านบทวนเนื้อหาของบทเรียนออนไลน์ได้ตลอดเวลาที่ต้องการ อีกทั้งสื่อการเรียนรู้มีความทันสมัยเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบ E-learning ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ บวรวัฒน์เศรษฐ์ (2558: 101) ได้ศึกษา

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียน โดยใช้ ชุดฝึกอ่าน เรื่อง “The Wonderful ASEAN” ด้วยกลวิธี KWL Plus สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากชุดฝึกอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เรื่อง “The Wonderful ASEAN” ที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ และผ่านการปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจดีขึ้น

3.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน คลองขามวิทยาคาร จำนวน 28 คน พบว่า มีระดับความพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, S.D. = 0.35$) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากจากการจัดการรูปแบบการสอนมีบรรยากาศในการเรียนที่แปลกใหม่และเร้าใจ ในการเรียน มีการปรับเปลี่ยนสถานที่ตามความเหมาะสมของผู้เรียน ทำให้เกิดความผ่อนคลาย อีกทั้งนักเรียนมีความพร้อม ในการใช้อุปกรณ์ในการเรียนผ่านระบบ อาทิเช่น การใช้สมาร์ตโฟน สัญญาณอินเทอร์เน็ต และ แอปพลิเคชัน Line ซึ่งนักเรียน มีความถนัดเนื่องจากผู้เรียนใช้งานเป็นประจำอยู่แล้ว และนักเรียนสามารถสืบค้นหาข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ได้อย่างสะดวก และหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ฐา แก่นสูงเนิน (2558: 179) กล่าวว่า จากการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่ง ช่วยส่งเสริมทักษะ การเรียนด้วยตนเองของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งทำการออกแบบให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหา ได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการ อีกทั้งยังสามารถสืบค้นหาข้อมูลที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ตได้อย่างหลากหลาย ทำให้มีมุมมองความรู้ที่เปิด กว้างไม่จำกัดเฉพาะแค่ในบทเรียนเท่านั้น

4. ผลการประเมินรูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 10 คน และกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร จำนวน 28 คน พบว่าโดยภาพรวมทุกด้าน มีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพและเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85, S.D. = 0.35$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผลจากการวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนา รูปแบบการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้มีความสอดคล้องกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ บรรพวัฒนเศรษฐ์ (2558: 101) กล่าวถึง ผลการพัฒนาการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญให้อยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ครูผู้สอนควรจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการใช้เล่นเกมให้ครบถ้วน และพยายามอธิบายให้นักเรียนเข้าใจในกติกา ของเกมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเล่นและเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษแบบ E-learning เพื่อพัฒนาทักษะ ด้านการฟัง หรือ พูด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จินดา ลาโพธิ์. (2562). *การพัฒนารูปแบบการสอนรายวิชาการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครูภาษาไทยตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ผลผสมผสานกลวิธีซินเนคติกส์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.*
- ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. (2557). *อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice. นนทบุรี: สหมิตรพรังติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.*
- ทิศนา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ปิ่นพร ศรีปลั่ง และ เพ็ญผกา ปังนะ. (2564). *การศึกษาผลการเรียนรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการ Active Learning. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 15(3), 150.*
- พิมลมาศ เกตุฉาย. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ที่เป็นเจ้าของภาษา: กรณีนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- มติชน ออนไลน์. (2564). *เปิด 4 รูปแบบการเรียนรู้รองรับวิกฤต “โควิด-19”. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2564, จาก https://www.matichon.co.th/education/news_2252776*
- รฐา แก่นสูงเนิน. (2558). *การพัฒนาการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวตามแนวการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร. การค้นคว้าอิสระ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร. (2564). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2563. กาฬสินธุ์: โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร.*
- โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร. (2564). *รายงานผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ประจำปีการศึกษา 2563. กาฬสินธุ์: โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร.*
- โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร. (2563). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2562. กาฬสินธุ์: โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร.*
- โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร. (2563). *รายงานผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ประจำปีการศึกษา 2562. กาฬสินธุ์: โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร.*
- วราภรณ์ พรหมอินทร์. (2561). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กลวิธีอ่านแบบร่วมมือ Collaborative strategic reading. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- โสธญา สมานมิตร. (2558). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเว็บควอสท์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนถาวรานุกุล. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- Bloom, Benjamin S. J. Thomas, and George, F. M. (1956). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning.* New York: McGraw-Hill Book.
- Joyce, B. and Weil, M. (2009). *Model of Teaching (3rd ed.).* London: Prentice-Hall and Bacon.

โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Program for Developing the Competencies of Information Technology Management in
Basic Education Institutions of Secondary School Administrators in the North-East

พนัสเทพ กุลวงษ์¹, ไชยา ปาวะบุตร² และ ธวัชชัย ไพไธล³
Phanattthep Kullawong¹, Chaiya Pawabutra² and Tawatchai Pilai³

Received : 11 มี.ค. 2565

Revised : 10 ส.ค. 2565

Accepted : 10 ส.ค. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) สร้างและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและ 3) ประเมินโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ 1) การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และวิจัยเชิงสำรวจจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 355 คน 2) การสร้างและพัฒนาโปรแกรม ศึกษาโปรแกรม เพื่อนำมาสร้างรูปแบบ ตรวจสอบร่างรูปแบบสร้างและยืนยันโปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และ 3) การประเมินโปรแกรม โดยทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 5 องค์ประกอบ คือ 1.1) แผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ 1.2) โครงสร้างองค์การ 1.3) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 1.4) ภาวะผู้นำ และ 1.5) บุคลากร 2) โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและการประเมินผล โดยภาพรวมโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้โปรแกรม พบว่าสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาหลังเข้าร่วมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น 72.04

คำสำคัญ: โปรแกรมการพัฒนา, สมรรถนะ, การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ

¹ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: phanattthepk@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Email: phanattthepk@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

Abstract

The objectives of this study were as follows: 1) to examine the various components of information technology administration competency among secondary school administrators, 2) to design and implement a program aimed at enhancing the development of information technology management competency, and 3) to assess the effectiveness of the aforementioned program in enhancing the information technology management competency of secondary school administrators in the Northeastern region. The investigation was conducted in three phases: 1) A study of the components of information technology administration competency for secondary school administrators by analyzing documents and relevant research; 5 experts were interviewed, and 355 secondary school administrators participated in a survey, 2) the creation and development of study programs to draw up a model check the draft. The program was created and verified by 7 experts, and 3) program evaluation. The experiment was conducted with 30 school administrators. The research results were as below:

1) There were 5 elements of information technology management competency for management of secondary school administrators: information technology strategy plan, organizational structure, information technology infrastructure, leadership, and personnel. 2) Information technology management competency development program for school administration of secondary school administrators in the Northeast consists of principles, objectives, content, development process and measurement as well as evaluation. Overall, the program was averaged at the highest level. 3) The results of the program experiment showed that the performance of information technology administration for school administration after joining the program was higher than before joining the program, representing an increase of 72.04 percent.

Keywords: Development program, Competency, Information technology management

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลกับการดำรงชีวิตนวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมายทั้งด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเดินทาง การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารและการจัดการ การทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ดังนั้นเยาวชนรุ่นใหม่ จึงควรเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้รู้เท่าทันและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเอง สังคมและประเทศต่อไป ซึ่งเป็นบทบาทของการศึกษาที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะและความรู้ในเรื่องดังกล่าว (เกษณี จารุสาร, 2553: 1) โดยสรุปการเปลี่ยนแปลงของบริษัทเศรษฐกิจและสังคมโลก ทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอก จากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ 2558 (Millennium Development Goals: MDGs 2015) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และปัจจัยภายในประเทศ จากนโยบายการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) และวิกฤตสังคมสูงวัย ล้วนมีผลกระทบต่อการบริหาร

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาจึงต้องนำปัจจัยทุกด้านมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ด้วยเหตุนี้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งถ้าผู้บริหารมีวิธีการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีก็นำพาสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้พัฒนาการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานรัฐที่มีภารกิจหลักที่ต้องดูแลเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จึงได้กำหนดนโยบายเร่งรัดในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในทุกด้าน (ศุภสิริ พัฒนภักดี, 2558: 22-23)

ลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลควรมีลักษณะการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีแผนงานวิชาการที่ดี มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีบรรยากาศสถานศึกษาในทางบวก ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเป็นแบบกลุ่ม มีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นความสามารถในการดำเนินการโดยผู้นำใช้ความสามารถในการบริหารโรงเรียนให้สามารถจัดการศึกษาได้สำเร็จด้วยดีให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีคุณภาพ (Sergiovanni, 2009: 198-199) สิ่งสำคัญในการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนคือต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่ดี เป้าหมายสำคัญก็คือการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นให้เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับนานาชาติอารยประเทศ คุณภาพการศึกษายังสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานทำให้เกิดผลอย่างยั่งยืนแก่ผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและสามารถสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน หรืออาจกล่าวได้ว่า คุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งนี้ คุณภาพของผู้เรียนดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครองและชุมชน ที่เอาใจใส่การจัดการศึกษา หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติมีระบบการบริหารที่ได้มาตรฐาน และโดยเฉพาะระดับปฏิบัติซึ่งหมายถึงสถานศึกษามีระบบการเรียนการสอนที่ลงถึงระดับห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ อันเป็นผลมาจากการมีผู้บริหารและครูมืออาชีพ รวมทั้งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนาดวงแก้ว, 2556ก: 11) ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ โดยคุณภาพของโรงเรียนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพ ให้พร้อมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อรับมือกับสภาพการณ์ต่าง ๆ มีผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีระบบการเรียนการสอนที่ดี มีอุปกรณ์ครบครัน มีห้องสมุด มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีครูที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู เปิดใจกว้าง รับฟังปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนกล้าคิดด้วยตนเอง กล้าแสดงออก มีมารยาทที่ดีงาม มีศีลธรรม มีคุณธรรม เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพ

ในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง มีการนำเทคโนโลยีรูปแบบการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตและวัฒนธรรมใหม่ๆ มาสู่สังคมไทย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้คนมีหลักคิด รู้จักใคร่ครวญเลือกสรร พัฒนาและปรับตัวเข้าเหตุการณ์ที่เข้ามาสู่ชีวิตตลอดเวลา ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (globalization) เป็นสังคมที่พึ่งอาศัยองค์ความรู้ (Knowledge based society) และเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based economy) ซึ่งมีผลให้การบริหารจัดการศึกษาไทยต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขัน และความมุ่งมั่นตามความคาดหวังของสังคม กระบวนการบริหารจัดการจึงต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องสนใจใฝ่รู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะทำให้การบริหารจัดการขององค์กรอยู่รอด บังเกิดผลดี และบรรลุตามวัตถุประสงค์ (ธีระ รุญเจริญ, 2553: 98) การบริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผล เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี คือพัฒนาการ

ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน เพื่อผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพแก่สังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมสังคมฐานแห่งความรู้ (Knowledge-based Society) ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนหรือผู้รับบริการ และแนวโน้มการพัฒนาสังคมโลกไปสู่สังคมเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ต้องพึ่งพานวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นหลัก ความรู้ความสามารถของกำลังคนและภูมิปัญญาของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประเทศ ในการแข่งขันกับนานาประเทศ ส่งผลให้ทุก ๆ ประเทศทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษา ในฐานะเป็นกลไกหรือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพกำลังคน สังคมและประเทศ ประเด็นสำคัญในการพัฒนาด้านการศึกษา คือ การมุ่งสู่การพัฒนา ด้านคุณภาพ เพราะหากประชาชนของประเทศมีคุณภาพการพัฒนาประเทศก็จะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และยังบ่งบอกถึงความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติอีกด้วย เมื่อโรงเรียนมีคุณภาพก็必将ยังผลถึงความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา ของโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนั้น ๆ

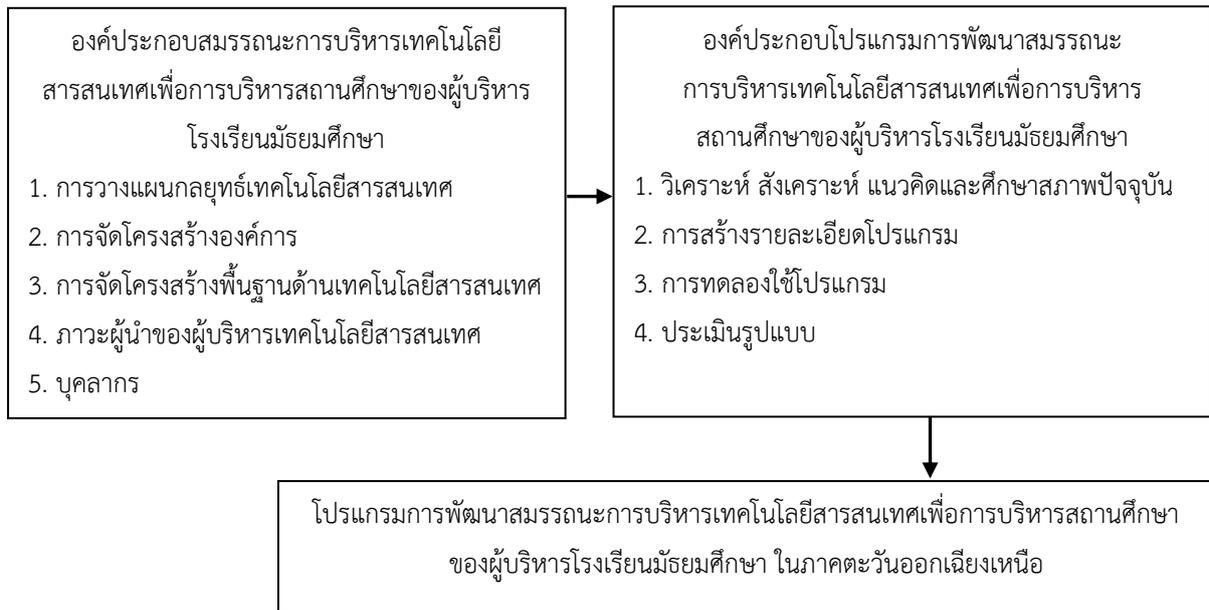
จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการ สถานศึกษาได้เป็นอย่างดี มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และมีคุณภาพ สามารถใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพของ โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจะเป็นผลให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจในการดำเนินงานของโรงเรียนอีกด้วย และโปรแกรมการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร สถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างขึ้น

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร สถานศึกษา ของบรรจง เขื่อนแก้ว, (2552); ทินกร พูลพุด, (2552); เพ็ญวรา ชูประวัตติ, (2553); ฐิตารีย์ วิลัยเลิศ, (2554); สุรธานี สว่างศรี, (2554); ไพบุลย์ เกตุแก้ว, (2555); สมศักดิ์ จีวิวัฒนา, (2555); ศักดา พันธุ์เพ็ง, (2555); ฐานิตา นพฤทธิ์, (2556); สุรียา หมดทัง, (2557); สุริโยทัย สุปัญญาพงศ์, (2557); จุฑามาศ กาญจนธรรม, (2558); Harold, (1964); Laudon and Laudon, (1996); Henry, (2000); Khene C. Pade, (2011); K'Shaun S. Sanders, (2012) และ Abdul, (2013) มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปร 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) การจัดโครงสร้างองค์การ 3) การจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ภาวะผู้นำของผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) บุคลากร โดยมีกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยนำแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานและวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในระยะเวลาที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกมา

โดยการเจาะจง ดังนี้

1.1.1 นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน

1.1.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 คน

1.1.3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 1 คน

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในชั้นสำรวจระยะที่ 1

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนา โดยนำโปรแกรม

การพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 933 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 355 คน ปีการศึกษา 2562 ได้มาโดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

1) สุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 จากจำนวนทั้งหมด 15 เขต

2) สุ่มโรงเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สุ่มได้ในข้อ 1) ใช้เกณฑ์ร้อยละ 80 จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด

1.3 ผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในระยะเวลาที่ 2 การสร้างและพัฒนาโปรแกรม ขั้นตอนการยืนยันรูปแบบ จำนวน 7 คน เลือกมาโดยการเจาะจง ดังนี้

1.3.1 กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ระดับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 4 คน

1.3.2 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 3 คน

1.4 ระยะที่ 3 การประเมินโปรแกรม โดยการทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire)

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นข้อคำถามปลายเปิดซึ่งระบุประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ดังนี้ จำนวน 7 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อ ตั้งแต่ 0.60-1.00

2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแบบสอบถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index) 1.00

2.3 แบบสอบถามความเหมาะสมของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$, $SD. = 0.09$)

2.4 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนและหลังการอบรม มีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.30 – 0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.50-0.84 และค่าความเชื่อมั่น (KR20) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.9620

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

3.1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

3.1.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการสัมภาษณ์

3.1.3 ส่งหนังสือขอความร่วมมือและแบบสัมภาษณ์ ก่อนวันนัดหมายสัมภาษณ์อย่างน้อย 1 สัปดาห์

3.1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมาย และทำการจดบันทึกรายละเอียดของการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งบันทึกภาพ และบันทึกเสียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

3.2 การประเมินแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้เชี่ยวชาญ

3.2.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญ

3.2.3 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามและแบบประเมินเครื่องมือ ก่อนวันนัดหมาย อย่างน้อย 1 สัปดาห์

3.2.4 ผู้วิจัยดำเนินการพบผู้เชี่ยวชาญตามวันเวลาที่นัดหมาย เพื่อรับฟังความคิดเห็น และสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ในบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง พร้อมรับแบบประเมินกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ

3.3 การใช้แบบสอบถามในการทดลองกับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3.3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งผู้วิจัย เก็บข้อมูล 3 วิธี คือ 1) โดยส่งแบบสอบถามไปให้ทางไปรษณีย์ และขอรับกลับทางไปรษณีย์ 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม ให้ทาง Email และตอบกลับทาง Email และ 3) ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาความสอดคล้องของข้อมูล เพื่อสรุปองค์ประกอบและการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร วิทยาลัยมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและสถิติเบื้องต้น คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อให้รู้ลักษณะกลุ่มตัวอย่างและสภาพของตัวแปรต่าง ๆ และการกำหนดค่าคะแนนและเกณฑ์ การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย การกำหนดค่าคะแนนในการตอบแบบสอบถาม ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.2.1 การกำหนดค่าคะแนน ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดค่าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

4.2.2 การแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง สมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง สมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง สมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง สมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง สมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผล

ผลการวิจัย การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลดังนี้

1. องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนามี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) แผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) โครงสร้างองค์การ 3) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ภาวะผู้นำ และ 5) บุคลากร

2. โปรแกรมการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและการประเมินผล การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความเหมาะสมของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการพัฒนา ในแต่ละองค์ประกอบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ แผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.80$) โครงสร้างองค์การ ($\bar{X} = 4.80$) ภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.76$) บุคลากร ($\bar{X} = 4.74$) และภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.74$)

2.2 ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ แผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.80$) โครงสร้างองค์การ ($\bar{X} = 4.80$) ภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.76$) บุคลากร ($\bar{X} = 4.74$) และภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.74$) ตามลำดับ

2.3 สมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำการทดสอบก่อนการอบรม และหลังการอบรม มีคะแนนรวมก่อนอบรม เท่ากับ 689 คะแนน และมีคะแนนรวมหลังอบรม เท่ากับ 841 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมกับหลังการอบรมคะแนนเพิ่มขึ้นหลังการอบรม เท่ากับ 152 คะแนน คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น 72.04 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น

2.4 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(\bar{X} = 4.18) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ (\bar{X} = 4.25) รองลงมาคือ ด้านวิทยากร (\bar{X} = 4.21) ด้านการนำความรู้ไปใช้ (\bar{X} = 4.18) และด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร (\bar{X} = 4.12) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่า ระดับความพึงพอใจต่อโปรแกรมการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านที่	ประเด็นการศึกษา	ผลการวิเคราะห์		การแปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	ด้านวิทยากร	4.21	0.64	ระดับมาก
2	ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร	4.12	0.80	ระดับมาก
3	ด้านความรู้ความเข้าใจ	4.25	0.60	ระดับมาก
4	ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.18	0.53	ระดับมาก
รวม		4.18	0.66	ระดับมาก

2.5 การติดตาม และประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ในระดับมาก 2 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านบุคลากร (\bar{x} = 4.71) รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำ (\bar{x} = 4.59) และด้านแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ (\bar{x} = 4.59) ตามลำดับรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
1	แผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.56	0.50	มากที่สุด
2	โครงสร้างองค์การ	4.30	0.46	มาก
3	โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.38	0.49	มาก
4	ภาวะผู้นำ	4.59	0.51	มากที่สุด
5	บุคลากร	4.71	0.46	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.51	0.50	มากที่สุด

3. ประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างขึ้น มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7204 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.04 ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเพิ่มขึ้น รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คะแนน	จำนวน	คะแนนรวม	E.I.
ทดสอบก่อนการพัฒนา	30	689	.7204
ทดสอบหลังการพัฒนา	30	841	

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) แผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) โครงสร้างองค์กร 3) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ภาวะผู้นำ และ 5) บุคลากร ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานของบุคลากร โดยจะต้องดำเนินการตั้งแต่การกำหนดนโยบาย เป้าหมายขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ การกำหนดและแต่งตั้งบุคคลหรือกลุ่มงานเป็นผู้รับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพ สอดคล้องกับ ทรงชัย โอฬาริกพงศ์ และคณะ (2560: 73) ได้กล่าวถึง กลยุทธ์ปฏิรูปการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความคุ้มค่า ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด คือ 1) มีการจัดทำแผนพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 2) มีการระดมทุน เพื่อพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ 3) มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นรูปธรรม 4) มีการพัฒนาหน่วยงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง 5) มีการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน 6) มีการประสานความร่วมมือในการสื่อสารข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ และอภิวัฒน์กันศรีเวียง และคณะ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนามาตรฐานข้อมูลและระบบฐานข้อมูลกลาง เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านการศึกษาของประเทศ กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการศึกษาและบริการอย่างมีธรรมาภิบาล กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการและปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 1 แผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสมรรถนะ หรือความสามารถที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี และต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ทันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยเมื่อผู้บริหารสถานศึกษา

สามารถวางแผนในการดำเนินงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศได้เป็นอย่างดีแล้ว จะนำมาซึ่งการนำไปใช้ในการบริหารจัดการ ส่งผลต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับบัณฑิต พัตย์น (2558: 36) กล่าวว่า กลยุทธ์ที่ดีนั้นจะต้องมีจุดเน้นที่ชัดเจนตามสมควร มีกลไกการประสานให้ทุกอย่างเข้าได้ ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงมีความเป็นไปได้เหมาะสม สอดคล้อง ได้เปรียบในการแข่งขัน ได้รับการยอมรับและทำให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมเช่นเดียวกับปรัชญนันท์ นิลสุข และจิระ จิตสุภา (2556: 72-74) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะต้องมีความรอบคอบรัดกุม มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของกลยุทธ์ รวมทั้งต้องอาศัยการระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อรับทราบและเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน จึงจะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาที่ดีและชัดเจนย่อมส่งผลต่อการดำเนินการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและนำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้างองค์การ การจัดการเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การอย่างมีคุณภาพ มีความถูกต้องเหมาะสมกับบริบทขององค์การจะส่งผลถึงการดำเนินกิจกรรม หรืองานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีประสิทธิภาพ การวางตัวของบุคลากรในสถานศึกษา หรือความพอเพียงของบุคลากรในหน่วยงานย่อยของสถานศึกษา จะส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การ โดยจะต้องมีความสามารถในการกำหนดตัวบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานที่ตรงตามความสามารถ ความรู้ สามารถแบ่งงานตามกลุ่มที่สอดคล้องกับงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ Leavitt (1964: 55-71) ได้เสนอการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารว่าองค์การที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้จะต้องมีการปรับตัวของงานคนในองค์การและโครงสร้างขององค์การให้เหมาะสมจึงจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และเวฟุรีย์ อุปลัมภ์ (2558: 8-9) ได้ศึกษาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารของสถานศึกษาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผู้บริหารต้องมีการบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งดำเนินการโดยมีการติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และระบบเครือข่ายภายในพื้นที่ในสถานศึกษา มีระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้เพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนมีซอฟต์แวร์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในสถานศึกษาที่ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ การจัดห้องเรียนที่หลากหลาย เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์หรือห้องเรียนคอมพิวเตอร์ มีระบบการบำรุงรักษาและความมั่นคงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

องค์ประกอบที่ 3 โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของ ICT ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา (educational infrastructure) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เครือข่ายและอินเทอร์เน็ต หน้าจอแสดงผลและอุปกรณ์ต่อพ่วง และซอฟต์แวร์และระบบสารสนเทศจะส่งผลต่อการจัดระบบสารสนเทศ การใช้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารรวมถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการบริหารจัดการในองค์กรของโรงเรียน ดังนั้นหากโครงสร้างทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศดีก็จะทำให้การบริหารจัดการดีตามสอดคล้องกับศักดิ์ดา พันธุ์เพ็ง (2555: 32) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหลักด้านที่ 1 โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มี 6 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การกำหนดแผนงานบริหารจัดการอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ และระบบสาธารณูปโภค 2) การบริหารจัดการห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ กำหนดอัตราส่วนจำนวนคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนนักเรียน 3) การติดตั้งระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4) การกำหนดคุณลักษณะของระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ประกอบและโปรแกรมการใช้งาน 5) การสร้างระบบบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน 6) การจัดหาครูผู้สอนคอมพิวเตอร์และครูผู้ดูแลระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และทินกร พูลพุด (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การกำหนดโครงสร้างและภารกิจการบริหารจัดการ ICT โดยต้องจัดตั้งและกำหนดภารกิจของศูนย์บริหาร ICT และจัดตั้งศูนย์เครือข่ายการบริหารจัดการ ICT

องค์ประกอบที่ 4 ภาวะผู้นำ ผู้นำทางเทคโนโลยีแสดงให้เห็นถึงการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และมุ่งเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของสถานศึกษามีความสามารถในการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาเทคโนโลยี มีความรู้ความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งการสอนทักษะเฉพาะในการเรียนรู้แก่ครูเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ การแก้ปัญหาทางเทคนิค แก่ครู การเข้าถึงทรัพยากรทางเทคโนโลยี และการประสานงานกับครูในการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับ Gurr (2006) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่อการทำงานและการใช้ชีวิตที่เป็นทั้งผู้บริหารและผู้สร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู คือ การพัฒนากลยุทธ์ซึ่งให้ความสำคัญต่อระยะเวลาช่วงต่าง ๆ ในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง คุณภาพของภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้จัดระบบการศึกษา และผู้นำโรงเรียน ซึ่งเป็นทั้งผู้ใช้เทคโนโลยี ผู้จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ผู้นำประชาชน และผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีโอกาสได้รับการพัฒนาวิชาชีพของตนในเวลาอันเหมาะสม รวมถึงจิตสำนึก วิสัยทัศน์ (2554: 11) ได้กล่าวถึง การจัดการเทคโนโลยีด้าน ICT เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการเป็นผู้นำ คือ การที่ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำ (Leadership) ในการชักจูงและส่งเสริมให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามที่ตนต้องการ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และจอร์จ โพลิสกุลเกตุ (2560: 49) กล่าวว่า ผู้นำนอกจากการประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรแล้วยังรวมถึงมีการพัฒนาแนะนำส่งเสริม และกระตุ้นให้บุคลากรมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 5 บุคลากร การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีทัศนคติที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานจะทำให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพของตนเองทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จเกิดสัมฤทธิ์ผล สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสอดคล้องกับบอร์อุษา ปุณยบุรณะ (2558: 238) ได้กล่าวถึง การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” ประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ 1) ความพร้อมของบุคลากรที่จะพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 3) มีการบริหารจัดการการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติแก่บุคลากรงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าหลังการทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้เข้ารับการอบรมการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการทดสอบก่อนการอบรม และหลังการอบรม มีคะแนนรวมก่อนอบรม เท่ากับ 689 คะแนน และมีคะแนนรวมหลังอบรม เท่ากับ 841 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมกับหลังการอบรมคะแนนเพิ่มขึ้นหลังการอบรม เท่ากับ 152 คะแนน คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น 72.04 ดังนั้นประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในระหว่างที่ทำการทดลอง ผู้เข้ารับการพัฒนาได้รับความรู้และการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จนกระทั่งผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำแนวคิดและทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนและพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับฐานิตา นพทนต์ (2556: ๖) ได้ศึกษานวัตกรรมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝัน พบว่าผลการประเมินด้านบริบททั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ

และยุทธศาสตร์สถานศึกษา ใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ เป็นตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการประเมินด้านปัจจัย ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยความพร้อมของครูในการได้รับการอบรมคอมพิวเตอร์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการประเมิน ด้านกระบวนการ ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีการกระตุ้นให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลโดยใช้ ICT มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการประเมินด้านผลผลิต ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และยิ่งไปกว่านั้นส่งผลให้การบริหารสถานศึกษา การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู จะสามารถส่งผลที่ดีต่อนักเรียนมากยิ่งขึ้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลในการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ

3. ประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างขึ้น มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7204 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.04 แสดงว่าประสิทธิผลของโปรแกรมเพิ่มขึ้น และการนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา รายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้การพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการใช้แผนกลยุทธ์ การกำกับติดตาม และนิเทศการดำเนินงาน โครงการกิจกรรม สามารถวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการวางแผนกลยุทธ์เป็นสิ่งจำเป็นส่งผลถึงประสิทธิภาพของผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับเพ็ญวรา ชูประวัตติ (2553: 215) ในเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร พบว่าทั้ง 4 กลยุทธ์ มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของนิติกรณ์ ฉันทวงศ์ชนะ และคณะ (2557: 72) ที่เสนอยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารจัดการการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ สำหรับผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) สูงกว่า 0.85 ทุกยุทธศาสตร์

3.2 การจัดโครงสร้างองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้เข้ารับการพัฒนา มีความสามารถในการกำหนดตัวบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานที่ตรงตามความรู้ ความสามารถ ความสามารถในการแบ่งงานตามกลุ่มที่สอดคล้องกับงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับวัลลี พุทโสม (2550: 95) ที่ว่าการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท หน้าที่ ทีมปฏิบัติและแผนงานที่สามารถประสานการปฏิบัติงานได้ดีที่สุด รวมไปถึงการจูงใจบุคคลและทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

3.3 การจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยหลังจากการเข้ารับการพัฒนาแล้วผู้บริหารมีการพัฒนาระบบเครือข่ายภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ พัฒนาระบบอินเตอร์เน็ตให้มีความเหมาะสมกับปริมาณการใช้ส่งผลให้เกิดบรรยากาศในการปฏิบัติงานและแหล่งเรียนรู้ในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดี มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนิติกรณ์ ฉันทวงศ์ชนะ และคณะ (2557: 72) ที่เสนอยุทธศาสตร์ที่ 5 สร้างบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนให้เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาและสอดคล้องกับรายงานผลการพัฒนาการใช้ ICT เพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้นำ ICT โรงเรียนในฝัน ในด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนว่า มีห้องให้บริการด้าน Multimedia โชนพักผ่อน ฟังเพลง มุม Internet Café ในบรรยากาศนอกห้องเรียนที่ร่มรื่นและให้บริการ นอกจากนี้วิโรจน์ สารรัตน์ (2556: 89)

กล่าวว่า ควรคำนึงถึง 1) การเข้าถึงเทคโนโลยีสื่อต่าง ๆ (access to technology and media) ห้องเรียนจะต้องมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพสูง เพื่อสนับสนุนการสื่อสารส่วนตัวและเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ download และ upload งานหรือผลงานที่ส่งเสริมต่อหลักการเรียนรู้ได้ทุกหนทุกแห่ง รวมทั้งมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่อการผลิตสื่อที่อาจเป็นภาพเสียงหรือเอกสารตรา 2) การออกแบบห้องเรียน (classroom design) จะต้องเอื้อให้ผู้เรียนเป็นนักสื่อสารและนักร่วมมือ ให้สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ อุปกรณ์ตกแต่งและเทคโนโลยี ภายในห้องจะต้องมีความยืดหยุ่นในการจัดวางใหม่ได้อย่างง่ายและอย่างรวดเร็วเพื่อทำงานเดี่ยว งานกลุ่ม การนำเสนอผลงาน การอภิปราย การวางแผน การสื่อสารและรูปแบบความร่วมมืออื่น ๆ และ 3) การมีพื้นที่แสดง (display spaces) เพื่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ การประชุมสัมมนาที่จะต้องง่ายและไวต่อการเชื่อมต่อกับระบบสื่อ (media system)

3.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสามารถสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับ American Institute for Research (2004: 24) แนวคิดหลักตามมาตรฐานระดับชาติทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหาร (National Educational Technology Standard for Administrators: NETS-A) และแนวคิดของ Flanagan and Jacobsen (2003: 137) ที่สะท้อนแนวคิดหลักของผู้นำต้องใส่ใจจริงจัง กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานและตัวผู้สอน ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลที่เหมาะสมคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ การคุ้มครองข้อมูลสารสนเทศ ทรัพย์สินทางปัญญา และส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เสมอ

3.5 บุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนา ด้านความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการฝึกทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงาน ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถให้แก่บุคลากรสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 26) ด้านการผลิตและพัฒนาครูโดยยึดภารกิจและพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นฐานด้วยระบบออนไลน์ (TEPE Online) ที่หลากหลาย เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องได้ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2556-2560 ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 หนึ่งในนั้นคือทักษะด้าน ICT และจากรายงานผลการพัฒนาการใช้ ICT เพื่อการศึกษา ในด้านการบริหารจัดการและการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้นำ ICT โรงเรียนในฝัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากข้อค้นพบที่ว่า สมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดโครงสร้างองค์การ การจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาวะผู้นำของผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร ซึ่งงานบุคคลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาบุคลากรสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากการวิจัย ที่พบว่า โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านโครงสร้างองค์การ และด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ จึงควรหาแนวทางในการพัฒนาด้านโครงสร้างองค์การ และด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการดำเนินการวิจัยการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้รูปแบบอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

เกษณี จารุสาร. (2553). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแม่ฮ่องสอน*

อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. เชียงใหม่:

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

จิรัฏฐ์ โพธิ์สุสกุลเกต. (2560). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*

อุดรธานี เขต 4. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 11(2), 43-52.

จุฑามาศ กาญจนธรรม. (2558). *การพัฒนาแบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา*

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

ฐานิตา นพฤทธิ. (2556). *นวัตกรรมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝัน*. ดุษฎีนิพนธ์

ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฐิตารีย์ วิลัยเลิศ. (2554). *รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝัน จังหวัดกาฬสินธุ์*.

ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาสารคาม.

ทรงชัย โอบาริกพงศ์, มนูญ ศีวารมย์ และรัชนีวรรณ อนุตระกูลชัย. (2560). *กลยุทธ์การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ*

และการสื่อสารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(3), 73-80.

ทินกร พูลพุด. (2552). *การพัฒนาแบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*

เพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.

พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

นิติกรณ์ ฉันทวงศ์ชนะ, อรสา จรุงธรรม และพลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. (2557). *ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิผล*

การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษา.

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(1), 71-85.

บรรจง เชื้อนแก้ว. (2552). *รูปแบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย*. ดุษฎีนิพนธ์

ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- บัณฑิต พัดเย็น. (2558). *การพัฒนามาตรฐานการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษาสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ*.
ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข และจิระ จิตสุภา. (2556). *การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เพ็ญวรา ชูประวัตติ. (2553). *การพัฒนามาตรฐานการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร*. ดุชนิพนธ์ ศุภศาสตรดุชนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบุลย์ เกตุแก้ว. (2555). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเทคโนโลยีของโรงเรียนเครือข่ายกัลยาณมิตรเพื่อยกระดับมาตรฐาน
โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร*. ดุชนิพนธ์ การศึกษาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- รัตนา ดวงแก้ว (2556ก). *การประยุกต์ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัลลี พุทโสม. (2550). *ทฤษฎีองค์การสำหรับองค์กรสมัยใหม่*. สระบุรี: ฮอบบิทส์พรินต์ติ้ง.
- วีโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการใหม่ทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- เวฬุรีย์ อุปลัมภ์. (2558). *การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ ศุภศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ศักดา พันธุ์เพ็ง. (2555). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศุภศาสตรดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศุภสิริ พัฒนภักดี. (2558). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี*.
ภาคินพนธ์ศุภศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สมศักดิ์ จีวัฒนา. (2555). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของบุคลากรทางการศึกษา
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุธาสิณี สว่างศรี. (2554). *การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ดุชนิพนธ์ การศึกษาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุรียา หมดาทัง. (2557). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุริโยทัย สุปัญญาพงศ์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในด้านอาชีวศึกษา จากครูผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น โดยใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร*. ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อภิวัฒน์ กันศรีเวียง, ภาคิน ธราธรศิริ, สุชาติ ลีตระกูล และสุชาติ อุปปินใจ. (2556). *กลยุทธ์การพัฒนาระบบบริหารจัดการ
ข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 10(19), 33-43.
- อรอุษา ปุณยบุรณะ. (2558). *การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิต*. ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์ บัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- Abdul, R. (2013). Information and Communication Technologies for Rural Development in Developing Countries. *Journal of American Science* 2013, 9(9), 83-88
- American Institute for Research. (2004). *Evaluation of the School Technology Leadership Initiative: External Evaluation Report#1*. United States: University of Minnesota.
- Flanagan, L. and Jacobsen, M. (2003). Technology Leadership for the Twenty-first Century Principal. Retrieved February 1, 2006, From http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2/content storage_01/0000000b/80/11/26/af.pdf
- Gurr, D. (2006). *The Impact of Information and Communication Technologies on Informal Scholarly Scientific Communication: A Literature Review*. Retrieved February 1, 2006, From http://www.glue.umd.edu/~cpikas/878/Pikas_The_Impact_oLICTs_oL_ISSC: 0506.pdf
- Harold, D. (1964). *Principle of Management*. New York: McGraw-Hill.
- Henry, C. L. (2000). *Information Technology for Management* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- K'Shaun, S. S. (2012). *K. S. S. An examination of the academic networking site Edmodo on student engagement and responsible learning*. Doctoral dissertation, University of South Carolina.
- Khene, C. P. (2011). Sustainable rural ICT project management practice for developing countries: investigating the Dwesa and RUMEP projects. *Information Technology for development*, 17(3), 187-212.
- Laudon, K. C. and Laudon, P. (1996). *Management Information Systems Organization and Technology* (4th ed.). London: Prentice-Hall.
- Leavitt, H. J. (1964). *Managerial psychology* (2nd ed.). Chicago: The University of Chicago Press.
- Sergiovanni, T. J. (2009). *The Principalsip: A Reflective Practice Perspective* (6th ed.). Boston: Pearson Education.

การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยวนบ้านป่าบง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

Encultural Process Textile Wisdom for Tourism Promotion of Ban Pa Bong Thai Yuan,
Mae Khue Sub-District, Doi Saket District, Chiang Mai Province

ชนิษฐา ใจเป็ง¹

Chanistha Jaipeng¹

Received : 21 มิ.ย. 2565

Revised : 1 พ.ย. 2565

Accepted : 9 พ.ย. 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) รวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวนบ้านป่าบง และ 2) ศึกษากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวน บ้านป่าบง เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยมีจำนวน 50 คน ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ประชาชนชุมชน และกลุ่มหนุ่มสาวชาวไทยวน บ้านป่าบง เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผ้าทอไทยวน เป็นสิ่งถักทออันเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทยวน ถือเป็นงานหัตถกรรมแขนงหนึ่งที่มีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบถึงชาติพันธุ์และถิ่นกำเนิดที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีลักษณะและเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตัว มีกรรมวิธีในการผลิตสิ่งถักทอชนิดต่าง ๆ ด้วยความละเอียดอ่อนวิจิตรงดงาม ทั้งทางด้านการเลือกใช้สีเส้น และความงดงามของลวดลายที่ประณีต มีทั้งเทคนิคการจก การยกมุก ปั่นโก (ควบเส้น) เกาะลั้ง และการมัดก่าน (คาดก่าน) ที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยวนในมิติต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี 2) กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาสิ่งทอของชาวไทยวนบ้านป่าบง เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก และผู้ใหญ่ผ่านกระบวนการถ่ายทอด ได้แก่ การบอกเล่า การสาธิต การปฏิบัติจริงการเรียนรู้จากสื่อ การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ การแสดงพื้นบ้าน และการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ, การท่องเที่ยว, ชาวไทยวน

Abstract

The primary aims of this study were to: 1) acquire knowledge regarding the textile wisdom of the Thai Yuan of Ban Pa Bong; and 2) examine the process of transferring the textile wisdom of the Tai Yuan of Ban Pa Bong to promote tourism. This study was qualitative in nature. The research sample comprised 50 individuals, encompassing community leaders, community philosophers, and young individuals from Thai Yuan Ban Pa Bong. A semi-structured interview was employed as the research instrument for this study. By conducting individual interviews and engaging in group discussions, the research team gathered data and insights from participants.

¹ อาจารย์สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและบริการ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน อีเมล:peeup@hotmail.com

¹ Lecturer in Tourism and Hospitality Management, Christian University of Thailand, Email: peeup@hotmail.com

The research found that 1) Tai Yuan weaving fabrics are woven fabrics that are the Tai Yuan people's intangible cultural heritage. It is regarded as a craft that displays the identity that identifies the ethnicity and origin inherited from ancestors. There are techniques of jok, pearl raising, spinning (combining lines), Koh Luang, and tying the kan (khad kan) that express the identity of the Thai Yuan people in various dimensions as well, 2) the practice of transmitting the textile knowledge of the Thai Yuan Ban Pa Bong community with the aim of promoting tourism involves the dissemination of wisdom to both children and adults. This transmission process encompasses various methods such as oral narration, practical demonstrations, hands-on experience, utilization of media resources, learning from educational materials, participation in folk performances, and preservation through written documentation.

Keywords: Textile Wisdom, Tourism, Thai Yuan

บทนำ

จากประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีที่กล่าวถึงเป้าหมายที่จะให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่งคั่ง ยั่งยืน และเขียนเชื่อมโยงนำมาสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาบริหารจัดการทุก ๆ ด้านทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา พาณิชยกรรม โดยเฉพาะการปฏิบัติงานบูรณาการของทุกส่วนฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย (โดยเฉพาะกรมพัฒนาชุมชน) ทำให้เกิดการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก จึงนำมาสู่การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว วัฒนวิถีสืบสานซึ่งนโยบายที่รัฐบาลได้ส่งเสริมนี้จะทำให้เกิดรายได้แก่ชุมชน ซึ่งนานาอารยะของโลกยุคใหม่ ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสืบค้น เก็บรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระบบข้อมูลทางด้านภูมิปัญญาในท้องถิ่น (Local wisdom) หรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนของตน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge based-society) ด้วยสภาพปัญหาและข้อจำกัดเชิงนโยบาย ทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนาสังคมแบบทางเลือก (Alternative development approach) ขึ้นมากมาย ดังนั้น แนวคิดเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและพลังอำนาจของชุมชน คือแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่ง (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2552: 5-6)

หากกล่าวถึง ภูมิปัญญาที่แสดงถึงการพึ่งพาธรรมชาตินั้น ผ้าทอพื้นบ้านถือเป็นตัวแทนของภูมิปัญญาที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยควบคู่กับความงามด้านรูปทรง ลวดลาย สีสันทัน และความประณีต จัดเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่สำคัญในการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์อันสะท้อนรากฐานแห่งภูมิปัญญาในการพึ่งพาธรรมชาติด้วยการถักทอความรู้สึกรักคิดตามจินตนาการและจิตวิญญาณของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ (จรัสพิมพ์ วังเย็น, 2554: 21) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ วิถีชีวิต ความรัก ความผูกพันระหว่างคนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ ปัจจุบันภูมิปัญญาเหล่านี้ เริ่มที่จะสูญหายไปตามกาลเวลา เนื่องจากผู้ที่มีความรู้ด้านการทอผ้าใหม่หลายโบราณมีแต่ผู้สูงอายุเท่านั้นที่รู้จักขั้นตอนวิธีการทอผ้าพื้นเมือง ผ้าทอพื้นเมืองเป็นผ้าที่แสดงถึงอัจฉริยภาพของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น เป็นสิ่งสะท้อนเอกลักษณ์และภูมิปัญญาที่สั่งสมมายาวนานจากรุ่นสู่รุ่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ความประณีต วิจิตรบรรจง ที่ปรากฏบนผืนผ้า สะท้อนให้เห็นถึงความเพียร ความตั้งใจ ความพิถีพิถันความมีศิลปะของผู้ทอผ้าที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาจากบรรพบุรุษ จากเส้นใยที่เส้นใยย้อมสีสันทันให้แปลกตาใช้ลวดลายในการสื่อความหมาย ถักทอลงไป จนกลายเป็นผืนผ้าอันงดงาม (ประทับใจ ลีศึกษา, 2555: 3) ผ้าทอเหล่านี้ชาวบ้านทอขึ้นเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าซิ่น เสื้อ ผ้าขาวม้า ผ้าสบู่ ผ้าคลุมผม คลุมไหล่ ผ้าหมอนนอน

หมอนหนุน เป็นต้น และใช้ในทางศาสนา เช่น สบง จีวรของพระภิกษุ ผ้าห่อคัมภีร์ หรือหนังสือต่าง ๆ ผ้ากราบ ผ้าม้วนที่วาดภาพทางศาสนา ตุ๊ก และธงราว เป็นต้น

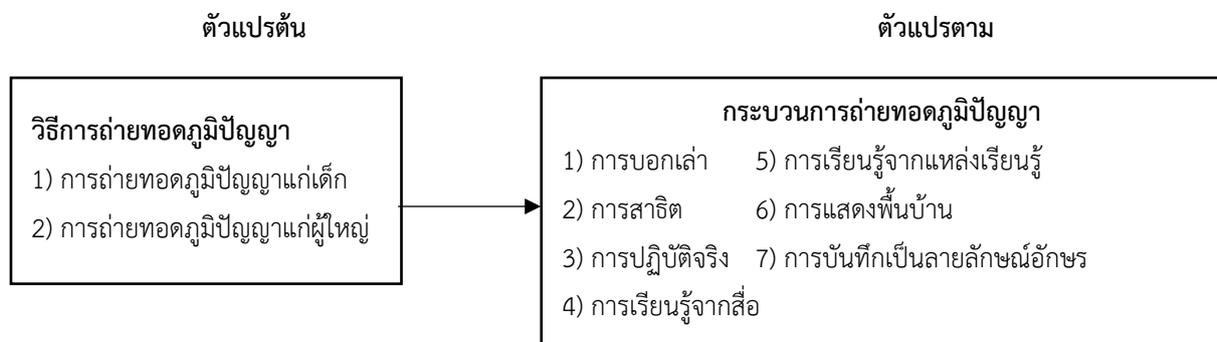
การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอให้เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นอีกหนึ่งแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพราะมรดกทางภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ จึงมีความเสี่ยงที่จะสูญหายไปได้ตามกาลเวลาและวิถีชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากเรานำองค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเข้ามายกระดับและพัฒนาให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวก็ยังสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ประโยชน์ทางอ้อมคือ ทำให้เกิดการเรียนรู้และสืบทอดไปอย่างไม่มีวันจบสิ้น ซึ่งสิ่งนั้นถือเป็นความยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวบ้านป่าบาง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีระบบการจัดการและการถ่ายทอดอย่างไรที่จะสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และเพื่อส่งเสริมรายได้ อีกทั้งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม และทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน สร้างการกระจายรายได้สู่ชุมชน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ผนวกกับเป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟูความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษโดยไม่ให้สูญหายไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ และเกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวน บ้านป่าบาง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษากระบวนการการถ่ายทอดภูมิปัญญา ด้านสิ่งทอของชาวไทยวน บ้านป่าบาง เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านของ จารุวรรณ ธรรมวัตร (2531: 63-64) และสามารถ จันทร์สุรย์ (2534: 50-51) มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก 2) ด้านวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ และด้านกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญา เป็นตัวแปรตาม 7 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ 1) การบอกเล่า 2) การสาธิต 3) การปฏิบัติจริง 4) การเรียนรู้จากสื่อ 5) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ 6) การแสดงพื้นบ้าน 7) การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยวน บ้านป่าบาง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรในการศึกษานี้ประชากร คือ ประชาชนที่มีภูมิลำเนา และอาศัยอยู่ในบ้านป่าบางหมู่ 4 ตำบลแม่คือ
1.2 กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการศึกษานี้มีจำนวน 50 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน (ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ปราชญ์ชุมชน จำนวน 5 คน ช่างทอ จำนวน 18 คน พระภิกษุ 1 รูป มัคทายก 2 คน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 15 คน และกลุ่มหนุ่มสาว จำนวน 7 คน ในชุมชนไทยวนบ้านป่าบาง การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาเฉพาะประชากรที่มีภูมิลำเนา และอาศัยอยู่ในบ้านป่าบางทั้งหมด และมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับผ้าทอไทยวน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เกี่ยวกับบริบททั่วไปของชาวไทยวน บ้านป่าบาง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมุ่งเน้นถึงข้อคำถามเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งทางด้านวัฒนธรรม และภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม เกี่ยวกับความเป็นมา ความสำคัญของผ้าทอในชุมชนชาวไทยวน บ้านป่าบาง กระบวนการทอผ้า และกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน

ซึ่งสร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิด ศึกษาเทคนิคการสร้างเครื่องมือตามหลักวิธีวิทยา ทำร่างเครื่องมือให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตรวจสอบคุณภาพทำการตรวจสอบความเหมาะสมของสำนวนภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปร (IOC) เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์แล้วหาค่าเฉลี่ยและเทียบเกณฑ์ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.89

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิมาจาก

3.1.1 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 50 คน ในชุมชนไทยวนบ้านป่าบาง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลแบบเผชิญหน้า โดยผู้วิจัยได้มีการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลเพื่อเข้าไปสัมภาษณ์ โดยมีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการตามความสะดวก และมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียงร่วมกับแบบบันทึกภาคสนาม เนื่องด้วยผู้วิจัยเป็นคนในชุมชน ดังนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ส่งผลให้บรรยากาศในการสัมภาษณ์เป็นธรรมชาติและมีความยืดหยุ่นมากที่สุด เริ่มต้นถามด้วยคำถาม ปลายเปิดต่าง ๆ กว้าง ๆ ก่อนเพื่อกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลเริ่มคิดเกี่ยวกับประเด็นที่จะสัมภาษณ์ในลักษณะทั่ว ๆ ไป เมื่อเข้าสู่บรรยากาศการสนทนามากขึ้น จึงใช้คำถามที่ตรงประเด็นมากขึ้น เพื่อนำสู่ประเด็นที่มีความเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น จากนั้นรวบรวมและนำข้อมูลที่ได้ออกมาสนทนากลุ่มร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเป็นผู้จุดประเด็นในการสนทนา เพื่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยวน บ้านป่าบาง อย่างละเอียดอีกครั้ง ทั้งนี้มีผู้เข้าร่วมสนทนาในกลุ่มประมาณ 6-10 คน ซึ่งเลือกจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้

3.1.2 การจดบันทึก โดยการบันทึกภาคสนามผู้วิจัยจะทำการบันทึกในแบบบันทึกภาคสนามทั้งในขณะที่เก็บข้อมูล และการบันทึกข้อมูลจากการสังเกต ในขณะที่สัมภาษณ์

3.1.3 การสังเกต โดยใช้ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกับกลุ่มคนในชุมชน มีการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนผ่านกระบวนการสามขั้น คือ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก เพื่อให้ได้ข้อมูลจริงจากผู้ถูกสังเกต และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือการที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนกระทำอยู่ โดยที่ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสังเกตตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และจดบันทึกในแบบบันทึกภาคสนาม

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิมาจากการค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการ ตำรา เอกสาร วารสาร รวมทั้งเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนครชุมจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์เชิงเนื้อหาให้ครอบคลุมทุกมิติและเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วางกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ผู้วิจัยนำข้อมูลจากเอกสารซึ่งประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการ ตำรา เอกสาร วารสาร รวมทั้งเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis)

4.2 ข้อมูลจากภาคสนาม จากการสัมภาษณ์ การสำรวจ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลจะอาศัยประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประมวลผล และวิเคราะห์ภาพรวม หากพบว่าข้อมูลหรือประเด็นใดข้อมูลยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจสอบเนื้อหาที่มีอยู่เป็นเบื้องต้น หรือมีการสัมภาษณ์ หรือเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมอีกครั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน

4.3 การตรวจสอบข้อมูล โดยทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ และแยกประเภทข้อมูลให้เรียบร้อย เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดข้อเท็จจริงของความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่มาต่าง ๆ โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนรายงานการวิจัยในเชิงพรรณนาต่อไป

สรุปผล

จากการดำเนินการวิจัย ตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถสรุปผลการวิจัย ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. บริบทชุมชน

1.1 ไทยวน หรือไทยล้านนา หรือโยนก เป็นกลุ่มชนกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ในดินแดนล้านนามาเป็นเวลานาน เรียกตนเองว่า “คนเมือง” อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน และแพร่ รู้จักในนามไทยล้านนา มีภาษาพูดใกล้เคียงกับไทลื้อ และไทเขิน ชาวไทยวนส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ มีความเคารพและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามกฎมัจจายศาสตร์ ซึ่งเป็นกฎหมายของพระเจ้ามังราย (หรือเม็งราย) กษัตริย์ไทยล้านนา เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วินิจฉัยมังราย ซึ่งหมายถึงการตัดสินหรือพิพากษา ของพระเจ้ามังราย โดยการนำกฎในธรรมศาสตร์มาใช้ให้เข้ากับรูปคดี อีกทั้งมีความเชื่อในเรื่องผีว่าอาจให้คุณหรือโทษได้ ผีที่ชาวไทยวนให้ความสำคัญ ได้แก่ ผีเรือน หรือ ผีประจำตระกูล หรือผีบรรพบุรุษ คนไทยวนเรียกผีปู่ย่า ในตระกูลของคนไทยวนจะมีศาลผี หรือหิ้งผีอยู่ที่บ้านของคนใดคนหนึ่ง เมื่อลูกหลานในวงศ์ตระกูลแต่งงาน หรือเทศกาลสำคัญ เช่น สงกรานต์ ก็จะมาไหว้ผีปู่ย่าที่บ้านที่มีศาลหรือหิ้งผีอยู่ ผู้ชายในอดีตเมื่อออกไปทำงานนอกบ้าน หรือเดินป่าจะนุ่งกางเกงขาก๊วย ลักษณะคล้ายกางเกงขวยมด้วยสีคราม สวมเสื้อแลบแดง หน้าอกประดับด้วยลูกกระดุมเงิน คาดเอวด้วยกระเป๋ากัดสำหรับใส่สัมภาระต่าง ๆ ผู้หญิงการแต่งกายของหญิงไทยวนจะมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง คือ

“ผ้าจีน” ที่มีลักษณะเป็นผ้ารีวลายขวางต่อตีนด้วยผ้าสีแดงหรือดำ และต่อหัวจีนด้วยผ้าสีขาว สีแดง หรือดำ หรืออาจจะเป็นผ้า สีเดียวก็ได้ โดยการเย็บเข้าด้วยกันเรียกจีนชนิดนี้ว่า “จีนดำ” หรือ “จีนต่อตีนต่อเอว” ชาวไทยวน มีภาษา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเชื่ออันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ในสังคมของชาวไทยวนมีความคิดในเรื่องผี ผสมพุทธศาสนา โดยเฉพาะผีปู่ย่า (ผีบรรพบุรุษ) จะมีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมของลูกหลานชาวไทยวนให้ประพฤติตน ถูกต้องตามจารีตประเพณี และกรอบที่ตั้งงามของสังคม อีกทั้งมีความเชื่อเรื่อง “ซิด” คือข้อห้าม หรือข้อปฏิบัติที่ถูกต้อง ที่ควรปฏิบัติ ไม่ให้เกิดสิ่งไม่ดีขึ้นกับตัวเองและครอบครัว

ภาษาเขียนและภาษาพูดของชาวไทยวนมีรูปแบบเป็นของตนเอง ซึ่งในปัจจุบันก็ยังพบเป็นการใช้ภาษาเขียน ในพระธรรมคัมภีร์พุทธศาสนา และปืบสา ไบลาน ทั้งนี้ภาษาเขียนของไทยวน หรือเรียกว่า “อักษรล้านนา หรือ อักษรธรรม” ยังใช้ในกลุ่มชาวไทยลื้อ เชียงรุ่ง และไทเขิน เชียงตุงด้วย เนื่องจากในอดีตชาวล้านนา ได้นำพุทธศาสนาเข้าไปเผยแพร่ไปยัง สองดินแดนนี้

ในส่วนของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ชาวไทยวนนิยมสร้างเป็นเรือนไม้ยกพื้นสูง มีหลังคาแบบจั่วเดี่ยวและหลังคา จั่วแฝด ซึ่งรูปแบบเรือนที่นิยมทำกันมาก คือ เรือนจั่วแฝดแบบ “เรือนกาแล” ที่มียอดจั่วเป็นไม้ไขว้กัน ตกแต่งด้วยการฉลุลวดลาย อย่างสวยงาม

การแต่งกายของสตรีชาวไทยวนในอดีต แต่เดิมนิยมเปลือยท่อนบน นุ่งซิ่นดำต่อตีนต่อเอวเกล้ามวยผมไว้ ท้ายทอย เมื่อมีโอกาสพิเศษจึงมัดดอกหรือห่มสรวายด้วยผ้าสีพื้นหรือผ้าลายดอก นุ่งซิ่นตีนจกหรือสอดดินเงินดินทองตามฐานะ ภายหลัมนิยมสวมเสื้อแขนกระบอกและห่มสไบสรวายทับ พร้อมหย่องเครื่องประดับสวยงาม ส่วนบุรุษแต่เดิมนิยมเปลือย ท่อนบน นุ่งเค็ดม้าม นุ่งผ้าต้อย สักตันซา ภายหลัมนิยมแต่งชุดราชประแตน และชุดเดี่ยวสะต่อตามสมัยนิยมที่ได้รับอิทธิพล มาจากภาคกลางและชาวตะวันตก

1.2 โรงทอผ้า ไทยวน บ้านป่าบง ก่อตั้งโดยการรวมตัวของกลุ่มผู้นุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านบ้านป่าบง หมู่ที่ 4 ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มผู้นุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ขอรับบริจาคที่ทอผ้า ซึ่งเป็นเครื่องมือ ทอผ้า โดยใช้มือและเท้าสลับกันไปมาสานเส้นด้ายให้มีสีสันลวดลายที่สวยงามตามแบบสมัยโบราณ ไม่ใช่เครื่องทุ่นแรงใด ๆ กระบวนการทอผ้าทุกอย่าง ใช้แรงงานคนทุกขั้นตอนตามแบบโบราณ ตั้งอยู่ที่อาคารอเนกประสงค์ด้านหลังวัดเทพินทราราม (วัดป่าบง) ซึ่งทุกวัน จะมีกลุ่มผู้สูงอายุหมั่นเวียนกันมาทอผ้าเป็นประจำทุกวัน และในทุก ๆ วันจะมีนักท่องเที่ยวเวียน มาเยี่ยมชมการทอผ้า โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแรงงานคน เป็นการทอผ้าแบบโบราณ แบบพื้นบ้านล้านนา

ปัจจุบันมีที่ทอผ้า 10 หลัง เพื่อให้ประชาชนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีความชำนาญในการทอผ้า และมีประสบการณ์ในการทอผ้าตั้งแต่เด็กจนถึงอายุ 60-70 ปี ที่รวมกลุ่มกันมาทอผ้า สร้างรายได้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะผ้าทอไว้ให้ลูกหลานได้สืบต่อไป รวมทั้งมีการจำหน่ายผ้าทอที่ทอเสร็จเรียบร้อยแล้วในราคาถูก ซึ่งปัจจุบันการทอผ้า ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งหากนักท่องเที่ยวประสงค์จะซื้อผ้าทอสีสันลวดลายดีต้องสั่งจองล่วงหน้า เพราะไม่สามารถทอผ้าให้ทันตามความต้องการที่มีเพิ่มมากขึ้นได้ ในปัจจุบันโรงทอผ้าไทยวน บ้านป่าบง เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญของตำบลแม่คือ เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งไทย และต่างประเทศ รวมถึงคณะที่มาศึกษาดูงานในพื้นที่ตำบลแม่คือ มักจะแวะเวียนมาเยี่ยมชมและศึกษาดูงานด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาด้านการทอผ้าอยู่เสมอ

2. องค์ความรู้ ภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวน บ้านป่าบง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผ้าทอไทยวน เป็นสิ่งถักทออันเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทยวน ถือเป็นงานหัตถกรรมแขนงหนึ่ง ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ที่บ่งบอกถึงชาติพันธุ์และถิ่นกำเนิดของตน ที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษตามบันทึกในประวัติศาสตร์ ของไทย ซึ่งได้กล่าวถึงการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานไปอาศัยในท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยเหตุของการศึกสงคราม และผ้าทอไทยวน ยังถือเป็น งานช่างฝีมือดั้งเดิมอีกแขนงหนึ่งในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติไทย ที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น จนถึงยุคปัจจุบัน มีลักษณะและเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตัวกล่าวคือ มีกรรมวิธีในการผลิตสิ่งถักทอชนิดต่าง ๆ ด้วยความละเอียดอ่อน

วิถีตรงดงาม ทั้งทางด้าน การเลือกใช้สี สัน และความงามของลวดลายที่ประณีต มีทั้งเทคนิคการจก การยกมุก ปั่นโก (ควบเส้น) เกาะล้าง และการมัดก่าน (คาดก่าน) ที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยวนในมิติต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ คติความเชื่อจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของตน ซึ่งแฝงด้วยคติศาสนาที่ได้รับการถ่ายทอดออกมาให้เห็นผ่านลวดลายที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้ามานานนับร้อยปี โดยผ้าทอไทยวนชนิดต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทยวน ได้แก่ ผ้าหม หัวเก็บ ผ้าเช็ดหน้า ย่าม ผ้าซิ่นชนิดต่าง ๆ (ตัวซิ่น) หมอนหน้าจก ผ้าสไบ ผ้าปรกหัวนาค ตุ้ง พวงซิม (ตุ้งโย) เป็นต้น ในปัจจุบัน ผ้าทอไทยวนกำลังเข้าสู่ขั้นวิกฤต มีความเสี่ยงต่อการสูญหายเพราะผู้สืบทอดในการทอผ้าในชุมชน จะมีในบางชุมชนเท่านั้น ส่วนใหญ่จะมีการทอแต่เฉพาะผู้สูงอายุ ขาดการถ่ายทอดให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่

ชาวไทยวน บ้านป่าบาง ส่วนใหญ่นิยมการทอผ้าจก เพราะถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มชน ที่มีเชื้อสายไทยวนที่สืบต่อกันมาอย่างยาวนาน ผ้าจกนั้นถือกันว่ามีคุณค่ามากด้วยเทคนิคการทอที่ต้องใช้ความสามารถ และความอดทนของช่างทอสูง ชาวไทยวนจึงนิยมใช้ผ้าในโอกาสพิเศษเท่านั้น ในอดีตผู้หญิงไทยวนจะต้องฝึกหัดทอผ้าซิ่นใช้เอง ทั้งผ้าซิ่นและผ้าที่ใช้ในชีวิต ผู้หญิงชาวไทยวนทุกคนจะต้องทอผ้าซิ่นตีนจกให้เป็น เพราะมีค่านิยมว่าการทอผ้าเป็นหน้าที่ ของผู้หญิง และผู้หญิงคนใดที่มีความสามารถทอผ้าจกได้ ถือว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติของกุลสตรีเหมาะสมที่จะออกเรือนไปเป็น แม่บ้านแม่เรือนได้ ผ้าทอไทยวนจึงมีความเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวไทยวนตั้งแต่เกิดจนตาย ชาวไทยวน จะทอผ้าไว้ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ตามประเพณี วัฒนธรรมและศรัทธาความเชื่อที่สืบทอดต่อกันมา ผ้าบางชนิดทอขึ้นเพื่อใช้ เพียงครั้งเดียวในชีวิต บางชนิดก็เป็นผ้าที่ใช้ในพิธีสำคัญทางศาสนา บางชนิดก็ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าปรกหัวนาค เป็นผ้าที่ ทอขึ้นใช้คลุมหัวนาคในขณะที่แห่นาคไปบวช ผ้าที่ใช้เป็นผ้าไหว้ที่ฝ่ายหญิงจะเตรียมไว้ก่อนวันแต่งงานเพื่อขอขมาต่อพ่อแม่สามี หรือญาติผู้ใหญ่ฝ่ายสามี ย่ามจกที่ทอขึ้นเป็นพิเศษมีลวดลายที่วิจิตรงดงามใช้ถวายพระภิกษุไว้ใช้ใส่สัมภาระต่าง ๆ หรือผ้าที่ทอไว้ สำหรับคลุมศพในเวลาเสียชีวิต หรือคลุมโลงศพในงานศพ เป็นต้น

อีกทั้งชาวไทยวน บ้านป่าบาง มีเอกลักษณ์ด้านการแต่งกายที่มีความพิเศษที่แสดงถึงเอกลักษณ์ที่เด่นชัดโดยเฉพาะ ผ้าซิ่น ซึ่งเป็นเครื่องแต่งกายหลักของสตรี ผ้าซิ่นในชีวิตประจำวันของสตรีไทยวนที่สำคัญ เช่น ซิ่นตีนจก ซิ่นตา ซิ่นชีว (ซิ่นสีเขียว) ซิ่นแล้ โดยโครงสร้างผ้าซิ่นจะประกอบด้วยผ้า 3 ส่วน แต่ละส่วน คือ ผ้านคละซิ่นที่นำมาเย็บประกอบกัน ผ้าซิ่นทุกประเภท ของชาวไทยวนต้องมีหัวซิ่น โดยหัวซิ่นจะเป็นผ้าฝ้ายสีขาวเย็บต่อกับผ้าสีแดงซึ่งอยู่ติดกับตัวซิ่น (ผ้าสีขาว และผ้าสีแดงจะต้อง เป็นผ้าคนละผืนนำมาเย็บติดกันจึงจะถูกตามเอกลักษณ์ดั้งเดิมของผ้าซิ่นชาวไทยวนแต่โบราณ) ส่วนตัวซิ่นก็จะมีลักษณะแตกต่างกันตามชนิดของซิ่น เช่น ซิ่นตีนจก ตัวซิ่นจะทอเป็นฝ้ายยกมุกลายต่าง ๆ ซิ่นตาตัวซิ่นทอเป็นพื้นสีแดง จกดอกประกอบเป็นระยะ พุงด้วยสีดำเป็นแถบพื้น ซิ่นแล้ทอเป็นพื้นสีดำตลอดทั้งตัวซิ่นมีแถบสีแดงเชื่อมต่อกับตีนซิ่น หรือซิ่นชีวทอเป็นผ้าพื้นยกดอกสีเขียว ตลอดทั้งตัวและทอจกคั่นระหว่างตัวซิ่นกับตีนซิ่น เป็นต้น ส่วนตีนซิ่นเป็นส่วนที่นำมาต่อกับตัวซิ่นซึ่งเป็นส่วนล่างสุด ผ้าทอไทยวน ที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุด คือ การต่อตีนซิ่นด้วยผ้าที่ใช้กรรมวิธีการจก จึงเรียกว่า ผ้าซิ่นตีนจก

3. กระบวนการการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวนบ้านป่าบาง เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 50 คน ในชุมชนไทยวน บ้านป่าบาง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน (ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ประชาชนชุมชน จำนวน 5 คน ช่างทอ จำนวน 18 คน พระภิกษุ 1 รูป มัคทายก 2 คน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 15 คน และกลุ่มหนุ่มสาว จำนวน 7 คน ซึ่งมีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในบ้านป่าบางทั้งหมด มีความเห็นสอดคล้อง กันว่าการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวนบ้านป่าบางนั้น ควรดำเนินการดังนี้ 1) เนื่องจากเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้ โลกรอบ ๆ ตัวเอง กิจกรรมการถ่ายทอดจึงเป็นเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน สนุกสนานละดีใจดูดีใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน การทดลองทำ หรือเข้าร่วมปรากฏการณ์ ในขณะที่ 2) ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มานานพอสมควรแล้ว และเป็นวัยทำงาน วิธีการถ่ายทอดทำได้หลายรูปแบบ เช่น วิธีการบอกเล่าโดยตรงหรือบอกเล่า โดยผ่านพิธีสู่ขวัญ พิธีกรรม ทางศาสนา พิธีกรรมตามธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ ดังจะเห็นได้โดยทั่วไปในพิธีการแต่งงานของทุกท้องถิ่น มีขั้นตอน ผู้ใหญ่สอนป่าวสาว วิธีการถ่ายทอด ในรูปแบบการบันเทิง เช่น สอดแทรกในคำร้องของการละเล่นบันเทิงต่าง ๆ โดยเฉพาะคำขอ

ของภาคเหนือ เป็นต้น ทั้งนี้อาจจะอาศัยวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร กับแบบเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

ในขณะที่ด้านกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นซึ่งสอดคล้องกันว่า 1) การบอกเล่า โดยการบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจาเป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดทั้งนี้ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน และช่างทอเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของปราชญ์ชาวบ้าน และช่างทอเกี่ยวกับผ้าทอ และการทอแบบไทยวนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟัง และจดจำความรู้ หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟัง 2) การสาธิต เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดง หรือกระทำพร้อมกับการบอก หรืออธิบายเพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะทำให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ ในการทอผ้าแบบไทยวน การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการ และการสาธิตประกอบการบรรยายในการทอผ้า 3) การปฏิบัติจริง เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริง ในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยให้ผู้รับการถ่ายทอดลงมือทอผ้าแบบไทยวนโดยมีผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการทั้งนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย 4) การเรียนรู้จากสื่อด้วยตนเอง เป็นวิธีที่จัดเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ ในรูปของสื่อประสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจด้วยตนเองมากที่สุด เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม ศูนย์การเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น 5) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอที่จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ในลักษณะต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ตลาดนัดภูมิปัญญา เป็นต้น โดยจัดเป็นแหล่งสำหรับการเรียนรู้ ถ่ายทอด ภูมิปัญญาที่เปิดกว้างสำหรับทุกคนเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลาซึ่งจัดไว้ที่วัดเทพินทราราม การถ่ายทอดโดยวิธีนี้อาจรวม หมายถึงการใช้วิถีลายลักษณ์ในรูปของตำราต่าง ๆ ที่บันทึกไว้ด้วย 6) การแสดงพื้นบ้าน เป็นวิธีที่ใช้การแสดงที่ชาวบ้านนิยม ชมชอบ เป็นสื่อในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ โดยที่ผู้รับการถ่ายทอดจะได้รับความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ ซึ่งทางภาคเหนือการแสดงพื้นบ้านที่นิยม ได้แก่ การซอ 7) การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น บันทึกในตำราต่าง ๆ วิดีทัศน์ในรูปของวีซีดี/ดีวีดี เทปเสียง หรือแผ่นซีดีเสียง รวมถึงเว็บไซต์ และยูทูป เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ และสืบสานภูมิปัญญาด้านสิ่งทอต่อไปไม่สูญหาย

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยวน บ้านป่าบงนั้น ยังคงเน้นที่กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยการบอกเล่า การสาธิต และการปฏิบัติจริง ทั้งนี้ชุมชนได้มีมติ ร่วมกันในการคิดริเริ่มที่จะจัดทำพิพิธภัณฑ์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชน การบันทึกองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อดำรงไว้ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมา

และจากข้างต้นสามารถนำมาจัดทำแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวน บ้านป่าบง เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว โดยกำหนดได้ดังนี้

1. ผู้นำชุมชน แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จกล่าวคือ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนชี้ให้เห็นว่า ผู้นำชุมชนถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้นำชุมชนจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือ และเป็นศูนย์ในการประสานความสัมพันธ์ในการทำงานกับทุกภาคส่วน เพื่อเกิดการทำงานของชุมชนแบบความร่วมมือ กล่าวคือ เมื่อผู้นำและสมาชิกในชุมชนมีความตระหนักถึงคุณค่าของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชนจะยิ่งทำให้ชุมชนพร้อมที่จะขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2. ภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่คือ ควรเข้ามสนับสนุนการจัดด้านองค์ความรู้ในชุมชน ด้านสิ่งทอของชาวไทยวนในรูปของการศึกษาวิจัย กล่าวคือ คนในชุมชนทำหน้าที่สำรวจ ค้นคว้า และบันทึกองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา ภาษา และวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเอง เพื่อเผยแพร่และดำรงไว้สืบไป อีกทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมภูมิปัญญา และจารีตประเพณีท้องถิ่น ทั้งในส่วนของการเสนอความคิดเห็น

และการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดสำนึกร่วมของคนท้องถิ่นในการดูแลรักษาภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และจารีตประเพณีของตน อีกทั้งควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยเน้นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน มีการจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของจังหวัดในระยะสั้นและระยะยาว

3. คนในชุมชน ทั้งนี้การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวนบ้านป่าบง เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมให้ชาวไทยวนบ้านป่าบง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรและการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ด้านสิ่งทอของชาวไทยวน ในด้านการพัฒนาด้านการบริการนักท่องเที่ยว ชุมชนควรมีการวางแผนการบริการนักท่องเที่ยว ที่เป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การติดต่อประสานงานกับกลุ่มนักท่องเที่ยว ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการบริการแก่นักท่องเที่ยว ให้ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน และควรยกระดับมาตรฐานของสินค้าทั้งสิ่งทอ และผลิตภัณฑ์แปรรูป จากผลิตภัณฑ์ของชุมชน อีกทั้งควรให้สมาชิกกลุ่มหนุ่มสาว เยาวชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพิ่มศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การสืบทอดการทอผ้า การเป็นเป็นเจ้าของบ้านที่ดี การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยวน บ้านป่าบง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยพบประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การทอผ้าในวิถีชีวิตของชาวไทยวน บ้านป่าบง ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษา บ้านป่าบง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอดอยสะเก็ดมีเขตติดต่อกับอำเภอสันกำแพง การประกอบอาชีพจึงมีความคล้ายคลึงกัน มีทั้งการทำเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา เป็นอาชีพ ชาวไทยวน บ้านป่าบง มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นคือการทอผ้า การทอผ้ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของตนเอง และการส่งเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้ ความชำนาญในการทอผ้า สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพชน และอาศัยการทอผ้าเป็นอาชีพที่สร้างรายได้หล่อเลี้ยงชีวิตมาโดยตลอด จนเป็นที่ยอมรับกันในวงการผ้าทอ และเป็นของดีของหมู่บ้าน ชาวไทยวนบ้านป่าบง แต่เดิมมีการทอผ้าขึ้นมาเพื่อใช้เพียงแคในครอบครัวของตน จนเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีการทอผ้ามอบให้ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นการกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ในช่วงประเพณีชาวไทยวน มีการทอผ้าเพื่อถวายทานตามงานบุญ ตามโอกาสอันสมควรแก่การถวายทาน การถวายทานด้วยผ้าเช่นนี้ นับว่าเป็นการสั่งสมบุญครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต ซึ่งขณะที่ก่อให้เกิดความวิริยะอุตสาหะความพยายามในการสั่งสมบุญโดยใช้ผ้าเป็นวัตถุในการถวายทาน อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้อีกทางหนึ่งที่น่ามาซึ่งความเป็นวิถีชีวิตของชาวล้านนา เป็นที่นาสนใจกับผู้ที่ต้องการเรียนรู้การทอผ้า ในท้องถิ่นบ้านป่าบง ผ้าทอนอกจากจะเป็นผ้าที่ทอเพื่อในประเพณียังสามารถจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว เช่น ผ้าซิ่น ผ้าขาวม้า เป็นต้น และนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนได้อีกด้วย และที่สำคัญยังจะทำให้คนในชุมชน ได้รู้สึกหวงแหนและอนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งความเป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีการทอผ้าของบรรพชนไว้ ผ้าทอกับชุมชนไทยวน บ้านป่าบงจึงอยู่คู่กันมาตลอดบนฐานความสัมพันธ์กับประเพณี คติความเชื่อ และพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการสร้างความมั่นคงทางจิตใจ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่จะช่วยกล่อมเกลาสภาวะจิตใจของคนในชุมชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในการดำรงชีวิตอย่างสงบสุข อันเป็นแนวทางให้คนในชุมชนไทยวนบ้านป่าบงได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพชนจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552) ที่ระบุว่า การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต้องหาวิธีการสร้างมูลค่าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เดิมมีแต่คุณค่า ซึ่งเป็นแนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือกล่าวได้ว่าต้องมีปัญญาก่อนจึงเกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เนื่องจากแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมการสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดขอบเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยแยกเป็น 4 กลุ่ม คือ การสืบทอดทางวัฒนธรรม

ศิลปะ สื่อ และงานสร้างสรรค์แบ่งตามลักษณะของงาน ทั้งนี้องค์ความรู้ด้านการทอผ้าไทยวนนั้น ในปัจจุบันได้มีหน่วยงานภายนอก ได้แก่ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลแม่คือ และสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) รวมถึงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภายใต้โครงการ U2T ตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด ที่ได้เข้ามาส่งเสริม และช่วยเหลือในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไทยวน บ้านป่าบง (วัดเทพินทราราม) รวมถึงรวบรวมองค์ความรู้ในการทอผ้าไทยวนของผู้สูงอายุไปสู่คน หรือกลุ่มคนที่สนใจ เพื่อมุ่งหวังให้คนรุ่นใหม่ได้สืบทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอต่อไป สอดคล้องกับ นรินทร์ สังข์รักษา (2559) ที่กล่าวว่า ภูมิปัญญา เป็นการเรียนรู้สิ่งที่คนรุ่นหนึ่งได้ศึกษาไว้ และถ่ายทอดไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยมุ่งหวังให้องค์ความรู้ดังกล่าวเกิดประโยชน์ต่อคนรุ่นต่อไป

2. ประเทศไทยมีความพร้อมในการขับเคลื่อนประเทศให้เข้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ระดับหนึ่งเนื่องจากไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะทางศิลปะที่สืบทอดกันมาผ่านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ชุมชนมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยว กระตุ้นให้คนในสังคมเห็นความสำคัญและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้นำเยือน (ปิรันธิดา และธีระวัฒน์ จันทิก, 2559: 252) การท่องเที่ยวในชุมชนบ้านป่าบงนั้น ต้องประกอบไปด้วยคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และภาครัฐเข้ามาส่งเสริมและการบริหารจัดการภายในชุมชน เนื่องจากองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการและด้านการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษา ของจันทประวีร์ เจริญนิม และสิริชัย ดีเลิศ (2563) ศึกษาเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่ชุมชนและสังคม ที่ยั่งยืนพบว่า วิธีการหรือเทคนิคการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุหมายถึง รูปแบบหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุใช้ในการถ่ายทอด ให้แก่คนรุ่นหลังได้รับรู้ ด้วยลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การบอกเล่าเรื่องราว การสอดแทรกในรูปความบันเทิง ถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร การสาธิตหรือปฏิบัติจริง และการปฏิบัติจริงที่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ และยังสามารถนำมาจัดทำเป็นแนวทาง พัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชาวไทยวนบ้านป่าบง เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบความสำเร็จ เมื่อผู้นำและสมาชิกในชุมชนมีความตระหนักถึงคุณค่า และภูมิปัญญาของชุมชนจะทำให้ชุมชนพร้อมที่จะขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมาย 2) ภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่คือ รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ควรเข้ามาสนับสนุนการจัดด้านองค์ความรู้ในชุมชน ด้านสิ่งทอของชาวไทยวนในรูปของการศึกษาวิจัย และบันทึกองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญา ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อเผยแพร่ และอ้างไว้สืบไป และมีการจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของจังหวัดในระยะสั้น และระยะยาว สอดคล้องกับรามณรงค์ พรหมชาติ (2564) ที่พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภาคีหลักในการดำเนินงาน ในระดับพื้นที่ มีภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง โดยเชื่อมกับสถาบันการศึกษา ในการสร้างองค์ความรู้ แนวทางการสร้างภาคีสาธารณะเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแสลงพันจึงเป็นการประสานพลัง ให้เกิดการขับเคลื่อนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเกิดการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอกกำหนดทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างความตระหนักให้ชุมชนได้มองเห็นคุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน โบราณวัตถุ ภายในชุมชนการท่องเที่ยว ชุมชนนับเป็น เครื่องการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมในหมู่สมาชิกและมีส่วนร่วมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน 3) คนในชุมชน ควรมีการวางแผน การบริการนักท่องเที่ยวที่เป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การติดต่อประสานงานกับกลุ่มนักท่องเที่ยว ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการบริการ แก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน และควรยกระดับมาตรฐาน ของสินค้าสิ่งทอ และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลิตภัณฑ์ของชุมชน อีกทั้งควรให้สมาชิกกลุ่มหนุ่มสาว เยาวชน และผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง เพิ่มศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การสืบทอดการทอผ้า การเป็นเป็นเจ้าบ้านที่ดี การสื่อความหมาย

ทางการท่องเที่ยว การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น สอดคล้องกับ ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง, สุรัชย์ กังวล และวราภรณ์ นันทะเสน (2561: 60-61) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน ส่งเสริมอนุรักษ์รวมถึงการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ต่อทรัพยากรวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดกระบวนการเรียนรู้ ตระหนักและเห็นคุณค่า เข้าใจวิถีชีวิตภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สมาชิกของกลุ่มทอผ้าไทยวน บ้านป่าบง ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุแต่เป็นผู้ที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ การทอผ้าได้หลากหลายซึ่งเป็นองค์ความรู้ควรแก่การอนุรักษ์ไว้ ผู้นำชุมชนโดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ หรือการสืบทอดองค์ความรู้ในรุ่นหลังต่อไปโดยเน้นที่วิธีการสาธิตและปฏิบัติจริง เพื่อเป็นการอนุรักษ์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในชุมชน

1.2 ผู้นำชุมชนควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกทั้งในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน การจัดกิจกรรมอนุรักษ์สืบทอดการทอผ้า การแข่งขันการทอผ้าของกลุ่มหนุ่มสาวแต่ละหมวดในชุมชนบ้านป่าบง รวมถึงการจัดเวิร์คช็อปด้านการทอผ้าในชุมชน ต่อนักท่องเที่ยว

1.3 คนในชุมชนต้องสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญ และแนวทางในการอนุรักษ์สืบทอดวิถีชีวิตการทอผ้า ให้กับคนรุ่นหลังเพราะในปัจจุบันกลุ่มหนุ่มสาวในชุมชนบ้านป่าบงไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการทอผ้าไทยวน ซึ่งอาจส่งผลให้คุณค่าของการทอผ้าไทยวนซึ่งนับวันจะมีบทบาทน้อยลง และอาจสูญสิ้นไปในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นงานด้านการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์และระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ เพื่อเป็นสื่อการประชาสัมพันธ์ในการนำไปใช้ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2554). แนวคิดหลังสมัยการย้อนสู่โลกแห่งภูมิปัญญา. *สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*, 13(1), 20-23.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2531). *ภูมิปัญญาแห่งอีสาน: รวบรวมบทความอีสานศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- จินต์ประวีร์ เจริญฉิม และสิริชัย ดีเลิศ. (2563). กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่ชุมชนและสังคมที่ยั่งยืน. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 33(2), 152-167.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2559). *การจัดการความรู้และภูมิปัญญา*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประทับใจ ลิกขา. (2555). *ผ้าทอพื้นเมืองอีสานใต้*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- ปรีดิ์ ธิณโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(1), 250-268.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2552). *ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้: แนวคิด เทคนิค และกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991).
- ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง, สุรัชย์ กังวล และวราภรณ์ นันทะเสน. (2561). ศักยภาพชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างยั่งยืน. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 8(2), 52-83.

- รามศรี พรหมชาติ. (2564). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแสงพัน ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 6(2), 168-183.
- สามารถ จันทร์สุรย์. (2534). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นคืออะไร*. กรุงเทพฯ: CURS ภาดปรีาว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *รายงานการศึกษาเบื้องต้นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (The Creative Economy)*. กรุงเทพฯ: พี.ซี. เพรส (บุญชิน).

การพัฒนาแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไ้ วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครพนม

The Development of Model for Promoting Teachers' Teaching Potential of Vocational Skills in Kutakai Wittayakom School under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom

วันศักดิ์ คำแหง¹
Wansak Kamhaeng¹

Received : 11 มิ.ย. 2565
Revised : 3 พ.ย. 2565
Accepted : 4 พ.ย. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู 2) พัฒนาแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไ้วิทยาคม และ 3) ประเมินประสิทธิผลของแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไ้วิทยาคม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู โรงเรียนกุดาไ้วิทยาคม จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบของศักยภาพการสอนทักษะอาชีพของครู แบบประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการสอนทักษะอาชีพของครู แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สอนต่อแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบ ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ทักษะทางสังคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต และทักษะภาวะผู้นำ 2) แบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครูโรงเรียนกุดาไ้วิทยาคม ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและการประเมินผล และ 3) ครูมีศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพหลังเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบเพิ่มขึ้น โดยค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.8499 คิดเป็นร้อยละ 84.99 และมีความพึงพอใจต่อแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ, การส่งเสริมศักยภาพ, การสอนทักษะอาชีพ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the components of teaching potential of teachers' career skills; 2) to develop a model for promoting of teaching potential of teachers' career skills in Kutakai Wittayakom School; and 3) to assess the effectiveness of the model for promoting of teaching potential of teachers' career skills in Kutakai Wittayakom School. The target group included 25 teachers in Kutakai Wittayakom School. The research instruments were a synthetic form of the components of teaching potential of

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนกุดาไ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม อีเมล: Kasnaw@hotmail.com

¹ Director of Kuttakai Wittayakom School, The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom, Email: Kasnaw@hotmail.com

teachers' career skills, needs assessment form of teaching potential of teachers' career skills, and an evaluation form of teachers' satisfaction towards model for promoting of teaching potential of teachers' career skills. The statistics used were mean, standard deviation. and the model effectiveness index. The research results were: 1) The components of teaching potential of teachers' career skills consist of 5 components comprising flexibility and adaptability, social skills, creativity, being a creator and producer and, leadership skills; 2) the model for promoting of teaching potential of teachers' career skills in Kutakai Wittayakom school consist of rationale, objectives, contents, development process, and measurement and evaluation; and 3) teachers who participated in the study had more potential after participating the trial model with the effectiveness is equal to 0.8499 or 84.99 percent, and satisfaction to the model was at the highest level.

Keywords: The Development of Model, Enhance teacher competency, Vocational skills teaching

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขับเคลื่อนนโยบาย สพร. วิถีใหม่วิถีคุณภาพ โดยระบุเป้าหมายด้วย 4 มิติการขับเคลื่อนโอกาส (Opportunity) ได้แก่ เข้าถึงเท่าเทียม อาชีพการมีงานทำ และรายได้ ความภาคภูมิใจ กำหนดให้โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายครอบคลุมทั่วถึงครบทุกพื้นที่ เกิดการเรียนรู้เชิงรุก มีการพัฒนาอาชีพการมีงานทำและรายได้ประสบความสำเร็จอย่างภาคภูมิใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 1-4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้กำหนดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยให้โรงเรียนในสังกัดขับเคลื่อนการจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบ “อาชีวนวัตกรรมสู่การเรียนรู้” เป็นการขับเคลื่อนการศึกษานครพนมยุค 4.0 โดยให้โรงเรียนบูรณาการนำ NKP Education 4.0 Model มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา และเป็นการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม, 2563: 1-2)

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหาทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ ทักษะการเปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ พานิช, 2556: 16) ซึ่งทักษะอาชีพเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการของทักษะนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเองเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง พินิจพิเคราะห์อาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้นหากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคงและประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ทักษะอาชีพและการดำรงชีพของบุคคล จะได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมของบุคคลนั้นส่วนหนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาส่วนหนึ่ง ภูมิหลังครอบครัว และอิทธิพลจากการประกอบอาชีพของบิดามารดาอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้นการพัฒนาทักษะอาชีพจึงเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล เพื่อการประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ซึ่งในการประเมินทักษะนี้นั้น นักเรียนควรได้รับรู้และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวังของตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้งานเข้าใจลักษณะงาน (เพ็ญภา กุลนภาตล, 2562: 18) ซึ่งการประเมินและพัฒนาทักษะนี้จะมีประสิทธิภาพที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 13-15 ปี เด็กจะสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้ และพิจารณาเลือกอาชีพได้

ตลอดจนสามารถประเมินความสนใจ และความสามารถของตนเองว่าตนควรเลือกอาชีพใด ยิ่งไปกว่านั้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะด้านนี้ บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา (หรืออนุบาล) ไปจนถึงมัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย รวมถึงตลอดชีวิตโดยรูปแบบการเรียนจะจัดให้เหมาะสมตามพัฒนาการของสมอง ให้แก่บุคคลแต่ละกลุ่มอายุ และตามพัฒนาการของสมองแต่ละคน เพราะทักษะกลุ่มนี้ใช้รูปแบบวิธีการสอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่แต่ละบุคคลจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองที่สำคัญครูต้องทำงานหนักในการคิดค้นหาวิธีออกแบบการเรียนรู้ วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็ก (วิจารณ์ พานิช, 2556: 48)

ทักษะอาชีพ (Career Skills) เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้จากจุดเน้นของนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนสร้างค่านิยมในเรื่องของการเรียนในสายอาชีพ และลดสัดส่วนการเรียนสายสามัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 26) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มีแผนในการพัฒนาการศึกษา โดยกำหนดแนวโน้มการศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสายอาชีพศึกษา: สายสามัญ ในปี 2560-2564 จากจำนวนสัดส่วนนักเรียนที่ศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสายอาชีพศึกษา: สายสามัญ 40: 60 ปรับสัดส่วนนักเรียนที่ศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสายอาชีพศึกษาเพิ่มขึ้นเป็น 50: 50 และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ดังแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 21) ที่ได้กล่าวถึง เป้าหมายของสัดส่วนนักเรียนที่ศึกษาต่อสายอาชีพศึกษา: สายสามัญ 70: 30 จากแนวโน้มการศึกษาจะเห็นได้ว่ามีการให้ความสำคัญต่อการศึกษาระบบสายอาชีพศึกษา สายอาชีพ ค่อนข้างมีความสำคัญมากขึ้นในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล ได้กำหนดมาตรฐานหลักสูตรตามระดับช่วงชั้นและมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ ในการดำรงชีวิตในสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 7 ที่ให้นักเรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 23 ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับในเรื่องความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และในทางเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบาย ด้านการศึกษา โดยมีจุดเน้นให้นักเรียนมีแรงจูงใจสู่อชีพ ได้รับการศึกษาความรู้ทักษะที่เหมาะสมเพื่อการมีงานทำในอนาคต เป็นกำลังคนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563: 2)

จากความสำคัญของทักษะอาชีพข้างต้นและนโยบายการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จึงต้องมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาครูผู้สอนและนักเรียนให้เกิดความตระหนักในความสำคัญ และเห็นคุณค่าการศึกษาด้านอาชีพโดยบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการส่งเสริมทักษะอาชีพก็คือ “ครู” ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา บุคคลสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนนโยบายการจัดการสอนด้านทักษะอาชีพให้ประสบผลสำเร็จก็คือครูผู้สอน ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลหลักของการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนและเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) โดยมุ่งหวังสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพคือ เป็นผู้เรียนอย่างมีคุณธรรม มีความสามารถแสวงหาความรู้ ใฝ่เรียนรู้ เป็นเด็กไทยที่มีภาวะผู้นำและเป็นผู้สร้างนวัตกรรมครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีทักษะเรียกว่า “ทักษะสำหรับครูมืออาชีพ” (อนุสรณ์ พิพิพิธพันธ์ และคณะ, 2564: 33) การจัดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ที่ต้องสอนบนพื้นฐานของแนวคิดตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ คือ สอนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนให้มากขึ้นด้วยการให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมให้พวกเขาได้คิดตัดสินใจและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (ทองม้วน โยธชัย, 2561: 139) ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ ความรู้

พัฒนาทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน เช่น การเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนะนำวิธีการเสาะแสวงหาความรู้ ปลูกฝังจิตวิญญาณ คุณงามความดี และถ่ายทอดลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นการจัดรูปแบบการเรียนการสอนของครู จึงต้องจัดกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณภาพตามศักยภาพ ทั้งนี้เพราะคุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูผู้สอน ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาวิชาชีพ เพราะการพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ (Professionals) เป็นเรื่องสำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งในวงการศึกษายุคศตวรรษที่ 21 ที่เริ่มเข้าสู่ศตวรรษที่ 22 (มนสิข สิริสมบุญ, 2563: 20)

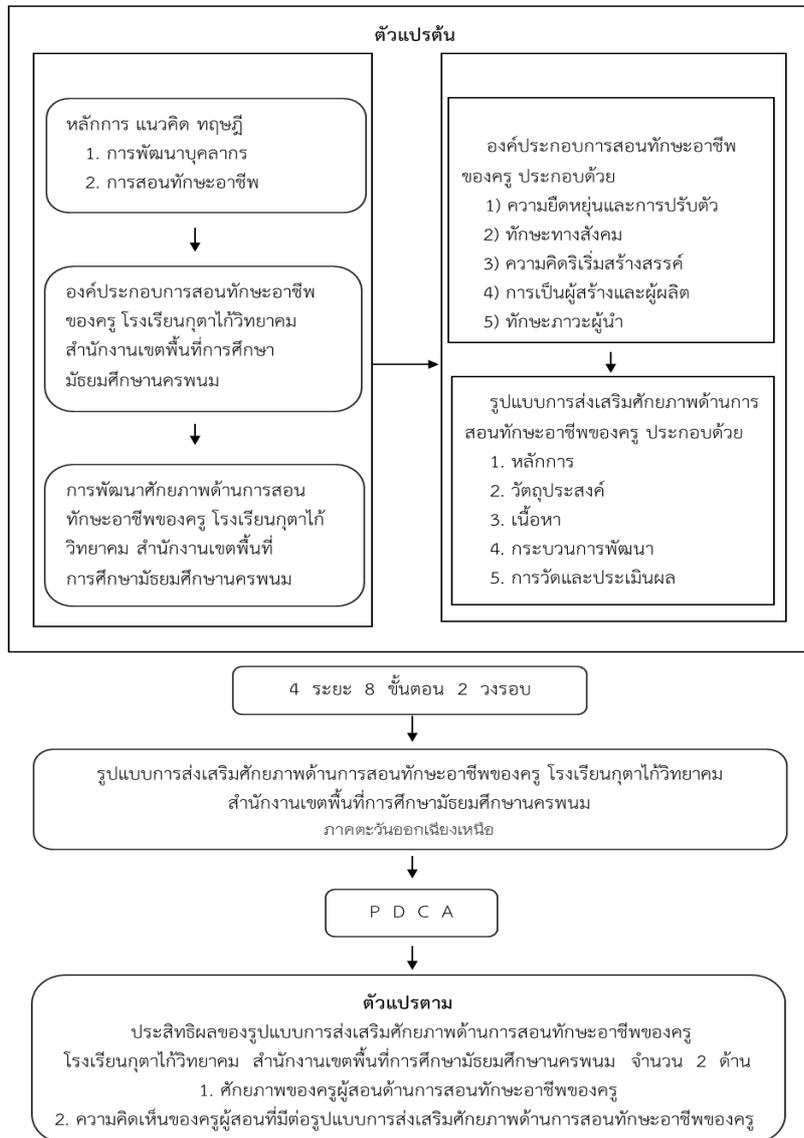
ด้วยความสำคัญข้างต้นที่สนับสนุนว่าการพัฒนาทักษะอาชีพแก่นักเรียน เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะช่วยให้ นักเรียนได้เกิดทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตในอนาคต โดยครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาระบบการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ จึงได้ศึกษาการพัฒนาแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาแก้ววิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

กรอบแนวคิด

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไ้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพ ด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไ้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม (การวิจัย (Research: R1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis))

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนกุตาไก้วทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ที่ปฏิบัติราชการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามฉบับที่ 1 แบบสอบถามองค์ประกอบของศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครูโรงเรียนกุตาไก้วทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

2.3 ศึกษาลักษณะเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ และศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 สร้างแบบสอบถามโดยจะถามครอบคลุมสิ่งที่จะประเมิน จำนวน 28 ข้อ และข้อคำถามความคิดเห็นอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด

2.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ด้านการวิจัยและพัฒนา ตรวจสอบและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเมินความสอดคล้องการพิจารณาความสอดคล้องใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เกณฑ์การพิจารณา กำหนดมาตราส่วนประมาณค่า

+ 1 หมายถึง มีความเห็นที่ สอดคล้องกัน

0 หมายถึง มีความเห็นที่ ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง มีความเห็นที่ ไม่สอดคล้องกัน

กำหนดเกณฑ์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ไว้ ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ถือว่า มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์นำไปใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่าน้อยกว่า 0.80 ต้องนำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ จำนวน 5 คน

2.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็น (IOC) และคัดเลือกข้อที่ประเมินมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ซึ่งพบว่ามีข้อใช้ได้ทุกข้อ

2.7 นำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูโรงเรียนปลาปากวิทยา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายการวิจัย เพื่อหาคุณภาพแบบสอบถามการวิจัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

2.8 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้นำไปทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item-total Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.80-0.99 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93

2.9 นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายกับครูโรงเรียนกุตาไก้วทยาฯ จำนวน 25 คน ต่อไปในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ชั้นเตรียมการ

3.1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตร่องรอยองค์ประกอบของการพัฒนา

ศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู แบบประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาศักยภาพ ด้านการสอนทักษะอาชีพของครูโรงเรียนกุดตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

3.2 ชั้นดำเนินการ

3.2.1 การประเมินคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัยถึงผู้เชี่ยวชาญ

2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถามและแบบประเมินเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบเครื่องมือหาความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนก

3) นำเครื่องมือการวิจัยกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ

3.2.2 เก็บรวบรวมข้อมูล ครูผู้สอน และสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอน โรงเรียนปลาปากวิทยา

อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ครูตอบแบบสอบถาม และเก็บกลับด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมา

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาความสอดคล้องของข้อมูลเพื่อสรุปองค์ประกอบและวิธีการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

ทั้งหมด เพื่อเลือกฉบับสมบูรณ์ไว้วิเคราะห์ค่าสถิติทางการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพ ด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น (การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development))

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะ

อาชีพของครูโรงเรียนกุดตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2.2 แบบสอบถามการประเมินความสอดคล้องของร่างรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะ

อาชีพของครูโรงเรียนกุดตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2.3 แบบสอบถามการประเมินความเหมาะสมของเอกสารการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพ

ของครูโรงเรียนกุดตาแก้ววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2.4 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครูโรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

2.5 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สอนต่อรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี หลักการการสอนทักษะอาชีพของครู การสร้างและพัฒนารูปแบบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบของศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จากระยะที่ 1 มาตรฐานประเด็นสำคัญเพื่อที่จะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

3.2 กำหนดกรอบของรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

3.3 กำหนดรายละเอียดของเอกสารประกอบการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ และออกแบบกิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

3.4 สร้างรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม และสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ

3.5 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการประสานขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเก็บข้อมูล โดยผู้ทรงคุณวุฒิร่วมวิพากษ์และตรวจสอบร่างรูปแบบโดยใช้ประเด็นสำคัญโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 3 คน และกลุ่มที่สอง จำนวน 4 คน รวมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบบันทึกคำแนะนำ ข้อเสนอแนะรายบุคคลและจดบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง

3.6 รวบรวมข้อมูลการวิพากษ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มรายบุคคลนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา และสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

3.7 ปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.8 นำรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนมที่สร้างขึ้นไปทำการยืนยันโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การพิจารณาความเหมาะสมของคุณภาพด้านความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองรูปแบบ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม (การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้ (Implementation))

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

1.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ 1 คน

1.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทย์ฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

1.4 ครูกลุ่มทดลอง โดยเป็นครูโรงเรียนบ้านผึ้งวิทยาคมที่เข้าร่วมการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู จำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู

2.2 แบบประเมินความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู

2.3 แบบประเมินความเหมาะสมของเอกสารการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู

2.4 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู

2.5 แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บข้อมูลก่อนการทดลองเป็นการเก็บข้อมูลก่อนการเริ่มทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

3.2 เก็บข้อมูลระหว่างการทดลอง เป็นการเก็บข้อมูลในระหว่างการทดลองใช้รูปแบบโดยทดลองใช้กับครูโรงเรียนบ้านผึ้งวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำนวน 25 คน

3.3 เก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดการทดลอง เป็นการเก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดการทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของเอกสารส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ระยะที่ 4 การใช้และประเมินรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม (การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบ (Development: D2) ประเมินผล (Evaluation))

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครูโรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการใช้รูปแบบและประเมินหาประสิทธิผลของรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยนำรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ไปใช้กับครูโรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม จำนวน 25 คน แล้วทำการประเมินผลรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู

โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ใช้ระยะเวลา 4 เดือน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 (ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2564–15 มกราคม พ.ศ. 2565)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผล

ผลการวิจัย รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น สรุปผลดังนี้

1. องค์ประกอบของศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) ทักษะทางสังคม 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) การเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต และ 5) ทักษะภาวะผู้นำ

2. รูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีหลักการดังนี้

2.1.1 เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2.1.2 เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิดรวบยอด การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง

2.1.3 เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วยกรอบมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

2.1.4 เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับกรอบม การเรียนรู้ด้วยการกระทำทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับกรอบมและการปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับกรอบม ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่อย่างกว้างขวาง

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.2.1 เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไถ้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2.2.2 เพื่อสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีในการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู
โรงเรียนกุดาโกวิทวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2.2.3 เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาโกวิทวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ในการปฏิบัติภารกิจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.3 เนื้อหาของรูปแบบ

เนื้อหาของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาโกวิทวิทยาคม สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น (FSICL Model) มีจำนวน 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)

เป็นการพัฒนาศักยภาพครูในทักษะเกี่ยวกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์
ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถยอมรับในคำติชม มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี มีความยืดหยุ่น รู้เท่าทัน
การเปลี่ยนแปลง

หน่วยที่ 2 ทักษะทางสังคม (Social Skills)

เป็นการพัฒนาศักยภาพครูในทักษะเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม
อย่างเหมาะสม รู้จังหวะ เวลาในการพูด การรับฟัง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เคารพในความคิด ความแตกต่างระหว่าง
บุคคล และความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม มีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของความแตกต่างทั้งด้านความคิด และวิธีการทำงาน

หน่วยที่ 3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative)

เป็นการพัฒนาศักยภาพครูในทักษะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนการทำงาน การติดตามงาน
การลำดับความสำคัญของงานต่าง ๆ การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านความรู้
ทักษะ และสามารถนำประสบการณ์ของตนเองมาพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต

หน่วยที่ 4 การเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต (Creator and Producer)

เป็นการพัฒนาศักยภาพครูในทักษะเกี่ยวกับการจัดทำผลงานตามกำหนด และเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามแผน
บริหารจัดการงานต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างผลงานได้อย่างหลากหลายและมีคุณภาพ นำเสนอผลงานได้อย่างมืออาชีพ
และยอมรับในผลที่เกิดขึ้น

หน่วยที่ 5 ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership)

เป็นการพัฒนาศักยภาพครูในทักษะเกี่ยวกับความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีทักษะ
ในการแก้ปัญหา แนะนำแนวทาง นำพาองค์การไปสู่เป้าหมาย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ยอมรับในความสามารถของทีม
เป็นตัวกลางในการประสานงาน ไม่ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งและมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ เสียสละ

2.4 กระบวนการของรูปแบบ

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาโกวิทวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีวิธีการพัฒนาประกอบด้วย

2.4.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินการเปลี่ยนแปลง
เรียนรู้ พูดคุย ระดมสมอง อภิปราย เรียนรู้การปฏิบัติงาน

2.4.2 การฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาและการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ
ที่ถ่องแท้จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

2.4.3 การออกติดตามและประเมินผล เป็นเป็นการออกติดตามและประเมินผลการใช้รูปแบบ
และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดาโกวิทวิทยาคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ของครูที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจะมีหัวข้อที่เป็นปัญหา เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดในการแก้ปัญหาเพื่อจะได้อะไรมาสรุปลง เพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ

2.5 การวัดผลและประเมินผลของรูปแบบ

2.5.1 ใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู
โรงเรียนกุตาไก้วิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

2.5.2 ใช้แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของครูในการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู
โรงเรียนกุตาไก้วิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

2.5.3 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู
โรงเรียนกุตาไก้วิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

3. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มีค่าเท่ากับ 0.8499 หรือคิดเป็นร้อยละ 84.99 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น ผู้เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ในระดับมากที่สุด

ตาราง 1 ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

ผลคูณของจำนวน ผู้เข้าอบรมกับคะแนนเต็ม	ผลรวมของ คะแนนหลังอบรม	ผลรวมของ คะแนนก่อนอบรม	E.I.
25 x 30	697	397	0.8499

จากตาราง 1 พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มีค่าเท่ากับ 0.8499 หรือคิดเป็นร้อยละ 84.99 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอน
ทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยภาพรวม
และรายด้าน

ด้านที่	ประเด็นการศึกษา	ผลการวิเคราะห์		การแปลผล
		μ	σ	
ด้านวิทยากรการอบรม				
1	วิทยากรมีความชัดเจนด้านความรู้ที่ถ่ายทอด	4.63	0.50	ระดับมากที่สุด
2	ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.67	0.80	ระดับมากที่สุด
3	การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.62	0.71	ระดับมากที่สุด
4	มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.59	0.76	ระดับมากที่สุด
5	การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	4.59	0.57	ระดับมากที่สุด
รวม		4.62	0.67	ระดับมากที่สุด
ด้านเนื้อหาของรูปแบบ				
1	เนื้อหาของรูปแบบมีความน่าสนใจ	4.61	0.52	ระดับมากที่สุด
2	เนื้อหาให้ผู้อบรมมีความรู้ในทักษะอาชีพ	4.66	0.75	ระดับมากที่สุด
3	เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับฝึกอบรม	4.62	0.72	ระดับมากที่สุด
4	เนื้อหาแต่ละกิจกรรมมีความชัดเจน	4.60	0.71	ระดับมากที่สุด
5	จัดลำดับของหน่วยการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน	4.57	0.61	ระดับมากที่สุด
รวม		4.61	0.66	ระดับมากที่สุด
ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม				
1	กิจกรรมมีความหลากหลาย	4.58	0.91	ระดับมากที่สุด
2	กิจกรรมมีความน่าสนใจ สามารถปฏิบัติได้	4.53	0.73	ระดับมากที่สุด
3	กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติได้เสร็จทันตามเวลา	4.54	0.89	ระดับมากที่สุด
4	กิจกรรมช่วยส่งเสริมการสอนทักษะอาชีพ	4.53	0.81	ระดับมากที่สุด
รวม		4.55	0.84	ระดับมากที่สุด
ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม				
1	สื่อที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสม หลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม	4.68	0.75	ระดับมากที่สุด
2	สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจ และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้	4.59	0.71	ระดับมากที่สุด
รวม		4.64	0.73	ระดับมากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

ด้านที่	ประเด็นการศึกษา	ผลการวิเคราะห์		การแปลผล
		μ	σ	
ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร				
1	สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม	4.62	0.84	ระดับมากที่สุด
2	ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์	4.59	0.70	ระดับมากที่สุด
3	ระยะเวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการมีความเหมาะสม	4.64	0.76	ระดับมากที่สุด
4	อาหาร มีความเหมาะสม	4.78	0.65	ระดับมากที่สุด
รวม		4.66	0.74	ระดับมากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการส่งเสริมทักษะอาชีพของครู ต่อรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.63$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\mu = 4.71$) รองลงมา คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ($\mu = 4.66$) และด้านความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ ($\mu = 4.66$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับสุดท้าย คือ ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ($\mu = 4.55$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาของรูปแบบ ($\mu = 4.61$) และด้านวิทยากรการฝึกอบรม ($\mu = 4.62$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น อภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. องค์กรประกอบศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุดตาไก่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมมากที่สุด ดังนี้

1.1 ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของทักษะอาชีพของนักเรียน โดยการสอนที่จำเป็นที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนสามารถยอมรับคำติชมความคิดเห็นด้านบวกและด้านลบได้โดยปราศจากความลำเอียงหรือมีอคติ ให้นักเรียนสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกสถานการณ์ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียน และเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแบ่งงานกันทำอย่างเท่าเทียม และเสมอภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนาพร จำปาทอง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 สำหรับเยาวชนผ่านสื่อโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด ได้แก่ รายการกบนอกกะลา รายการหนึ่งสมองสองมือจูเนียร์ รายการอาชีพจะทุเคอะพิวเจอร์ รายการอายุน้อยร้อยล้านสู้อาเซียน และรายการพ่อหนูเก่งที่สุดในโลก ตามลำดับ สำหรับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 สำหรับเยาวชนผ่านสื่อโทรทัศน์ คือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ภาวะผู้นำ

และความรับผิดชอบ เป็นทักษะชีวิตและอาชีพที่จำเป็นและสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีสำหรับเยาวชน บทบาทของสื่อในการพัฒนาเยาวชนเปิดพื้นที่การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมประสบการณ์จริง เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีหลักสูตรสำหรับการพัฒนาทักษะอาชีพที่สามารถเลือกหลักสูตรได้ตามความต้องการของผู้เรียน

1.2 ด้านทักษะทางสังคม จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะทางสังคมนั้น ครูต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความเคารพและยอมรับหลักปฏิบัติของผู้อื่นที่แตกต่าง สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากเดิมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wang, Wang, and Shee (2014) ศึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิตแต่เมื่อศึกษาแล้วพบว่า การพัฒนาเพื่อการทำงานและการประกอบอาชีพ คือ การจัดการและควบคุมอารมณ์ ความคิดริเริ่มในงานความเป็นผู้นำในการทำงาน ความสามารถทางสังคม การจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายและความมั่นใจในตนเอง ซึ่งมีคุณสมบัติทางจิตวิทยา โดยใช้แบบสอบถาม LEQ-H เพื่อวัดโครงการทำงานกับนักเรียนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตวิทยาของชีวิต ตรวจสอบความสอดคล้องภายใน เช่น การจำแนกและความถูกต้องขององค์ประกอบ พบว่ามีองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพในงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องระดับปานกลาง เมื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนจำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกัน ทักษะชีวิตและอาชีพไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งงานวิจัยนี้สรุปได้ว่า แบบสอบถาม LEQ-H สามารถวัดโครงการการทำงานของนักเรียนด้วยทักษะชีวิตที่มีองค์ประกอบ คือ การจัดการและควบคุมอารมณ์ ความคิดริเริ่มในงาน ความเป็นผู้นำในการทำงาน ความสามารถทางสังคม การจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย และความมั่นใจในตนเอง

1.3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า การจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูต้องจัดประสบการณ์เพื่อปรับเปลี่ยนให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ในอดีตมาเพื่อพัฒนาตนเองสู่ความก้าวหน้าในอนาคต รู้จักวางแผนในการทำงาน ติดตามงาน สามารถจัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีเป้าหมายในการทำงานและแสดงออกถึงภาวะผู้นำ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงรัตน์ บุญวัน (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าปัจจัยด้านวิธีสอนของครูมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูสามารถคิดหาสถานการณ์ที่ส่งเสริมความยืดหยุ่น ความคล่องในการคิดและความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นการแก้ปัญหาในระดับสูง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับการศึกษาของมาลี จุฑา (2544: 222) และกรมวิชาการ (2542: 160) พบว่า ถ้าครูวางแผนการสอนและเตรียมการสอนโดยมุ่งส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นด้วย และสอดคล้องกับพันธ์ ทองชุมนุม (2547: 166) สรุปว่า ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นมาได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยเสริมต่าง ๆ มากมาย สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

1.4 ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า ในการสอนทักษะอาชีพเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิตนั้น ครูต้องสอนให้นักเรียนเคารพและชื่นชมในผลงานและข้อแตกต่างของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นที่มีต่อผลงานของตนเองด้วยความเต็มใจ เพื่อนำไปสู่การทำงานต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของโชติญา เฝ้าจินดา (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบความตรงของโมเดลทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต เป็นทักษะที่ช่วยให้นักเรียนไทยมีความสามารถในการจัดการโครงการ โดยกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของงาน วางแผนของงานและบริหารจัดการให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวังและสามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพสูง รวมไปถึงการสร้างผลงานที่มีคุณภาพสูงโดยสุจริต แล้วยอมรับผลงานที่เกิดขึ้นอย่างภาคภูมิใจ ทั้งยังสามารถนำเสนอ ผลงานที่ได้

อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพที่มีการสร้างสรรค์ผลงาน ควรสร้างผลงานที่มีคุณภาพโดยสุจริต โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมายของงานอย่างชัดเจน

1.5 ด้านทักษะภาวะผู้นำ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าทักษะที่จะต้องเกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนต้องมีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่ม ต้องสามารถประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มได้เมื่อทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ ทั้งในบทบาทผู้นำและผู้ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยศาสตร์ เชนทร์สุวรรณ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำของนักเรียนพบว่า ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นคุณลักษณะภาวะผู้นำที่สำคัญที่สุดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนจะค้นหาและสร้างเอกลักษณ์บุคคลเพื่อการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ดังนั้นการสร้างมิตรภาพและการทำความรู้จักกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดียิ่งขึ้น ทั้งนี้การที่นักเรียนจะได้รับการยอมรับในกลุ่มจะต้องมีความโดดเด่นมีปฏิภาณไหวพริบที่ดี กล้าเผชิญและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังที่ Stogdill (1974: 62-65) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีภาวะผู้นำจะสนใจกิจกรรม และงานสังคม สามารถเข้ากับคนทุกชั้นได้โดยไม่เคอะเขิน มีจิตวิทยาในการสนทนา ปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ และมีมารยาทสังคมที่ดี มีความเชื่อมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nwogu (2016: 17-26) พบว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่ทำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนักเรียนที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อาจกลายเป็นคนเร่ร่อนหรืออาจเป็นอาชญากรได้

2. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มีองค์ประกอบ จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและการประเมินผล กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มีกระบวนการพัฒนาประกอบด้วย 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จุดด้อยของตนเอง อภิปรายเรียนรู้การปฏิบัติงาน 2) การฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้คู่มือการใช้รูปแบบ และเอกสารประกอบการพัฒนา เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม 3) การออกติดตามและประเมินผล เป็นการออกติดตามและประเมินผลการใช้รูปแบบ และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ของครูที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะมีหัวข้อที่เป็นปัญหาเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาเพื่อจะได้ร่วมกันสรุปเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับศุภโชค ปิยะสันต์ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีมีแนวคิด และหลักการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ คือ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่นโดยไม่ทิ้งถิ่นฐานที่อยู่พึ่งตนเองได้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ สร้างโอกาสการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์สามารถนำไปปฏิบัติหรือประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม และการสอนอาชีพที่มีความสอดคล้องกับ สภาพบริบทและศักยภาพในพื้นที่ เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง มีจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีทักษะในการประกอบอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน

3. ผลการทดสอบผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพ ผู้เข้าอบรมพัฒนามีคะแนนรวมก่อนอบรม เท่ากับ 397 คะแนน และมีคะแนนรวมหลังอบรม เท่ากับ 697 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมกับหลังการอบรม คะแนนเพิ่มขึ้นหลังการอบรม เท่ากับ 300 คะแนน ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู

โรงเรียนกุตาไก้วีทยาคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มีค่าเท่ากับ 0.8499 หรือคิดเป็นร้อยละ 84.99 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น และครูผู้เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ การส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วีทยาคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ในระดับมากที่สุด การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในระหว่างที่ทำการใช้รูปแบบการพัฒนา ผู้เข้ารับการพัฒนา ได้รับความรู้และการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนทักษะอาชีพ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะเทคนิคในการพัฒนาศักยภาพ ด้านการสอนทักษะอาชีพ จนกระทั่งผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำแนวคิดและทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน และพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ ภูสิงห์ (2562: 282-285) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิจัยและพัฒนาได้ดำเนินการเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การร่างรูปแบบ ระยะที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบ ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบ และระยะที่ 4 การทดลองใช้ร่างรูปแบบและนำเสนอพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า โครงการทั้ง 10 โครงการ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการส่งเสริม ศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วีทยาคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ในระดับมากที่สุด ดังนั้น

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยของข้อมูลสารสนเทศที่ค้นพบไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม ศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครูให้มีประสิทธิภาพต่อไป
- 1.2 ครูผู้สอน สามารถนำรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครูโรงเรียนกุตาไก้วีทยาคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ครูมีศักยภาพ ในการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น
- 1.3 หน่วยงานการศึกษาที่สนใจ สามารถนำรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โรงเรียนกุตาไก้วีทยาคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ไปใช้และส่งเสริมให้มีการใช้รูปแบบในวงกว้าง มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการดำเนินการวิจัยการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครูโดยใช้รูปแบบอื่น ๆ เช่น การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการโค้ชแบบนำตนเอง (Self-Directed Coaching) การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการโค้ชที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiate Coaching) การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เป็นต้น
- 2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมศักยภาพด้านการสอนทักษะอาชีพของครู โดยใช้กระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2542). *กระบวนการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัญญภัทร จำปาทอง. (2559). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนเรื่องทักษะอาชีพผ่านสื่อโทรทัศน์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 6(3), 69-79.
- ชัยศาสตร์ คเชนทร์สุวรรณ. (2563). การพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*. 13(1), 18-28.
- โชติญา เฝ้าจินดา. (2560). การตรวจสอบความตรงของโมเดลทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 458-470.
- ดวงรัตน์ บุญวัน. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทองม้วน โยธชัย. (2561). โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 13(3), 139-148
- พันธ์ ทองชุมนุม. (2547). *การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เพ็ญญา กลุณภาดล. (2562). *การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนสิข สิริสมบุญ. (2563). *การจัดการเรียนรู้และการสอน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มาลี จุฑา. (2544). *การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตถาตาพลับลิเคชั่น จำกัด.
- ศุภโชค ปิยะสันต์. (2558). รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับ โรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิสัยปฏิบัติที่ดี. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 9(2), 175-189.
- สุรินทร์ ภูสิงห์. (2562). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *แนวทางการจัดการทักษะการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักรนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบาย สพฐ. วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. (2563). *นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ประจำปีการศึกษา 2563*. นครพนม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อนุสรฯ พิพิพิธภณท์, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ และสุรัตน์ ดวงชาทม. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(2), 32-41.

- Nwogu, V. C. (2016). Parenting styles and social interaction of senior secondary school student in IMO state, Nigeria. *International Educational Applied Scientific Research Journal*, 1(1), 17-26.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of Leadership: A survey of theory and research*. New York: Free Press.
- Wang, Y. S., Wang, H. Y. and Shee, D. Y. (2014). Measuring E-learning Systems Success in an Organizational Context: Scale Development and Validation. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237-269.

การจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยว ในจังหวัดสุพรรณบุรี

Product Management of Local Souvenirs for Tourism in Suphanburi Province

ศศิพิมพ์มาศ หงษ์สมบัติ¹ และ ศศิพิสุทธิ์ หงษ์สมบัติ²

Sasipimmas Hongsombud¹ and Sasiphisut Hongsombud²

Received : 30 มี.ค. 2565

Revised : 3 มิ.ย. 2565

Accepted : 10 มิย 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี 3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี วิธีดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างหลายระดับ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการสร้างกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการจัดการด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยว ในจังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการประชุมกลุ่มย่อยและแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพแวดล้อมภายใน ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีรูปแบบที่แสดงถึงวิถีชุมชนแบบชนบทรวมถึงมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น สินค้ามีความหลากหลาย สภาพแวดล้อมภายนอก จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว 2) กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ เน้นกลยุทธ์สร้างความแตกต่างในด้านผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่น และตอบโจทย์ได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า สร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภคในเรื่องของคุณภาพและความแตกต่าง และการขยายตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก นอกจากนี้ กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน สร้างตราสินค้าให้มีคุณภาพและวางแผนทางการเงินเพื่อให้ร้านประหยัดต้นทุนอย่างเป็นระบบ 3) แนวทางการจัดการด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ มุ่งเน้นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น โดยผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกควรมีความหลากหลาย มีการนำสินค้าชุมชนเข้าไปจำหน่ายเพิ่มขึ้น และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายมุ่งเน้นขั้นตอนในการส่งมอบบริการ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แบบมีเรื่องราว ให้ผู้ซื้อรู้สึกว่าคุณค่าของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกนั้นมีคุณค่า และรู้สึกอยากเป็นเจ้าของ

คำสำคัญ: การจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี อีเมล: Hongsombud@hotmail.com

² ดร., ฝ่ายวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ อีเมล: malee3000@hotmail.com

¹ Asst. Prof. Dr., Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University, Suphanburi Campus,

Email: Hongsombud@hotmail.com

² Dr., Research and Development Department, Buriram Community College, Email: malee3000@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the internal and external environments of local souvenirs for tourism in Suphanburi 2) study strategic guidelines of local souvenirs for tourism in Suphanburi and 3) study product marketing management of local souvenirs for tourism in Suphanburi. The mixed methods research used the multilevel samples and was conducted in 3 phases as follows: Phase 1 studied the context of internal and external environment of local souvenirs for tourism in Suphanburi, Phase 2 studies the strategic guidelines of local souvenirs for tourism in Suphanburi and Phase 3 studies product marketing management guidelines of local souvenirs for tourism in Suphanburi. The data collection tools were focus group and questionnaires. The data were analyzed through percentage, mean and standard deviation. The findings of the study were: 1) Internal environment, the local souvenir style reflected community as well as its unique identity and various types of products. External environment, the number of tourists was increasing together with the supporting and tourism promoting from government sectors. 2) Business strategy focus on product differentiation strategy for the outstanding products, and customer needs and awareness of quality, unique and expanding the market of souvenir products, moreover, cost leadership strategy focus on the quality branding and financial planning for systematic cost savings. 3) Product marketing management focus on marketing mix factors affecting the purchase of local souvenir products, namely, souvenir products should be various and increase community products. The increasing distribution channels for souvenir products, focusing on the process of delivering services, recommend the attractiveness of souvenir products with thematic story so that the customers perceive the value of products and intend to purchase them.

Keywords: Management of Local Souvenirs, Local Souvenirs, Tourism in Suphanburi

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญที่สามารถสร้างรายได้มหาศาลให้กับประเทศไทย รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วยธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจขนส่งและการคมนาคม ธุรกิจด้านภัตตาคาร และร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว หรือธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก เป็นต้น จากข้อมูลพบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็น กระแสหลักของประเทศ ส่วนใหญ่ตกไปอยู่ในกลุ่มทุนเอกชน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ห้างร้านใหญ่ ๆ กระจุกตัวโดยไม่กระจาย ถึงประชาชนกลุ่มใหญ่ในชุมชนอย่างแท้จริง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561: 2) ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในแต่ละท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ภาครัฐและเอกชนจึงได้มีการส่งเสริมรายได้ให้แก่ชุมชน โดยการสนับสนุนให้ แต่ละชุมชนสร้างรายได้จากการขายของที่ระลึก กับนักท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่าธุรกิจการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก นั้น ถือได้ว่าสร้างรายได้อันดับต้น ๆ ให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยตั้งแต่อดีต จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมซื้อสินค้ามากกว่าของที่ระลึกโดยนิยมซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้ามากที่สุด รองลงมาเป็นเครื่องหนัง ของตกแต่งบ้านและของที่ระลึกโดยของที่ระลึกที่นิยมซื้อมากที่สุด คือ ประเภทผ้าไหม รองลงมาเป็นสินค้าแกะสลัก พวงกุญแจ เครื่องประดับและกระเป๋าผ้า ด้วยเหตุนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยจึงมีการสร้างกลไก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นจากชุมชน และผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ ทั้งการ ให้ความรู้การผลิต การบริหารการดำเนินงานของกลุ่มและการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน โดยที่ผลิตภัณฑ์

ของชุมชนบางส่วนสามารถที่จะยกระดับผลิตภัณฑ์ของตนเองโดยมีการพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ปรับตัวเองสู่การค้าระดับสากล จนกระทั่งมีความก้าวหน้า จนถึงระดับการส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ แต่หากยังมีผลิตภัณฑ์ในชุมชนบางส่วน ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ ไม่สามารถที่จะแข่งขันได้ จึงทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ได้มีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน เพื่อที่จะทำให้อินค้านั้นขายได้ เหตุผลประการหนึ่งเนื่องจากปัจจุบันการแข่งขันทวีความเข้มข้นเรื่อย ๆ มีผลิตภัณฑ์มากมายหลากหลายให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้อ ด้วยเหตุนี้จึงมีหลายผลิตภัณฑ์ นำแนวคิดการตลาดสมัยใหม่มาใช้ ซึ่งมุ่งประเด็นที่ลูกค้าเป็นสำคัญ การสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์และในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้านั้นก็ยังสามารถทำได้โดยการนำแนวคิดกลยุทธ์ด้านการตลาดและการบริหารด้านการตลาดมาใช้

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีและมีผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกที่มีความหลากหลาย มีรูปแบบที่แสดงถึงวิถีชุมชนแบบชนบท อาทิ เครื่องจักสาน ประเภทไม้ไผ่และหวาย โดยเฉพาะลายดอกพิกุล ลายดอกกลิ่นหอมและหนามทุเรียนสุพรรณ เป็นต้น เป็นลายที่มีความสวยงามและประณีต มีที่อำเภอสองพี่น้อง อำเภอดำรง อำเภอบางนางบวช เครื่องทองเหลือง มีที่อำเภอดอนเจดีย์ เครื่องเบญจรงค์ มีที่อำเภอเมือง ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาและการทอผ้า มีที่อำเภอเมือง อำเภอดำรง อำเภอสองพี่น้อง นอกจากนี้ยังมีอาหารประเภท ขนม ของฝาก ได้แก่ ขนมสาลี่สุพรรณเนื้อบางนุ่ม รสชาติกลมกล่อมและขนมไทยอื่น ๆ แห้วกระป๋อง หน่อไม้กระป๋อง เท็ดโคน เป็ดย่างน้ำผึ้ง ปลาหมึกไก่อบพริก ปลาแดดเดียว เนื้อแดดเดียว มีจำหน่ายอยู่ทั่วไปตามท้องตลาดและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี, 2565) นอกจากนี้ ในปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวแต่ละครั้งก็จะมี การซื้อของที่ระลึกต่าง ๆ กลับไป ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าของที่ระลึกมีเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ยังขาดแนวทางกลยุทธ์ด้านการตลาด และแนวทางการบริหารจัดการด้านการตลาดประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งยังต้องการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อมภายนอกของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์แนวทางการสร้างกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น และแนวทางการจัดการด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึกเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่องนำไปสู่การความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจประเภทการค้าขายสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของชุมชนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

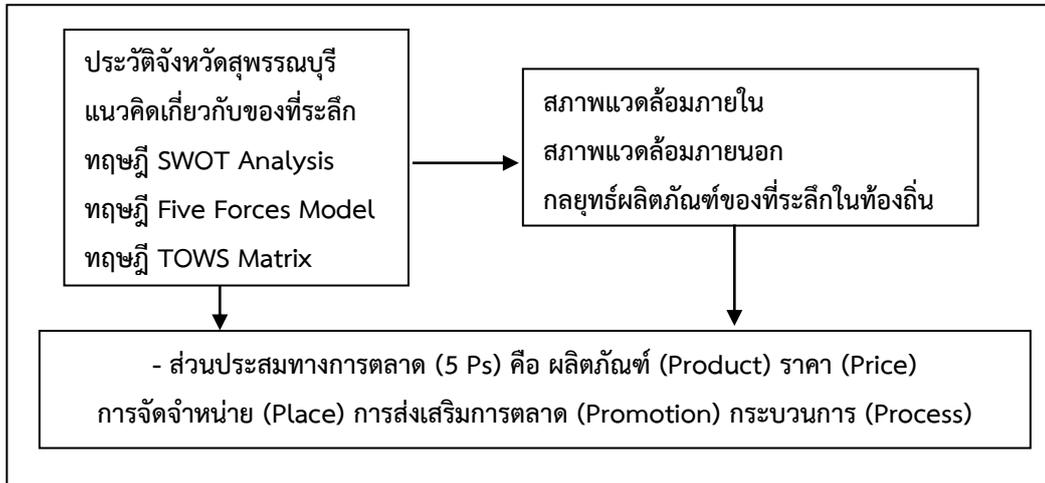
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ค้นคว้า แนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยมีสาระสำคัญตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพประกอบ 1 การจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มหน่วยงานภาครัฐและนักวิชาการ และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มเป้าหมาย

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อมภายนอก ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยว ในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผู้ประกอบการร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดสุพรรณบุรีประเภท ขนมของฝาก อาหาร อำเภอเมืองและอำเภอบางปลาม้า จำนวน 5 ราย งานหัตถกรรมท้องถิ่น อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอเดิมบางนางบวช จำนวน 5 ราย เครื่องเบญจรงค์ อำเภอเมือง จำนวน 3 ราย และการทอผ้า อำเภออู่ทอง จำนวน 2 ราย ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการสร้างกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยว ในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน สมาชิกในชุมชน จำนวน 3 คน และ อาจารย์มหาวิทยาลัยด้านการบริหาร จำนวน 2 คน และอาจารย์มหาวิทยาลัยด้านการตลาด จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในประเด็นที่สำคัญ ตลอดจนศักยภาพ และแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการด้านการตลาด

2. การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran (1953) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์, 2551) และจากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างที่ควรใช้ในการวิจัยจำนวน 323 คนเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการสำรองกลุ่มตัวอย่าง จึงสำรองกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 350 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้ไปเก็บข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแนวคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมนอก ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการสร้างกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแนวคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลวิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goal) กลยุทธ์ (Strategy)

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการจัดการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 350 ชุด ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเลือกซื้อของที่ระลึกในท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 ชุดแรก เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการครอนบาค (Cronbach, 1974: 161) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ในการศึกษาค้นคว้า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.815-0.887 (Cohen, 1983) และความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) การศึกษาค้นคว้า Factor Loading เท่ากับ 0.506-0.888 (Carlo & Randall, 2002) ดังนั้นคุณภาพเครื่องมือมีความเหมาะสมสอดคล้องกับทฤษฎี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัย เรื่องการจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำหน้าที่ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกในจังหวัดสุพรรณบุรีประเภท ขนมของฝาก อาหาร อำเภอเมืองและอำเภอบางปลาม้า จำนวน 5 ราย งานหัตถกรรมท้องถิ่น

อำเภอสองพี่น้องและอำเภอเดิมบางนางบวช จำนวน 5 ราย เครื่องเบญจรงค์ อำเภอเมือง จำนวน 3 ราย และการทอผ้า
อำเภออุ้มถ่อง จำนวน 2 ราย

- 2) ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
- 3) ผู้วิจัยสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการสร้างกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญา
ท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1 คน สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1 คน
นักวิชาการด้านการบริหาร จำนวน 2 คน และนักวิชาการด้านการตลาด จำนวน 3 คน

- 2) ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
- 3) ผู้วิจัยสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก
ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ 350 ชุด พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง
ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
- 2) ดำเนินการเก็บแบบสอบถามกับประชากรนักท่องเที่ยวที่ไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนได้ ผู้วิจัยจึงใช้
วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ วัดป่าเลไลยก์ หอคอยบรรหาร-
แจ่มใส สวนเฉลิมภัทรราชินี ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง-มังกรสวรรค์ บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ (บึงบัวแดง) ตลาดร้อยปีสามชุก
หมู่บ้านควาย บ้านทรงไทย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ สวนหินธรรมชาติทางนา
วัดแค คุ่มขุนแผน ต้นมะขามยักษ์ วัดพระนอน อุทยานมันฉา รอยพระพุทธรบาท วัดเขาตึก เชื้อนกระเสียว ศูนย์พันธุพืช
เพาะเลี้ยง ตลาด 100 ปีเก่าห้องและวัดไผ่โรงวัว โดยข้อมูลมีการกระจายไปยังพื้นที่ดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน
- 3) เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งปรากฏว่าเป็นแบบสอบถาม
ที่สมบูรณ์ ครบถ้วนของการตอบ รวมระยะเวลาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล 90 วัน (เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2561)
- 4) นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัย เรื่องการจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยว ในจังหวัดสุพรรณบุรี
มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

สรุปผล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) สามารถสรุปได้ ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายใน

จุดแข็ง (S : Strength)

S1. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความหลากหลาย เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทขนมของฝาก อาหาร ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผา เครื่องเบญจรงค์ เครื่องเคลือบมุกกลางลายน้ำทอง เครื่องทองนูนลงลายน้ำทอง และเครื่องลายคราม ผลิตภัณฑ์จักสาน ตะกร้า ของชำร่วยจากผักตบชวา ผ้าไหมผ้าทอพื้นเมืองโบราณ ลาวซี-ลาวครึ่ง เครื่องจักสานประเภทตะกร้า กระบุง เป็นต้น

S2. รูปแบบที่ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกแสดงถึงวิถีชุมชนแบบชนบท

S3. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เช่น ขนมสาเล่สุพรรณ ขนมเป็ยะ 9 ห้อง ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาและการทอผ้า และเครื่องเบญจรงค์ เป็นต้น

S4. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกบางอย่างผลิตโดยใช้ภูมิปัญญาที่สั่งสมประสบการณ์มา เช่น เครื่องจักสาน ประเภทไม้ไผ่และหวายโดยเฉพาะลายดอกพิกุล ลายดอกกลิ่นหอม และหนามทุเรียนสุพรรณเป็นลายที่มีความสวยงามและประณีต อำเภอสองพี่น้อง อำเภ่อู่ทอง อำเภอเดิมบางนางบวช เครื่องทองเหลือง อำเภอดอนเจดีย์ เครื่องเบญจรงค์ อำเภอเมือง ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาและการทอผ้า อำเภอเมือง อำเภ่อู่ทอง อำเภอสองพี่น้อง เป็นต้น

S5. การถ่ายทอดความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกจะเป็นภายในครอบครัว ซึ่งเกิดจากองค์ความรู้เดิมของชาวบ้านในชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตและนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์

S6. ราคาผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกไม่สูงมากเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน อาทิ เครื่องเบญจรงค์ เมื่อเทียบกับราคาเครื่องเบญจรงค์จังหวัดอยุธยา

S7. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีจำหน่ายอยู่ทั่วไปตามท้องตลาดและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

S8. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ อาทิ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ บล็อก ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชน ฯลฯ โดยการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์

S9. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกบางประเภทมีการรวมกลุ่มการผลิตรู้จักการบริหารจัดการองค์กรของตนเองให้เข้มแข็ง เช่น กลุ่มแม่บ้านทิพย์ญาติ กลุ่มศิลปหัตถกรรมบ้านธรรมกุล กลุ่มจักสานบ้านทุ่งแฝก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแก้วเจ้าจอม กลุ่มอาชีพหัตถกรรมรากไม้ กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านโพธิ์ศรี (วัดโพธิ์ศรี) กลุ่มแม่บ้านบ้านไม่ง และสหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนสุพรรณบุรี จำกัด เป็นต้น

จุดอ่อน (W : Weaknesses)

W1. ขาดทักษะในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์

W2. วัตถุดิบสั่งซื้อจากจังหวัดอื่น

W3. การผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกยังไม่มีมาตรฐาน

W4. การผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกยังไม่มีเทคโนโลยีการผลิตที่ตีพอ เช่น เครื่องจักสาน และเครื่องเบญจรงค์

W5. การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกประเมินจากต้นทุนผลิตภัณฑ์ ซึ่งถ้าผลิตภัณฑ์มีคุณค่าเหนือกว่าคู่แข่ง สามารถตั้งราคาเหนือกว่าคู่แข่งได้ ถ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความแตกต่าง การตั้งราคาจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของตลาด การกำหนดราคาจึงไม่จำเป็นต้องประเมินจากต้นทุนผลิตภัณฑ์

W6. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม

W7. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกขาดตลาดรองรับที่แน่นอน เนื่องจากมีเฉพาะตลาดในจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนั้นจึงควรเร่งหาตลาดใหม่ หรือการส่งเสริมทางการตลาดโดยการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายใหม่

W8. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกลอกเลียนแบบได้ง่าย

สภาพแวดล้อมภายนอก

โอกาส (O : Opportunities)

- O1. จังหวัดสุพรรณบุรี แต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 10
- O2. มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวก ใกล้กรุงเทพมหานคร สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง และรถไฟ
- O3. ทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา ประเพณีศิลปวัฒนธรรม และ สินค้าพื้นเมือง ที่มีอยู่เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว
- O4. ภาครัฐ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก โดยหน่วยงานสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี จัดทำโครงการสัมมาชีพชุมชน ผลิตภัณฑ์ด้านหัตถกรรมและอาหาร
- O5. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สามารถพัฒนาการผลิตได้มากขึ้น เช่น เอกซัย สาธิตสุพรรณ ได้นำเอาเทคโนโลยี iTAP เข้ามาใช้พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ทำให้กระบวนการผลิตมีคุณภาพสูงและรวดเร็วขึ้นขณะที่ต้นทุนและการใช้แรงงานต่ำลง

อุปสรรค (T : Threats)

T1. ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมามีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานมีส่วนในการส่งเสริม แต่เนื่องจากชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมาก ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐมีข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากร งบประมาณ ฯลฯ

T2. การชะลอตัวของระบบเศรษฐกิจ

T3. ความปลอดภัยในการมาท่องเที่ยว

นอกจากนี้สำหรับการวิเคราะห์สภาพความรุนแรงของการแข่งขันว่าการแข่งขันในผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก จังหวัดสุพรรณบุรีนั้นมีความเข้มข้นมากน้อยเพียงใด ดังนี้

1) Intensity of Rivalry (คู่แข่งรายเดิมในธุรกิจ) การแข่งขันกันระหว่างคู่แข่งผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก จังหวัดสุพรรณบุรี มีระดับความรุนแรงของการแข่งขันในระดับสูง เนื่องจากมีผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกหลายแบบ และมีผู้จำหน่ายหลายราย อีกทั้งลอกเลียนแบบได้ง่าย เป็นตลาดที่เปิดกว้างค่อนข้างมาก มีทั้งสินค้าที่เป็น Mass Product เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร และขนม และ Niche Product เช่น เครื่องเบญจรงค์ และงานหัตถกรรม

2) Threat of New Entrants (คู่แข่งใหม่ที่เข้ามาใหม่) ภัยคุกคามจากคู่แข่งหน้าใหม่ คู่แข่งขันรายใหม่นั้นสามารถเข้ามาในผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกได้ง่าย เนื่องจากการลงทุนที่ไม่สูงมากนัก เกิดการแบ่งส่วนตลาดกันในอัตราที่สูงขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคู่แข่งที่เข้ามาใหม่ค่อนข้างมากและส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของการแข่งขันค่อนข้างสูง สร้างแรงกดดันให้กับผู้จำหน่ายเดิม และการลงทุนในผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก นั้นจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ เพียงแต่สามารถนำเสนอสินค้าตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภค

3) Substitutes (สินค้าทดแทน) เนื่องจาก ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกนั้นมีมากมาย เช่น ของใช้ ของตกแต่ง เครื่องประดับ ของบริโภคดังนั้นการที่ผู้บริโภคจะสรรหาผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกนั้นจึงมีตัวเลือกมาก

4) Bargaining Power of Buyers (ผู้ซื้อ) ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก อำนาจต่อรองของผู้ซื้อจะมีมาก ดังนั้นจึงถือว่าผู้ซื้อเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้สามารถอยู่รอดได้ และในจังหวัดสุพรรณบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย และมีสินค้าของที่ระลึกมากมาย ตั้งแต่ราคาย่อมเยาไปจนถึงเครื่องประดับ ของที่ระลึกที่มีราคาแพง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ซื้อ มีทางเลือกมาก และส่งผลกระทบต่อความเข้มข้นของการแข่งขันในผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกสูง ลูกค้าน่าจะมีความจงรักภักดีต่อตราสินค้าน้อยสามารถที่จะเปลี่ยนตราสินค้าได้ตลอดเวลา

5) Bargaining Power of Suppliers (ผู้ขายปัจจัยการผลิต) อำนาจต่อรองของผู้ขายปัจจัยการผลิต (Supplier) มีน้อย เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจะมีอยู่ทุกที่ และในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ก็มีวัตถุดิบขึ้นดี และจะมีการตรวจสอบคุณภาพกับ Supplier อยู่เสมอ Supplier จึงต้องพัฒนาเพื่อจะได้รับเลือกเป็น Supplier

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการสร้างกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) สามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (TOWS Matrix)

ตาราง 1 การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (TOWS Matrix)

	จุดแข็ง (S : Strength)	จุดอ่อน (W : Weaknesses)
Inter Factor	<p>S1. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีความหลากหลาย</p> <p>S2. รูปแบบที่ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกแสดงถึงวิถีชุมชนแบบชนบท</p> <p>S3. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น</p> <p>S4. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกบางอย่างผลิตโดยใช้ภูมิปัญญาที่สั่งสมมา</p> <p>S5. การถ่ายทอดความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกจะเป็นภายในครอบครัว</p> <p>S6. ราคาผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกไม่สูงมากเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน</p> <p>S7. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีจำหน่ายอยู่ทั่วไปตามท้องตลาดและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ</p>	<p>W1. ขาดทักษะในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์</p> <p>W2. วัตถุดิบสั่งซื้อจากที่อื่น</p> <p>W3. การผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกยังไม่มีความมาตรฐาน</p> <p>W4. การผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกยังไม่มีความปลอดภัยการผลิตที่ดีพอ</p> <p>W5. การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกประเมินจากต้นทุนผลิตภัณฑ์</p> <p>W6. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม</p>
External Factor		

ตาราง 1 (ต่อ)

	จุดแข็ง (S : Strength)	จุดอ่อน (W : Weaknesses)
	S8. ผลិតภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ S9. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกบางประเภทมีการรวมกลุ่มการผลิต รู้จักการบริหารจัดการของตนเองให้เข้มแข็ง	W7. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกขาดตลาดรองรับที่แน่นอน W8. ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกลอกเลียนแบบได้ง่าย
โอกาส (O : Opportunities) O1. แต่ละปีจังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น O2. มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวก O3. ทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา ประเพณีศิลปวัฒนธรรม และสินค้าพื้นเมือง ที่มีอยู่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว O4. ภาครัฐ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก O5. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สามารถพัฒนาการผลิตได้มากขึ้น	กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ - สร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภค ในเรื่องของคุณภาพและความแตกต่าง - จัดการส่งเสริมการขายให้มีความแตกต่าง	กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุนเฉพาะกลุ่ม - สร้าง Brand สินค้าให้มีคุณภาพ - พัฒนาองค์กรในภาพรวมตามปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
อุปสรรค (T : Threats) T1. ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง T2. การชะลอตัวของระบบเศรษฐกิจ T3. ความปลอดภัยในการมาท่องเที่ยว T4. ภัยทางธรรมชาติ/การเมือง	กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ - ใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมและการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ - ออกผลิตภัณฑ์ใหม่ (Product Design)	N/A

2.2 การวางแผนกลยุทธ์

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ เป็นกลยุทธ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความได้เปรียบหรือเป็นต่อในการแข่งขัน ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ประเภทอาหาร เครื่องเบญจรงค์และหัตถกรรม จึงได้กำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สินค้ามีรูปแบบที่แสดงถึงวิถีชุมชนแบบชนบท มีความเป็นเอกลักษณ์ โดดเด่น และหลากหลาย

ภารกิจ (Mission)

1. พัฒนาคุณภาพการออกแบบและผลิตของที่ระลึกด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวรรณคดี
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกโดยคัดเลือกโบราณสถานสำคัญที่มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามเป็นที่รู้จัก จากนั้นถ่ายภาพทางอากาศ หรือสร้างโมเดล แล้วนำมาผลิตเป็นของที่ระลึก เช่น ทำจานรองแก้ว พวงกุญแจ ตุ๊กตา ภาพวาด ฯลฯ

เป้าหมาย (Goal)

1. พัฒนาคุณภาพการออกแบบและผลิตของที่ระลึกด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวรรณคดี เพื่อสร้างรายได้แก่คนในชุมชน
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกด้านสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างรายได้แก่คนในชุมชน

กลยุทธ์ (Strategy)

1. สร้างความเข้มแข็งให้แบรนด์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก “จังหวัดสุพรรณบุรี”
2. ขยายตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกับกลุ่มคุณภาพ โดยมุ่งเน้นรายได้มากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มตลาดระดับบน กลุ่มครอบครัว กลุ่มผู้สูงอายุ
3. จัดทำรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกใหม่ที่น่าสนใจในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แบบมีเรื่องราว (Thematic Travel) ระลึกถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยมา
4. ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกให้มิติของการเรียนรู้ สร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อสถาบันครอบครัว และต่อสังคมโดยรวม
5. ให้ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต
6. ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย (E-Marketing) ในการตลาด เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมตลาดในปัจจุบัน
7. ผสานความร่วมมือกับพันธมิตร อาทิ ร้านอาหาร สายการบิน บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ เพื่อส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกร่วมกันอย่างเข้มแข็ง
8. จัดงานเทศกาลระดับโลกและระดับนานาชาติต่าง ๆ เป็นตัวดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และสื่อมวลชน ต่างชาติ แล้วนำเสนอผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ระยะที่ 3 แนวทางการจัดการด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยว ในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตอนที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน วัตถุประสงค์ในการมา ความถี่ในการมา ช่วงเวลา ฤดูกาล และผู้ร่วมเดินทาง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 74.90 อายุ 30-39 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 อาชีพพนักงาน/นักศึกษา จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 30.90 รายได้ต่อเดือนในปัจจุบัน น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 วัตถุประสงค์ในการมา เพื่อท่องเที่ยว/นันทนาการ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 45.40 ความถี่ในการมา มากครั้งแรก จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10 ช่วงเวลา ช่วงวันหยุดพักผ่อน จำนวน 195 คน คิดเป็น ร้อยละ 55.70 ฤดูกาล ฤดูร้อน จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 82.30 และผู้ร่วมเดินทางจะมากับครอบครัว จำนวน 183 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.30

ตอนที่ 3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อของที่ระลึกในท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ซื้อของที่ระลึก ค่าใช้จ่ายซื้อของที่ระลึก แหล่งข้อมูลข่าวสาร การวางแผนกลับมาซื้ออีกครั้ง ของที่ระลึกที่ชื่นชอบ และจำนวนของที่ระลึกที่เลือกซื้อในแต่ละครั้ง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ วัตถุประสงค์ในการซื้อของที่ระลึกจะนำไปใช้เอง

จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 45.40 ค่าใช้จ่ายซื้อของที่ระลึก น้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 91.40 แหล่งข้อมูลข่าวสาร จากโทรทัศน์ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 การวางแผนกลับมาซื้ออีกครั้ง จะกลับมาอีกครั้ง จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 91.40 ของที่ระลึกที่ชื่นชอบ เป็นของบริโภค จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 82.30 และจำนวนของที่ระลึกที่เลือกซื้อในแต่ละครั้ง 1 – 3 ชิ้น จำนวน 254 คน คิดเป็น ร้อยละ 72.60

ตอนที่ 3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ในท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกในท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี	\bar{X}	S. D.	ระดับการประเมิน
ผลิตภัณฑ์ (Products)			
1. เป็นสินค้าขึ้นชื่อของจังหวัดสุพรรณบุรี	4.40	0.78	มาก
2. เป็นสินค้าที่ขึ้นชื่อจากจังหวัดอื่น	4.12	0.72	มาก
3. เป็นสินค้าที่ผลิตตามความต้องการหรือคำสั่งซื้อ	4.17	0.71	มาก
4. การมีตราสินค้าหรือมีเครื่องหมายมาตรฐานรับรองคุณภาพสินค้า	4.20	0.77	มาก
5. สามารถนำสินค้ามาเปลี่ยนได้	4.23	0.82	มาก
6. บรรจุภัณฑ์สวยงามทันสมัย	4.42	0.74	มาก
7. บรรจุภัณฑ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่นได้	4.14	0.68	มาก
8. บรรจุภัณฑ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.02	0.76	มาก
โดยรวม	4.21	0.56	มาก
ราคา (Prices)			
9. ราคาถูก	4.36	0.77	มาก
10. มีป้ายราคาบอกชัดเจน	4.13	0.78	มาก
11. มีสินค้าหลายขนาดที่ราคาต่างกันให้เลือกซื้อ	4.13	0.81	มาก
12. การให้ส่วนลดสำหรับการซื้อปริมาณมาก	4.06	0.84	มาก
13. มีการให้สินเชื่อสำหรับคนที่ซื้อปริมาณมาก	4.13	0.79	มาก
14. การจ่ายเงินทำได้หลายช่องทาง	4.06	0.75	มาก
โดยรวม	4.14	0.60	มาก
ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution)			
15. มีจุดดึงดูดที่ทำให้ลูกค้าสนใจ เช่น จุดถ่ายรูปหรือกิจกรรมต่าง ๆ	4.35	0.87	มาก
16. มีสถานที่นั่งพักรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม	4.20	0.78	มาก
17. มีที่จอดรถสะดวก	4.14	0.76	มาก
18. มีห้องน้ำสะอาด	4.16	0.86	มาก
19. ความสะอาด กลิ่น ความมืด ความสว่าง ภายใน	4.10	0.88	มาก
โดยรวม	4.19	0.65	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกในท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี	\bar{X}	S. D.	ระดับการประเมิน
การส่งเสริมการจำหน่าย (Promotion)			
20. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ป้ายโฆษณาและสื่อออนไลน์	4.05	0.79	มาก
21. มีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกผ่านบริษัททัวร์	4.14	0.94	มาก
22. มีการลด แลก แจก แถม หรือจัดโปรโมชั่นใน เทศกาลต่าง ๆ	4.03	0.91	มาก
23. มีสินค้าตัวอย่างให้ทดลองก่อนตัดสินใจซื้อ	3.99	0.90	มาก
24. การทำแคตตาล็อกสินค้าในร้านเพื่อแจก แนะนำสินค้าแก่ลูกค้า	3.97	0.90	มาก
25. การแถมสินค้าเมื่อลูกค้าซื้อปริมาณมาก	3.99	0.94	มาก
โดยรวม	4.03	0.68	มาก
กระบวนการ (Process)			
26. ระบบการให้บริการอื่นๆ เช่น อาหาร อาหารว่าง ฟรี	4.26	0.95	มาก
27. พนักงานขายแนะนำสินค้าและให้ข้อมูลแก่ผู้ซื้อ	4.12	0.82	มาก
28. พนักงานขายมีความสุภาพอ่อนน้อมและเป็นกันเองกับผู้ซื้อ	4.16	0.80	มาก
29. พนักงานขายมีการแต่งกายที่สวยงาม สุภาพ และสะอาด	4.12	0.77	มาก
30. ความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อพนักงานขาย	4.14	0.80	มาก
โดยรวม	4.16	0.65	มาก
รวมทุกด้าน	4.15	0.63	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ (\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.56) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (\bar{X} = 4.19, S.D. = 0.65) ด้านกระบวนการ (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.63) ด้านราคา (\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.60) และ ด้านการส่งเสริมการจำหน่าย (\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.68)

ตอนที่ 3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี
ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับด้านคุณภาพ
ของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี

การยอมรับด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
1. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี เหมาะสมกับราคา	4.44	0.76	มาก
2. ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความเป็นเอกลักษณ์ ที่ไม่เหมือนใครในเรื่องของคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ เช่น ลวดลาย การลงสี รูปแบบ	4.17	0.71	มาก
3. ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการพัฒนาให้มี รูปแบบที่ทันสมัยตามกระแสสังคมตลาด	4.18	0.70	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณภาพดีกว่าที่อื่น เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดเดียวกัน	4.30	0.72	มาก
โดยรวม	4.27	0.58	มาก

จากตาราง 3 พบว่า การยอมรับด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรีโดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป
หาน้อย ดังนี้ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี เหมาะสมกับราคา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.76)
ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณภาพดีกว่าที่อื่น เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดเดียวกัน ($\bar{X} = 4.30$,
S.D. = 0.72) ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการพัฒนาให้มีรูปแบบที่ทันสมัยตามกระแสสังคมตลาด
($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.70) และ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร
ในเรื่องของคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ เช่น ลวดลาย การลงสีรูปแบบ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.71)

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก
ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมภายในผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก
มีจุดแข็ง คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีรูปแบบที่แสดงถึงวิถีชุมชนแบบชนบท รวมถึงมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น
สินค้ามีความหลากหลาย เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทขนมของฝาก อาหาร ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผา เครื่องเบญจรงค์
เครื่องเคลือบมุกลงลายน้ำทอง เครื่องทองนูนลงลายน้ำทอง และเครื่องลายคราม ผลิตภัณฑ์จักสาน ตะกร้า ของชำร่วย
จากผักตบชวา ผ้าไหมผ้าทอพื้นเมืองโบราณ ลาวซี-ลาวครั้ง เครื่องจักสานประเภทตะกร้า กระบุง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี
การถ่ายทอดความรู้ในการผลิต ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภายในครอบครัว ซึ่งเกิดจากองค์ความรู้เดิมของชาวบ้าน
ในชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตและนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังมีการรวมกลุ่มการผลิต
รู้จักการบริหารจัดการองค์การของตนเองให้เข้มแข็ง สอดคล้องกับ กิตติกรณ์ บำรุงบุญ และปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (2564) พบว่า
ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตและผลักดันให้สินค้ามีรูปแบบ

ที่หลากหลาย นำไปสู่การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ในทางกลับกัน สภาพแวดล้อมภายในผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก มีจุดอ่อน คือ ขาดทักษะในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบสั่งซื้อจากจังหวัดอื่นทำให้มีต้นทุนที่สูงขึ้น อีกทั้งการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกยังไม่มีมาตรฐาน และไม่มีเทคโนโลยีการผลิตที่ดีพอ เช่น เครื่องจักรสานและเครื่องเบญจรงค์ ในทำนองเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม และสามารถลอกเลียนแบบได้ง่าย อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมภายนอก ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก มีโอกาส คือ จำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละปีมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น การเดินทางสะดวก อีกทั้งพื้นที่ในจังหวัดสุพรรณบุรียังทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา ประเพณีศิลปวัฒนธรรม และสินค้าพื้นเมืองที่มีอยู่ สามารถเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี สอดคล้องกับ ธนวัต คองประเสริฐ และคณะ (2557) พบว่า สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว อาทิเช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยว ภูมิประเทศหรือทำเลที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก วัฒนธรรมหรือเทศกาลงาน ประเพณี และสถานที่พักอาศัย ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก โดยหน่วยงานสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี จัดทำโครงการสัมมาชีพชุมชน ผลิตภัณฑ์ด้านหัตถกรรม และอาหาร ในทางกลับกัน สภาพแวดล้อมภายนอก ผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึก มีอุปสรรค คือ แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะให้การสนับสนุนและส่งเสริม แต่ไม่ได้มีความต่อเนื่องในการสนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของ บุคลากร งบประมาณ ฯลฯ สอดคล้องกับ ทิพาพร ไตรบรรณ (2557) พบว่านโยบายการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมและขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน ผลที่ตามมา การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกมีปัญหาท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี จะทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิต หล่อจิระชูณฆ์กุล, วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์ และกนกกรรณ์ ลีโรจนประภา (2561) นำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกมาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างตลาดใหม่

2. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ว่าเป็นสินค้าที่มีรูปแบบที่แสดงถึงมรดกแห่งแผ่นดิน วิถีชุมชน แบบชนบท ภารกิจ (Mission) คือ 1) พัฒนาคุณภาพการออกแบบและผลิตของที่ระลึกด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวรรณคดี 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกโดยคัดเลือกโบราณสถานสำคัญที่มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามเป็นที่รู้จัก จากนั้นถ่ายทอดทางอากาศ หรือสร้างโมเดลแล้วนำมาผลิตเป็นของที่ระลึก เช่น ทำจานรองแก้ว พวงกุญแจ ตุ๊กตา หรือภาพวาด เป็นต้น เป้าหมาย (Goal) คือ 1) พัฒนาคุณภาพการออกแบบและผลิตของที่ระลึกด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวรรณคดี เพื่อสร้างรายได้แก่คนในชุมชน 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกด้านสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างรายได้แก่คนในชุมชน กลยุทธ์ (Strategy) คือ 1) สร้างความเข้มแข็งให้แบรนด์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก “จังหวัดสุพรรณบุรี” 2) ขยายตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกับกลุ่มคุณภาพ โดยมุ่งเน้นรายได้มากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มตลาดระดับบน กลุ่มครอบครัว กลุ่มผู้สูงอายุ 3) จัดทำรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกใหม่ที่น่าสนใจในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แบบมีเรื่องราว (Thematic Travel) ระลึกถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยมา 4) ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกให้มิติของการเรียนรู้ สร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อสถาบันครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม 5) ให้ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต 6) ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย (E-Marketing) ในการทำตลาด เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมตลาดในปัจจุบัน 7) ผสานความร่วมมือกับพันธมิตร อาทิ ร้านอาหาร สายการบิน บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ เพื่อส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกร่วมกันอย่างเข้มแข็ง 8) จัดงานเทศกาลระดับโลกและระดับนานาชาติต่าง ๆ เป็นตัวดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และสื่อมวลชน ต่างชาติ แล้วนำเสนอผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พรรณวิภา พุ่มไสว (2554: 86-92) ที่ว่า กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ เน้นกลยุทธ์สร้างความแตกต่างเฉพาะกลุ่ม

โดยการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation) ออกมา เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นและตอบโจทย์ได้ตรงกับความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 5 Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่ (Place) การส่งเสริมการขาย (Promotion) และกระบวนการ (Process) ส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจะมีความแตกต่างจากส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าทั่วไป กล่าวคือ จะเน้นถึงขั้นตอนในการส่งมอบบริการและประสบการณ์ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แบบมีเรื่องราว ให้ผู้ซื้อได้ระลึกถึงเรื่องราว ประสบการณ์ต่าง ๆ ในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกตลอดจนผู้ที่ได้ครอบครองผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกนั้น จะรู้สึกว่ามีคุณค่า ให้มิติของการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ตลอดจนการสร้างสรรค์ประโยชน์ ซึ่ง งานวิจัยของ กฤติกา สายณะรัตรชัย (2560: 43-55) พบว่าส่วนประสมทางการตลาดของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ชาวยุโรปและเอเชียในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่ (Place) การส่งเสริมการขาย (Promotion) และบุคลากร (People) โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ควรจะมีการศึกษาอย่างสม่ำเสมอเนื่องจากสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถนำมาปรับกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกให้สอดคล้อง

1.2 ในการนำกลยุทธ์ไปใช้ ผู้เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และควรมีการประเมินผลกลยุทธ์ที่สร้างขึ้น

1.3 การจัดการด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ ควรมุ่งเน้นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกควรมีความหลากหลายและมีการนำสินค้าชุมชนเข้าไปจำหน่ายเพิ่มขึ้น อีกทั้งควรเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึก เพื่อนำไปสู่การเพิ่มรายได้สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.4 การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดควรมีการจัดทำของที่ระลึกเพื่อโปรโมทสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยนำเสนอเอกลักษณ์หรือลักษณะเด่นของสถานที่นั้น ๆ โดยทำเป็นชื่อ สัญลักษณ์ รูปภาพ ซึ่งจะมีโลโก้ หรือ สโลแกน ติดไว้ที่ของที่ระลึกนั้น อาทิเช่น พวงกุญแจ ปากกา สมุด แก้วน้ำ เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความทรงจำที่ดีต่อสถานที่นั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลกระทบของที่ระลึกที่เป็นของบริโภค เนื่องจากการศึกษา ได้สรุปว่าของบริโภค เป็นของที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ และนิยมซื้อมากที่สุด โดยเฉพาะอาหารพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ไม่ต้องสร้างใหม่จึงมีต้นทุนต่ำ เช่น ขนมสาลีสุพรรณ แห้วกระป๋อง หน่อไม้กระป๋อง เห็ดโคน เป็นย่างน้ำผึ้ง ปลาหมึก ไข่อบฟาง ปลาแดดเดียว เนื้อแดดเดียว

2.2 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของความพึงพอใจของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงในส่วนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและสู้กับคู่แข่งได้ต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยการแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวตามช่วงอายุเพื่อศึกษาพฤติกรรมและแนวโน้มในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในวัยต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุที่มีกำลังซื้อสูง กลุ่มครอบครัว กลุ่มอายุน้อย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤติกา สายณะรัตน์ชัย. (2560). แนวทางการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและเอเชีย ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 18(33), 43-55.
- กิตติกรณ์ บำรุงบุญ และปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ. (2564). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคามเพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 40(2), 7-24.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2561). *คู่มือบริหารโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- ณรงค์ โพธิ์พูกษานันท์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- ทิพาพร ไตรบรรณ. (2557). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธนาวัต คองประเสริฐ, สมชนก ภาสกรจรัส และพันธุ์มณี เกตะวันดี. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประเภทนักท่องเที่ยวญี่ปุ่น ในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 31(2), 1-33.
- พรรณวิภา พุ่มไสว. (2554). *การศึกษาปัญหา และการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มผลประกอบการของธุรกิจผลิตขนม กึ่งสำเร็จรูป กรณีศึกษาบริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วิชิต หล่อจิระชุมกุล, วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์ และกนกวรรณ ลีโรจนประภา. (2561). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และเมทริกซ์ทาวซ์เพื่อพัฒนายุทธวิธีการเพิ่มศักยภาพโซ่อุปทานผ้าไหมไทย-ลาว. *WMS Journal of Management*, 7(3), 15-26.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี. (2565). *ความเป็นมาโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์*. สุพรรณบุรี: สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://suphanburi.cdd.go.th/>
- Carlo, G. and Randall, B. A. (2002). *The Development of a Measure of Prosocial Behaviors for Late Adolescents*. Published in *Journal of Youth and Adolescence*, 31(February), 31-44.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Cohen, J. and Cohen, P. (1983). *Applied Multiple Regression Correlation Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Hillsdale NJ: Erlbaum.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing* (3rded.). New York: Harper and Row.

การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมาย ของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม

Increasing the Efficiency of Law Enforcement to Solve the Problem of Illegal Working of Migrant Workers in Samut Songkhram Province

ณัฐพล บำรุงราชภักดี¹และ เสกสัน เครือคำ²

Natthaphon Bumrungratchapakdee¹ and Seksan Khrukham²

Received : 17 เม.ย. 2565

Revised : 16 ก.ค. 2565

Accepted : 20 ก.ค. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม 2) ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย ในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว 3) เสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย ในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นเจ้าหน้าที่ในจังหวัดสมุทรสงคราม รวมจำนวน 15 คน ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ได้แก่ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านความเป็นอยู่ ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านการละเมิดสิทธิ ปัญหาการจัดระเบียบแรงงานข้ามชาติ และปัญหาด้านนโยบายและกฎหมาย และ 2) ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายทั้งในด้านกระบวนการปฏิบัติตามนโยบาย ด้านการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว และด้านเศรษฐกิจ โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายประกอบด้วย ผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง และควรมีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งควรจะต้องบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และควรตั้งองค์กรด้านการจ้างแรงงานต่างด้าวร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

คำสำคัญ: การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย, การทำงานผิดกฎหมาย, แรงงานต่างด้าว

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate the problem of illegal working of migrant workers 2) to study the obstacles in law enforcement for solving the problem of illegal working of migrant workers 3) to suggest the ways to increase the efficiency of law enforcement to solve the problem of illegal working of migrant workers. This study was qualitative research that collected data by using interview form. The 15 key informants who were officials in Samut Songkhram. The important research

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษาและการบังคับใช้กฎหมาย คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
อีเมล: Purenb14@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร. คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

¹ Master student, Program in the Degree of Master of Arts in Criminology and Law Enforcement,
Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy, E-mail: Purenb14@gmail.com

² Associate Professor Police Lieutenant Colonel, Ph.D., Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy

findings found that 1) the problems related to illegal working among migrant workers including social problems, livelihood problems, public health problems, rights violations problems, migrant workers' organization problems, and policy and law problems, 2) the obstacles in law enforcement in terms of policy compliance processes, migrant worker management, and the economy. The key recommendations for enhancing law enforcement efficiency including law enforcement officers involved should have strict enforcement and enhancing the operators' skills training should be provided. All relevant sectors, both public and private, should integrate cooperation and establish the organization for co-employing migrant workers.

Keywords: Law enforcement enhancement, Illegal working, Migrant workers

บทนำ

ประเทศไทย นับเป็นประเทศปลายทางที่มีแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานจำนวนมากโดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน ข้อมูลสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว พุทธศักราช 2563 แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตเข้ามาทำงานทั่วราชอาณาจักรจำนวนทั้งสิ้น 2,531,309 คน โดย 91% เป็นแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านใน 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เนื่องด้วยสถานการณ์การขาดแคลนแรงงานในระดับล่างและการแข่งขันทางการค้าที่สูงขึ้น ทำให้ประเทศไทยต้องการแรงงานราคาถูกเพื่อลดต้นทุนในการผลิต (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2552) เนื่องจากประเทศไทยมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมมากขึ้น จึงส่งผลต่อความจำเป็นในการใช้กำลังแรงงานสูงขึ้นทุกปี เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงาน เพราะแรงงานที่จบการศึกษาใหม่ ส่วนมากเป็นแรงงานฝีมือ ซึ่งเรียนตามสายงานที่ตนถนัด ส่งผลต่อการคัดเลือกงานที่มีค่าจ้างสูงและมีสวัสดิการมั่นคง ในขณะที่ประชากรสูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานที่ตรงตามความต้องการของนายจ้าง ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม เมื่อนายจ้างมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีจำเป็นต้องมีฝีมือและไม่ต้องการแรงงานที่มีการศึกษาสูง ทำให้หันมาใช้แรงงานต่างด้าวที่ย้ายเข้ามาทำงานมากขึ้น เพราะแรงงานต่างด้าวควบคุมง่าย ไม่เป็นภาระนายจ้าง อีกทั้งยังทำงานให้นายจ้างได้คุ้มค่าง่าแรงงานไทย (อาภาศิริ สุวรรณานนท์ และรัตนา บรรณารธรรม, 2550) แม้การจ้างแรงงานต่างด้าวของนายจ้างนั้น ประเทศไทยถูกมองว่าละเมิดสิทธิแรงงาน เกิดการแทรกแซงในบางประเทศจากฝั่งตะวันตก ทำให้การส่งออกสินค้าบางประเภทหยุดชะงัก เกิดความเสียหายต่อประเทศตามมา แต่เมื่อมองถึงโครงสร้างในการผลิตหรือความคุ้มค่า นายจ้างก็มีความจำเป็นต้องเลือกจ้างแรงงานต่างด้าว ให้ตรงตามความต้องการของตน

การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อประเทศไทย ผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับประเทศปลายทาง ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่องไม่หยุดชะงักจากการขาดแคลนแรงงาน แรงงานข้ามชาติส่งผลดีต่อผู้ประกอบการ อาทิ ทำให้เกิดเสถียรภาพต่อตลาดแรงงาน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตหากเข้าร่วมกับแรงงานไทย สร้างความได้เปรียบด้านต้นทุนแรงงาน ช่วยเพิ่มอุปทานแรงงานเมื่อเกิดการขาดแคลนแรงงานในประเทศ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2553) ส่วนผลกระทบเชิงลบ อาทิ แรงงานข้ามชาติก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เช่น ทำให้แรงงานไทยระดับล่างมีโอกาสทำงานน้อยลง ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น แรงงานข้ามชาติก่อให้เกิดปัญหาสังคม อาทิ ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น มีปัญหาสาธารณสุข การนำสิ่งผิดกฎหมายเข้ามา ทำให้เกิดชุมชนแออัด ทำให้เกิดการกลืนกลายวัฒนธรรม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ แรงงานข้ามชาติทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำเสีย ผลกระทบทางการเมือง เช่น ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาการลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมายของแรงงานข้ามชาติ (พิทักษ์พงศ์ กางการ, 2560) ด้วยทัศนะเชิงลบที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะปัญหา

ด้านความมั่นคง ทำให้ประเทศไทยดำเนินนโยบายที่เน้นไปในเรื่องของความมั่นคงของประเทศ โดยมองว่าการเข้ามาของแรงงานข้ามชาติส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความสงบเรียบร้อยของสังคม (ภักสิทธิ์ แอนิหน, 2561: 117) เนื่องด้วยคุณลักษณะของแรงงานข้ามชาติเองที่อดทน ขยัน สามารถทำงานที่คนไทยทำไม่ได้ มีจำนวนแรงงานมาก รวมถึงมีต้นทุนในการจ้างงานต่ำ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของการใช้แรงงานข้ามชาติในภาคการผลิตของประเทศไทย แต่การใช้แรงงานข้ามชาติในอุตสาหกรรมหรือธุรกิจก็ยังมีพบว่ามีสภาพปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายแรงงานต่างด้าว มีหลายประการโดยประการที่สำคัญได้แก่ (1) ปัญหาด้านตัวแรงงานข้ามชาติ (2) ปัญหาด้านนายจ้าง (3) ปัญหาด้านการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติ (4) ปัญหาด้านนโยบาย/กฎระเบียบ/กฎหมาย เป็นต้น (กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2551) หากปล่อยให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายย่อมทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมแรงงานที่เข้าเมืองที่สำคัญนั้นคือ แนวความคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติหรือชาตินิยม (National Security) เป็นแนวความคิดของราชการส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลไกของรัฐในส่วนความมั่นคงและการปกครอง ซึ่งเน้นการควบคุม กำจัดสิทธิในการทำงานโดยมองว่า คนกลุ่มนี้เป็นอาชญากรรมเป็นผู้ที่หลบหนีเข้าเมืองแต่ไม่ได้ มองว่าเขาเหล่านั้นเป็นผู้ใช้แรงงาน จึงต้องจับกุมตัวส่งออกนอกประเทศ หรือนายจ้างต้องมาประกันตัวเพื่อขอผ่อนผันขอใบอนุญาต ทำงานแก่แรงงานต่างด้าวนั้นชั่วคราวตามกฎหมาย (เมตตา สุขสมรุ่งเรือง, 2563) จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าว ทั้งในเรื่องของจำนวนแรงงานที่เข้ามาทำงาน เนื่องจากการมีแรงงานต่างด้าวมกเกินไปและสามารถทำงานได้อย่างอิสระเกินไปย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายและการบังคับใช้แรงงานอย่างจริงจัง

จะเห็นว่าประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งจากตัวแรงงาน ตัวนายจ้าง ตัวกฎหมาย รวมถึงองค์กรหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวยังมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่มากพอ จึงทำให้ปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าวยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยเฉพาะการดำเนินการผ่านทางนโยบายต่าง ๆ ทั้งนโยบายในรูปแบบของกฎระเบียบ ข้อบังคับ และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งไม่ควรเป็นเพียงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมแรงงานต่างด้าวเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมทั้งการใช้แรงงานต่างด้าว การดำเนินชีวิตของแรงงานต่างด้าว สุขภาพของแรงงานต่างด้าว การป้องกันปัญหาความรุนแรง และการละเมิดสิทธิของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย ในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย ในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 2 คน 2) เจ้าหน้าที่สำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 2 คน 3) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 2 คน 4) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม (ตม.) จำนวน 2 คน 5) เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ จำนวน 2 คน 6) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง จำนวน 2 คน และ 7) ผู้ประกอบการที่จ้างแรงงานต่างด้าว จำนวน 3 คน ซึ่งถูกคัดเลือกตามสะดวก (Convenient Sampling Method)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยคำถามต่าง ๆ ได้ถูกกำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์ขั้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะแบ่งเป็น 3 กลุ่มสำหรับข้อคำถามในแต่ละประเด็นที่ต่างกันออกไปของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ

2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่แรงงาน สัมภาษณ์เกี่ยวกับการกระทำผิดของแรงงานต่างด้าว ทำงานผิดกฎหมายประเภทใด ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย สัมภาษณ์เกี่ยวกับการกระทำผิดของแรงงานต่างด้าว ทำงานผิดกฎหมายประเภทใด ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

2.3 กลุ่มผู้ประกอบการ สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างด้าว ความจำเป็นในการจ้าง การบริหารจัดการการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว รวมถึงมุมมองของปัญหาอุปสรรคและวิธีการจัดการหรือแก้ไข

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยคำถามต่าง ๆ ได้ถูกกำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์ขั้นเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เป็นโครงคำถามที่มีความยืดหยุ่น โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน ตามลักษณะตามกลุ่มของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นหนังสือและสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความทางวิชาการ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ในการนี้ผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะในส่วนที่เชื่อมโยง หรือที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ และกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับบทสัมภาษณ์

3.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เมื่อผู้ศึกษาได้สร้างแบบสัมภาษณ์และทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วจะนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยจะขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักบันทึกเทปในการสัมภาษณ์ และนำเทปคำสัมภาษณ์มาถอดความ เพื่อนำข้อมูลคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวไปวิเคราะห์หาข้อมูลทางขั้นตอนเชิงคุณภาพต่อไป ดังนี้

3.2.1 เริ่มการสัมภาษณ์ โดยการสร้างสัมพันธภาพ และสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองเพราะจะทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยสามารถกระทำได้ด้วยตนเองซึ่งแรงจูงใจประสงค์ของการสัมภาษณ์ สิทธิของผู้ให้

ผู้วิจัยต้องแสดงความใส่ใจและสนใจผู้ให้ข้อมูล ไม่ตัดสินคุณค่าของผู้ให้ข้อมูล ในกรณีที่ต้องมีการบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งการบันทึกเสียง และการจดบันทึก ผู้วิจัยจะต้องขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนเมื่อผู้ให้ข้อมูลอนุญาตจึงทำการบันทึก

3.2.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ ขณะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะต้องทำตามตามสบายเป็นธรรมชาติเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลไม่รู้สึกกังวล เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ลึกตามต้องการแล้วก่อนทำการยุติการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยควรสนทนาในประเด็นที่ไม่ลึก ตอบได้ง่ายซึ่งจะทำให้ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้ให้ข้อมูลกลับเป็นปกติรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลถามผู้วิจัย หรือให้โอกาสผู้ให้ข้อมูลทบทวนเพิ่มเติมข้อมูล

3.2.3 สิ้นสุดการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ในวิจัยเชิงคุณภาพนั้นอาจจะต้องกระทำหลายครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอึดตัวของข้อมูล การสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้ระยะเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยต้องแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงระบบการรักษาความลับที่เชื่อถือได้ และกล่าวคำขอบคุณ ในกรณีที่การสัมภาษณ์นั้นยังไม่ใช้ครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยต้องขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการกลับมาสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเริ่มวิเคราะห์ข้อมูลในขณะที่เก็บข้อมูลและภายหลังเก็บข้อมูลในขณะเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อมูลไปด้วยโดยการวิเคราะห์ค้นหาความหมายข้อมูลที่ได้รับไปเรื่อย ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยทราบว่าข้อมูลที่ได้ นั้นหลากหลาย อึดตัว และตอบคำถามการวิจัยได้หรือไม่ ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ได้คำอธิบาย และข้อสรุปที่ชัดเจน (ศิริพร จิรวัดณกุล, 2548) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการ วิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นเป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลจำนวนหนึ่ง มักไม่ใช้สถิติ ช่วยในการวิเคราะห์หรือถ้าใช้สถิติก็ไม่ได้ใช้เป็นวิธีวิเคราะห์หลัก แต่ใช้เป็นข้อมูลเสริม ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนก อย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้

สรุปผล

จากการศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงาน ต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม

1.1 ปัญหาด้านสังคม ความเป็นอยู่ และสาธารณสุข พบว่า แรงงานต่างด้าวมีการแย่งงานกันเองระหว่างแรงงาน ต่างด้าวผิดกฎหมาย เนื่องจากมีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายจำนวนมาก แรงงานต่างด้าวบางส่วนว่างงานจึงเป็นเหตุให้เกิด การลักลอบลักทรัพย์เกิดขึ้นในชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอาศัยอยู่จำนวนมาก บ่อยครั้งมีการทะเลาะวิวาทจากการตีมีสุรา มีการลักทรัพย์จากร้านค้าและชุมชนไทย มีปัญหาการลักลอบเข้ามาในพื้นที่โดยผิดกฎหมายทำให้เกิดเป็นแรงงานเถื่อน แรงงานต่างด้าวทำงานไม่ตรงกับลักษณะงานที่ขึ้นทะเบียน ซึ่งแรงงานต่างด้าวที่ก่อปัญหาอาชญากรรมนั้นส่วนใหญ่มักเป็นแรงงาน ที่ลักลอบเข้ามาเมืองโดยผิดกฎหมายและไม่ได้ขึ้นทะเบียน ซึ่งภายหลังก่อเหตุแล้วมักใช้วิธีการหลบไปทำงานกับคนชาติเดียวกัน ภายในสถานประกอบกิจการ มีการใช้ชีวิต ติดยาเสพติดของแรงงานต่างด้าว เจอกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งปัญหาที่เกิดขึ้น กับตัวเอง ครอบครัว และนายจ้าง ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาด้านการสื่อสารกับแรงงานต่างด้าวที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ ที่สื่อสารกันไม่เข้าใจ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการทำงาน ปัญหาเรื่องความมั่นคง ความปลอดภัยในทรัพย์สิน และปัญหา ด้านสาธารณสุขของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายได้เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับแรงงานต่างด้าวบางส่วนมี การตรวจสุขภาพ หรือประกันสุขภาพให้เป็นไปตามความสมัครใจ ส่วนปัญหาด้านสุขภาพจะพบปัญหาในการใช้บริการ ปัญหาในการให้บริการ ปัญหาขาดแคลนบุคลากรผู้ให้บริการ ปัญหาด้านองค์กรผู้ให้บริการ มีปัญหาระดับนโยบาย ควรกำหนดกฎระเบียบที่ทำให้ มีการตรวจคัดกรองสุขภาพจิตเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการตรวจสุขภาพกาย ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

1.2 ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย พบว่า แรงงานต่างด้าวทำงานไม่ตรงกับที่ขึ้นทะเบียนไว้และย้ายสถานที่ทำงานบ่อย รวมถึงยังมีข้อมูลว่านายจ้างมักให้แรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนในกิจกรรมการทำงานประจำหน้าร้าน โดยที่ยังไม่ขออนุญาตเปลี่ยนแปลงประเภทงานเป็นการทำงานนอกเหนือสิทธิ์ และแรงงานต่างด้าวก็มีการว่าจ้างคนไทยรับเป็นนายหน้าเพื่อการขึ้นทะเบียนขอรับใบอนุญาตการทำงานเองจะประกอบอาชีพขายสินค้าหรือตั้งแผงขายสินค้าเอง เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบก็จะมีนายจ้างตามที่ขึ้นทะเบียนรับ สมอ้างเพื่อให้แรงงานต่างด้าวพ้นผิด และแรงงานต่างด้าวมีการทำงานประเภทต้องห้ามหรือทำงานผิดกฎหมาย ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นถือเป็นปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ควรได้รับการแก้ไข

2. ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า มีบทบัญญัติการบริหารจัดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 ไม่ครอบคลุมการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวทั้งระบบ กล่าวคือ ยังมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของนายจ้างและผู้ได้รับใบอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทยไม่ชัดเจน และไม่ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบดังกล่าว ขาดกลไกการร้องทุกข์ให้แก่คนต่างด้าวและผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม ขาดมาตรการทางปกครองเพื่อกำหนดโทษทางปกครองแก่นายจ้างที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนด ไม่มีบทบัญญัติรองรับการขึ้นทะเบียนตัวแทนนายจ้างและตัวแทนคนต่างด้าว เพื่อควบคุมผู้ประกอบการอาชีพในการดำเนินการยื่นคำขอและเอกสารแทนนายจ้างและคนต่างด้าว ไม่มีบทกำหนดโทษสำหรับบุคคลที่ยึดใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวไว้ ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้คนต่างด้าวสามารถที่จะทำงานในประเทศได้เพียงบางประเภทเท่านั้น และปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้ามาทำงาน ในจังหวัดสมุทรสงคราม แบบผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก โดยที่ไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริงและไม่สามารถตรวจสอบควบคุมแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ได้ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การเสนอแนะแนวทาง

เพื่อให้สามารถทำการจัดระเบียบการป้องกัน การคุ้มครอง การเยียวยา และการใช้บังคับกฎหมาย รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวได้ทั้งระบบ อันจะเป็นการสร้าง ความมั่นคงทางด้านแรงงาน เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนที่ไม้อาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ และมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยมีนโยบายในการทำให้ แรงงานต่างด้าวเป็นแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมายและเข้าสู่ระบบสากล เป็นแนวทางที่ต้องการดำเนินต่อไปแต่จำเป็นที่จะต้อง ทบทวนนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยพิจารณาถึงความมั่นคงของชาติควบคู่ไปด้วย ซึ่งการที่จะทำให้แรงงานต่างด้าว ที่หลบหนีเข้ามาทำงานอยู่ในปัจจุบันเผยตัวขึ้นมาเป็นแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติที่ทางราชการ กำหนดเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ (ทะเบียนบุคคล) และสามารถควบคุมได้ โดยที่ข้อมูลทะเบียนบุคคลของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องเชื่อมโยงกัน และนายจ้างควรจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบมากขึ้น การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ทราบจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แท้จริง สามารถนำไปวางแผนบริหารจัดการทั้งในด้านสวัสดิการสังคม ด้านสาธารณสุข ความมั่นคง รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการรายได้ส่งกลับได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่เมื่อแรงงานต่างด้าว ได้ปรับสถานะเป็นแรงงานที่ถูกต้องเปิดเผยและควบคุมได้แล้ว แต่อาจจะยังมีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่เป็นส่วนเกิน ไม่เป็นที่ยอมรับหรือเข้ามาด้วยวัตถุประสงค์อื่น สามารถให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าปราบปราม จับกุม ควบคุมการบังคับใช้กฎหมายที่มีความเด็ดขาดและรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้นายจ้างและแรงงานต่างด้าว ทราบถึงการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

อภิปรายผล

จากการศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม

สภาพปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม คือ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านความเป็นอยู่ ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การมีอาชญากรรมที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่สร้างความกดดันให้แก่บุคคลในสังคม ทำให้บุคคลต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดหรืออาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างทางสังคมมีส่วนกระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลบางกลุ่มมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงชัย ทองปาน (2563) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหา และข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้แรงงานข้ามชาติ ด้านความเป็นอยู่ของแรงงานข้ามชาติ ด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ ด้านปัญหาความรุนแรง การละเมิดสิทธิ ผลกระทบ และการจัดระเบียบแรงงานข้ามชาติ ดังนั้นการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ จึงควรที่จะครอบคลุมประเด็นดังกล่าว

2. ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม

ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสงคราม คือ มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวไม่ครอบคลุมการทำงานของคนต่างด้าว ทั้งระบบ ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการทำงานของคนต่างด้าว แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัด การรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนำคนต่างด้าวมาเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ และแก้ไขปัญหาการจัดระเบียบการทำงานของคนต่างด้าวในประเทศไทยที่อาจนำไปสู่การกระทำที่อาจสุ่มเสี่ยงต่อการปฏิบัติ ผิดมาตรฐานสากล ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรง (วรรณวนิช สว่างแจ้ง, 2560) และเนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันถือว่ามีแนวโน้มฟื้นตัวขึ้นบ้างเล็กน้อยทั้งจากภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว รวมไปถึงมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในหลาย ๆ ด้านของภาครัฐที่เป็นตัวขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เดินหน้าต่อไป โดยภาครัฐได้ออกนโยบายการส่งเสริมการลงทุนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องใช้กำลังแรงงานมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคสิริ เอนินท (2561) ที่ได้ศึกษาแรงงานต่างด้าว: การบริหารและการจัดการในประเทศไทย พบว่า ปัญหาแรงงานต่างด้าวมีสาเหตุหลักจากสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศไทยส่งผลให้เกิดความต้องการแรงงานจำนวนมาก ประกอบกับการดำเนินงานของภาครัฐที่มีจุดอ่อนในเรื่องการดำเนินคดี และการปราบปรามปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย กระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งปัญหานี้ก็สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของแรงงานต่างด้าวที่มีต่อเศรษฐกิจไทยอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของพวกเขา ทั้งในเรื่องคุณภาพชีวิต ชีวิตครอบครัวสวัสดิการในอาชีพ และสังคม สุขภาพ สภาพการทำงาน การศึกษา รวมถึงการแก้ไขปัญหาความรุนแรง การละเมิดสิทธิ การลดความแปลกแยกของแรงงานต่างด้าวกับชุมชน

3. การเสนอแนะแนวทาง

การเสนอแนะแนวทาง คือ การเสนอแนะด้านการจัดระเบียบ การป้องกัน การคุ้มครอง การเยียวยา และการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว เนื่องจากการก้าวข้ามปัญหาแรงงานต่างด้าวไม่ใช่เรื่องง่าย และการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวนั้นไม่ใช่เพียงแต่มุ่งเน้นการจัดการกับแรงงานต่างด้าวหรือการกำหนดบทลงโทษเท่านั้น แต่ควรต้องใช้วิธีการจัดการแรงงานทั้งระบบ โดยรัฐบาลต้องวางแผน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกันไม่ว่าจะเป็นการจัดการและดูแลแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

และเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา คงคุ้ม (2562) ศึกษาเรื่องมาตรการในการป้องกันและปราบปราม แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า มีใช้มาตรการหลากหลายในการป้องกันและปราบปรามแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย โดยมาตรการป้องกันแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ การออกตรวจ การให้ความรู้แก่นายจ้าง มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจ้างแรงงาน และมาตรการปราบปรามแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง ดังนั้นแนวทางการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวจะต้องอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ตลอดจนความร่วมมือทุกภาคส่วน ไม่ใช่แค่ระดับภาครัฐเพื่ออย่างเดียวเท่านั้น ต้องอาศัยภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ในการร่วมมือจัดการวางแผน เพื่อรับมือปัญหาในด้านต่าง ๆ ของแรงงานต่างด้าวที่ทะลักเข้ามาในพื้นที่ประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว ควรมีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง และควรมีการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเนื่องจากแต่ละหน่วยงานอาจมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายหรือบรรจุใหม่ จึงควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ด้านกฎหมายอย่างต่อเนื่อง

1.2 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ควรจัดให้มีการอบรมสำหรับนายจ้างที่จะจ้างแรงงานต่างด้าว เพื่อรับทราบข้อปฏิบัติ และข้อกำหนดของการจ้างแรงงานต่างด้าว และควรมีประกาศและให้ความรู้กับต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ได้รู้ถึงเอกสารของตนเองและปฏิบัติตนในประเทศไทย เพื่อลดปัญหาการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว

1.3 ในด้านของนโยบายภาครัฐ ควรมีการปรับปรุงกฎหมายและข้อจำกัดในการนำแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบ โดยการลดขั้นตอนในการนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมาย และสามารถแจ้งความต้องการแรงงานต่างด้าวไปให้ทางการของประเทศนั้น ๆ ได้โดยตรง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ศึกษาควรทำการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ในการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องที่ ทราบถึงความแตกต่างต่างของปัญหาที่เกิดขึ้น และนำปัญหาดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (2551). *ประเทศไทยกับแรงงานต่างด้าวเมียนมา กัมพูชา ลาว*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, จาก <https://www.doe.go.th/prd/>

ทรงชัย ทองปาน. (2563). สภาพปัญหา และข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย: ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. *วารสารสังคมวิจัย และพัฒนา*, 2(4), 1-20.

นิตยา คงคุ้ม. (2562). การป้องกันและปราบปรามแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองในจังหวัดขอนแก่น: มุมมองของเจ้าหน้าที่. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 6(10), 5498-5515.

พิทักษ์พงศ์ กางการ. (2560). การกระจายอำนาจกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารการบริหารปกครอง*, 9(2), 326-356.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2552). *การวางแผนกลยุทธ์และการวิเคราะห์โครงการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- ภัคศิริ แอนินท. (2561). แร้งงานต่างด้าว : การบริหารและการจัดการในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
วารสารศิลปการจัดการ, 2(2), 117-132.
- เมตตา สุขสมรุ่งเรือง. (2563). ปัญหากฎหมายในการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารจัดการ การทำงานของคนต่างด้าว
พ.ศ. 2560. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 8(1), 99-111.
- วรรณวนิช สว่างแจ้ง. (2560). ปัญหาการค้ามนุษย์และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2565,
จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_
- ศิริพร จิรวัดน์กุล. (2548). การวิจัยเชิงคุณภาพในวิชาชีพการพยาบาล. ขอนแก่น : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2553). โครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงโครงสร้างสาขาการขนส่งทางรถไฟ รายงานเสนอต่อ
สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. กรุงเทพฯ: กระทรวงคมนาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). นโยบายเน้นหนัก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลุ่มพัฒนายุทธศาสตร์.
- อาภาศิริ สุวรรณานนท์ และรัตนา บรรณาธรรม. (2550). ปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อการติดยาเสพติดซ้ำ รายงานวิจัยสำนักพัฒนา
การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

ผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Effect of Developing Core Competency on Financial Budget Disbursement Efficiency
of Accounting and Finance Officers at Mahasarakham University

นริศรา แดงเทพโพธิ์¹
Narisara dangtepho¹

Received : 6 พ.ค. 2565
Revised : 9 พ.ย. 2565
Accepted : 9 พ.ย. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการบริการที่ดี ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการทำงานเป็นทีม มีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินโดยรวม

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะหลัก, ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน, นักวิชาการเงินและบัญชี

Abstract

The purpose of this research was to examine the effect of developing core competency on financial budget disbursement efficiency of accounting and finance officers at Mahasarakham University. This research used a questionnaire to collect the data. The sample consisted of 86 accounting and finance officers who work for Mahasarakham University. The statistics used for the analyses were mean, standard deviation, multiple correlations, and multiple regression analyses. The results of this research indicated that the developing core competency in terms of service mind, achievement motivation, and teamwork positively affected the financial budget disbursement efficiency with statistical significance.

Keywords: Developing core competency, Financial budget disbursement efficiency, Accounting and finance officers

¹ นักวิชาการเงินและบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: narisara.d@acc.msu.ac.th

¹ Accountancy and finance Officers, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University,
Email: narisara.d@acc.msu.ac.th

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งผลให้ระบบสังคมโดยทั่วไปมีการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กรภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารองค์กรเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ จึงทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กร ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นกุญแจสำคัญขององค์กรประการหนึ่ง ที่ได้รับผลกระทบและจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารงานไปให้ทันกับกระแสของโลกาภิวัตน์ ฉะนั้นองค์กรจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้คุณภาพ ทั้งทรัพยากรทางปัญญาและทรัพยากรด้านแรงงาน เพื่อให้สามารถรองรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุดในองค์กร ในยุคของข้อมูลสารสนเทศ องค์กรต้องส่งเสริมให้ทรัพยากรมนุษย์ได้มีวิธีการเรียนรู้ เป็นผู้ที่รู้จักวิถีในการเข้าถึงสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรคาดหวังจากทรัพยากรมนุษย์ในการจัดการกับข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงองค์กรต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้สามารถสร้างกลยุทธ์การจัดการที่มีคุณค่า และใช้ความคิดที่สร้างสรรค์เพื่อสร้างแนวทางการปฏิบัติงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ (วาสนา ศรีอิศรลาภ และจิราวรรณ คงคล้าย, 2559: 1902)

สมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็นข้อกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดคุณลักษณะร่วมของบุคคลในองค์กร โดยการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร, 2553: 4) ซึ่งสมรรถนะหลักมีความสำคัญเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน หรือการพัฒนาบุคคลให้ตรงกับความต้องการขององค์กร ช่วยตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรให้ชัดเจนขึ้น บุคลากรและองค์กรได้รับการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ช่วยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้น จนบุคลากรทุกคนในองค์กรมีความผูกพันกัน ร่วมกันสร้างงาน ผลิตงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายอันเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพจนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร (นิตติญา ศิริจันทร์พันธ์, 2559: 36) โดยองค์ประกอบของสมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (Integrity) ด้านการบริการที่ดี (Service Mind) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553: 2)

ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน (Financial Budget Disbursement Efficiency) เป็นความสามารถในการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินให้สำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างน้อยที่สุด ทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการเบิกจ่ายงบประมาณต้องมีการอาศัยระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ ซึ่งเป็นการบริหารงบประมาณและวิธีจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ด้วยการจัดสรรงบประมาณและมอบอำนาจความรับผิดชอบให้กับส่วนราชการสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างคล่องตัว เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายมีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า โปร่งใส สามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณะได้ และการใช้รายจ่ายที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณ หรือการโอนหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายในแต่ละงบบุคลากร ภายใต้แผนงบประมาณ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การเบิกจ่าย ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น (กรมบัญชีกลาง, 2557: 11) ซึ่งประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ด้านความรวดเร็ว (Velocity) ด้านการประหยัดทรัพยากร (Resource Saving) และด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Satisfaction) (สุนิดา ชูคีตะศิลป์, 2558: 5)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (Mahasarakham University) เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษาทุกระดับ โดยมีพันธกิจหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านจัดการศึกษาและวิชาชีพชั้นสูง โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาก่อให้เกิดบัณฑิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสร้างผลิตผลจากงานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ และมีคุณภาพในทุกสาขาวิชา เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และนำไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม ด้านให้บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม เพื่อให้ชุมชนและสังคมสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

และด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้อง เผยแพร่ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของอีสาน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2564: ออนไลน์) การดำเนินงานให้บรรลุพันธกิจของมหาวิทยาลัยต้องอาศัยพนักงานในมหาวิทยาลัยช่วยกันปฏิบัติงานให้สำเร็จ ซึ่งรวมถึงพนักงานในกลุ่มของนักวิชาการเงินและบัญชีด้วย เพราะพนักงานผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและการบัญชีมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร และเป็นการปฏิบัติงานที่ต้องรายงานข้อมูลทางการเงินและการบัญชีให้ผู้บริหารทราบเพื่อใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ดังนั้นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยจึงให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานด้านการเงินและการบัญชี และต้องพัฒนาสมรรถนะหลักของนักวิชาการเงินและบัญชี เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

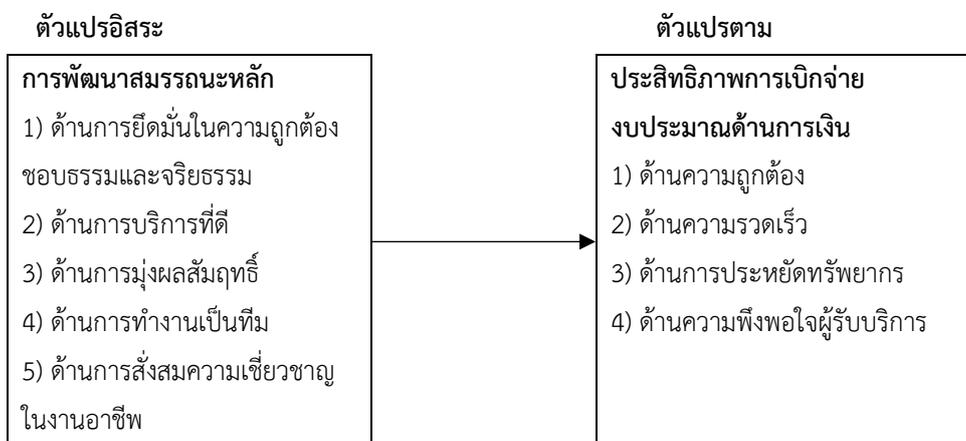
จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าการพัฒนาสมรรถนะหลักมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคามหรือไม่ อย่างไร โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักวิชาการเงินและบัญชี ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อทดสอบผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหลักในภาคราชการพลเรือนของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553: 2) มาประยุกต์ใช้เป็นการพัฒนาสมรรถนะหลัก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม 2) ด้านการบริการที่ดี 3) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 5) ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และแนวคิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณของสุนิดา ชูคีตะศิลป์ (2558: 5) มาประยุกต์ใช้เป็นประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความรวดเร็ว 3) ด้านการประหยัดทรัพยากร และ 4) ด้านความพึงพอใจผู้รับบริการ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาสมรรถนะหลักกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน

สมมติฐาน

การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ด้านการบริการที่ดี ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 109 คน (กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2564: ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 86 คน โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 43) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนของการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะหลัก และประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน และขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ต่อเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน และหน่วยงานที่สังกัด ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะหลักของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาการพัฒนาสมรรถนะหลักทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม จำนวน 4 ข้อ ด้านการบริการที่ดี จำนวน 4 ข้อ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ จำนวน 4 ข้อ ด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 4 ข้อ และด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ จำนวน 4 ข้อ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความถูกต้อง จำนวน 4 ข้อ ด้านความรวดเร็ว จำนวน 4 ข้อ ด้านการประหยัดทรัพยากร จำนวน 4 ข้อ และด้านความพึงพอใจผู้รับบริการ จำนวน 4 ข้อ โดยข้อคำถามพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุมถึงความมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อพิจารณาความเหมาะสมความถูกต้องของการใช้ภาษา และครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

- 2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติพล วิแสง อาจารย์ประจำคณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2.4.2 อาจารย์อนุพงศ์ สุขประเสริฐ อาจารย์ประจำคณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2.4.3 นางสาวรัชชนันท์ เครือวรรณ หัวหน้าสำนักงานเลขานุการคณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณาอีกครั้ง
- 2.6 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 2.6.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try-Out) กับหัวหน้าสำนักงานเลขานุการในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 30 คน
- 2.6.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะหลัก มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.5740–0.8330 และประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.6360–0.8240 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally (1978) ได้นำเสนอว่า การทดสอบค่าอำนาจจำแนกมีค่ามากกว่า 0.4 เป็นค่าที่ยอมรับได้
- 2.6.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะหลัก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.9050 และประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.9170 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally (1978) ได้นำเสนอว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่ามากกว่า 0.7 เป็นค่าที่ยอมรับได้
- 2.7 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้
- 3.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 ขออนุญาตราชการจากคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยแนบพร้อมทั้งแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักวิชาการเงินและบัญชี ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
- 3.3 ดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ไปให้กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ตามหน่วยงานในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคม 2564 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดระยะเวลาให้ตอบกลับภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม
- 3.4 เมื่อครบกำหนดตามระยะเวลา 15 วัน ได้รับแบบสอบถามที่มีผู้ตอบกลับมาจำนวน 63 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้ติดตามโดยสอบถามทางโทรศัพท์ กลับไปยังหน่วยงานของผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ตอบกลับ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามกลับอีกครั้ง ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับถึงวันที่ 4 พฤษภาคม 2564 ปรากฏว่าได้แบบสอบถามตอบกลับเพิ่มอีกจำนวน 23 ฉบับ รวมกับแบบสอบถามเดิมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 86 ฉบับ รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 60 วัน
- 3.5 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะหลักและประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม แต่ละด้านเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 121) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน ระดับความคิดเห็นมาก กำหนดให้ 4 คะแนน ระดับความคิดเห็นปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน ระดับความคิดเห็นน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน จากนั้นหาค่าคะแนนของแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 121) ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความคิดเห็น ในระดับน้อยที่สุด และการทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะหลัก กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Enter

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชี ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถสรุปผลได้ตามตาราง 1 ตาราง 2 และตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการพัฒนาสมรรถนะหลักกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชี ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตัวแปร	FDE	INT	SER	ACH	TEA	EXP	VIFs
\bar{X}	4.23	4.13	4.19	4.29	4.20	4.22	
S.D.	0.40	0.40	0.58	0.56	0.51	0.55	
FDE	1	0.610*	0.882**	0.905**	0.821*	0.608*	
INT		1	0.603*	0.493*	0.516*	0.656*	3.373
SER			1	0.654*	0.625*	0.617*	3.822
ACH				1	0.590*	0.568*	2.958
TEA					1	0.603*	3.798
EXP						1	2.699

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง 0.493–0.905 นอกจากนี้ ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบปัญหา Multicollinearity โดยใช้ VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระการพัฒนาสมรรถนะหลัก มีค่าตั้งแต่ 2.699–3.822 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006: 585)

ตาราง 2 แสดงความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

Source of Variation	df	SS	MS	F	p-value
Regression	5	13.634	2.727	32.232**	0.0001
Residual	80	6.768	0.085		
Total	85	20.401			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ และตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ตัว มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง ซึ่งสามารถนำไปสร้างเป็นสมการต่อไปได้

ตาราง 3 การทดสอบผลกระทบของสัมประสิทธิ์การถดถอยกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาสมรรถนะหลัก	ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน (FDE)			t	p-value
	b	SE _b	β		
ค่าคงที่ (a)	1.141	0.149		7.645**	0.0001
ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (INT)	0.062	0.060	0.057	1.028	0.307
ด้านการบริการที่ดี (SER)	0.242	0.064	0.235	3.805**	0.0001
ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (ACH)	0.362	0.040	0.351	8.965**	0.0001
ด้านการทำงานเป็นทีม (TEA)	0.127	0.061	0.121	2.060*	0.043
ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (EXP)	0.060	0.061	0.053	0.977	0.332

F = 176.221 p < 0.0001 Adj R = 0.912 SE_{est} = 0.291

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการบริการที่ดี (SER) ($b_2 = 3.805, p < 0.01$) และด้านการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (ACH) ($b_3 = 8.965, p < 0.01$) ส่งผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน (FDE) ของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม (TEA) ($b_4 = 2.060, p < 0.05$) ส่งผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน (FDE) ของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทางกลับกัน การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (INT) ($b_1 = 1.028, p < 0.10$) และด้านการสร้างความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (EXP) ($b_5 = 0.977, p > 0.10$) ไม่ส่งผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน (FDE) ของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินโดยรวม (FDE) ดังนี้

$$FDE = b_0 + b_1INT + b_2SER + b_3ACH + b_4TEA + b_5EXP$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } FDE = 1.141 + 0.062INT + 0.242SER + 0.362ACH + 0.127TEA + 0.060EXP$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } FDE = 0.057INT + 0.235SER + 0.351ACH + 0.121TEA + 0.053EXP$$

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินของนักวิชาการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการบริการที่ดี มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินโดยรวม เนื่องจากการให้การบริการเป็นอีกหนึ่งในหน้าที่ของนักวิชาการและบัญชี ที่เป็นลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ และต้องให้การบริการต่อผู้รับบริการ เช่น อาจารย์ บุคลากรสายสนับสนุน รวมถึงนิสิตที่มาติดต่อขอรับบริการ เพื่อจัดทำโครงการหรืองานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภายในคณะฯ ซึ่งนักวิชาการเงินและบัญชีสามารถให้การบริการที่ดี และมีประสานงานกับผู้รับบริการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง จึงเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพทั้งด้านการดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณ รวมถึงมีความรวดเร็วในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสว่างวงศ์ หมายเทียมกลาง และนภาพร วงษ์วิจิต (2562: 303-304) พบว่า สมรรถนะหลัก ด้านบริการที่ดี มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน เนื่องจากพนักงานสายสนับสนุนปฏิบัติงานและให้ความสำคัญกับการให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี เน้นสร้างความประทับใจแก่ผู้รับบริการ และมีการกระตุ้นพฤติกรรมด้านความเต็มใจในการให้บริการ สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้รับบริการ ตลอดจนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการตัดสินใจของผู้รับบริการ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่ดีต่อเนื่องและรวดเร็ว รวมถึงการปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการ จึงเป็นผลทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินโดยรวม เนื่องจากการปฏิบัติงานของนักวิชาการเงินและบัญชีเป็นงานที่ต้องมีความรับผิดชอบเป็นอย่างมาก จึงทำให้ต้องปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ และปฏิบัติงานตามขั้นตอน ตามแผนงาน จึงทำให้นักวิชาการเงินและบัญชีมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จและมีผลงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ Sharma (2017: 39-44) กล่าวว่า การพัฒนาสมรรถนะเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มีอิทธิพลต่องานของบุคคลในองค์กร ให้มุ่งถึงผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้จากมาตรฐานที่กำหนด จึงทำให้องค์กรต้องจัดการฝึกอบรม

และการพัฒนาความรู้ ทักษะ เพื่อให้บุคคลในองค์กรมีศักยภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2560: 155) การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ผลการศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จตามที่ประสงค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสว่างวงศ์ หมายเทียมกลาง และนภาพร วงษ์วิชิต (2562: 304) พบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน เนื่องจากพนักงานสายสนับสนุนให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น คิดสร้างสรรค์วิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง รวมถึงยึดหลักประหยัด ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แม้ว่างานนั้นจะมีความยากและท้าทาย

การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการทำงานเป็นทีม มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินโดยรวม เนื่องจากการปฏิบัติงานทางด้านการเงินและบัญชีต้องมีการประสานงานกับฝ่ายงานอื่น และเพื่อนร่วมงานในฝ่ายการเงินและบัญชีด้วย จึงทำให้ต้องมีการทำงานเป็นทีม มีการวางแผนการทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน มีการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน เพื่อช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิวพร พรหมจอม, ชาติชัย อุดมกิจมงคล และสัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง (2561: 104) พบว่า สมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีมได้มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานขององค์กร โดยการทำงานเป็นทีมมีการร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทีม เพื่อให้ทีมบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างดีที่สุด มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในทีมและทำงานในส่วนของตนได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง มีการแบ่งปันข้อมูลที่ประโยชน์แก่ทีมงาน และเพื่อนร่วมงาน จึงเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ประทุมชั้น (2557: 89) การมุ่งเน้นสมรรถนะหลัก ด้านการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เนื่องจากการปฏิบัติงานของบุคคลเพียงคนเดียวไม่อาจจะสามารถทำงานสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีทีมงานเพื่อที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สามารถสำเร็จทันเวลาและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ไม่มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินโดยรวม เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ หากนักวิชาการการเงินและบัญชีไม่สามารถปฏิบัติงานให้ถูกต้อง ชอบธรรม ไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ย่อมทำให้การปฏิบัติงานเกิดปัญหา และอาจจะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีไม่เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภา ทะลาด (2559: 131) พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม มหาวิทยาลัยควรมีวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรมให้แก่บุคลากร รวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รักองค์กร ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมุ่งเน้นการยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง ด้วยการดำรงอยู่ด้วยความสุจริต และเคารพยึดมั่นในหลักการตามกรอบของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรารณ อักษร และจตุภูมิ เขตจัตุรัส (2562: 22) ได้ศึกษาโมเดลการวัดสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ผลจากการศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับสมรรถนะหลักด้านอื่น ๆ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด ซึ่งควรให้ความสำคัญและมีการพัฒนาหรือส่งเสริมให้บุคลากรเกิดทักษะดังกล่าว เพื่อให้สามารถพัฒนางานและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกวรินทร์ ทิพยมงคลกุล และวิณา พิงวิวัฒน์นิกุล (2563: 120) พบว่า ปัญหาข้อจำกัดการปฏิบัติงานภายใต้กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีมาก รวมถึงการไม่ได้รับ

การส่งเสริม การสนับสนุนในด้านของอุปกรณ์ เทคโนโลยี และด้านการอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร จึงทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบันได้

การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพไม่มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินโดยรวม เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีความเชี่ยวชาญในอาชีพมีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากนักวิชาการเงินและบัญชีมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย และมีการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพยังไม่มากพอ ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลทำให้ผลการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีไม่เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรสุดา เกิดแสง (2563: 178) ได้ทำการวิเคราะห์สมรรถนะของครูผู้สอนด้านการพัฒนาตนเอง เพื่อส่งเสริมความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน พบว่าค่าสถิติต่ำกว่าเกณฑ์ควรมีการพัฒนาตนเอง เพื่อส่งเสริมความเชี่ยวชาญ โดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา หรือการศึกษา ภาษาอังกฤษจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อการพัฒนาตนเอง อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และประสิทธิภาพในการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของจระเข้ กล้าขยัน และเพชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ (2563: 320) พบว่า การเสริมสร้างสมรรถนะด้าน การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพของครู อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูผู้สอนมองว่าสมรรถนะด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพของครูยังไม่อยู่ในระดับดีนั้น เนื่องจากครูมีภาระหน้าที่ มีงานด้านเอกสารเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งนโยบายทางการศึกษา หลักสูตรก็มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย จึงทำให้ผลการเตรียมความพร้อมของครูยังไม่เป็นที่น่าพอใจและส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการสอนของครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภลักษณ์ คักดีคำดวง, จตุพร เฟ็งชัย และยุพาศรี ไพรวรรณ (2560: 77) พบว่า สภาพปัจจุบันการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคามในด้าน การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้พนักงานให้เกิดความเชี่ยวชาญ และต้องมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการบริการที่ดี ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการทำงาน เป็นทีม มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงินโดยรวม ดังนั้นนักวิชาการเงินและบัญชี ควรให้ความสำคัญการพัฒนาสมรรถนะหลัก ด้านการบริการที่ดี โดยมุ่งเน้นการประสานงานกับบุคลากร มุ่งมั่นในการให้บริการต่อผู้รับบริการด้วยความเต็มใจ มีการสื่อสารหรือการให้ข้อมูลต่อผู้รับบริการให้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปฏิบัติงานตามขั้นตอนตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และด้านการทำงานเป็นทีม โดยมุ่งเน้นการรับฟังความคิดเห็นของทีมงานและเพื่อนร่วมงาน สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และมีการวางแผนการทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อช่วยให้สามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบจากปัจจัยอื่นที่มีใช้การพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน เช่น การพัฒนาความรู้เพื่อศึกษาว่าการพัฒนาความรู้จะมีความสัมพันธ์หรือผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการเงิน

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรตามหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถนะหลัก เช่น ประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะหลักกับประสิทธิภาพการทำงาน

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปนอกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่นบ้าง เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดที่ตรงประเด็นและตรงตามวัตถุประสงค์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง. (2557). *คู่มือการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง*. กรุงเทพฯ: กรมบัญชีกลาง.
- กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2564). *สถิติบุคลากร*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก www.pd.msu.ac.th/pd4/hr-สถิติบุคลากร.
- เกวรินทร์ ทิพยมงคลกุล และวีณา พิงวิวัฒน์นิกุล. (2563). การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการ สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานอัยการสูงสุด. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, 3(1), 104-125.
- จิระเดช กล้าขยัน และพรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2563). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการส่งมอบความเชี่ยวชาญในงานอาชีพของครู ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์, *วารสารมหาจุฬานาครทรรคน์*, 7(8), 311-323.
- ฉัตรภรณ์ อักษร และจตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2562). โมเดลการวัดสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา. *วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(3), 12-23.
- ทิวาพร พรหมจอม, ชาดิชัย อุดมกิจมงคล และสัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง. (2561). ประสิทธิภาพการปฏิบัติตามสมรรถนะหลักของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 15(71), 97-106.
- นิตติญา ศิริจันทร์พันธ์. (2559). *สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เนตรนภา ทะลาด. (2559). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรสายสนับสนุนด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2560). การพัฒนาสมรรถนะหลักและประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครู ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(100), 144-158.
- ภัทรสุดา เกิดแสง. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครูผู้สอนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2564). *ข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <http://www.web.msu.ac.th/msucont.php?mn=mhistory>.
- วาสนา ศรีอักษรลาภ และจิราวรรณ คงคล้าย. (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การแห่งยุคสารสนเทศสู่องค์การยุคใหม่ในอนาคต. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(2), 1901-1911.
- ศุภลักษณ์ ศักดิ์คำดวง, จตุพร เฟิงชัย และยุพาศรี ไพวรรรณ. (2560). แนวทางการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะหลักสำหรับบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารสาระคาม*. 8(1), 67-83.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร. (2553). *คู่มือ Training Road Map สายงานนักวิชาการเงินและบัญชี*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร.

- สว่างวงศ์ หมายเทียมกลาง และนภาพร วงษ์วิจิต. (2562). สมรรถนะหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน
ในสถาบันอุดมศึกษา สายสนับสนุนมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*.
6(2), 290-314.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก*.
นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สุนิดา ชูคีตะศิลป์. (2558). *แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณ
ของสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุภาภรณ์ ประทุมชัน. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการมุ่งเน้นสมรรถนะหลักกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน
ปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาสารคาม:*
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making* (4th ed.). USA: John Wiley & Son.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Sharma P. (2017). Competence Development at the Workplace: a conceptual framework. *JK International
Journal of Management and Social Science*. 1(1), 39-44.

ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Motivational Factors Affecting Organizational Commitment of Employees of the Department of Provincial Administration in Northeast of Thailand

ปรัชญาภรณ์ แก้วรอด¹ และ วณิช ไชยแสง²
Pruchayaporn Kaewrod ¹ and Vanich Chaisaeng ²

Received : 25 ก.ค. 2565
Revised : 10 ต.ค. 2565
Accepted : 10 ต.ค. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรกรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้สถิติเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test (independent sample), One Way ANOVA, และการวิเคราะห์แบบถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน และปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันองค์กร พบว่า ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความรับผิดชอบในงาน ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านลักษณะงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งปัจจัยด้านแรงจูงใจโดยสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ 87

คำสำคัญ: ความผูกพันองค์กร, ปัจจัยด้านแรงจูงใจ, กรมการปกครอง

Abstract

The objectives of this research were: 1) to compare the influence of personal factors on gender, age, education level, marital status, average monthly income, and length of work that affects the organizational commitment's employees of the department of provincial administration in Northeast of Thailand; 2) to study the influence of motivation factors on organizational commitment's employees of the department of provincial administration in Northeast of Thailand. This was quantitative research, which was collected data by using questionnaire as a tool from 400 samples. The statistics used were percentage, mean, standard

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: 63130702106@udru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: ass.vanich@hotmail.com

¹ Master Student, Master of Business Administration, Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University, Email: 63130702106@udru.ac.th

² Assistant Professor, Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University, Email: ass.vanich@hotmail.com

deviation, and testing the hypothesis by t-test (independent sample, and one way ANOVA, and multiple regression analysis.

The research results were: 1) the personal factors were gender, age, educational level, average monthly income and length of work, there are different influences on organizational commitments; 2) The overall motivation factor had a positive influence on organizational commitment. When testing for each aspect of motivation factors including: the success at work in terms of advancement in work, responsibility at work acceptance aspect and the nature of work have a positive influence on organizational commitment with statistically significant level at 0.05, motivation factors were predicted by 87% of organizational commitment.

Keywords: Organizational commitment, Motivation factor, Department of provincial administration

บทนำ

ในปัจจุบันการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อทุกอาชีพ โดยผลกระทบทางตรง คือ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนทำให้เกิดการเจ็บป่วยจากการติดเชื้อเป็นจำนวนมาก ซึ่งนำมาสู่ค่าใช้จ่ายในการรักษาและสิ่งที่ตามมา คือ การเสียชีวิต นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการทำงาน ซึ่งเมื่อมีผู้เจ็บป่วยจากการติดเชื้อโควิด 19 จำนวนมาก ย่อมส่งผลไปสู่การสูญเสียรายได้และส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน อีกทั้งการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ยังส่งผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อย โดยเฉพาะในช่วงปิดเมือง (Lock down) ที่มีผลกระทบอย่างมากต่อรายได้ของประชาชน ซึ่งทำให้เกิดผลที่ตามมา คือ การตกงาน การเป็นหนี้ ซึ่งแม้จะมีการเปิดเมืองและกลับมาใช้ชีวิตแบบปกติแล้ว ผลกระทบดังกล่าวก็ยังคงอยู่ (สุพิชญา วงศ์วาสนา, 2564: 16) นอกจากนี้แล้ว การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังทำให้พนักงานมีความต้องการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีขึ้น โดยเฉพาะพนักงานในภาคบริการที่ยังต้องเดินทางมาทำงานที่ออฟฟิศ และต้องทำงานพบปะผู้คน สิ่งนี้ทำให้พนักงานรู้สึกเสี่ยง กอปรกับภาระค่าใช้จ่ายในการป้องกันโควิดในการทำงานที่พนักงานต้องรับผิดชอบเอง เช่น ค่าหน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ ค่าตรวจหาเชื้อโควิด ค่าวัคซีน หรือการไม่ให้อำนาจในช่วงที่พนักงานไม่มาทำงานเพราะป่วยเป็นโควิดหรือต้องกักตัว รวมถึงเรื่องความมั่นคงทางการเงินที่สูญเสียไปเพราะถูกลดค่าจ้าง หรือถูกเพิ่มชั่วโมงการทำงานแต่ได้รับเงินเดือนเท่าเดิม สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้คุณภาพชีวิตของพนักงานแย่ลง ดังนั้น การที่องค์กรไม่มาช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของพนักงานในจุดนี้ หรือทำได้ต่ำกว่าที่คาดหวังก็เป็นสาเหตุที่ทำให้พนักงานเอาใจออกห่างและอยากลาออกจากองค์กรได้ (เอเดกโก เอส.เอ., 2564: ออนไลน์)

ในส่วนของอาชีพราชการหรือพนักงานของหน่วยงานภาครัฐ แม้ในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ก็ยังส่งผลกระทบต่อเช่นเดียวกันโดยเฉพาะสภาวะความเครียดจากการปฏิบัติงานในช่วงสถานการณ์โควิด เพราะตั้งแต่มีการ Work From Home พนักงานต้องเจอกับภาระงานที่หนักขึ้นกว่าตอนทำงานที่ออฟฟิศและขาดสมดุลในการใช้ชีวิตด้วยสาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้พนักงานจึงรู้สึกเบื่อหน่ายและหมดไฟที่จะทำงาน รวมทั้งผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานและมีการนำเอาเครื่องมือหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในองค์กรมากขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมทักษะขั้นสูงให้กับพนักงาน ส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อกลุ่มคนที่ขาดความพร้อมและทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อป้องกันการลาออกครั้งใหญ่ของพนักงานจำนวนมากในองค์กร โดยเฉพาะพนักงานมากความสามารถที่มีโอกาสเปิดกว้างรอพวกเขาเสมอ การปรับปรุงนโยบายด้านการสร้างความผูกพันต่อองค์กร และการนำแรงจูงใจในการทำงานมาใช้ในการบริหารงาน พนักงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่องค์กรต้องเร่งทำเพราะเป็นสิ่งเดียวที่จะช่วยทำให้พนักงานรู้สึกว่าง่ายใจและยังฝากอนาคตไว้ได้

ในช่วงเวลาที่ไม่แน่นอนนี้ ดังนั้น การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการทำงาน (อัจจิมา เสนานิवास และสร้อยณี อุเสินยาง, 2565: 29)

สิ่งที่สำคัญเป็นอันดับต้น ๆ สำหรับทุกองค์กร ก็คือ การรักษาทรัพยากรบุคคลให้คงอยู่กับองค์กรให้นานที่สุด เนื่องจากทรัพยากรบุคคลเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร องค์กรทุกแห่งจึงพยายามที่จะคัดสรรบุคลากรที่มีความสามารถเข้ามาทำงาน และสร้างความผูกพันกับองค์กร เพื่อให้พนักงานทำงานได้อย่างเต็มความสามารถและอยู่กับองค์กรได้นานที่สุด (นักฎีกา บุญรักษาสัตย์, 2564: 1-2) ความผูกพันต่อองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะองค์กรใด ถ้าสมาชิกมีความผูกพันต่อองค์กรสูง องค์กรก็จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เพราะความผูกพันต่อองค์กร คือ ความแข็งแกร่งของการแสดงตัวและการทุ่มเทให้กับองค์กร ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของความศรัทธา และยอมรับในเป้าหมายและคุณค่าขององค์กร ความเต็มใจที่จะใช้พลังอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร และความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะยังคงความเป็นสมาชิกขององค์กรจากความหมาย โดยที่พฤติกรรมการแสดงออกของพนักงานที่บ่งบอกถึงความผูกพันที่มีต่อองค์กรนั้น ความผูกพันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและควรสร้างให้เกิดขึ้นในองค์กร เพราะเชื่อว่าจะเป็นแนวทางพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งยังเป็นการรักษาพนักงานให้อยู่กับองค์กรอีกด้วย (หนึ่งฤทัย สร้อยยอดทอง และโชติ บิตรีฐ, 2564: 152-153) ดังนั้น การสร้างความผูกพันต่อองค์กรถือเป็นเรื่องของการบริหารจัดการที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้องค์กรสามารถรักษาบุคลากรให้คงอยู่กับองค์กรได้นานที่สุด หากองค์กรไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้กับบุคลากรได้ ก็จะทำให้บุคลากรไม่มีความผูกพันต่อองค์กรหรืออาจจะมีน้อยลง ทั้งนี้ความผูกพันต่อองค์กรก็นับเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการลาออก การเปลี่ยนงาน การลางาน การขาดงานและการปฏิบัติงานของพนักงาน

จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ได้มีปรากฏการณ์สมองไหลจากภาครัฐและภาคเอกชน บุคลากรคุณภาพไม่สนใจในการเข้ารับราชการ อีกทั้งกำลังคนออกจากระบบราชการเป็นจำนวนมาก ในจำนวนนี้เป็นกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนและในปัจจุบันยังพบว่า ระบบพนักงานราชการมีปัญหาในหลายระดับตั้งแต่ปัญหาระดับส่วนราชการ เช่น การจ้างงานในระบบพนักงานราชการไม่ตอบสนองตรงความต้องการในการใช้งานบางลักษณะของส่วนราชการ จึงมีอัตราการลาออกของพนักงานราชการสูง รวมทั้งแนวทางปฏิบัติของพนักงานราชการในบางเรื่อง อาจขาดความชัดเจน และปัญหาในภาพรวม เช่น ระบบพนักงานราชการที่ไม่ดึงดูดใจคนรุ่นใหม่ การสรรหาและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ขาดความโปร่งใสและไม่เป็นธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน และการพัฒนาของส่วนราชการ การดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารพนักงานราชการ การเสริมสร้างศักยภาพ การสร้างขวัญกำลังใจการสร้างความผูกพันต่อองค์กรและการสร้างแรงจูงใจที่ดีในการปฏิบัติงานให้กับพนักงานราชการ จึงเป็นเรื่องที่องค์กรควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก (กรรณิการ์ บุญยัง, 2564: 2-3)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจและความผูกพันต่อองค์กร จะช่วยลดอัตราการลาออกและการโยกย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิไล พรหมดาว (2563: 49) ที่พบว่า เมื่อบุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงาน จะทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร ทำให้เกิดความรักและศรัทธาในการทำงาน การทำงานจึงจะมีความสุข และเกิดความสำเร็จภายในองค์กรได้ แรงจูงใจในการทำงานจึงเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรกับการทำงานและองค์กรโดยตรง เนื่องจากสามารถส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานในแนวทางใดทางหนึ่งได้ ซึ่งแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการทำงาน ซึ่งประสิทธิภาพของการทำงานจะมีคุณภาพมากหรือน้อยเท่าไรขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hayati and Caniago (2012), Salleh et al. (2016) และลลิตา จันทร์งาม (2559: 61) ก็ยังศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากหน่วยงานของภาครัฐ กรมการปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร กรมการปกครอง

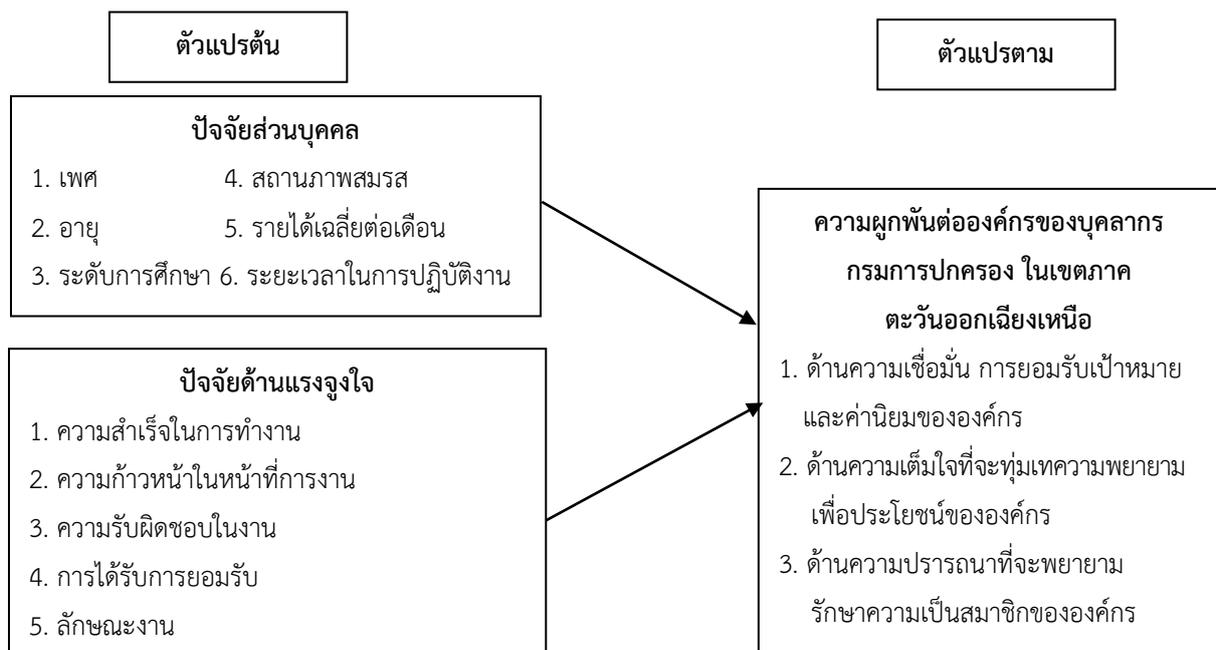
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่าเป็นอย่างไร เนื่องจากแรงจูงใจในการทำงานเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กร หากบุคลากรมีแรงจูงใจ ด้านบวกในการทำงานย่อมจะส่งผลให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ทুমเท ตั้งใจ และมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ดีและประสบผลสำเร็จในงานนั้น และเมื่อมีแรงจูงใจที่ดีจะทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร จึงเป็นประเด็นที่นำมาสู่การวิจัยในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจให้ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ภาคเอกชน ในการกำหนดกลยุทธ์ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยเพิ่มความสามารถความทุ่มเท ตั้งใจในการทำงานได้อย่างเต็มที่และช่วยสร้างความผูกพันที่ดีให้เกิดขึ้นกับองค์กรและธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กร ของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจ ของบุคลากรกรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ Herzberg (1959: 25) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงาน 2) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 3) ความรับผิดชอบในงาน 4) การได้รับการยอมรับ 5) ลักษณะงาน และปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรกรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ Porter and Steers (1983: 603-309) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเชื่อมั่น การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 2) ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร และ 3) ด้านความปรารถนาที่จะพยายามรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐาน

1. สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านบุคลิกของบุคลากรกรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน
2. สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รูปแบบการวิจัยเป็นแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิโดยวิธีการเก็บข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลในระหว่างช่วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2565 (รวมระยะเวลา 4 เดือน)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ บุคลากรในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4,068 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

บุคลากรในสังกัดหน่วยงานกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ จำนวน 4,068 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2564: ออนไลน์) โดยคำนวณหากลุ่มตัวอย่างกรณีทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 โดยสูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399.90 คน แต่เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจึงได้เก็บตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ จำนวน 400 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยรวบรวมและจัดทำขึ้นมาเพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากร กรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่สำรวจถึงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพสมรส 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 6) ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

2.2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจ มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 29 ข้อ ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงาน จำนวน 4 ข้อ 2) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน จำนวน 6 ข้อ 3) ความรับผิดชอบ จำนวน 6 ข้อ 4) การได้รับการยอมรับ จำนวน 5 ข้อ 5) ลักษณะงาน จำนวน 8 ข้อ ซึ่งแต่ละคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดคำตอบตามวิธีของ Likert (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 46) มี 5 ระดับ เป็นการวัดข้อมูลระดับมาตราอันตรภาค (Interval Scale)

2.3 คำถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร มี 3 องค์ประกอบ จำนวน 16 ข้อ ได้แก่ 1) ความเชื่อมั่น การยอมรับ เป้าหมายและค่านิยมขององค์กร จำนวน 5 ข้อ 2) ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร จำนวน 5 ข้อ

3) ความปรารถนาที่จะพยายามรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร จำนวน 6 ข้อ ซึ่งแต่ละคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดคำตอบตามวิธีของ Likert (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 46) มี 5 ระดับเป็นการวัดข้อมูลระดับมาตราอันตรภาค (Interval Scale)

2.4 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยโดยผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการวิจัย เพื่อกำหนดนิยามตัวแปรและมาตรวัด แล้วนำมาพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างแบบสอบถามเพื่อนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มบุคลากรกรมการปกครองในเขตจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และผลการทดสอบพบว่ามีความเชื่อมั่น โดยดูจากค่า Cronbach's Alpha ได้ค่าเท่ากับ .953 และได้ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading) ซึ่งมีค่าระหว่าง .64-.90 ซึ่งทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า .50 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีความเที่ยงตรงสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานที่ต้องการ

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยเสนอต่อกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากที่ทำการสุ่มจับผลกลุ่มตัวอย่างได้ พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้กรอกข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำมาประมวลผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ซึ่งการศึกษานี้ใช้สถิติ 2 ประเภทได้แก่

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ใช้การวิจัยครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางโดยค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานในการวิจัยและทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยใช้ค่า Cronbach's Alpha ส่วนสถิติที่นำมาใช้ทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กร คือ Independent Sample t-test, One Way ANOVA เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Least Significant Difference LSD และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งนำไปใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร กรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของบุคลากร กรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อปัจจัยด้านแรงจูงใจและความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของบุคลากร กรรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อปัจจัยด้านแรงจูงใจ โดยรวม ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจของบุคลากร กรรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยด้านแรงจูงใจของบุคลากรกรรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.60	.42	มากที่สุด
2. ด้านการได้รับการยอมรับ	4.55	.51	มากที่สุด
3. ด้านลักษณะงาน	4.52	.52	มากที่สุด
4. ด้านความรับผิดชอบในงาน	4.48	.56	มาก
5. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	4.27	.72	มาก
โดยรวม	4.48	.51	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ ด้านการได้รับการยอมรับ ($\bar{X} = 4.55$) และด้านลักษณะงาน ($\bar{X} = 4.52$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบในงาน ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของของบุคลากร กรรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร กรรมการปกครองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร	4.60	.49	มากที่สุด
2. ด้านความปรารถนาที่จะพยายามรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร	4.58	.50	มากที่สุด
3. ด้านความเชื่อมั่น การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร	4.54	.54	มากที่สุด
โดยรวม	4.57	.48	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย

โดยพบว่า ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ ด้านความปรารถนาที่จะพยายามรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร ($\bar{X} = 4.58$) และด้านความเชื่อมั่น การยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร ($\bar{X} = 4.54$) ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

2.1 การวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยได้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคลของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน

2.2 การวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยได้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในภาพรวม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันองค์กร ($\beta = .874$) และเมื่อทำการทดสอบเป็นรายด้าน พบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจ ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($\beta = .652$) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ($\beta = .813$) ด้านความรับผิดชอบในงาน ($\beta = .827$) ด้านการได้รับการยอมรับ ($\beta = .914$) และด้านลักษณะงาน ($\beta = .830$) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งปัจจัยด้านแรงจูงใจสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ 87 ส่วนอีกร้อยละ 13 พยากรณ์ได้จากปัจจัยอื่น ดังนั้น ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ จึงได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยประชากรศาสตร์ ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับธัญกิตติ์ จันทรัมย์ (2557: 113-115) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของพนักงาน กลุ่มเจนเนอเรชันวาย พบว่าระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับศศิธร ทิพโชติ และมนู สีนะวงศ์ (2563: 344) ที่ศึกษาพบว่า พนักงานที่มีลักษณะส่วนบุคคลด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กร ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์กรแตกต่างกัน มากไปกว่านั้นยังสอดคล้องกับดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ (2563: 93) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา ตำแหน่งงาน รายได้ จังหวัดที่ทำงาน อายุการทำงานที่แตกต่างกัน ทำให้คุณภาพในการทำงานและความสำเร็จในการทำงานแตกต่างกัน ทั้งนี้ ปัจจัยด้านบุคคลนั้นยังเป็นตัวกำหนดแนวคิดด้านทัศนคติ ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นความรู้สึกของบุคคลเป็นหลักว่าบุคคลนั้นรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและมีส่วนร่วมกับองค์กร มีความเต็มใจที่จะอุทิศตนทำงานให้กับองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งทัศนคติจะเป็นตัวนำพฤติกรรมของบุคลากรให้เกิดขึ้น ดังนั้น หากมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ก็จะมีคามพึงพอใจในองค์กร และต้องการรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร และไม่ต้องการโยกย้ายงานไปทำงานที่ใหม่จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานส่งผลต่อความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมและทำให้เกิดความผูกพัน

ต่อองค์กรได้ ทั้งนี้เพราะความต้องการเป็นปัจจัยหนึ่งในหลายๆ ปัจจัยที่มีผลก่อให้เกิดพฤติกรรม โดยปัจจัยอื่นที่มีส่วนสำคัญร่วมด้วย เช่น อุปนิสัย ค่านิยม ทักษะส่วนบุคคล การสร้างมิตรภาพให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการทำงานให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงสรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์มีอยู่มากมายทั้งปริมาณและขอบเขตเพราะมนุษย์อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน การกำหนดความต้องการปัจจัยพื้นฐานจึงแตกต่างกันไป ทั้งนี้ หากความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์จะเกิดความพึงพอใจในระดับหนึ่ง สิ่งเหล่านี้ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้วย ดังนั้นการทำความเข้าใจเรื่องความต้องการของบุคลากร จึงนับว่ามีความสำคัญต่อผู้บริหารเป็นอย่างมาก เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ด้านการกำหนดสิ่งจูงใจหรือปัจจัยที่เหมาะสมกับความต้องการของมนุษย์ มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองเป็นหลัก และแต่ละคนจะมีความต้องการขั้นพื้นฐานแตกต่างกันออกไปตามบริบทของตนเอง ดังนั้นปัจจัยด้านบุคคลแตกต่างกัน จึงมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน

2. ผลการศึกษา ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรกรมการปกครอง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความรับผิดชอบในงาน ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านลักษณะงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กรทั้งภาพรวมและรายด้าน กล่าวคือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในระดับสูง ($R = .87$) สอดคล้องกับบุศราคม รักท้วม (2562: 57-58) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในทุกด้านมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยพบว่าปัจจัยแรงจูงใจด้านความมั่นคงในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และสอดคล้องกับเทียนสี บางม่วงงาม (2562: 96-99) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะงาน ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในองค์กร อีกทั้งยังสอดคล้องกับภิลลิตา จันทร์งาม (2559: 75-76) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การพัฒนาการทำงาน ทักษะคติที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ภาวะผู้นำและค่าตอบแทน ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร โดยภาพรวม โดยที่ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านทักษะคติที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ด้านการพัฒนาการทำงานและด้านค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านความคาดหวังที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ อีกทั้งยังสอดคล้องกับหนึ่ง กรงทอง, เอมอร ตระกูลสัมพันธ์ และพรทิพย์ ช่วงเมืองปัก (2563: 97) ที่พบว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า เงินเดือนและสวัสดิการ การได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ทำให้เกิดการทุ่มเทความพยายามในการปฏิบัติงาน และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และเช่นเดียวกับสุรีย์พร บุญโชคเจริญศรี (2559: 252) ที่ศึกษาพบว่า ด้านความมั่นคงในงาน และด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านงานที่รับผิดชอบมีความทำหยาอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ การวิจัยนี้ พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจส่งผลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งจะพบว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg (1988: 25) ซึ่งคิดค้นทฤษฎีปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า โดยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นองค์ประกอบสำคัญทำให้บุคลากรเกิดความสุขในการทำงาน และเมื่อมีความพึงพอใจ ความสุขกับการทำงานจะทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการทำงานเพื่อให้เกิดการตอบสนองในเชิงบวก ผลลัพธ์ที่ได้คือ เกิดการทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีของ Porter and Steers (1983: 603-609) และสอดคล้องกับ Allen and Meyer (1990: 1-18) ที่พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรเกิดจากความผูกพันด้านจิตใจ การคงอยู่กับองค์กร และบรรทัดฐานขององค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ยากหากขาดแรงจูงใจที่ดี เช่น อารมณ์ความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรที่พนักงานรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร และการมีส่วนร่วมในองค์กร หลังจากที่ได้เป็นสมาชิกขององค์กร ซึ่งจะมี ความผูกพันต่อองค์กร เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกที่พึงมีต่อองค์กรในฐานะพนักงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ดังนั้นในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ องค์กรปกครองต้องวางกลยุทธ์ การสร้างแรงดึงดูดใจในการปฏิบัติงาน ที่สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน นอกจากการบริหารพัฒนาด้านทักษะ เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าและพัฒนาความสามารถ ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นแล้ว องค์กรต้องมีผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีการบริหารงานโดยการกระจายอำนาจ และให้ความสำคัญในเรื่องของสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน รวมถึงควรมีการจัดให้มีโครงการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของบุคลากรในแต่ละแผนก ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ควรมีการเปิดโอกาสให้พนักงาน ได้แสดง ความคิดเห็นและนำเสนอความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น รวมถึงให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและการตัดสินใจ หรือมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมขององค์กรอย่างสม่ำเสมอ

1.2 จากการศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจกับความผูกพันต่อองค์กร พบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวก ต่อความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องพิจารณาถึงปัจจัยด้านแรงจูงใจ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความรับผิดชอบในงาน ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านลักษณะงาน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพยายาม ท่วมเท ทำงานให้กับองค์กรอย่างเต็มกำลังความสามารถ และพร้อมจะเสียสละเวลาในการทำงานอย่างเต็มที่ รวมถึงเป็นการเสริมแรง ให้พนักงานมีความตั้งใจที่จะทุ่มเททำงานที่รับผิดชอบ พนักงานจะรู้สึกตื่นเต้น รู้สึกถึงความท้าทายกับงานที่ทำในแต่ละวัน พนักงานจะพัฒนาตัวเองใช้ความสามารถที่มีอยู่และค้นหาการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้มีความพร้อมในตัวเองที่จะทำงานที่รับผิดชอบ ได้อย่างเต็มที่ โดยการสร้างกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรอันจะเป็นแรงจูงใจ ให้บุคลากรภูมิใจ และมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ เกิดความรู้สึกว่างานที่ทำนั้น ช่วยให้รู้สึก มั่นคง จนไม่อยากจะเปลี่ยนงานหรือโยกย้ายงานไปที่ใหม่ อีกทั้งยังทุ่มเททำงานและสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมืออาชีพ กล้าแสดงความคิดเห็นในทางบวก ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมาย ที่องค์กรกำหนดไว้ ซึ่งในแรงจูงใจ 5 ด้านดังกล่าว จะช่วยสร้างความเชื่อมั่น ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ทำให้เกิด ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร รวมทั้งทำให้เกิดความปรารถนาที่จะพยายามรักษาความเป็นสมาชิก ขององค์กร

ซึ่งจากงานวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคลากร เกิดความสุขในการทำงาน และเมื่อมีความพึงพอใจ มีความสุขกับการทำงาน จะทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการทำงาน เพื่อให้เกิดการตอบสนองในเชิงบวก ผลลัพธ์ที่ได้ คือ เกิดการทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งทำให้ความเสี่ยงในการลาออกของบุคลากร มีน้อยลง เพราะการรับพนักงานใหม่เป็นต้นทุนที่องค์กรต้องแบกรับ ซึ่งใช้ต้นทุนทั้งเรื่องของการเงิน และเวลาค่อนข้างมาก ดังนั้น องค์กรหน่วยงานภาครัฐสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบ ผลวิจัยที่ได้ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่อาจมีความสัมพันธ์ต่อการสร้างความผูกพันต่อองค์กร เช่น ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงาน เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับ ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับองค์กรในการสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงาน และสร้างความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร

2.3 ควบคู่การศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็ข้อมูลเชิงลึกให้องค์กรนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง (กระทรวงมหาดไทย). (2564). *ประวัติและบทบาทหน้าที่กรมการปกครอง*. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2564, จาก https://www.dopa.go.th/main/web_index
- กรรณิการ์ บุญยัง. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ กรณีศึกษา กองการเจ้าหน้าที่กรมทางหลวง*. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดวงรัตน์ โภยกิจเจริญ. (2563). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของแรงงานภาคบริการ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 14(3), 93-104.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พี.ริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- เทียนศรี บางม่วงงาม. (2562). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร ที่ผ่านโครงการอบรมวิศวกรใหม่ กรณีศึกษา: บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธัญกิตต์ จันทร์ศรี. (2557). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของพนักงานกลุ่ม เจเนอเรชันวาย: กรณีศึกษาพนักงานภายใต้ธุรกิจค้าผลิตภัณฑ์อาหารในประเทศ บริษัท ซีพีเอฟ เทรดดิ้ง จำกัด*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. ลำปาง: มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- นัญญิกา บุญรักษาสัตย์. (2564). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของพนักงานกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในช่วงที่มีการทำงานที่บ้าน (Work from Home)*. สารนิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุษราคัม รักท้วม. (2562). *ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงพยาบาลบางปะกอก 9 อินเตอร์เนชั่นแนล*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ลลิตา จันทร์งาม. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ กลุ่มลูกค้าบุคคล*. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีไล พรมตา. (2563). *แรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู*. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 20(4), 49-58.
- ศศิธร ทิพโชติและมณู ลีนะวงศ์. (2563). *จริยธรรมในองค์กรและการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(88), 343-361.
- สุรีย์พร บุญโชคเจริญศรี. (2559). *การศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ลักษณะงาน และผู้บังคับบัญชา ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ ในย่านธุรกิจถนนสีลม กรุงเทพมหานคร*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(1), 252-262.
- สุพิชญา วงศ์วาสนา. (2564). *ปัจจัยผลกระทบทางลบจาก COVID-19 ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานฝ่ายการโดยสาร กรณีศึกษา บริษัทบางกอกไฟล์ท์เซอร์วิสเชส จำกัด (BFS)*. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(39), 15-30.
- หนึ่ง กรงทอง, เอมอร ตระกูลสัมพันธ์ และพรทิพย์ ชุ่มเมืองปัก. (2563). *ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์และชิ้นส่วน*. *วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 16(1), 97-112.

- หนึ่งฤทัย สร้อยยอดทอง และโชติ บดีรัฐ. (2564). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอ บางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก. *Journal of Modern Learning Development*, 6(3), 150-163.
- อัจฉิมา เสนานิवास และสร้อยณิ อุเสี้ยนยาง. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากร. *วารสาร สหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2(1), 29-40.
- เอเดกโก เอส.เอ. (2564). *ทำความรู้จัก The Great Resignation การลาออกกระลอกใหญ่ของมนุษย์เงินเดือน*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2565, จาก <https://adecco.co.th/en/knowledge-center/detail/the-great-resignation>
- Allen, N. J. and Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63(1), 1-18.
- Herzberg, T. (1988). *Job satisfaction and employee performance* (8th ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Herzberg, F. (1959). *The motivation to work, by Frederick Herzberg and others*. New York: Wiley.
- Hayati, K. and Caniogo, I. (2012). Islamic Work Ethic: The Role of Intrinsic Motivation, Job Satisfaction, Organizational Commitment and Job Performance. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 65(1), 272-277.
- Porter, L. W. and Steers, R. M. (1983). Organization work and personal factor in turnover and absenteeism. *Psychological Bulletin*, 80(1), 151-176.
- Salleh, M. S., Zahari, M. S. A., Said, M. S. N. and Ali, O. R. S. (2016). The Influence of Work Motivation on Organizational Commitment in The Workplace, Faculty of Business Management, University Teknologi MARA, Dungun, Terengganu, Malaysia. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*, 6(5S), 139-143.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์และความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ กรณีศึกษา ผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี

Factors Related to Organic Agriculture Brand Equity and Purchase Intention of Organic Agriculture Product via Online Market: A Case of Consumers in Udonthani

สายชล เรืองเดช¹ และ สิบชาติ อันทะไชย²
Saichon Ruangdech¹ and Subchat Untacha²

Received : 25 ก.ค. 2565
Revised : 18 พ.ย. 2565
Accepted : 21 พ.ย. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ 3) ศึกษาอิทธิพลคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน และสถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทำการทดสอบสมมติฐานด้วย Independent Sample t-test, One Way ANOVA และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อคุณค่าตราสินค้าของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ (4Ps) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณค่าตราสินค้าของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ และคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ และเมื่อทดสอบเป็นรายด้าน พบว่า คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้านการรับรู้คุณภาพ ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้าและด้านความภักดีต่อตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยคุณค่าตราสินค้าด้านความภักดีต่อตราสินค้ามีอิทธิพลสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้คุณภาพและด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า

คำสำคัญ: คุณค่าตราสินค้า, สินค้าเกษตรอินทรีย์, ความตั้งใจซื้อ

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare the opinions of the organic brand equity of consumers with different demographic characteristics (2) to study the relation of marketing mix of organic agricultural product and organic brand equity (3) to study the influence of marketing mix of organic agricultural product on purchase intention of organic agriculture products in online market. This quantitative research collected the data by using questionnaires from 390 samples. The statistics used to analyze the data were

¹ นักศึกษาลัทธิบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: 63130702106@udru.ac.th

² รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: kungha@udru.ac.th

¹ Master Student, Master of Business Administration, Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University, Email: 63130702106@udru.ac.th

² Associate Professor, Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University, Email: kungha@udru.ac.th

percentage, mean, and standard deviation, testing of hypothesis by Independent Sample t-test, One Way ANOVA and multiple regression analysis.

The results showed that the different demographic factors including age, education level, occupation and average monthly income influence to the brand equity of organic agriculture products differently. The marketing mix of organic agriculture products (4Ps) had a positive relation to organic brand equity. And the brand equity of organic agriculture products affected the purchase intention of organic agriculture products in online market. And the testing of each aspect found that organic brand equity in aspect of perceived quality, brand association and brand loyalty had a positive influence to purchase intention of organic agriculture products which brand equity in aspect of brand loyalty had the highest influence, followed by perceived quality and brand association.

Keywords: Brand equity, Organic agriculture brand, Purchase intention

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันของโลก เกษตรอินทรีย์มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ด้วยปัจจัยสนับสนุนหลักๆ ได้แก่ กระแสความนิยมในการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน อีกทั้งประเทศไทยมีนโยบายการเป็นครัวโลกจึงนำให้ความสนใจกับตลาดอินทรีย์ เพราะแม้จะเป็นตลาดที่ในปัจจุบันมีขนาดเล็กแต่มีมูลค่าที่เป็นสัดส่วนที่สูงและเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูง และมีการผลักดันเกษตรอินทรีย์เพื่อก้าวเข้าสู่ตลาดสากลมากยิ่งขึ้น (ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์ และคณะ, 2562: 107) อีกทั้งจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ดังกล่าวทำให้ประชากรทั่วโลกตระหนักถึงการให้ความสำคัญและการดูแลสุขภาพของตนเองและคนรอบข้างมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเลือกบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์จึงเป็นกลยุทธ์ที่ธุรกิจควรประยุกต์ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ซึ่งนับเป็นหนึ่งในตัวเลือกที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและชีวิต อีกทั้งยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565: ออนไลน์) จากข้อมูลของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดโลก พบว่า มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริโภคร้อยละ 51 พิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีเครื่องหมายออร์แกนิกบนฉลากสินค้าเป็นหลักและจากการเติบโตของสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดโลกสร้างโอกาสในการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยได้เป็นอย่างมากในการผลิตและส่งออกวัตถุดิบเพื่อตอบสนองผู้บริโภคในตลาดสากล (Australian Organic, 2021: ออนไลน์) และรัฐบาลได้เห็นความสำคัญในการผลักดันเรื่องนี้โดยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ, 2564: ออนไลน์)

แนวคิดคุณค่าตราสินค้าของ Aaker (2014: 67) กล่าวว่า คุณค่าตราสินค้าเป็นเหมือนกลุ่มของสินทรัพย์ตราสินค้า และหนี้สินที่เชื่อมโยงสู่ตราสินค้า ทั้งนี้สินทรัพย์หรือหนี้สินภายใต้คุณค่าตราสินค้านั้นจะต้องเชื่อมโยงกับชื่อและหรือสัญลักษณ์ของตราสินค้าซึ่งองค์ประกอบคุณค่าตราสินค้านั้นแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่

1) การรับรู้คุณภาพ ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณค่าตราสินค้า ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ในการสร้างการรับรู้ถึงคุณภาพของผู้บริโภคขึ้นมาจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า “คุณค่า” ให้ถูกต้องก่อน และควรจะทราบถึงผู้บริโภคในแต่ละกลุ่ม ในแต่ละวัฒนธรรมว่าเป็นอย่างไร จึงจะสร้างคุณภาพตราสินค้าที่ดีได้และจะนำไปสู่ทัศนคติที่ดีของผู้บริโภคได้

2) การเชื่อมโยงกับตราสินค้า คือการที่ผู้บริโภคมีทัศนคติหรือความรู้สึกในทางบวกเชื่อมโยงไปยังตราสินค้า ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติของสินค้า สัญลักษณ์ของตราสินค้าที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้านั้นๆ เข้าด้วยกัน ความเชื่อมโยงของตราสินค้านั้นถูกผลักดันโดยเอกลักษณ์ของตราสินค้าที่เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเพื่อให้ตราสินค้านั้นวางอยู่ในใจของผู้บริโภคได้และเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างตราสินค้าที่แข็งแกร่ง นั่นก็คือ การสร้างเอกลักษณ์ตราสินค้า ส่วน Keller (2012: 35) อธิบายว่า ความเชื่อมโยงกับตราสินค้าของผู้บริโภคประกอบด้วยความเชื่อมโยงในด้านคุณสมบัติ คุณประโยชน์ และทัศนคติโดยรวมที่มีต่อตราสินค้าในทางบวก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจต่อตราสินค้า

3) ความภักดีต่อตราสินค้า ซึ่งแสดงถึงความชอบและความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้า ความภักดีต่อตราสินค้ายังมีความเกี่ยวข้องกับการซื้อและประสบการณ์ในการใช้และเป็นการช่วยลดต้นทุนทางการตลาด ช่วยสร้างอำนาจในการต่อรอง ดึงดูดลูกค้ารายใหม่ ทำให้ผู้บริโภคเกิดการซื้อซ้ำ เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทางการตลาดของสินค้านั้น และเป็นสิ่งที่สามารถป้องกันการถูกโจมตีจากคู่แข่ง (Aaker, 2014: 72) ความภักดีของลูกค้าเกิดจากความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าและบริการ เมื่อผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจก็จะนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการซื้อและเมื่อใช้สินค้าอย่างต่อเนื่องแล้วเกิดความรู้สึกผูกพันกับตราสินค้าจนกลายเป็นพฤติกรรมกรรมการซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง (Hawkins & Vel, 2013: 45)

ความตั้งใจซื้อ คือ การที่ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะซื้อสินค้าหรือบริการ เมื่อผู้บริโภคได้ทำการเลือกสินค้า การตัดสินใจขั้นสุดท้ายของการซื้อจะขึ้นอยู่กับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค นอกจากนี้ความตั้งใจซื้อยังเป็นการบ่งบอกหรือการแสดงออกของผู้บริโภคที่มีแนวโน้มที่จะทำการซื้อสินค้า เป็นการรับรู้ของผู้บริโภคต่อพฤติกรรมกรรมการซื้อ ทั้งในด้านความพร้อมของผู้บริโภค หรือเป็นการประเมินถึงความพึงพอใจต่อสินค้าและบริการเพื่อที่จะทำการตัดสินใจซื้อสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่แล้วความตั้งใจซื้อนั้นจะได้รับอิทธิพลมาจากทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า กลุ่มอ้างอิง เช่น เพื่อน คนใกล้ชิด และพฤติกรรมกรรมการรับรู้ของผู้บริโภคที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตราสินค้านั้น (Athapaththu & Kulathunga, 2018: 119-128)

สถานการณ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานีในปัจจุบันพบว่า การบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ขยายตัวและเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานียังมีการพัฒนาการผลิตพืชอาหารสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยกลุ่มเกษตรกรได้เรียนรู้การผลิตพืชอาหารอินทรีย์ให้ได้มาตรฐาน Organic Thailand นอกจากนี้เกษตรกรและผู้บริโภคได้ตระหนักในประโยชน์ของการผลิตและบริโภคพืชอาหารอินทรีย์ทำให้ความนิยมในการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคอย่างกว้างขวาง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 3 อุดรธานี, 2565: ออนไลน์)

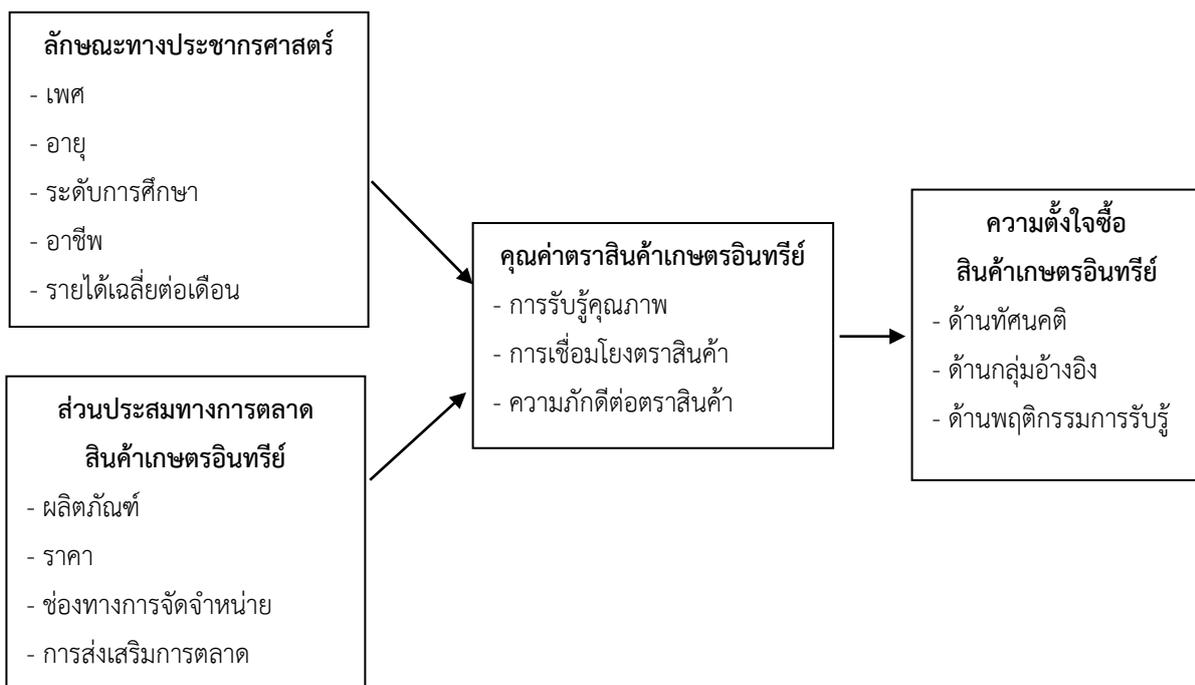
โดยการนำแนวทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ มาใช้ในกิจกรรมทางการตลาดเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้านความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ที่เหนือกว่าคู่แข่งนั้นสามารถขับเคลื่อนคุณค่าตราสินค้าที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ในการนำไปสู่องค์กรสีเขียวและยังเป็นการเพิ่มโอกาสในการสร้างคุณค่าตราสินค้าที่แข็งแกร่งได้ (Chen & Chang, 2013: 489-500) ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร จึงเป็นประเด็นที่นำมาสู่การวิจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาวิธีการเพิ่มศักยภาพการสร้างคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์และความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ ทั้งนี้งานวิจัยดังกล่าวยังสามารถก่อให้เกิดการส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันเกษตรกร และผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนในการส่งเสริมด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์กับความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีคุณค่าตราสินค้าของ Keller (2012: 14-19); Aaker (2014: 27-31) และแนวคิดความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของ Chen et al. (2012: 502-520) มาประยุกต์ใช้เป็นส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้คุณภาพ 2) ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า และ 3) ด้านความภักดีต่อตราสินค้า และความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทัศนคติ 2) ด้านกลุ่มอ้างอิง และ 3) ด้านพฤติกรรมการรับรู้ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์และความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ กรณีศึกษา ผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี

สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้บริโภคที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์

สมมติฐานที่ 3 คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานีและเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานีและเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ จำนวน 390 คน ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความไม่น่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) แต่เนื่องจากไม่ทราบจำนวนผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ที่แน่นอน จึงคำนวณโดยใช้สูตรในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณตามสูตรของ Cochran (1997)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ส่วน ดังนี้

2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกณฑ์การให้คะแนนข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล มีจำนวน 5 ข้อ

2.2 ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดซึ่งตัวแปรส่วนประสมการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ผลិតภัณฑ์ 2. ราคา 3. ช่องทางการจัดจำหน่าย 4. การส่งเสริมการตลาด มีจำนวน 23 ข้อ

2.3 ส่วนที่ 3 ข้อมูลคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเชื่อมโยงกับตราสินค้า 2) การรับรู้คุณภาพ 3) ความภักดีต่อตราสินค้า มีจำนวน 14 ข้อ

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทัศนคติ 2) ด้านกลุ่มอ้างอิง 3) พฤติกรรมการรับรู้ มีจำนวน 13 ข้อโดยข้อคำถามในส่วนที่ 2, 3 และ 4 แต่ละคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดค่าคำตอบตามวิธีของ Likert (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 46) มี 5 ระดับ

2.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยโดยผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการวิจัยเพื่อกำหนดนิยามตัวแปรและมาตรวัด แล้วนำมาพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item Objective Congruence) จากการคำนวณหาค่า IOC ครั้งนี้ ได้เท่ากับ 0.67 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถามเพื่อนำเครื่องมือไป ทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และได้ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (factor loading) ซึ่งมีค่าระหว่าง .73 - .86 ซึ่งทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า .50 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีความเที่ยงตรงสูง (Hair et al., 2010)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ทำการเก็บข้อมูลมาจาก 2 แหล่ง คือ

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกคำตอบด้วยตัวเอง (Self-administered Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนดำเนินการให้ข้อมูลในแบบสอบถาม และทำการเก็บข้อมูลออนไลน์

โดยการจัดทำแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ Google Form และเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางเพจเฟซบุ๊ก Udonthani Update ซึ่งมีผู้ติดตามจำนวน 600,460 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 20 มีนาคม 2565) (Udonthani Update, 2565: ออนไลน์) ซึ่งในแบบสอบถามจะมีคำถามคัดกรองผู้ตอบ ได้แก่ 1. ท่านเป็นผู้อาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานีหรือไม่ (หากไม่ใช่ให้หยุดทำแบบสอบถาม) 2. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์หรือไม่ (หากไม่เคยให้หยุดทำแบบสอบถาม) โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงแอดมินเพจเฟซบุ๊ก Udonthani Update เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 15 เมษายน – 15 พฤษภาคม 2565 รวมระยะเวลา 30 วัน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่เก็บได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบและนำไปวิเคราะห์โดยใช้หลักทางสถิติต่อไป

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าและเก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ คือ ตำราทางวิชาการ การศึกษาค้นคว้าเฉพาะบุคคล เอกสารงานวิจัย วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 นำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มประชากรตอบแบบสอบถามจำนวน 390 คน จัดทำแบบสอบถาม

ทางอิเล็กทรอนิกส์ Google Form การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางโดยค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อสรุปอ้างอิงไปยังประชากรที่ศึกษา โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยใช้ค่า Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในครั้งนี้เท่ากับ 0.869 โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (Zikmund et al., 2010) ส่วนสถิติที่นำมาใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณค่าตรรกศาสตร์อินทรีย์จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ โดยการทดสอบค่าที ด้วยสถิติ Independent Sample t-test และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์กับคุณค่าตรรกศาสตร์อินทรีย์ โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และคุณค่าตรรกศาสตร์อินทรีย์ กับความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 65.9 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 58.7 มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านราคา ($\bar{X} = 3.88$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.86$) และด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวม ($\bar{X} = 3.93$) และรายด้าน โดยด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรับรู้คุณภาพ ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมาคือ ด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้า ($\bar{X} = 3.93$) และต่ำสุดคือ ด้านความภักดีต่อตราสินค้า ($\bar{X} = 3.83$) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อความตั้งใจซื้อสินค้าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวม ($\bar{X} = 3.88$) และรายด้าน โดยข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านพฤติกรรมการรับรู้ ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ ด้านทัศนคติ ($\bar{X} = 3.86$) และต่ำสุดคือ ด้านกลุ่มอ้างอิง ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์ไม่แตกต่างกัน ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ปัจจัยประชากรศาสตร์	t/F	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	4.03	.481	ปฏิเสธ
อายุ	2.66	.032*	ยอมรับ
ระดับการศึกษา	6.04	.000*	ยอมรับ
อาชีพ	5.06	.000*	ยอมรับ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	4.79	.003*	ยอมรับ

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคด้าน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรกรอินทรีย์	คุณค่าตราสินค้า		
	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ด้านผลิตภัณฑ์	.722	.000**	สูง
ด้านราคา	.784	.000**	สูง
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.812	.000**	สูง
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.839	.000**	สูง
ภาพรวม	.856	.000**	สูง

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาดกับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ซึ่งค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดอุดรธานี

คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่งผลต่อ ความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์	B	S.E	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	.544	.099		5.480	.000*
1. ด้านการรับรู้คุณภาพ	.216	.042	.233	5.184	.000*
2. ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า	.177	.045	.197	3.958	.000*
3. ด้านความภักดีต่อตราสินค้า	.458	.038	.510	12.175	.000*
คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในภาพรวม	.849	.025	.866	5.48	.000*

R= .866, R2 = .751, Adj. R2 = .750, SEE = .350

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่าผลการวิเคราะห์ความมีอิทธิพลระหว่างคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์กับความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ พบว่าคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งอิทธิพลความภักดีต่อตราสินค้ามีอิทธิพลสูง รองลงมาคือ ด้านการรับรู้คุณภาพและด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า

จากการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ข้อสมมติฐาน	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
H1a	ผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
H1b	ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
H1c	ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อสมมติฐาน	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
H1d	ผู้บริโภคที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
H1e	ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
H2a	ส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ด้านผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .722, p\text{-value} = .000$
H2b	ส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ด้านราคา มีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .784, p\text{-value} = .000$
H2c	ส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .812, p\text{-value} = .000$
H2d	ส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .839, p\text{-value} = .000$
H3a	คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้านการรับรู้คุณภาพส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .233, p\text{-value} = .000$
H3b	คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .197, p\text{-value} = .000$
H3c	คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้านความภักดีต่อตราสินค้าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์	ยอมรับสมมติฐาน $\beta = .510, p\text{-value} = .000$

อภิปรายผล

1. ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ซินตา พันธุ์ณี และรัศมี คงธนจรรุอนันต์ (2555: 1-8) ที่ศึกษาพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อความถี่และปริมาณในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน โดยตราสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐานจะช่วยเพิ่มความยินดีจ่ายสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ สอดคล้องกับ Gracia & Magistris (2007: 929-947) ที่พบว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาที่มีความรู้ในระดับสูงจะเต็มใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ Jalil and Shaharudin (2010: 119-129) ที่พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุมาก จะมีความกังวลด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และแหล่งกำเนิดของอาหารและส่งผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์นั้นต้องคำนึงถึงคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์อยู่เสมอ (คณิต สุขรัตน์ และดุสิต อธิณัฐวัฒน์, 2562: 615) สอดคล้องกับ พัชร พิสิทธิ์ และคณะ (2564: 5) ที่ศึกษาพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ สามารถสะท้อนคุณภาพของสินค้า เชื่อมโยงความโดดเด่น

ทางคุณภาพ มาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เข้ากับจุดยืนของตราสินค้าและสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมและผู้บริโภคได้ จะทำให้ผู้บริโภคตระหนักรู้ถึงคุณค่าตราสินค้าผ่านส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดเป็นปัจจัยส่งผ่านที่สำคัญที่ทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงคุณค่าตราสินค้าได้เป็นอย่างดี และยิ่งสอดคล้องกับ Chattopadhyay et al. (2010: 67) ที่พบว่าส่วนประสมทางการตลาดมีผลกระทบต่อคุณค่าตราสินค้า และยิ่งสอดคล้องกับ Mukherjee & Shivani (2016: 9-23) ที่พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับคุณค่าตราสินค้าซึ่งสะท้อนภาพลักษณ์ตราสินค้า การเชื่อมโยงภาพลักษณ์ตราสินค้ากับผู้บริโภค การรับรู้คุณภาพของสินค้า/บริการ ผ่านคุณภาพสินค้า การบอกต่อแบบปากต่อปาก การโฆษณา พนักงานผู้ให้บริการ เป็นต้น

3. คุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยพบว่า ความภักดีต่อตราสินค้าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้คุณภาพและด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า

ด้านความภักดีต่อตราสินค้า ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับ พัชร พิสิทธิ์ และคณะ (2564: 5) ซึ่งระบุว่าความภักดีต่อตราสินค้าทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนใจไปซื้อตราสินค้าอื่นยากมากขึ้น แม้ว่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์จะมีราคาสูงหรือตราสินค้าอื่นจะมีการส่งเสริมการขายมากเพียงใด ผู้บริโภคที่ภักดีต่อตราสินค้าก็จะไม่เปลี่ยนใจไปจากตราสินค้าที่ตนภักดี สอดคล้องกับ Kang and Hur (2012: 46) ซึ่งระบุว่า ความภักดีในตราสินค้าเกษตรอินทรีย์/ตราสินค้าสีเขียว ส่งผลเชิงบวกที่แข็งแกร่งต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์/ตราสินค้าสีเขียว ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นพฤติกรรมให้เกิดความตั้งใจซื้อและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Buil and Martinez (2013: 31-51) ซึ่งระบุว่า ความภักดีในตราสินค้าส่งผลเชิงบวกต่อคุณค่าตราสินค้า ซึ่งความภักดีในตราสินค้าเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันให้เกิดคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

ด้านการรับรู้คุณภาพมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ ผลวิจัยนี้ พบว่าสอดคล้องกับสืบชาติ อินทะไชย (2565: 7) ที่ศึกษาพบว่า การตระหนักรู้คุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคมีอิทธิพลมาจากภาพลักษณ์ตราสินค้าซึ่งการรับรู้ในคุณภาพตราสินค้ามีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตระหนักรู้คุณค่าตราสินค้า โดยการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับตราสินค้าโดยส่งผ่านคุณภาพของตราสินค้าทำให้เกิดการรับรู้คุณค่าของตราสินค้าได้อย่างชัดเจนและยังสอดคล้องกับ Castaldo et al. (2009: 1-15) พบว่าการรับรู้คุณภาพตราสินค้าของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากการรับรู้ของผู้บริโภคมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความไว้วางใจในสินค้าเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Liu et al. (2014: 291-298) ที่ระบุว่า การรับรู้คุณภาพตราสินค้าจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ของผู้บริโภค ช่วยคลายความกังวลในการตัดสินใจซื้อตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้ ดังนั้น แหล่งที่มาของข้อมูลการรับรู้ถึงคุณภาพจึงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ นภวรรณ คณารักษ์ (2561: 1254-1261) ที่ศึกษาพบว่า คุณค่าตราสินค้าในด้านการเชื่อมโยงตราสินค้ามีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าบนตลาดออนไลน์ เช่น การเชื่อมโยงคุณค่าตราสินค้าด้านค่านิยมเรื่องสุขภาพของผู้บริโภคในปัจจุบันเข้ากับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและทำสื่อโฆษณาเพื่อการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายบนตลาดออนไลน์ เช่น ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์และตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายใช้งานอยู่จะสามารถกระตุ้นให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้าได้มากขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตระหนักถึงคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคเป็นปัจจัยพื้นฐาน ในการกำหนดการตัดสินใจซื้อสินค้าซึ่งต้องเกิดจากความจำเป็นหรือความต้องการของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน ดังนั้นในมิติ ของคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้คุณภาพ การเชื่อมโยงกับตราสินค้าและความภักดีต่อตราสินค้า ควรกำหนดกลยุทธ์การสร้างคุณค่าตราสินค้าที่สอดคล้องกับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มในตลาดที่ดำเนินธุรกิจ เนื่องจากผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะที่ต่างกันด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จะมีค่านิยม ทศนคติ และความต้องการที่ต่างกัน เช่น ผู้บริโภคที่มีรายได้สูงจะตระหนักถึงปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้บริโภคที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำและผู้มีรายได้สูงจะมีความสามารถในการจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้มากกว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า ดังนั้น นักการตลาด ผู้ประกอบการ หรือธุรกิจเกี่ยวกับตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ควรกำหนดกลยุทธ์ ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและพยายามตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด โดยสร้างการรับรู้ถึงคุณค่า ตราสินค้าเพื่อให้ผู้บริโภคเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับตราสินค้าโดยใช้ส่วนประกอบของตราสินค้า เช่น โลโก้ สัญลักษณ์ คุณลักษณะ สโลแกน บรรจุภัณฑ์ และการสื่อสารผ่านช่องทางการตลาดต่าง ๆ เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การสร้างกระแสการบอกต่อหรือจัดกิจกรรมทางการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ ที่สื่อสารว่าเป็นตราสินค้าที่มีประโยชน์ เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม คุ้มค่า และมั่นใจได้ว่าปลอดภัยต่อสุขภาพซึ่งจะเป็นเหตุผลที่ควรเลือกซื้อตราสินค้านี้และเกิดความภักดีต่อตรา สินค้าตามมาและนำไปสู่คุณค่าตราสินค้าในใจผู้บริโภคได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

1.2 จากการศึกษาพบว่าส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระดับสูง ดังนั้น การออกแบบกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์จึงควรพิจารณาถึงความสอดคล้องกับคุณค่าตราสินค้า ซึ่งประกอบด้วย ด้านการรับรู้คุณภาพ การเชื่อมโยงกับตราสินค้า และความภักดีต่อตราสินค้า ทั้งนี้ เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิด การแลกเปลี่ยน ซึ่งจะช่วยให้วัตถุประสงค์ของสินค้า/ตราสินค้าและผู้บริโภคได้รับความพอใจ ในการส่งมอบคุณค่าความพึงพอใจ ให้กับผู้บริโภค ส่วนประสมทางการตลาดจึงเป็นขั้นตอนในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริม การตลาดที่สอดคล้องกับผู้บริโภค ทั้งต้องให้เกิดความพึงพอใจและต้องสามารถรักษาผู้บริโภคให้เกิดความภักดีและอยู่กับ ตราสินค้าไปให้ยาวนานมากที่สุด นักการตลาด ผู้ประกอบการ หรือธุรกิจเกี่ยวกับตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ควรให้ความสำคัญ กับการกำหนดกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ เพื่อรักษาฐานลูกค้าให้มี ความภักดีต่อตราสินค้า มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการปกป้องสิ่งแวดล้อมระหว่าง ตราสินค้ากับผู้บริโภคและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการห่วงโซ่อุปทานของการผลิตและการจัดจำหน่าย รวมทั้งสังคมที่อยู่บริโภคและตราสินค้าอาศัยอยู่ ซึ่งควรมีการร่วมมือกำหนดมาตรฐานหรือคุณสมบัติที่บ่งชี้ได้ว่าผลิตภัณฑ์ เกษตรอินทรีย์นั้นเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมดีต่อสุขภาพของผู้บริโภคได้อย่างชัดเจน เช่น การมีฉลากเขียว ฉลากคาร์บอน ตรารับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ เช่น เกษตรอินทรีย์ธรรมชาติ ปลอดภัยพิชตก้าง ออร์แกนิก เป็นต้น จากหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ อันจะนำมาสู่ความภักดีและความไว้วางใจ ในผลิตภัณฑ์ของตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้

1.3 จากการศึกษาพบว่า คุณค่าตราสินค้า ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ในคุณภาพ ด้านการเชื่อมโยงกับ ตราสินค้า และด้านความภักดีต่อตราสินค้า ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นแรงจูงใจ ของบุคคลในแง่ของความรู้สึกของผู้บริโภคกับความตั้งใจที่จะแสดงออกทางพฤติกรรมซึ่งความตั้งใจซื้อเกิดขึ้นได้จาก ความไว้วางใจและความคุ้นเคยที่ดีกับตราสินค้า โดยทั้งความไว้วางใจและความคุ้นเคยกับตราสินค้าจะเกิดขึ้นได้จากการรับรู้ ของผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพสินค้า ประโยชน์ที่จะได้รับ และตราสินค้าแสดงให้เห็นเหตุผลในการซื้อ

ตราสินค้านั้น การเชื่อมโยงผลประโยชน์ความคุ้มค่ากับตราสินค้า ซึ่งเป็นพื้นฐานการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค การสร้างความคุ้นเคยกับตราสินค้าเนื่องจากอยู่ในสังคมเดียวกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกันและรับผิดชอบสังคมร่วมกัน ดังนั้น ตราสินค้าควรสร้างการรับรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้บริโภคเพื่อสร้างความพึงพอใจตอบสนองความต้องการผู้บริโภคจนเกิดการซื้อซ้ำและกลายเป็นความภักดีต่อตราสินค้าในที่สุดจากผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ นักการตลาด ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการสร้างคุณค่าตราสินค้าซึ่งจะส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าได้มากขึ้น ซึ่งคุณค่าตราสินค้าช่วยสนับสนุนให้เกิดคุณลักษณะในเชิงบวกของคุณค่าของธุรกิจและช่วยทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อตราสินค้าที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับธุรกิจได้อีกด้วย ควรมีการสร้างการรับรู้ในตราสินค้าเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับตราสินค้าและมีการสร้างพันธกิจร่วมกันหรือมีกิจกรรมร่วมกันกับผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดเป็นความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันและเกิดความผูกพันกับตราสินค้า สร้างการรับรู้ในคุณภาพตราสินค้าที่แตกต่างจากคู่แข่งเพื่อยกระดับความภักดีต่อตราสินค้าป้องกันไม่ให้เกิดการเปลี่ยนไปใช้ตราสินค้าอื่น

ซึ่งธุรกิจ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการด้านเกษตรอินทรีย์และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปวางแผนในการส่งเสริมให้บริโภคตราสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยการสนับสนุนให้ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจต่อสินค้าอินทรีย์ในด้านการประชาสัมพันธ์ การกำหนดราคาการขยายช่องทางการจัดจำหน่าย รวมถึงการหาผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ที่ตรงกับความต้องการของตลาดเพื่อเพิ่มปริมาณความต้องการตราสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลักดันให้เกษตรกรผู้ผลิตและจัดจำหน่ายได้ขยายพื้นที่การเพาะปลูกและเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายอาหารอินทรีย์ให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายขอบเขตในการศึกษาให้กว้างและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจไปยังพื้นที่ในต่างจังหวัด หรือเขตกรุงเทพฯ หรือในระดับประเทศ หรือเปรียบเทียบกลุ่มผู้บริโภคในประเทศไทยและต่างชาติ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้บริโภคที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทและรูปแบบพฤติกรรมของแต่ละกลุ่มผู้บริโภค

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์ต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ เช่น การวางตำแหน่งตราสินค้า ปัจจัยด้านพฤติกรรม แรงจูงใจในการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด ชุมชนตราสินค้าเกษตรอินทรีย์บนตลาดออนไลน์ เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้สามารถสร้างคุณค่าตราสินค้าหรือสร้างการรับรู้เกี่ยวกับตราสินค้า รวมถึงการพัฒนาบริการเพื่อให้เข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

คณิต สุขรัตน์ และ ดุสิต อธิวัฒน์. (2562). การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าอินทรีย์.

Thai Journal of Science and Technology (TJST), 9(1), 68–76.

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ. (2564). *รายงานผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ*

พ.ศ.2560-2564. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.oae.go.th/view/139207/TH-TH>

ชนิตา พันธุ์มณี และ รักษ์สรณ์ คงจนจารุอนันต์. (2555). *ความยินดีที่จะจ่ายและความสามารถที่จะจ่ายได้สำหรับผักสดอินทรีย์ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่*. รายงานผลวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 15): นนทบุรี: เอส.

อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.

นภวรรณ คณานุรักษ์. (2561). *คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อตราสินค้ารองเท้ากีฬาของผู้บริโภคในเขต*

กรุงเทพมหานคร. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 16(1), 207-218.

- ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์, อนุชา กันทรดุษฎี, กัญญาพัสบวี กล่อมรงเจริญ และ โสภณ พองเพชร. (2562). การบริโภคสินค้าและอาหารอินทรีย์ของประชาชนในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 12(2), 105-117.
- พัชร พิถี, เชาวน์ โรจนแสง และ วุฒิชชาติ สุนทรสมัย. (2564). การพัฒนารูปแบบกลยุทธ์คุณค่าตราสินค้าข้าวอินทรีย์ไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(9), 1-18.
- สืบชาติ อันทะไชย. (2565). อิทธิพลของการตระหนักรู้ตราต่อภาพลักษณ์และคุณค่าตรา การส่งผ่านเชิงการกำกับของการรับรู้คุณภาพ: กรณีศึกษาของตลาดผ้าไหมอำเภอ จังหวัดอุดรธานี. *วารสารบริหารธุรกิจนิด้า*, 30(1), 9–27.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). *ส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทย ยังฉลุย มูลค่าการส่งออกขยายตัว 44.46 % ต่อปี*. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.oae.go.th/view/181./38177/TH-TH>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 3 อุดรธานี. (2565). *ขับเคลื่อนมาตรฐานการผลิตอาหารอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี*. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2565, จาก https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG200805144609189
- Aaker, D. A. (2014). *Aaker on Branding: 20 Principles that Drive Success*. New York: Morgan James Publishing.
- Athapaththu, J. C. and Kulathunga, K. M. S. D. (2018). Factors affecting online purchase intention: A study of Sri Lankan online customers. *Journal of Scientific & Technology Research*, 7(9), 119-128.
- Australian Organic. (2021). *The Australian organic market report 2021*. Retrieved October 8, 2021, from <https://austorganic.com/industry/publications/market-report-2021>
- Buil, I. and Martinez, E. (2013). The influence of brand equity on consumer responses. *Journal of Consumer Marketing*, 30(1), 62-74.
- Castaldo S., Perrini F, Misani N. and Tencati A. (2009). The missing link between corporate social responsibility and consumer trust: the case of fair-trade products. *Journal of Business Ethics* 84(1), 1–15.
- Chattopadhyay T., S. Shivani and M. Krishnan. (2010). *Marketing Mix Elements Influencing Brand Equity and Brand Choice*. Retrieved October 8, 2021, from https://www.researchgate.net/publication/289675536_Marketing_Mix_Elements_Influencing_Brand_Equity_and_Brand_Choice
- Chen, C., Chen, P. and Huang, C. (2012). Enhance green purchase intentions: The roles of green perceived value, green perceived risk, and green trust. *Management Decision*, 50(3), 502-520.
- Chen, Y. and Chang, C. (2013). Towards green trust: the influences of green perceived quality, green perceived risk, and green satisfaction. *Management Decision*, 51(1), 63-82.
- Cochran, W.G. (1997). *Sampling techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley & sons.
- Gracia, A. and Magistris, T. (2007). Organic food product purchase behavior: a pilot study for urban consumers in the South of Italy. *Spanish Journal of Agricultural Research*, 5(4), 439-451.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed). New Jersey: Pearson Education.
- Hawkins, K. and Vel, P. (2013). Attitudinal loyalty, behavioral loyalty and social media: An Introspection. *The Marketing Review*, 13(2), 125-141.

- Jalil, M. A. and Shaharudin, M. R. (2010). Consumer's perception and purchase intention toward organic food products: Exploring attitude among academicians. *Canadian Social Science*, 6(6), 119–129.
- Keller, K. L. (2012). *Strategic Brand Management: Building, Measuring, and Managing Brand Equity* (4th ed.), Prentice Hall.
- Kang, S. and Hur, W.M. (2012). Investigating the Antecedents of Green Brand Equity: A Sustainable Development Perspective. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 19(2011), 306-316.
- Liu, Rongduo, Pieniak, Zuzanna and Verbeke, Wim. (2014). Food-related hazards in China: Consumers' perceptions of risk and trust in information sources. *Food Control*, 46(1), 291-298.
- Mukherjee, S. and Shivani, S. (2016). *Marketing mix influence on service brand equity and its dimensions*. Retrieved June 25, 2021, from DOI: 10.1177/0972262916628936
- Udonthani Update. (2565). Facebook page: Udonthani Update. Retrieved March 20, 2022, from <https://m.facebook.com/196552780439832>
- Zikmund, W.G., Babin, B. J., Carr, J. C. and Griffin, M. (2010). *Business research methods* (8th ed.). Canada: South-Western, Cengage Learning.

การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้น

Development of Analytical Thinking Abilities by Using the Instruction of Inquiry-based
Learning Approach and Questioning Technique of Learning Area of Social Studies,
Religion and Culture for Mixed-level Classrooms

ลิตานนท์ เดชโฮม¹, กัญญาวดี แสงงาม² และ จิตรปกรณม์ วงศ์คำจันทร์³
Litanon Dethom¹, Kanyawadee Saeng-ngam² and Jitraporn Wongkamjan³

Received : 30 มิ.ย. 2565

Revised : 5 พ.ย. 2565

Accepted : 9 พ.ย. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้น ให้นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านโคกสว่าง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำนวน 8 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1980) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง 2) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 3 ชุด ชุดละ 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เมื่อผ่านการวิจัยทั้ง 3 วงรอบ ดังนี้ ในวงรอบที่ 1 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ในวงรอบที่ 2 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และในวงรอบที่ 3 นักเรียนผ่านเกณฑ์ ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม, ความสามารถในการคิดวิเคราะห์, ชั้นเรียนแบบคละชั้น

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: Litanon_21@yahoo.co.th

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: jitraporn.jw@gmail.com

¹ Student, Master of Education, Program of Curriculum and Instruction, Roi Et Rajabhat University,

Email: Litanon_21@yahoo.co.th

² Lecturer, Program of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

³ Assistant Professor, Program of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University,

Email: jitraporn.jw@gmail.com

Abstract

This research aims to develop analytical thinking ability. by using the instruction of inquiry-based learning approach and questioning technique of learning area of social studies, religion and culture for mixed-level classrooms to achieve the criteria of 80 percent or more. The target group includes 8 students in the second semester of the academic year 2020, Ban Khok Sawang 2 School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office. Action research was employed according to the concept of Kemmis & McTaggart. The research instruments were 1) an inquiry-based learning management plan combined with questioning techniques, 6 plans, 12 hours, 2) 3 sets of 4 multiple-choice questionnaires for analytical thinking ability, 20 items in each set. The statistics used in the data analysis were mean, percentage, and standard deviation.

The research results showed that students who learn by using the Instruction of Inquiry-based learning approach and questioning technique have abilities to think critically after completing all 3 cycles of research. In the first cycle, there were 2 students who passed the criteria, representing 25%. The second cycle, there were 6 students who passed the criteria, representing 75%. The third cycle, all students passed the criteria, representing 100 percent. The research results were in accordance with the objectives set, all students passed the criteria 80 percent or more.

Keywords: Instruction of Inquiry-based Learning Approach and Questioning Technique,
Analytical thinking ability, Mixed-level classrooms

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติในยุคปัจจุบัน เพื่อเข้าสู่โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพและศักยภาพ เพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์ สามารถดำเนินชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุข โดยการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของตนเองตามแนวทางเดียวกันนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2) สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2574 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผน คือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2574 ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ และรองรับการศึกษา การเรียนรู้ และความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 15)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และมีการจัดการนำความรู้ ความเข้าใจทักษะกระบวนการและเจตคติ ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการเรียนรู้ผู้เรียนควรจะได้รับพัฒนากระบวนการต่าง ๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการทั้งทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสอบ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการกลุ่ม รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่มเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่มรักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1-2) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 132) ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีเนื้อหาค่อนข้างหลากหลาย ประกอบด้วยเนื้อหา 5 สาระ ดังนี้ สาระที่ 1 สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ซึ่งลักษณะ เนื้อหาสาระจะเต็มไปด้วยข้อมูล (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2551: 266) ซึ่งในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นสาระที่ว่าด้วยระบบการเมืองการปกครอง ระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุข ในสังคมไทยและสังคมโลก ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ต้องมีการใช้ทักษะการคิด โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ (ณัฐกานต์ เจริญกุล, 2557: 3) เพราะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งจะนำไปสู่การประเมินข้อมูลต่าง ๆ และนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (ประสพ ศรีสมบุรณ์, 2551) มีความสำคัญและมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องใช้การคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และเลือกที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและสังคม (โสภิตา เสนาะจิต, 2560: 39)

จากการสังเกตสภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสว่าง 2 ซึ่งจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น เนื่องจากโรงเรียนบ้านโคกสว่าง 2 เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาน้อย ทำให้เกิดปัญหาครูไม่ครบชั้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงต้องจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กต่างชั้น ต่างกลุ่มอายุ ซึ่งมีความสามารถต่างกันนำมาจัดการเรียนรู้พร้อมกันเป็นชั้นเดียว โดยมีลักษณะการจัดกิจกรรมที่ครูคนเดียวสามารถจัดกิจกรรมสอดคล้องกับระดับความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4) พบว่านักเรียนทั้ง 2 ระดับชั้น ยังไม่สามารถพิจารณาแยกแยะเนื้อหาที่ครูสอนได้ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง มีจุดมุ่งหมาย หรือความประสงค์สิ่งใด เกี่ยวพันกันอย่างไร และอาศัยหลักการใด โดยสังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็นในขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ และการทำใบงานหรือแบบทดสอบท้ายบท ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง และจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีจุดที่ควรพัฒนาในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ การนำเสนอ และอภิปรายการฝึกทักษะด้านการคิดคำนวณให้คล่องมากขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสาร โดยการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน (โรงเรียนบ้านโคกสว่าง 2, 2563: 32)

จากการศึกษา พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และ 5) ขั้นประเมิน (Evaluation) ซึ่งครูสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม โดยหลักการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีเทคนิคและวิธีการใช้คำถามในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างมาก ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการสร้างความรู้ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปสู่การสรุปหาคำตอบ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ครูเป็นเพียงผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการสืบเสาะ

หาความรู้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549: 219-220) โดยใช้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาความคิดใหม่ ๆ และช่วยขยายทักษะการคิด (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข์, 2545: 87-88) ตามแนวคิดของบลูม ชั้นที่ 1-4 ได้แก่ ชั้นถามความรู้ความจำ ชั้นถามความเข้าใจ ชั้นถามการนำไปใช้ และชั้นถามการวิเคราะห์ ตามลำดับความต่อเนื่อง จากขั้นต่ำสุดไปยังขั้นสูงสุด เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และด้านการวิเคราะห์หลักการ โดยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการใช้คำถาม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอน จะป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์ สังเคราะห์ หรือการประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2558: 74) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตั้งใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปสู่การตั้งปัญหา การสืบค้นเรียนรู้ด้วยตนเอง และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

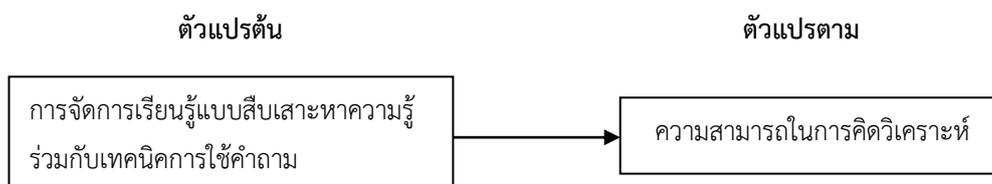
จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียน แบบคณะชั้น โรงเรียนบ้านโคกสว่าง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค การใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคณะชั้น ให้นักเรียนทุกคน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ของสถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2549: 219-221) และเทคนิคการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม (1976: 13) มาประยุกต์ใช้เป็นจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และ 5) ขั้นประเมิน (Evaluation) แนวคิดนี้ได้กำหนดเป็นตัวแปรต้น ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับชั้นเรียนแบบคณะชั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้นในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นวางแผนปฏิบัติการ (Planning)
- 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action)
- 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation)
- 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection)

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านโคกสว่าง 2 อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้น จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง ซึ่งมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม ขั้นที่ 1- 4 คือ ทราบความรู้ความจำ ทราบความเข้าใจ ทราบการนำไปใช้ และทราบดีการวิเคราะห์ แทรกในขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ใช้ร่วมกับคำถามขั้นทราบดีความรู้ความจำ ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจและค้นหา (Exploration) โดยใช้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามขั้นทราบดีความเข้าใจ ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) ใช้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามขั้นทราบดีการนำไปใช้ และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินความรู้ (Evaluation) ใช้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามขั้นทราบดีการวิเคราะห์ ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน ด้านเนื้อหารายวิชา และด้านการวัดและการประเมินผล และมีความถูกต้องเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้ง 6 แผน โดยมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.65-4.97

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้น แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 3 ชุด ชุดละ 20 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่า IOC จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และพิจารณาคัดเลือกจากข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 1 ครอบคลุมการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ ความสำคัญ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และด้านการวิเคราะห์หลักการ โดยใช้ทดสอบหลังจากเรียนรู้ในแต่ละวงรอบปฏิบัติการเสร็จสิ้นลง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม ดังนี้

3.1 การดำเนินการสอน ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง โดยกำหนดการปฏิบัติการเป็น 3 วงรอบ ดังนี้

3.1.1 วงรอบปฏิบัติการที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จำนวน 2 แผน
4 ชั่วโมง ดังนี้

3.1.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี จำนวน 2 ชั่วโมง

3.1.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จำนวน 2 ชั่วโมง

3.1.2 วงรอบปฏิบัติการที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง สิทธิเด็ก จำนวน 2 แผน 4 ชั่วโมง ดังนี้

3.1.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิพื้นฐานสำหรับเด็ก จำนวน 2 ชั่วโมง

3.1.2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก จำนวน 2 ชั่วโมง

3.1.3 วงรอบปฏิบัติการที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 แผน
4 ชั่วโมง ดังนี้

3.1.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย จำนวน 2 ชั่วโมง

3.1.3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ภูมิปัญญาไทย จำนวน 2 ชั่วโมง

3.2 หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แต่ละวงรอบปฏิบัติการ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ท้ายวงรอบ เพื่อวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สะท้อนผลการปฏิบัติการแต่ละวงรอบ และนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในวงรอบปฏิบัติการต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์แต่ละวงรอบปฏิบัติการมาหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในวงรอบปฏิบัติการ และสรุปสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในการวิจัยในครั้งนี้

สรุปผล

การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้น สามารถสรุปผลการวิจัยที่ศึกษาได้ดังนี้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อผ่านการวิจัยทั้ง 3 วงรอบ ในวงรอบที่ 1 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คนวงรอบที่ 2 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน และในวงรอบที่ 3 นักเรียนผ่านเกณฑ์ทุกคน มีผลคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ท้ายวงรอบปฏิบัติการที่ 1-3 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ท้ายวงรอบปฏิบัติการที่ 1-3

ลำดับที่	คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์								
	วงรอบปฏิบัติการที่ 1 (20 คะแนน)			วงรอบปฏิบัติการที่ 2 (20 คะแนน)			วงรอบปฏิบัติการที่ 3 (20 คะแนน)		
	คะแนน ที่ได้	ร้อยละ	ผลการ ตัดสิน	คะแนน ที่ได้	ร้อยละ	ผลการ ตัดสิน	คะแนน ที่ได้	ร้อยละ	ผลการ ตัดสิน
1	17	85	ผ่าน	18	90	ผ่าน	20	100	ผ่าน
2	15	75	ไม่ผ่าน	16	80	ผ่าน	20	100	ผ่าน
3	10	50	ไม่ผ่าน	12	60	ไม่ผ่าน	16	80	ผ่าน
4	15	75	ไม่ผ่าน	16	80	ผ่าน	18	90	ผ่าน
5	16	80	ผ่าน	17	85	ผ่าน	18	90	ผ่าน
6	12	60	ไม่ผ่าน	13	65	ไม่ผ่าน	17	85	ผ่าน
7	15	75	ไม่ผ่าน	16	80	ผ่าน	19	95	ผ่าน
8	15	75	ไม่ผ่าน	16	80	ผ่าน	18	90	ผ่าน
คะแนน รวม	115			124			146		
\bar{x}	14.38			15.5			18.25		
S.D.	2.26			2.00			1.39		
ร้อยละ	71.88			77.50			91.25		

จากตาราง 1 พบว่า ในวงรอบปฏิบัติการที่ 1 คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ในวงรอบปฏิบัติการที่ 1 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และมีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 71.88 ซึ่งจากการสังเกต พบว่า นักเรียนยังไม่สามารถตอบคำถามขึ้นความเข้าใจได้ นักเรียนทุกกลุ่มใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และสรุปองค์ความรู้ร่วมกันนานกว่าที่กำหนด เพราะไม่มีความสามัคคีภายในกลุ่ม บางกลุ่มไม่เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามและทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ครูผู้สอนต้องคอยให้น่าแนะนำอยู่เสมอ มีเพียงหนึ่งกลุ่มที่ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถวิเคราะห์และตอบคำถามด้วยตนเองได้ จะนำคำตอบที่อยู่ในหนังสือมาตอบ บางคนตอบตามเพื่อน ในวงรอบปฏิบัติการที่ 2 จึงต้องเพิ่มกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์ร่วมกันในชั้นเรียน กำหนดเวลาที่ชัดเจน ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันมากยิ่งขึ้น เพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ร่วมกันทั้งชั้นเรียน

วงรอบปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 มีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 77.50 ซึ่งจากการสังเกต พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดีขึ้น มีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม ทำงานที่ได้รับมอบหมายและช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น ส่วนมากสามารถตอบคำถาม

ได้ด้วยตนเอง ไม่ทำตามหนังสือเรียน นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการใช้กระบวนการกลุ่มในการตอบคำถาม ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นยิ่งขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางคนยังไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้ว่าเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด ในวงรอบปฏิบัติการที่ 3 จึงเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นอภิปรายและลงข้อสรุปเพื่อให้นักเรียนมีเวลาในการแลกเปลี่ยนความรู้ ผลัดเปลี่ยนกันตั้งคำถามและตอบคำถามระหว่างกลุ่ม

วงรอบปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนผ่านเกณฑ์ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 มีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 91.25 ซึ่งจากการสังเกตพบว่า นักเรียนทุกคนสามารถตอบคำถามได้ด้วยตนเอง พิจารณาแยกแยะเนื้อหา ว่าประกอบด้วยอะไร ตีความว่ามีจุดมุ่งหมายอย่างไร และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด จนได้ข้อสรุปในการตอบคำถามด้วยตนเอง มีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม ทำงานที่ได้รับมอบหมาย และช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ผลการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า เมื่อผ่านการวิจัยทั้ง 3 วงรอบ ในวงรอบที่ 1 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 วงรอบที่ 2 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และในวงรอบที่ 3 นักเรียนผ่านเกณฑ์ทุกคน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับชั้นเรียนแบบคละชั้น สามารถช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริง แล้วส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ยิ่งขึ้นด้วยเทคนิคการใช้คำถามที่แทรกอยู่ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน บ้านโคกสว่าง 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดเนื้อหาสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มาตรฐาน ส 2.1 ตัวชี้วัดที่ 1 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตัวชี้วัดที่ 2 ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตัวชี้วัดที่ 3 วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานสำหรับเด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย ตัวชี้วัดที่ 4 อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น ตัวชี้วัดที่ 5 เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ในชีวิตประจำวัน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาตรฐาน ส 2.1 ตัวชี้วัดที่ 1 ยกตัวอย่างและปฏิบัติตนตามสภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี ตัวชี้วัดที่ 2 เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก และตัวชี้วัดที่ 3 เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ศึกษาการจัดชั้นเรียนแบบคละชั้น จุดมุ่งหมาย เทคนิควิธีการจัดชั้นเรียนแบบคละชั้น และทำการศึกษาแนวคิด หลักการในการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนมีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และขั้นประเมินความรู้ (Evaluation) ของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม ขั้นที่ 1- 4 คือ ถามความรู้ความจำ ถามความเข้าใจ ถามการนำไปใช้ และถามการวิเคราะห์ แทรกในขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ และเครื่องมือที่ใช้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม จะทำหน้าที่ ในการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2558: 74) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบการใช้คำถาม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียนโดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์ สังเคราะห์ หรือการประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น สอดคล้องกับณัฐกา นาเลื่อน (2556: 45) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การใช้คำถามจะช่วยให้ นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิด เรียบเรียงความรู้และถ่ายทอดเป็นคำตอบ คำถามเป็นเครื่องมือที่จะช่วยตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน ครูสามารถใช้คำถามเป็นเครื่องมือสนับสนุนกิจกรรมสืบเสาะหาความรู้ได้ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ อินแก้ว (2560: 119) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่คำ (ประชานุเคราะห์) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่คำ (ประชานุเคราะห์) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) มีค่าเท่ากับ 0.48 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พิสุทธิ์ วิรัตน์ (2557: 102) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลของวงจรการเรียนรู้ 5E เสริมด้วยกระบวนการกลุ่มและเทคนิคการใช้คำถามต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชางานบ้าน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชางานบ้านก่อนเรียนเท่ากับ 20.66 คิดเป็นร้อยละ 51.65 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 35.08 คิดเป็นร้อยละ 87.70 ซึ่งไม่น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนเท่ากับ 18.22 คิดเป็นร้อยละ 60.73 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.56 คิดเป็นร้อยละ 85.20 ซึ่งไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาภรณ์ ไชยเจริญ (2556: 139) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การสอนรูปแบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม และเทคนิคการใช้ผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกา นาเลื่อน (2556 : 119) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อชิระ อุตมาน (2554: 81) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 5E ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 23.96 คิดเป็นร้อยละ 79.87 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ Cho et al. (2012) ซึ่งได้สำรวจแนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการใช้คำถามของอาจารย์สาขา แพทยศาสตร์ศึกษา จำนวน 99 ห้องเรียน และวิเคราะห์ว่า

มีการนำเทคนิคการใช้คำถามไปใช้ในห้องเรียนอย่างไร โดยใช้แบบสอบถามและบันทึกภาพเคลื่อนไหวขณะจัดการเรียนรู้พบว่า อาจารย์ ส่วนใหญ่เห็นว่าเทคนิคการใช้คำถามในห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญและย่อมส่งผลเชิงบวก ในแง่ของการให้ความร่วมมือของนักเรียนในชั้นเรียน ความตั้งใจในการเรียน และความเข้าใจเนื้อหาที่เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ คำถามในชั้นเรียนแบบคละชั้นควรจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันแบบกลุ่ม คละชั้น คละความสามารถ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม

1.2 ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละชั้นตระหนักถึงบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งจะช่วยให้มีพัฒนาการทางด้านสังคมดีขึ้น และจะได้มีโอกาสช่วยเหลือน้อง ๆ ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็มีโอกาสนในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนจากพี่ ๆ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้มีพัฒนาการเร็วขึ้น

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามในชั้นเรียนแบบคละชั้น ครูควรทำหน้าที่ เป็นผู้คอยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจผู้เรียน

1.4 เทคนิคการใช้คำถามควรเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้คำตอบที่หลากหลายตามความคิดของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ภาษาไทย หรือบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

2.2 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามในการพัฒนาตัวแปรอื่น เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ณัฐภา นาเลื่อน. (2556). *ผลการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ณัฐกานต์ เจริญกุล. (2557). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ในสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2551). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ : การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิพวรรณ อินแก้ว. (2560). *การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการเรียนการสอน. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ประสพ ศรีสมบูรณ์. (2551). *ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิมพ์พิสุทธิ์ วีริน. (2557). *ผลของวงจรการเรียนรู้ 5E เสริมด้วยกระบวนการกลุ่มและเทคนิคการใช้คำถามต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา งานบ้าน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการเรียนการสอน. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- โรงเรียนบ้านโคกสว่าง 2. (2563). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self - Assessment Report : SAR) ประจำปีการศึกษา 2563*. Mukdahan: โรงเรียนบ้านโคกสว่าง 2.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2549). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2558). *21 วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- โสภิตา เสนะจิต. (2560). *การพัฒนาเทคนิคการประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนด้วยการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีและการวัดแบบบราสส์*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อชิระ อุดมาน. (2554). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 5(3), 1-15.
- อุมาภรณ์ ไชยเจริญ. (2556). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การสอนรูปแบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม และเทคนิคการใช้ผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Bloom, B.S. (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Cho, Y. H., Lee, S. Y., Jeong, D. W., Im, S. J., Choi, E. J., Lee, S. H., Baek, S. Y., Kim, Y. J., Lee, J. G., Yi, Y. H., Bae, M. J. and Yune, S. J. (2012). *Analysis of questioning technique during classes in medical education*. *BMC Medical Education*, 12(39), 1-7.
- Kemmis, S. and McTaggart, R. (Eds.). (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Geelong, Victoria: Deakin University Press.

การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Inclusive Education Administration of School under The Office of The Secondary Educational Service Area

วิชาญ จารุกาญจน์¹ และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว²
Wicharn Jarukarn¹ and Vorakarn Suksodkiew²

Received : 22 มิ.ย. 2565

Revised : 29 ส.ค. 2565

Accepted : 29 ส.ค. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) ยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 95 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารงานวิชาการ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวมหรือครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความคิดเห็น และ 2) แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1.1) การบริหารจัดการ 1.2) การนำองค์กร 1.3) การจัดการเรียนการสอน และ 1.4) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม, การศึกษาแบบเรียนรวม, การบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to 1) examine the components of integrated learning management in schools under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office, and 2) confirm the components of integrated learning management in schools under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office. The study sample comprised 95 schools affiliated

¹ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: wichanja@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: wichanja@gmail.com

¹ Doctor Student Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Silpakorn University,
Email: wichanja@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Department of Educational Administration Faculty Education, Silpakorn University,
Email: wichanja@gmail.com

with the Secondary Educational Service Area Office. Each school was represented by four informants, including the school director, deputy director, academic administration representative, head of the learning group, and teachers responsible for overseeing the overall study. A collective of 380 individuals serving as informants The research instruments comprised two questionnaires, namely: 1) an opinion questionnaire and 2) a component confirmation questionnaire. The statistics used in the research were frequency, percentage, arithmetic mean, standards deviation, exploratory factor analysis, and content analysis. The results of the study were as follows:1) the inclusive educational administration of schools under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office consisted of four components: 1.1) administration, 1.2) organizational leadership, 1.3) teaching and learning administration, and 1.4) learning assistance, and 2) The findings of the confirmation of the inclusive education management components of schools under the Secondary Educational Service Area Office and experts agree that the inclusive education management components of schools under the Secondary Educational Service Area Office are accurate, appropriate, feasible, and beneficial.

Keywords: Inclusive Education Administration, Inclusive Education, Education Administration

บทนำ

การดำรงชีวิตของคนในสังคม สิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกวัย คือ การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการสร้างและเพิ่มพูนความรู้ ความคิดของบุคคล เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ในสภาพแวดล้อมปัจจุบันสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และประเทศชาติ นอกจากนี้ยังเป็นตัวกำหนดทิศทางของประเทศได้อีกด้วย เพราะหากประเทศไหนมีการส่งเสริมการศึกษา ที่ถูกทิศทาง ตลอดจนวางแผนการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ประเทศนั้นมีต้นทุนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่มีศักยภาพในการร่วมกันสร้างประเทศให้ก้าวไกล ทั้งยังช่วยขัดเกลาคณาให้มีจิตสำนึกและคุณธรรม เป็นผู้เจริญทางปัญญา และจิตใจสังคม สอดคล้องกับมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 วรรคแรก ที่กล่าวว่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้เพื่อการฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542: 2) และแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มุ่งเน้นการจัดให้คนทุกกลุ่ม มีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก (สุชาติ บุษพา, 2557: 11) องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความสำคัญเรื่องสิทธิโอกาสและความเสมอภาคของคนพิการประเทศไทย รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องสิทธิ และโอกาสของคนพิการเช่นกันโดยหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกับคนพิการได้ยกย่องพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 และเมื่อปีคนพิการสากล พ.ศ. 2524 ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งประกาศใช้แผนการสงเคราะห์และฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการแห่งชาติระยะยาว การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นกระบวนการของการเพิ่มความสามารถ ของระบบการศึกษาเพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนทุกคน จึงเป็นที่เข้าใจกันว่า การเรียนรวมเป็นเสมือนกุญแจสำคัญที่จะเข้าไปสู่ความสำเร็จ ของการศึกษาเพื่อปวงชน ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของผู้พิการ (The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) กำหนดให้ทุกรัฐบาลต้องจัดให้มีระบบการศึกษาแบบเรียนรวมในการศึกษาทุกระดับ เน้นให้เห็นสิทธิ ของคนพิการที่จะได้รับความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีสิทธิโดยปราศจากข้อโต้แย้งใด ๆ อันระบุไว้ในประกาศ ตามหลักสิทธิมนุษยชน สิทธิของคนพิการได้มีการกำหนดไว้อย่างเด่นชัดเพิ่มจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

เพื่อย้ำให้เห็นว่าคนพิการพึงจะได้รับความคุ้มครองในฐานะของมนุษย์อย่างสมบูรณ์ (ทงศักดิ์ สุระคำแหง, 2548: 11) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในรูปแบบการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) และการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) โดยได้คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมครอบคลุมทุกอำเภอ อำเภอละไม่น้อยกว่า 2 แห่ง จนถึงปีการศึกษา 2555 มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวนทั้งสิ้น 5,026 แห่ง และมีโรงเรียนเครือข่ายที่มีเด็กพิการเรียนร่วมอีกจำนวน 17,448 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสให้เด็กพิการทุกคนได้ เข้าเรียนและเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านและในปีงบประมาณ 2556 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมทุกแห่ง โดยจัดให้เด็กพิการทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในรูปแบบโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม (Inclusive schools) จำนวน 445 แห่ง ในปีงบประมาณ 2557 ได้ขยายเพิ่มโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 783 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,228 แห่ง ซึ่งกระจายอยู่ในทุกอำเภอทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประกาศให้ “ปี 2559 เป็นปีแห่งความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ” เป็นการแสดงเจตนารมณ์ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสในการศึกษาอย่างเสมอภาคกัน โดยมีการจัดการที่เหมาะสมในโรงเรียนและห้องเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ที่ยึดหลักปรัชญาของการอยู่ร่วมกัน (Inclusion) เน้นให้มีการนำบริการสนับสนุน ต่าง ๆ มาจัดกระบวนการเรียนการสอน สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยกำหนดทางเลือกให้หลาย ๆ ทาง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรวมกันได้โดยไม่แบ่งแยกและไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ได้มีการทบทวนถึงภารกิจที่จำเป็นสำหรับสถานศึกษาทั่วไป ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ทั้งการจัดให้เด็กพิการทุกคนที่อยู่ในเขตบริการได้เข้าเรียนในโรงเรียน และการพัฒนาให้โรงเรียนมีคุณภาพรองรับการให้บริการด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของการจัดการศึกษาเรียนรวมจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญอย่างหนึ่งของคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา บุคคลพิการยังขาดโอกาสทางการศึกษา ทั้งที่บุคคลพิการก็เป็นประชากรของประเทศ เพียงแต่อาศัยความช่วยเหลือมากเป็นพิเศษ ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการจะต้องจัดให้มีความเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของบุคคลเหล่านั้น เด็กพิการได้รับโอกาสทางการศึกษาไม่ทั่วถึงโดยโรงเรียนส่วนใหญ่ จะรับเฉพาะเด็กที่มีความพิการระดับน้อยถึงปานกลางเท่านั้น ส่วนเด็กพิการระดับมากยังไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนทั่วไปได้ แม้ว่าปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทยให้คนพิการหรือทุพพลภาพเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า สมควรที่จะได้รับสิทธิและโอกาสในการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ ได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ ได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองด้วยความเสมอภาค ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความพิการ และได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีมาตรการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ความคุ้มครองพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2556 มีมาตรการกฎหมาย ให้จัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนดว่า สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย แต่ก็ยังมีโรงเรียนปฏิเสธรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ เนื่องจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เป็นอุปสรรคในการรับเด็กเข้าเรียน ในความเป็นจริงนักเรียนควรเป็นผู้เลือกโรงเรียนไม่ใช่โรงเรียนเป็นผู้เลือกนักเรียน บางโรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนรวมตามนโยบายต้นสังกัด แต่ก็ไม่สามารถดำเนินงานจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาได้ดีพอ ตามมาตรฐานการเรียนรวมเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2560: 3-4)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ว่ามีองค์ประกอบใดบ้างเพื่อนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนที่มีนักเรียนเรียนรวม หรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในโรงเรียนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา
2. เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวมจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562: ค-ด) การติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2561: 1-10) เล่มที่ 16 การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560: 9-25) แนวทางการประเมินคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรวมเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สุชาติดา บุษพา (2557: 28-41) การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ธัญลักษณ์ จันทร์ศรี (2562: 4-5) การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาพิเศษของโรงเรียนต้นแบบ การเรียนรวม สำนักงานศึกษาธิการภาค 14 นครศรีธรรมราช (2561) กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สุมาลี ศรีผิง (2560: 5-6) รูปแบบการจัดการศึกษา แบบเรียนรวมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อัญชลดา เกตุยงแก้ว (2560: 4-5) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สมจิต ทองเกตุ (2559: 12) กลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 สุมาลี รามฤทธิ์ (2559: 5) รูปแบบการจัดการการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สุเชษฐ์ เรือนก้อน (2557: 5-6) การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษา สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม Munawir and Yasinta (2018: 226-237) โมเดล การจัดการการศึกษาแบบรวม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของครูใหญ่และครูในโรงเรียนประถมศึกษา นำการศึกษาแบบรวม ไปใช้ในการบริหารจัดการในโรงเรียนปกติ Iva and Mudjito (2020: 80-86) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม: คู่มือปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวม European Union (2015: 9-62) เครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพ การศึกษาของครูเพื่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม The World Bank (2018: 6-36) ภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนทุกคน: การวางแผน สำหรับแนวปฏิบัติของโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวม Hornby (2014: 1-161) การศึกษาพิเศษ “การจัดการศึกษา แบบเรียนรวม” Schuelka (2018: 2-10) การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม Senapaty (2020: 1-98) คู่มือสำหรับกรรมการบริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม Central Board of Secondary Education Delhi (2020: 13-187) คู่มือการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีนักเรียนเรียนรวม ศึกษา ร่วม กับนักเรียนปกติสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้ง 42 เขต ที่มีนักเรียนเรียนรวมศึกษาอยู่จำนวน 1,612 โรงเรียน ระหว่างปีการศึกษา 2558-2560

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 42 เขต โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูป Yamane (1973: 727-728) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% หรือระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดวิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ตามสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนโรงเรียน 95 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารวิชาการ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 4) ครูรับผิดชอบงานเรียนรวมหรือครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 380 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในชั้นยืนยันองค์ประกอบจำนวน 7 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากการตัดสินใจของผู้วิจัยเองเพื่อความเหมาะสมในการวิจัย โดยพิจารณาจาก

1. เป็นอดีตผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เป็นอดีตผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินคุณภาพทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

3. เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวมในหลักสูตรปริญญาเอก
5. เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมอย่างน้อย 3 ปีการศึกษาและสำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาเอก การบริหารการศึกษา
6. เป็นผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่ส่งนักเรียนเรียนรวมมาศึกษาในโรงเรียนปกติทั่วไปที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire)

แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ใช้สอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างได้จัดสร้างและพัฒนาแบบสอบถามชนิดจัดอันดับห้าระดับ โดยประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) การสังเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ประมวลผลทุกส่วนนำมาสร้างแบบสอบถามภายใต้การแนะนำและคำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดการตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ข้อคำถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของ ไลเคอร์ท (Likert scale) ผ่านการตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งแต่ละข้ออยู่ในเกณฑ์ 0.6-1.00 แล้วนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างทุกประการ จำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.982

2.2 แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ

แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ ใช้สอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยการประมวลสรุปองค์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) สำหรับตรวจสอบองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ว่ามีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์หรือไม่ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ และความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 95 โรงเรียน ๆ ละ 4 ชุด ได้รับแบบสอบถามครบร้อยละ 100 ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ เมื่อได้องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรอีกครั้ง ส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ตรวจสอบองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์หรือไม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) สกัดปัจจัยด้วยเทคนิค Principal Factor Analysis: PCA เพื่อสังเคราะห์หาองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นำร่างที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบฯ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 7 คน พิจารณาตรวจสอบรับรอง ว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์หรือไม่

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงานในสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ค่าสถิติ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยใช้ค่าสถิติค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลด้านองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ เบสต์ (Best)

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใช้ค่าสถิติ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผล

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปร ของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรขององค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด พิจารณาจาก

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.48-0.76 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อตัวแปรสอดคล้องกัน และองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปหาน้อย คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การนำองค์กร 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis: PCA) ดังนี้

1.1 ทดสอบความเหมาะสม ความเพียงพอ และเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยพิจารณาจาก

1.1.1 ค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measures of Sampling Adequacy) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1

1.1.2 สถิติ Bartlett's Test of Sphericity ใช้ทดสอบตัวแปรต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ค่าที่ใช้ทดสอบ

สมมติฐานของ Bartlett's Test of Sphericity

H_0 : ตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กัน

โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ และการมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่า 0.05 ($p < .05$) นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ผลการวิเคราะห์ รายละเอียดแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่า KMO และ Bartlett's Test

ค่าสถิติทดสอบ		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		0.833
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	17616.879
	df	5995
	Sig.	.000

จากตาราง 1 พบว่า ค่า KMO มีค่าเท่ากับ 0.833 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 110 ตัวแปรของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นจำนวนข้อมูลที่มีความเหมาะสมและมีความเพียงพอ สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ดีมาก เพราะค่า KMO มีค่ามากกว่า 0.50 และเข้าใกล้ 1 และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบในลักษณะเดียวกันคือ ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 17616.879 มีค่า significance เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 แสดงว่าค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้ง 110 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ทำให้สามารถนำข้อมูลนี้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้

1.2 ทำการสกัดปัจจัย (Factor Extraction) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (PCA) โดยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1 ส่วนเกณฑ์ในการพิจารณาตัวแปรในองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ (Practically Significant) และมีตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบจำนวนตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามเกณฑ์ของไกเซอร์ (Kaiser's Criterion) รายละเอียดแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 องค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมของการบริหารจัดการศึกษา
แบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

องค์ประกอบ	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ทั้งหมด	ร้อยละ ความแปรปรวน	ร้อยละ ความแปรปรวนสะสม	ทั้งหมด	ร้อยละ ความแปรปรวน	ร้อยละ ความแปรปรวนสะสม	ทั้งหมด	ร้อยละ ความแปรปรวน	ร้อยละ ความแปรปรวนสะสม
1	52.449	47.681	47.681	52.449	47.681	47.681	22.741	20.674	20.674
2	13.505	12.277	59.958	13.505	12.277	59.958	21.946	19.950	40.624
3	6.817	6.197	66.155	6.817	6.197	66.155	19.598	17.816	58.440
4	4.934	4.485	70.641	4.934	4.485	70.641	10.495	9.541	67.981
5	3.668	3.335	73.975	3.668	3.335	73.975	3.373	3.067	71.048
6	3.387	3.079	77.054	3.387	3.079	77.054	3.357	3.051	74.099
7	3.111	2.828	79.882	3.111	2.828	79.882	3.066	2.788	76.887
8	2.781	2.528	82.410	2.781	2.528	82.410	3.018	2.743	79.630
9	2.593	2.358	84.768	2.593	2.358	84.768	3.009	2.736	82.366
10	2.243	2.039	86.807	2.243	2.039	86.807	2.351	2.137	84.503
11	1.967	1.788	88.595	1.967	1.788	88.595	2.187	1.989	86.492
12	1.605	1.459	90.055	1.605	1.459	90.055	1.974	1.795	88.286
13	1.357	1.233	91.288	1.357	1.233	91.288	1.902	1.729	90.015
14	1.293	1.176	92.464	1.293	1.176	92.464	1.689	1.536	91.551
15	1.053	.957	93.421	1.053	.957	93.421	1.672	1.520	93.071
16	1.008	.916	94.337	1.008	.916	94.337	1.393	1.266	94.337

จากตาราง 2 พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 มี 16 องค์ประกอบ เมื่อหมุนแกนแล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 94.337 จากนั้นจึงทำการเลือกตัวชี้วัดจากจำนวนตัวแปรในแต่ละตัวชี้วัดที่ต้องมีบรรยายตัวชี้วัดนั้น ๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) แต่ละตัวแปรมากกว่า 0.50 ขึ้นไป รายละเอียดดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 องค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

องค์ประกอบ	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ทั้งหมด	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละความแปรปรวนสะสม	ทั้งหมด	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละความแปรปรวนสะสม	ทั้งหมด	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละความแปรปรวนสะสม
1	52.449	47.681	47.681	52.449	47.681	47.681	22.741	20.674	20.674
2	13.505	12.277	59.958	13.505	12.277	59.958	21.946	19.950	40.624
3	6.817	6.197	66.155	6.817	6.197	66.155	19.598	17.816	58.440
4	4.934	4.485	70.641	4.934	4.485	70.641	10.495	9.541	67.981

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มีค่าไอเกน มากกว่า 1 และมีตัวแปรอธิบายองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป พบว่ามีเพียง 4 องค์ประกอบที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา คือ องค์ประกอบ 1-4 ส่วนอีก 12 องค์ประกอบขาดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงไม่นำเข้ามาพิจารณา

สำหรับองค์ประกอบที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1-4 โดยหมุนแกนแล้ว องค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเกนสูงสุด เท่ากับ 22.741 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 20.674 องค์ประกอบที่ 2 มีค่าไอเกน เท่ากับ 21.946 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 19.950 องค์ประกอบที่ 3 มีค่าไอเกน เท่ากับ 19.598 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 17.816 และองค์ประกอบที่ 4 มีค่าไอเกน เท่ากับ 10.495 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 9.541 และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบแล้ว พบว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 67.981 ซึ่งเป็นไปตามฮาบิน (Habing) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ดี ควรอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้อย่างน้อยที่สุดร้อยละ 50 จึงจะถือว่าใช้ได้ รายละเอียดดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ลำดับที่	องค์ประกอบที่	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
1	องค์ประกอบที่ 1	26	0.683 - 0.895
2	องค์ประกอบที่ 2	22	0.617 - 0.865
3	องค์ประกอบที่ 3	25	0.607 - 0.880
4	องค์ประกอบที่ 4	10	0.622 - 0.814
รวม		83	0.607 - 0.895

จากตาราง 4 พบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษา แบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวนตัวแปร 26 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ ระหว่าง 0.683-0.895 องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวนตัวแปร 22 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.617-0.865 องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวนตัวแปร 25 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.607-0.880 และองค์ประกอบที่ 4 มีจำนวนตัวแปร 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.622 - 0.814

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อสกัดตัวแปรให้เหลือตัวแปร ที่สำคัญขององค์ประกอบ ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis: PCA) แล้วได้องค์ประกอบ ที่สำคัญทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ สอดคล้องกับการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี รวมทั้งความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดเป็นการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยจำแนกตัวแปร รายละเอียดดังนี้

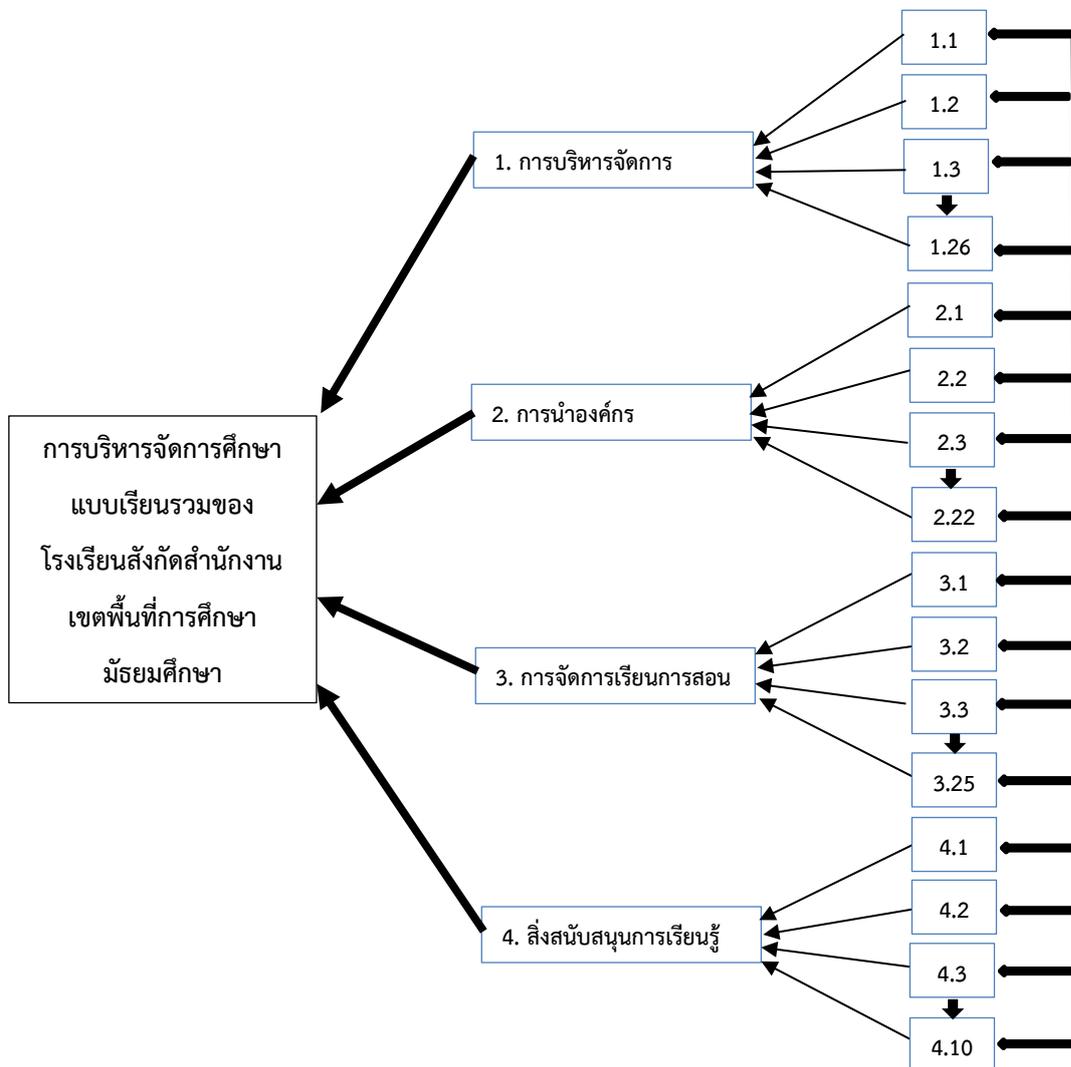
1.1 องค์ประกอบที่ 1 “การบริหารจัดการ” ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรใน องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.683–0.895 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 22.741 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percentage of variance) เท่ากับ 20.674 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนของตัวแปร (cumulative percentage of variance) เท่ากับ 20.674 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 และจัดเรียงลำดับตัวแปรตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ในองค์ประกอบที่ 1 จำนวน 26 ตัวแปร

1.2 องค์ประกอบที่ 2 “การนำองค์กร” มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.617–0.865 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 21.946 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percentage of variance) เท่ากับ 19.950 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนของตัวแปร (cumulative percentage of variance) เท่ากับ 40.624 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 และจัดเรียงลำดับตัวแปรตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ในองค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วย 22 ตัวแปร

1.3 องค์ประกอบที่ 3 “การจัดการเรียนการสอน” มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.607–0.880 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 19.598 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percentage of variance) เท่ากับ 17.816 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนของตัวแปร (cumulative percentage of variance) เท่ากับ 58.440 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 และจัดเรียงลำดับตัวแปรตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ในองค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วย 25 ตัวแปร

1.4 องค์ประกอบที่ 4 “สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้” มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.622–0.814 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 10.495 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percentage of variance) เท่ากับ 9.541 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนของตัวแปร (cumulative percentage of variance) เท่ากับ 67.981 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย และจัดเรียงลำดับตัวแปรตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ในองค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วย 10 ตัวแปร

จากผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง มี 4 องค์ประกอบที่สำคัญ สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 สรุปลผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. การตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำร่างที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) สกัดปัจจัยด้วยเทคนิค Principal Factor Analysis: PCA โดยการนำไปเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 7 คน พิจารณาตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์หรือไม่ รายละเอียดดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

รายการองค์ประกอบ	ความคิดเห็น							
	ความถูกต้อง		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		การใช้ประโยชน์	
	ถูกต้อง	ไม่ ถูกต้อง	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	เป็นไปได้	ไม่ได้	เป็น ประโยชน์	ไม่เป็น ประโยชน์
1. การบริหารจัดการ	7		7		7		7	
2. การนำองค์กร	7		7		7		7	
3. การจัดการเรียน การสอน	7		7		7		7	
4. สิ่งสนับสนุน การเรียนรู้	7		7		7		7	

จากตาราง 5 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ทุกคนมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ “การบริหารจัดการ” “การนำองค์กร” “การจัดการเรียนการสอน” และ “สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้” มีความถูกต้อง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เหมาะสม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ความเป็นไปได้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และเป็นประโยชน์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จึงสรุปได้ว่า การยืนยันองค์ประกอบ “การบริหารจัดการ” “การนำองค์กร” “การจัดการเรียนการสอน” และ “สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้” ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ รวม 7 คน ว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปหาน้อย คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การนำองค์กร 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะในปัจจุบัน การศึกษาไทยเป็นยุคสังคม แห่งการเรียนรู้ ที่เปิดกว้าง มีหลากหลายรูปแบบให้มนุษย์ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองได้อย่างรวดเร็ว โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้ขอบเขตภายใต้จินตนาการของมนุษย์ ที่สร้างขึ้นเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา สอดคล้องกับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2561: 15-18) แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรวม เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินการบริหารและจัดการของโรงเรียนที่ครอบคลุมด้านวิชาการ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านสภาพแวดล้อม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจด้านคุณภาพ การศึกษา มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่โรงเรียนกำหนดชัดเจน ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านวิชาการที่เน้นคุณภาพของนักเรียนรอบ ด้านทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการ อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ การจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และให้มีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ศรีผิง (2560: 285) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการบริหารจัดการเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 องค์ประกอบที่ค้นพบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเชษฐ์ เรือนก้อน (2557: 161) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบว่าภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนจะนำนโยบายสู่การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยผู้บริหารควรเปิดใจกว้าง มีทัศนคติที่ถูกต้อง และเห็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนร่วม รู้จักการคิดเชิงระบบ มีทักษะการวิเคราะห์และสามารถสังเคราะห์กระบวนการที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการได้ ไม่หวั่นไหวต่อความลำบากและอุปสรรคใด ๆ และไม่เป็นผู้ยึดติดกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกินพอดีที่จะปรับเปลี่ยนตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงศรีรักษ์ เคนไชยวงศ์ (2561: 248) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นกลยุทธ์ที่ 1 ใน 6 กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี งามฤทธิ (2559: 180) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 พบว่าการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนยังไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนการจัดสรรงบประมาณให้กับครูผู้สอนเด็กพิการยังไม่เหมาะสมและไม่ทั่วถึงเป็นปัญหาของการจัดการเรียนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ จันทร์ศรี (2562: 128) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาพิเศษของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สำนักงานศึกษาธิการภาค 14 พบว่าจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เป็นการปฏิบัติระดับมากของการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาพิเศษของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สำนักงานศึกษาธิการภาค 14

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความถูกต้องตามหลักการในเชิงทฤษฎี เหมาะสมกับบริบท มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประโยชน์ในโรงเรียนใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้หลายท่านยังได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนเรียนรวมซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพหรือความคาดหวังต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการเรียนรวม ผู้อำนวยการโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงต่อกระบวนการบริหารการศึกษา มีอิทธิพลโดยอ้อมต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งถ้าผู้บริหารมีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี ก็จะส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูมุ่งสู่เป้าหมาย คือ ความสำเร็จของนักเรียนที่มีคุณภาพ ทุกองค์ประกอบจะมีอิทธิพลโดยตรงและโดยอ้อมต่อความคาดหวังในความสำเร็จของนักเรียน หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน โดยผู้อำนวยการโรงเรียนนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านยังได้ให้ความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า ไม่เพียงแต่องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านเท่านั้น ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา องค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตลอดจนการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลและส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้งนั้น ซึ่งมีความถูกต้อง เหมาะสม

เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560: 15-18) แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้รวมเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินการบริหารและจัดการของโรงเรียนที่ครอบคลุมด้านวิชาการ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านข้อมูลสารสนเทศและด้านสภาพแวดล้อม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจด้านคุณภาพการศึกษา มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่โรงเรียนกำหนดชัดเจน และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านวิชาการที่เน้นคุณภาพของนักเรียนรอบด้านทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ การจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และให้มีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น ตามความสนใจ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคน มีส่วนร่วมมีการตรวจสอบและประเมินผลความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ศรีผิง (2560: 285) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการบริหารจัดการเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 องค์ประกอบที่ค้นพบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเชษฐ์ เรือนก้อน (2557: 161) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม พบว่าภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนจะนำนโยบายสู่การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยผู้บริหารควรเปิดใจกว้าง มีทัศนคติที่ถูกต้องและเห็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนร่วม รู้จักการคิดเชิงระบบ มีทักษะการวิเคราะห์และสามารถสังเคราะห์กระบวนการที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการได้ ไม่วันทันทีต่อความลำบากและอุปสรรคใด ๆ และไม่เป็นผู้ยึดติดกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนเกินไปที่รู้ที่จะปรับเปลี่ยนตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงคริ์กษ เคนไชยวงศ์ (2561: 248) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการจัดการเรียนการสอน เป็นกลยุทธ์ที่ 1 ใน 6 กลยุทธ์ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิต ทองเกตู (2559: 2) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 พบว่าการจัดการเรียนการสอน เป็น 1 ใน 8 องค์ประกอบของกลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนรวมฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี รามฤทธิ์ (2559: 180) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่าการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนยังไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนการจัดสรรงบประมาณ ให้กับครูผู้สอนเด็กพิการยังไม่เหมาะสมและไม่ทั่วถึง เป็นปัญหาของการจัดการเรียนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ จันทร์ศรี (2562: 128) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาพิเศษของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สำนักงานศึกษาธิการภาค 14 พบว่าจัดสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เป็นการปฏิบัติระดับมากของการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาพิเศษของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สำนักงานศึกษาธิการภาค 14

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ เมื่อนำองค์ประกอบการบริหารดังกล่าวไปใช้ควรปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.2 องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำและดูแล กำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้เกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีต่อองค์กร

1.3 ในแต่ละองค์ประกอบควรจัดให้มีการ Coaching and Mentoring ในทุกองค์ประกอบ กำหนดเงื่อนไขสำคัญของการนำองค์ประกอบดังกล่าวไปใช้ คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

ทองคำดี สุระคำแหง. (2548). *คนพิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ธัญลักษณ์ จันทร์ศรี. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาพิเศษของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สำนักงาน*

ศึกษาธิการภาค 14. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและการบริหาร. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

นงศรีรักษ์ เคนไชยวงศ์. (2561). *กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา*

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (2542).

สมจิต ทองเกต. (2559). *กลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ*

เขตการศึกษา 3. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2561). *การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เล่มที่ 16*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2561,

จาก <https://pubhtml5.com/rqbh/rhmy>

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2560). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรวมเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุชาติ บุษพา. (2557). *การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education)*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

สุเชษฐ์ เรือนก้อน. (2557). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของโรงเรียนแกนนำ*

จัดการเรียนร่วม. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- สุมาลี รามฤทธิ. (2559). *รูปแบบการจัดการการเรียนรู้รวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุมาลี ศรีผิง. (2560). *รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อัญชลลา เกลี้ยงแก้ว. (2560). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- Central Board of Secondary Education Delhi. (2020). *Handbook of Inclusive Education*. New Delhi.
- European Union. (2015). *Tool to Upgrade Teacher Education Practices for Inclusive Education*. Council of Europe.
- Hornby, Garry. (2014). *Inclusive Special Education*. New York: Springer.
- Iva, E. R and Mudjito, M. (2020). The development of inclusive education management model: Practical guidelines for learning in inclusive school. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, 14(1), 80-86.
- Munawir, Y., Sasmoko, and Yasinta, I. (2018). Inclusive Education Management Model to Improve Principal and teacher performance in primary Schools. *Pendidikan Inklusif, Journal Pendidikan dan Kebudayaan*, Badan Penelitian dan Pengembangan Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan, 18(4), 226-237.
- Schuelka, M. J. (2018). *Implementing inclusive education*. The United Kingdom: the UK Department for International Development.
- Senapaty, H. (2020). *Inclusion of Education A Manual for School Management Committee*. New Delhi: National Council of Educational Research and Training.
- The World Bank. (2018). *Inclusive Education Resource Guide: Ensuring Inclusion and Equity in Education*. USA: Washington DC.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis (3rded.)*. New York: Harper and Row.Yash.

การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

Needs Assessment of the development for Wat Mae ka Thok Wak Elderly School

ลำไย สีหามาตย์¹, ดร.ณิ อภัยกาวิ² และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์³

Lumyai Seehamat¹, Darunee Apaikawee² and Wilaiporn Rittikoo³

Received : 16 เม.ย. 2565

Revised : 17 ก.ย. 2565

Accepted : 22 ก.ย. 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก 2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ ประชากรคือ ผู้สูงอายุในตำบลแม่กา จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 75 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักคือ เจ้าอาวาส ประธานโรงเรียนผู้สูงอายุ ครูจิตอาสาโรงเรียนผู้สูงอายุ และนักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.79 จำนวน 19 ข้อ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{ij}) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก มี 2 กิจกรรม 1.1) กิจกรรมในวันสำคัญทางด้านพระพุทธศาสนาและ 1.2) กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก 2) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก มีค่า PNI_{ij} โดยรวมเท่ากับ 0.16 และ 3) แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดโทกหวาก ประกอบด้วย 3.1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3.2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3.3) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 3.4) ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน ซึ่งกิจกรรมที่นักเรียนสนใจมากที่สุดคือ กิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา รองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยกิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุดคือ กิจกรรมด้านการเรียนรู้

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การจัดการศูนย์การเรียนรู้, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research was aimed 1) to examine service usage behavior 2) to need assessment of the development for Wat Thonk Wak elderly school 3) to explore guidelines to develop the service of the Wat Mae ka Thok wak school. The study population was elderly people in Mae Ka Sub-district 150 people. The sample was 75 people by simple random sampling. The key informant was the abbot, the Volunteer Teacher and 12 elderly students. The instruments were used questionnaire 19 items, total reliability were 0.79 and semi-structured interview. The data analysis was used frequency, percentage, mean, standard

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา อีเมล: paepaelumyai@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิจัยและประเมินผล วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Assistant Professor, Curriculum and Instruction, College of Education, University of Phayao, Email:paepaelumyai@gail.com

² Lecturer, Research and evaluation, College of Education, University of Phayao

³ Assistant Professor, Curriculum and Instruction, College of Education, University of Phayao

deviation. and the Essential Needs Priority Index (PNI_M), and the qualitative data analysis used content analysis.

The results of the research found that 1. The behavior of the elderly mostly participated in the activities of Wat Thok Wak, which consisted of 2 activities. 1) Activities on important buddhist days and 2) activities at Wat Thok Wak school for the elderly. 2. The need assessment for the development of development school has an overall PNI_M value of 0.16. 3. Guidelines for the development of the elderly have 4 elements of: 1) Learning Activities 2) Buildings, premises and environments 3) Media, materials, and equipment and 4) Volunteer teachers. The activities that have highest interest was Buddhism and learning activities, and the most demanding activities were learning activities.

Keywords: Needs Assessment, Learning Management center, Elderly

บทนำ

ในปี 2564 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมดประมาณ 66.17 ล้านคน โดยเป็นประชากรสัญชาติ ไทยและไม่ใช่สัญชาติไทยแต่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร 65 ล้านคน และประชากรที่ไม่ใช่ สัญชาติไทยและไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานย้ายถิ่นจากประเทศ เพื่อนบ้านอีกประมาณ 3 ล้านคน ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จำนวนรวมของประชากรไทยค่อนข้างจะคงตัวแล้ว คือเพิ่ม ขึ้นด้วยอัตราที่ต่ำมาก ปี 2557 – 2564 อัตราเพิ่มประชากรอยู่ที่ประมาณร้อยละ 0.5 ต่อปี และมี แนวโน้มว่าจะลดต่ำไปอีก จนถึงขั้นที่ประเทศไทยจะมีอัตราเพิ่มประชากรติดลบในอีกราว 10 ปีข้างหน้า ในขณะที่จำนวนประชากรไทยใกล้จะถึงจุดอิ่มตัวแล้ว โครงสร้างอายุของประชากรกลับ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประชากรไทยจากที่เคยเยาว์วัยในอดีตได้กลายเป็นประชากร สูงวัยในปัจจุบัน ในปี 2557 ประชากรสูงวัยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.57 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยได้กลายเป็น “สังคมสูงวัย” มา ตั้งแต่ปี 2548 แล้ว เมื่อสัดส่วนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) สูงถึงร้อยละ 10 ของประชากร ทั้งหมด ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีมากถึงร้อยละ 20 ในปี 2565 หรือในอีกเพียง 7 ปีข้างหน้า และคาดว่าจะ เป็น สังคมสูงวัยระดับสุดยอดในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้าเมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วน ถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ความเร็วของการสูงวัยของประชากรไทยเป็นผลมาจากการที่กลุ่มประชากรที่เกิดมากและ ตายน้อยภายหลังสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะ “ประชากรรุ่นเกิดล้าน” (เกิด ปี 2506-2526) กำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ ในปี 2557 ประชากรรุ่นเกิดล้าน มีอายุ 31-51 ปี และกำลังมีอายุสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนจะกลายเป็นผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในอีกสิบกว่าปีข้างหน้า (วิชนี คุปตะวาทีน, และคณะ, 2562: 444-450)

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของสังคมไทยสะท้อนให้เห็นถึงระบบสาธารณสุขของประเทศได้พัฒนาขึ้น ทำให้ประชากรไทยมีอายุที่ยืนขึ้น หากแต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะยังคงดำเนินต่อไปไม่มีหยุดนิ่ง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของผู้สูงอายุก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมที่มีความผูกพันกตัญญูต่อผู้ญาติผู้ใหญ่ การพัฒนาและการดูแลผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่ต้องไปด้วยกัน หากแต่สังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบทุนนิยม การทำมาหากิน การทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุที่เกษียณอายุหรือผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้านกับเรือน ต้องถูกโดดเดี่ยวให้อยู่ตามลำพังได้มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น จากสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจ จึงมีหน่วยงานเข้ามาร่วมมือกันพัฒนาผู้สูงอายุตามกำลังของแต่ละท้องถิ่น นำไปสู่การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ (วิชนี คุปตะวาทีน และคณะ, 2562: 444-450)

การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลแม่กา คือ โรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก จัดตั้งขึ้นภายใต้ความรับผิดชอบของเจ้าอาวาสวัดแม่กาโทกหวาก หมู่ที่ 17 ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พื้นที่ตั้งและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนใช้ร่วมกับวัดแม่กาโทกหวาก โดยพระครูเจ้าอาวาสได้ตระหนักเห็นความสำคัญจึงได้ใช้แนวคิด “คุณธรรมนำการพัฒนา” เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมให้ รู้รัก สามัคคี และอยู่ดีมีสุข ให้เกิดขึ้นในชุมชนแม่กา มุ่งพัฒนาผู้สูงอายุให้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามัคคี มีเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน พร้อมทั้งอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ยั่งยืน บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความสุขความเจริญอย่างแท้จริง แต่การดำเนินงานของโรงเรียนได้งบประมาณในการสนับสนุนให้ดำเนินงานมาจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาและงบประมาณจากเทศบาลตำบลแม่กา (หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก, 2564) ซึ่งในการดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนกระบวนการแรกที่สำคัญ คือ การหาความต้องการจำเป็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการจัดศูนย์การเรียนรู้ของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น และทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ (สวิมล ว่องวานิช, 2550: 12, Erdogen, 2010: 1-20) และนำผลของการประเมินความต้องการจำเป็นมาพัฒนาปรับปรุงการให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมไปถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ให้สนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากขึ้น โดยกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้นำมาใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การระบุความต้องการจำเป็น (needs identifications) เพื่อสำรวจความต้องการจำเป็น ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก เป็นการระบุปัญหาที่พบว่าจะประเมินเรื่องใดเพื่อวัตถุประสงค์ใด กลุ่มใดบ้างที่มีความเสี่ยง ปัจจัยช่วยเหลือมีอะไรบ้าง การตอบสนองต่อการช่วยเหลือเป็นอย่างไร แหล่งทรัพยากรและศักยภาพของปัจจัยช่วยเหลือ 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (needs analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้น ๆ 3) การกำหนดแนวทางการแก้ไข (needs solution) การกำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อให้ความต้องการจำเป็นนั้นหมดไป ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ให้มีคุณภาพตามหลักการพัฒนาอย่างเป็นระบบของ สจัด อุทรานันท์ (2532: 39) ซึ่งประกอบด้วย ระบบการดำเนินการร่างหลักสูตร ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพบริบทของสังคม นั่นก็คือ การประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยคำนึงถึงธรรมชาติ ความต้องการ พฤติกรรมและปัญหาของผู้เรียน สื่อวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาถึงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีการสอนต่าง ๆ รวมทั้ง การประเมินในทุก ๆ ด้านของ Dick et al. (2005: 1-8) ให้มีสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก และสามารถนำผลการประเมินความต้องการจำเป็น มาเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพต่อไป

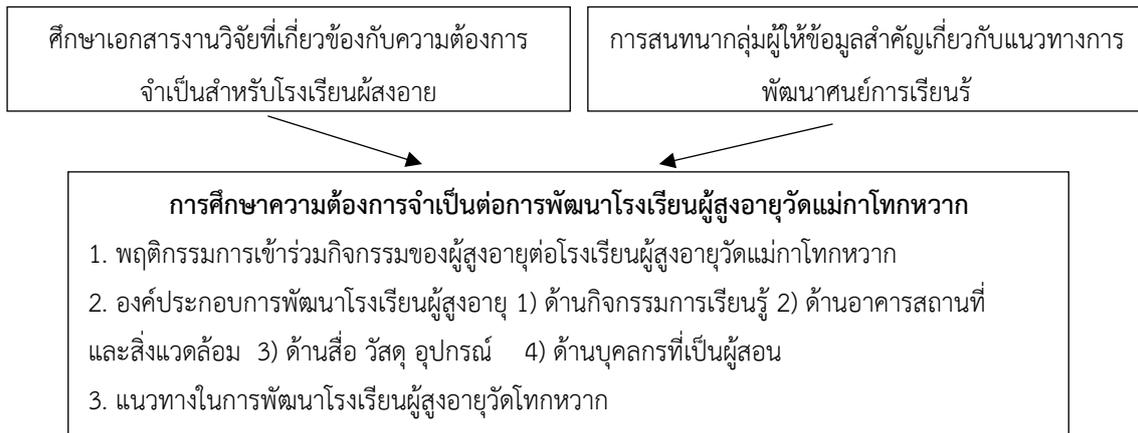
ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก โดยนำความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ อาศัยหลักการของทางการวิจัย ซึ่งวิธีการที่มีความน่าเชื่อถือ คือ การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น และทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ ในโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวากต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุต่อโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ผู้วิจัยได้นำแนวคิด การศึกษา การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น โดยใช้แนวคิด ของ สุวิมล ว่องวานิช (2550: 12) การประเมิน ความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น และทำให้ได้ข้อมูล ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ และได้ปรับกรอบแนวคิดของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2564: 22-61) และให้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยกับผู้สูงอายุ จึงสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนและครูจิตอาสาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา จำนวน 150 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนและครูจิตอาสาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา ได้ขนาดของตัวอย่างทั้งหมด 75 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ เจ้าอาวาสวัดแม่กาโทกหวาก ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุโรงเรียนวัดแม่กาโทกหวาก ครูจิตอาสา และนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วยคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ทั้งแบบที่ตอบได้คำตอบเดียว และตอบได้หลายคำตอบ

ตอนที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดโทกหวาก ประกอบด้วย 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 4) ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (Likert 1967: 179) ที่มีการตอบสนองคู่

(Dual-Response Format) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมิน สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการให้บริการ

2.2 การสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุแบบองค์รวม ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 4) ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา ไปนำเสนอกับโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวากตามกำหนดการที่จัดทำไว้ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลพร้อมกับกลุ่มตัวอย่างและนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากตัวอย่าง มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ

3.5 ผู้วิจัยนัดวันเวลากับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อดำเนินการสนทนากลุ่ม

3.6 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูล ตามข้อคำถาม พร้อมกับบันทึกภาพและเสียงขณะดำเนินการสนทนากลุ่ม

3.7 นำข้อมูลจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของกิจกรรมวัดแม่กาโทกหวาก โดยใช้สถิติร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์บทสนทนากลุ่ม ใช้การถอดความและการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นความเรียง

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการ จำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: PNIM

สรุปผล

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุต่อการใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา พบว่าผู้สูงอายุจะเข้าร่วมกิจกรรมของวัดแม่กาโทกหวากสูงที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาคิดเป็นร้อยละ 100 และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

ตาราง 1 สภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็นของความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

ความต้องการจำเป็น	สภาพที่เป็นอยู่				สภาพที่ควรจะเป็น				PNI _M	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม										
1. อาคารสถานที่ อากาศ ถ่ายเทดี ปลอดภัย	3.47	0.84	ปาน กลาง	5	4.17	0.81	มาก	4	0.20	2
2. อาคารสถานที่ มีความมั่นคงปลอดภัย	3.65	0.81	มาก	3	4.16	0.72	มาก	5	0.14	3
3. มีแสงสว่างเพียงพอ	3.61	0.87	มาก	4	4.32	0.77	มาก	2	0.20	2
4. ไม่มีมลพิษทางเสียง รบกวน	3.93	0.89	มาก	1	4.25	0.81	มาก	3	0.08	5
5. ห้องสุขามีความสะอาด และเพียงพอ	3.91	0.90	มาก	2	4.32	0.84	มาก	2	0.10	4
6. ห้องอาหารมีความสะอาด ปลอดภัย	3.53	0.74	มาก	6	4.39	0.61	มาก	1	0.24	1
รวม	3.68	0.84	มาก	3	4.27	0.76	มาก	4	0.16	2
ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์										
1. มีสื่อ อุปกรณ์การเรียน การสอนเพียงพอ	3.88	0.66	มาก	3	4.49	0.67	มาก	2	0.16	1
2. มีสื่อและเทคโนโลยี เข้ามาใช้อย่างเพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์	3.92	0.67	มาก	2	4.31	0.61	มาก	3	0.10	3
3. มีระบบอินเทอร์เน็ต คอยให้บริการฟรี	3.97	0.93	มาก	1	4.57	0.55	มากที่สุด	1	0.15	2
รวม	3.92	0.75	มาก	2	4.46	0.61	มาก	2	0.14	3
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้										
1. กิจกรรมเหมาะกับวัย ของผู้เรียน	3.35	0.89	ปาน กลาง	4	4.24	0.67	มาก	4	0.27	2
2. กิจกรรมการเรียนรู้ มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	3.48	1.00	ปาน กลาง	2	4.32	0.68	มาก	3	0.24	3
3. ระยะเวลาในการ จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	3.41	0.99	ปาน กลาง	3	4.24	0.71	มาก	4	0.24	3

ตาราง 1 (ต่อ)

ความต้องการจำเป็น	สภาพที่เป็นอยู่				สภาพที่ควรจะเป็น				PNI _M	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
4. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน	3.35	0.97	ปานกลาง	4	4.68	0.55	มากที่สุด	1	0.40	1
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	4.25	0.86	มาก	1	4.56	0.60	มากที่สุด	2	0.07	4
รวม	3.57	0.94	มาก	4	4.41	0.64	มาก	3	0.24	1
ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน										
1. มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภาระงานสอน	3.87	1.11	มาก	4	4.75	0.44	มากที่สุด	1	0.23	1
2. รับผิดชอบต่อการงานที่ได้รับมอบหมาย	3.69	0.94	มาก	5	4.51	0.62	มากที่สุด	5	0.22	2
3. มีความสุขและพึงพอใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.51	0.58	มากที่สุด	2	4.59	0.50	มากที่สุด	4	0.02	4
4. ปฏิบัติภาระงานเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี	4.60	0.49	มากที่สุด	1	4.61	0.49	มากที่สุด	3	0.00	5
5. ศรัทธาต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.39	0.75	มาก	3	4.67	0.58	มากที่สุด	2	0.06	3
รวม	4.21	0.77	มากที่สุด	1	4.62	0.52	มากที่สุด	1	0.10	2
รวมทั้งหมด	3.83	0.84	มาก	-	4.43	0.64	มาก	-	0.16	

จากตาราง 1 ระดับสภาพที่เป็นอยู่ สภาพและดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ในภาพรวม พบว่า เมื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็นตามสภาพที่เป็นอยู่จากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 ลำดับที่สอง คือ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 ลำดับที่สาม คือ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 และด้านสุดท้ายคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาสภาพที่ควรจะเป็น พบว่าด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ลำดับที่สอง คือ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ลำดับที่สาม คือด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 และด้านสุดท้ายคือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 ตามลำดับ

ส่วนดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_M) ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุ วัดแม่กาโทกหวาก โดยรวม มีค่า $PNI_M = 0.16$ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่า $PNI_M = 0.24$ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่า $PNI_M = 0.16$ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีค่า $PNI_M = 0.14$ และด้าน ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน มีค่า $PNI_M = 0.10$ ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุแบบองค์รวม ตำบลแม่กา เรียงตามความต้องการจำเป็นในแต่ละรายข้อย่อย พบว่า

3.1 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า

- 1) อาคารสถานที่อากาศถ่ายเทดี ปลอดภัย
- 2) มีแสงสว่างเพียงพอ
- 3) ห้องอาหารมีความสะอาดปลอดภัย

3.2 ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

- 1) มีสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ
- 2) มีระบบอินเทอร์เน็ตคอยให้บริการฟรี
- 3) มีสื่อและเทคโนโลยีเข้ามาใช้อย่างเพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน
- 2) กิจกรรมเหมาะกับวัยของผู้เรียน
- 3) กิจกรรมการเรียนรู้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย
- 4) ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม

3.4 ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน

- 1) มีความรู้ความสามารถเหมาะกับภาระงานสอน
- 2) รับผิดชอบต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
- 3) ศรัทธาต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ

จากผลการศึกษา พบว่า ในแต่ละด้านของการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม พบว่า อาคารสถานที่อากาศถ่ายเทดี ปลอดภัย เนื่องจากสภาพอาคารมีขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนล้นออกมา นอกอาคาร ลักษณะของอาคารเป็นแบบอาคารเปิดสามารถเข้าได้ทั้ง 3 ทิศ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ผลการศึกษามีความต้องการ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เนื่องจากว่างประมาณในแต่ละปีไม่เพียงพอ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความต้องการ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน ให้เป็นระบบตามหลักของ การพัฒนาการเรียนการสอน และด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน ผลการศึกษามีความต้องการครูจิตอาสาตรงตามศาสตร์ที่มาสอน ตามหลักการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3.5 ผลการวิเคราะห์การสนทนา ซึ่งประกอบด้วยแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ แบบองค์รวมใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์ 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านสติปัญญา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ยังไม่ได้วิเคราะห์ว่ากิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นการพัฒนาการในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมหรือด้านสติปัญญาแต่อย่างไร โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นจะเน้นจากความเชี่ยวชาญของครูจิตอาสาที่เข้ามาพัฒนา เช่น วิชากฎหมายน่ารู้ วิชางานประดิษฐ์ วิชาพระพุทธศาสนา วิชาการพูดในชุมชน อาจจะไม่เพียงพอจุดเริ่มต้นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก เป็นการริเริ่มมาจาก

เจ้าอาวาสวัดแม่กาโทกหวาก ที่ตระหนักเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ จำนวนผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้นและมีกรว่างงาน ผู้สูงอายุมีสุขภาพเสื่อมลง เช่น เจ็บป่วยเรื้อรังเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพจิต ภาวะซึมเศร้า และผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง

2) ได้เสนอของบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยการเสนอขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบลแม่กา มหาวิทยาลัยพะเยา บริษัทเอกชน เป็นต้น

3) สร้างขวัญและกำลังใจกับครูจิตอาสา พร้อมทั้งนักเรียนผู้สูงอายุ

4) จัดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ทางวิชาการ มีการเคลื่อนไหวของร่างกาย ที่ปลอดภัยไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ กิจกรรมที่จัดควรพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

5) ควรจัดระบบพี่เลี้ยงในการดูแลสำหรับนักเรียนที่เข้ามาใหม่ เนื่องจาก นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนนี้แล้วไม่อยากจะสำเร็จการศึกษาออกจากโรงเรียนนี้ไป ดังนั้น ขนาดของโรงเรียนจะมีขนาดใหญ่ขึ้นทุก ๆ ปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะสร้างแผนในการรองรับจำนวนนักเรียนที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตต่อไป

สรุปผลการศึกษา พบว่า ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขอนามัยมาเป็นอันดับแรก จากนั้นเน้นกิจกรรมสหสาขาที่สอดแทรกวิชาการ โดยไม่เน้นวิชาการมากเกินไป มีการสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นร่วมบูรณาการกิจกรรม และจะเห็นได้ว่านักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนนี้แล้วไม่อยากจะสำเร็จการศึกษา หากแต่มีความจำกัดของสถานที่ งบประมาณ และบุคลากรจิตอาสาในการจัดกิจกรรม

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุต่อการใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา พบว่าผู้สูงอายุจะเข้าร่วมกิจกรรมของวัดแม่กาโทกหวากสูงที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาคิดเป็นร้อยละ 100 และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากว่าเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับโรงพยาบาลเปาโล พหลโยธิน (2563: 1) ที่ระบุว่า กิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุได้แก่ 1) กิจกรรมทางสังคม: ผู้สูงอายุ ควรมีกิจกรรมที่ได้พบปะเพื่อนฝูง หรือกิจกรรมนอกบ้าน เช่น เข้าวัด ทำบุญ ฟังธรรม นัดพบปะกับเพื่อนฝูงวัยเดียวกัน แต่ในกรณีผู้สูงอายุที่ไม่ชอบออกจากบ้าน หรือเพื่อนน้อย แนะนำชักชวนเพื่อน ๆ หรือญาติ พี่น้อง ลูกหลานแวะเวียนมาหาทำนบ่อย ๆ เพื่อคลายความเหงา ช่วยให้ท่านรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญ ไม่ได้ถูกละเลย 2) กิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม : ได้แก่ จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาททางสังคม ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การทำความสะอาดวัด และศาสนสถานในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเข้าพรรษา ออกพรรษา หรือพัฒนาทำความสะอาดหมู่บ้านที่ตัวผู้สูงอายุพักอาศัย สอนหนังสือ หรือถ่ายทอดความรู้ ความสามารถของท่านให้กับเด็กรุ่นใหม่ ๆ ดังจะเห็นได้จากแนวคิดริเริ่มของการก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวากมาจากท่านเจ้าอาวาส และทำให้โรงเรียนแห่งนี้ได้รับความนิยมนจากผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้สูงอายุที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนผู้สูงอายุที่จัดขึ้น มีจำนวนที่มีมากขึ้นและไม่อยากจะเรียนจบจากสถาบันแห่งนี้ และสอดคล้องกับมณฑนา จิริรัตน์ไพศาล (2558: 86-99) ที่ได้เสนอแนะกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุไว้ว่า ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมควรพิจารณาให้เหมาะสม ไม่ซ้ำซ้อนในวันหรือเวลาที่จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าร่วมในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นได้ นั่นคือ กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงวัยแบบองค์รวม ตำบลแม่กา พบว่า ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_M) ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก โดยรวม มีค่า $PNI_M = 0.16$ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้อ

มีค่า $PNI_M = 0.24$ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่า $PNI_M = 0.16$ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีค่า $PNI_M = 0.14$ และด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน มีค่า $PNI_M = 0.10$ ตามลำดับ อาจจะเป็นเนื่องจากว่า ผู้สูงอายุในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปมาก จากเมื่อก่อนเป็นสังคมเกษตรกรรมความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่ ผู้สูงอายุไม่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง หากแต่ในสังคมปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยมลูกหลานจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ส่งผลให้ผู้สูงอายุถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพังเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นเมื่อมีการสำรวจความต้องการจำเป็นในการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อผู้สูงอายุ จึงทำให้มีผลการประเมินที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ (ม.ป.ป.) ทำการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาลดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุสูงวัยในเขตภาคใต้ตอนบน ความต้องการการศึกษาลดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุสูงวัยในเขตภาคใต้ตอนบนโดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านที่สอง คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่า $PNI_M = 0.16$ เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุที่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุมีจำนวนที่มากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการด้านอาคารและสถานที่ที่เพียงพอต่อจำนวนที่มากขึ้น และที่สำคัญยังเป็นการสร้างความมั่นใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีความปลอดภัยทางด้านอาคารและสถานที่ ส่งผลให้เกิดการความต้องการด้านนี้สูงเป็นอันดับที่สอง ส่วนในลำดับที่สามและสี่เป็น ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และด้านบุคลากร เนื่องจากว่าทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เน้นวิชาการ ไม่ได้เน้นการลงมือปฏิบัติจึงทำให้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่มีความจำเป็น และในอีกด้าน คือ การลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมส่วนใหญ่ผู้เรียนจะนำวัสดุมาเอง และทางด้านบุคลากร พบว่า ส่วนใหญ่บุคลากรเป็นครูจิตอาสาสามารถร่วมกิจกรรมเป็นแบบการกุศล การเสียสละ

3. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ วัดแม่กาโทกหวาก พบว่า แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ประกอบด้วย 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 4) ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก เนื่องจากว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุจัดทำตามความเชี่ยวชาญของครูจิตอาสา เช่น วิชากฎหมาย วิชาการพูดในที่สาธารณะ วิชางานประดิษฐ์ วิชาพระพุทธศาสนา วิชากิจกรรมเข้าจังหวะ หากแต่ขาดวิชาทางด้านสุนทรียะ เนื่องจากขาดครูจิตอาสาทางด้านนี้ ผลการศึกษาจึงพบประเด็นการเสนอให้มีวิชาที่สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของผู้สูงอายุและที่สำคัญ คือ เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่มีการจบออกจากโรงเรียน เมื่อไหร่ที่นักเรียนจบออกจากโรงเรียนนี้แล้ว สุดท้ายผู้สูงอายุก็ต้องกลับไปอยู่ที่บ้านตามลำพัง สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ (2562: 54-61) ที่กล่าวว่า การจัดการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุควรเน้นเป็นการเรียนรู้แบบตลอดชีวิต และเน้นความรู้ทางด้านสุขภาพเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นพบว่า สิ่งที่โรงเรียนผู้สูงอายุต้องการลำดับแรกคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน ดังนั้นผู้ที่มีความรู้หรือหน่วยงานต้นสังกัดควรเข้ามาบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทและสอดคล้องกับหลักการพัฒนาผู้สูงอายุ

1.2 เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า งบประมาณในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุมีจำนวนจำกัด ที่ได้มาโดยผู้มีจิตศรัทธาและหน่วยงานเทศบาลตำบลแม่กา ดังนั้นทางโรงเรียนควรจัดตั้งวิชาชีพเพื่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนสำหรับบริหารจัดการหลักสูตร โดยจัดตั้งคณะกรรมการในการดูแลกำกับเพื่อความโปร่งใสต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากข้อค้นพบที่เจอ คือ ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และผู้สูงอายุที่เข้าโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหากไม่มีความประสงค์ที่จะสำเร็จการศึกษา หากแต่มีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุตลอดไป แต่ทางโรงเรียน

มีความจำกัดด้านงบประมาณและสถานที่ในการรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป หน่วยงานที่มีศักยภาพสามารถนำโครงการวิจัยนำร่องมาพัฒนาศูนย์การเรียนรู้แบบครบวงจร แบบตลอดชีวิตให้กับผู้สูงอายุที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนแบบไม่จำกัดด้วยระยะเวลา

2.2 ควรมีการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหาก ทาบลดแม่กา

2.3 ควรมีการวิจัยตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อศึกษาปัจจัยทั้งทางตรงและปัจจัยทางอ้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่สนับสนุนงบประมาณ ตามโครงการ Unit of Excellence ประจำปีงบประมาณ 2564

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *คู่มือแนวทางเกณฑ์การคัดเลือกและประเมินผลงานรางวัล LTC ปี 2565 สำหรับศูนย์อนามัยที่ 1-12 และกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย.
- มันทนา จรรย์รัตน์ไพศาล. (2558). รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในจังหวัด กำแพงเพชร. *สัปดาห์วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 21(3), 86–96.
- รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์. (2562). การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความรู้ทางสุขภาพของผู้สูงอายุในสังคมไทย. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 20(3), 54–61.
- โรงพยาบาลเปาโล พหลโยธิน. (2563). *งานอดิเรก กิจกรรมสร้างสุขให้ผู้สูงอายุ*. สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2565, จาก <https://www.paolohospital.com/th-H/phahol/Article/Details>
- วิชณี คุปตะวาทีน, แม่นวสนาพงษ์, พรทิพย์ขุนดี และรัชตา มิตรสมหวัง. (2562). สังคมสูงวัยกับโลกสมัยใหม่. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*. 4(พิเศษ), 444-450.
- สังัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้. (ม.ป.ป.). *ทำการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุผู้สูงวัยในเขตภาคใต้ตอนบน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหาก (2564). *หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหาก*. พะเยา: ม.ป.ท.
- Dick, W., Carey, L. and Carey, J. O. (2005). *The systematic design of instruction (6th ed.)*. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
- Erdogen, M. (2010). Sustainability in higher education: A needs assessment on a course “Education and awareness for sustainability”. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, 11(1), 1-20.

Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale" *Reading in Attitude Theory and Measurement*. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต

The Management approach for information Communication technology Administrative Management of Teaching and Learning in Savannakhet University

ลัดดาวัน เนานาดิ¹ ไชยา ภาวะบุตร² และ สิกานต์ เพียรธัญญกรณ์³
Latdavanh Naonady¹, Chaiya Pawabutra² และ Sikan Pienthunyakorn³

Received : 12 มิ.ย. 2565

Revised : 25 ก.ค. 2565

Accepted : 26 ก.ค. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน 2) เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา 3,746 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา 346 คน สุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียน การสอนมีการกำหนดแผนนโยบาย ส่งเสริมอาจารย์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการการออกแบบระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ ปัญหา คือ งบประมาณน้อย ความต้องการการบริหารจัดการควรมีคณะกรรมการประเมินผล 2) ประเด็นข้อเสนอ การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) การจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) การพัฒนาบุคลากรระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารควรพัฒนาทักษะพื้นฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้กับบุคลากร ส่งเสริมนโยบายให้กับนักศึกษาได้เข้าถึงสื่อ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, เทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study current conditions, problems, and needs of information technology management for teaching and learning. 2) Develop information technology management policy proposals for teaching and learning of Savannakhet University. The population and the sample

¹ นักศึกษาประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: latdavanhnaonady@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Student of Doctor of Philosophy Program Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Email: latdavanhnaonady@gmail.com

² Cours teacher in Master of Education Program And Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Cours teacher in Master of Education Program And Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
Sakon Nakhon Rajabhat University

group were administrators, teachers, and students 3,746. The samples were administrators, teachers, and students 346 randomly by stratification. The tools are questionnaires and interview forms. The statistics used are percentage, mean, standard deviation. Research results 1) Current conditions, problems, and needs for information technology management for teaching and learning have formulated a policy plan. Promote teachers in ICT, design management of information technology systems The problem is a low budget. Management needs should include an evaluation committee. 2.) Information technology management as a whole was at a high level (\bar{X} = 3.96) Information technology management at a high level (\bar{X} = 3.81) Information technology infrastructure at a high level (\bar{X} = 3.87) Teaching and learning management at a high level (\bar{X} = 4.04) Personnel development at a high level (\bar{X} = 4.12). 3.) Administrative policy proposals should develop basic skills in the use of information technology for personnel. Promote policies for students to have access to media.

Keywords: Management, Information Technology, Savannakhet University

บทนำ

ปัจจุบันคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษามีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระบบมัลติมีเดีย ระบบวิดีโอเทเลคอนเฟอเรนซ์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาศูนย์ใหม่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผน การดำเนินการ การติดตาม และประเมินผลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบเดิม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แบบมีการโต้ตอบ และเป็นแบบเห็นจริง (เอกลักษณ์ แก้วปรารถนา, 2562: 3) หากมีการวางแผนในการบริหารจัดการที่ดีและบริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีความน่าเชื่อถือสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรณู จันทพันธ์ (2557: 10) กล่าวถึง แนวทางประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษา เพื่อช่วยในการพัฒนาการศึกษาได้ดียิ่งขึ้นโดย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ผ่านอุปกรณ์สื่อสารด้วยความเร็วสูง ทั้งด้านข้อมูล รูปภาพ เสียง การเคลื่อนไหว และวิดีโอ อีกทั้งยังสามารถสร้างระบบการมีปฏิสัมพันธ์ที่จะทำให้การเรียนรู้ยุคใหม่ประสบผลสำเร็จด้วยดี ซึ่งอาจจะเรียกการจัดการศึกษาในปัจจุบันว่าเป็นการศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Education) (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, 2553: 111-113)

โครงการปฏิรูประบบการศึกษาแห่งชาติโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพและการขยายโอกาสเข้าเรียน โดยได้รับอนุมัติจากรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งปฏิบัติโครงการที่มีชื่อว่า โครงการนำใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการขยายโอกาสเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยสระหว้านะเขต ซึ่งเริ่มจัดตั้งปฏิบัติตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 2011 และรับมอบในท้ายปี ค.ศ. 2013 ภายใต้โครงการดังกล่าวได้สร้างอาคารเรียนและปฏิบัติการ จำนวน 18 หลังเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาและกีฬา และเพื่อเป็นศูนย์การจัดตั้งการเรียนการสอน การฝึกอบรมและการประชุมทางไกลและไกลผ่านระบบเครือข่าย ในอาคารแต่ละหลังได้มีห้องเรียนจำนวน 12 ห้อง ที่สามารถบรรจุนักเรียนได้ 560 คน ในเวลาเดียวกันประกอบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และระบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย พร้อมด้วยห้อง Server ห้องทดลองคอมพิวเตอร์ ห้องทดลองภาษาศาสตร์ ที่นำใช้ระบบคอมพิวเตอร์และห้องอ่านแบบอิเล็กทรอนิกส์ และยังมีห้องทดลองวิทยาศาสตร์ เคมีและฟิสิกส์ ประกอบด้วยคอมพิวเตอร์จำนวน 30 เครื่อง พร้อมอุปกรณ์ไฟฟ้าที่จำเป็นให้โรงเรียนเครือข่าย จำนวน 26 แห่ง ภายใต้โครงการดังกล่าวยังได้ฝึกอบรมเฉพาะด้านให้พนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดูแลระบบ จำนวน 119 คน และฝึกอบรมให้ครู ฝึก

เกี่ยวกับการนำใช้อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ จำนวน 102 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 36) แต่มหาวิทยาลัยสะหวันเขตก็ยังมีประสบปัญหาทางด้านการบริหารจัดการ

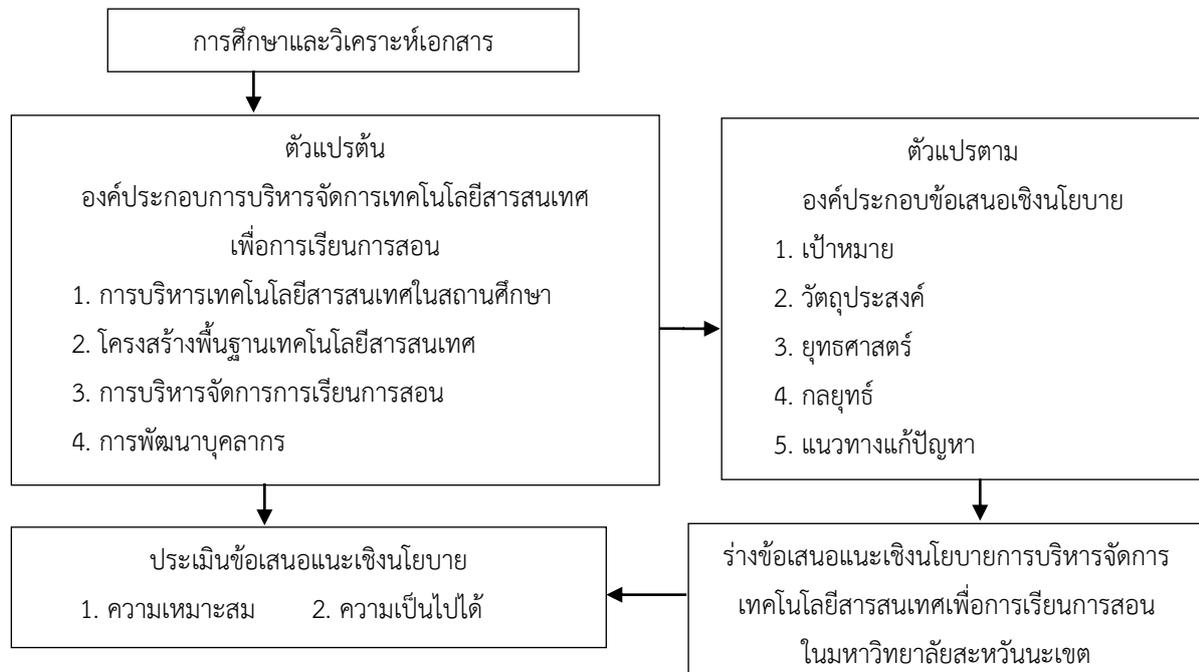
จากสภาพปัญหาการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสะหวันเขตที่ยังไม่เป็นระบบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสะหวันเขต สปป. ลาว เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพไปพัฒนาการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสะหวันเขตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสะหวันเขต
2. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสะหวันเขต
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารควรพัฒนาทักษะพื้นฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้กับบุคลากรส่งเสริมนโยบายให้กับนักศึกษาได้เข้าถึงสื่อ

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยเชิงนโยบายครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตามแนวคิดวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) Majchrzak (1984, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2550: 360-370) กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ไว้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสะหวันเขต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย สหวันนะเขต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับหัวข้อดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอน ในการวิจัยเชิงนโยบายนี้ในระยะที่ 1 เป็นระยะการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. การศึกษาเชิงคุณภาพ

1.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) โดยการวิเคราะห์จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูล

1.2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต จำนวน 3 คน 2) คณบดีมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต จำนวน 7 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จัดทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประกอบด้วย ประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ตลอดจนข้อเสนอแนะ

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์และสังเกต จากกลุ่มบุคคลที่ศึกษาให้ได้ข้อมูลครบถ้วน

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการประมวลผลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการจดบันทึก แล้วนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และสรุปผลและจัดทำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำมาศึกษาเชิงปริมาณในขั้นตอนต่อไป

2. การศึกษาเชิงปริมาณ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3,746 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 346 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) สร้างขึ้นตาม จุดมุ่งหมาย ขอบเขตของการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา 2) โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การบริหารจัดการการเรียนการสอน 4) การพัฒนาบุคลากร มีลักษณะแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และสังกัดคณะ/หน่วยงานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน จำนวน 4 ด้าน ซึ่งมีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 74)

แปลความหมายของคะแนน โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต

2.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษามาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษามาจากประเทศไทย จำนวน 2 คน คัดข้อคำถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50-1.00 ไว้ใช้ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยจำปาสัก จำนวน 50 คน แล้วจึงนำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เข้าเกณฑ์มาโดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.23 ไว้ใช้ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 72) แบบสอบถามมีคุณภาพค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.312– 0.830 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.962

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามคำนวณหาค่าความถี่ และร้อยละวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษามาตรฐานสากล โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปเชิงบรรยายเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต นำผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อร่วมกันจัดทำร่างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต ตามองค์ประกอบของข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้ 1) เป้าหมาย 2) วัตถุประสงค์ 3) ยุทธศาสตร์ 4) แนวทางปฏิบัติ และองค์ประกอบของการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ในสถานศึกษา 2) โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การบริหารจัดการการเรียนการสอน 4) การพัฒนาบุคลากร

ระยะที่ 3 จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต ได้ประเมินและตรวจสอบร่างข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต จากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาประกอบการพิจารณาและจัดทำเป็นเอกสารประกอบการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ประกอบด้วย เพื่อประเมินข้อเสนอแนะเชิงนโยบายตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ 1) ด้านความเหมาะสม (Propriety) พิจารณาจากกระบวนการได้มาและครอบคลุมองค์ประกอบของข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การใช้ถ้อยคำ สำนวนการจัดกลุ่มหรือลำดับ และการมีจุดเด่น 2) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) พิจารณาจากความสามารถนำไปปฏิบัติ การมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติได้ภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และการมีระเบียบข้อบังคับกฎหมายที่เอื้อให้ปฏิบัติได้

สรุปผล

จากการศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอน สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต ตามวัตถุประสงค์พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต ดังตาราง 1

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต ในตาราง 1 ดังนี้

รายด้าน	สภาพปัจจุบันการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน	ปัญหา	ความต้องการ
ด้านที่ 1 การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - มีการกำหนดนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์และมาตรการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ - มีแผนปฏิบัติการ - มีการส่งเสริมอาจารย์และนักศึกษาใช้และเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ - การออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> - เป้าหมายของนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่สังกัดไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน - ขาดแผนงานหรือโครงการรองรับแผนยุทธศาสตร์ - งบประมาณจำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> - หางบประมาณเพิ่ม - ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ - แต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผล - จัดทำเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย
ด้านที่ 2 โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดตั้งระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศแบบไร้สาย 	<ul style="list-style-type: none"> - อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์และระบบเครือข่ายบางส่วนชำรุดบางส่วนล้าสมัย - จุดบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายบางจุดไม่มีความพร้อมใช้งานเท่าที่ควร 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหา ซ่อมบำรุงอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์และระบบเครือข่ายให้ทันสมัย - จัดตั้งหน่วยงานหลักในการดูแลรับผิดชอบ - จัดกิจกรรมหรืออบรมการใช้งานให้กับบุคลากรและนักศึกษา

ตาราง 1 (ต่อ)

รายด้าน	สภาพปัจจุบันการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน	ปัญหา	ความต้องการ
ด้านที่ 3 การบริหารจัดการเรียนการสอน	- ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน - ในหลักสูตรแต่ละสาขามีรายวิชาเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	แต่ละสาขาวิชาขาดการวางแผนที่เชื่อมโยงต่อการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ	- ควรส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
ด้านที่ 4 การพัฒนาบุคลากร	มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์	ขาดการพัฒนาแผนปฏิบัติการ	ควรแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล

2. การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต

2.1 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.04$) และด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.87$)

2.2 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 10 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ใช้ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการงานภายในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.33$) มหาวิทยาลัยมีการจัดทำแผนนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.14$) และส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.05$)

2.3 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยในการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอน การเรียนรู้แบบอิเล็กทรอนิกส์และการเรียนรู้แบบออนไลน์ ($\bar{X} = 4.28$) มีโครงสร้างพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของบุคลากรในสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.20$) และมีการวางระบบเครือข่ายฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.02$)

2.4 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามหลักสูตร (\bar{X} = 4.29) นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปปรับใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในทุกสาขาวิชา (\bar{X} = 4.25) การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมการส่งงานและการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่าย (\bar{X} = 4.18)

2.5 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสระหว้านะเขต ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ บุคลากรที่มีความสามารถและมีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ให้การช่วยเหลือแนะนำอาจารย์และนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (\bar{X} = 4.35) ส่งเสริมสนับสนุนอาจารย์และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (\bar{X} = 4.31) จัดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการสร้าง และใช้สื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ให้กับอาจารย์และนักศึกษา (\bar{X} = 4.30)

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสระหว้านะเขต ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านต่าง ๆ ตามลำดับเป็นรายด้านจำนวน 5 ด้าน ว่าแต่ละด้านมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับใด ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสระหว้านะเขต ความถูกต้องอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.29) ความเหมาะสมในระดับมาก (\bar{X} = 4.16) ความเป็นไปได้ในระดับมาก (\bar{X} = 4.27) ความเป็นประโยชน์ในระดับมาก (\bar{X} = 4.17)

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ความถูกต้องในระดับมาก (\bar{X} = 4.29) ความเหมาะสมในระดับมาก (\bar{X} = 4.06) ความเป็นไปได้ในระดับมาก (\bar{X} = 4.27) ความเป็นประโยชน์ในระดับมาก (\bar{X} = 4.21)

3.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ความถูกต้องในระดับมาก (\bar{X} = 4.22) ความเหมาะสมในระดับมาก (\bar{X} = 4.12) ความเป็นไปได้ในระดับมาก (\bar{X} = 4.22) ความเป็นประโยชน์ในระดับมาก (\bar{X} = 4.20)

3.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน ความถูกต้องในระดับมาก (\bar{X} = 4.32) ความเหมาะสมในระดับมาก (\bar{X} = 4.16) ความเป็นไปได้ในระดับมาก (\bar{X} = 4.24) ความเป็นประโยชน์ในระดับมาก (\bar{X} = 4.13)

3.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร ความถูกต้องในระดับมาก (\bar{X} = 4.32) ความเหมาะสมในระดับมาก (\bar{X} = 4.30) ความเป็นไปได้ในระดับมาก (\bar{X} = 4.33) ความเป็นประโยชน์ในระดับมาก (\bar{X} = 4.16)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารควรพัฒนาทักษะพื้นฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้กับบุคลากร ส่งเสริมนโยบายให้กับนักศึกษาได้เข้าถึงสื่อ

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย สหวันนะเขต ปัจจุบันการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย มีการกำหนดแผนนโยบาย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประจำปี แผนปฏิบัติการในการนำนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สู่การปฏิบัติ และมีการจัดทำ แผนการพัฒนาาระบบปรับปรุงอาคาร พัฒนาปรับปรุงระบบเครือข่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการในการส่งเสริมอาจารย์และนักศึกษาใช้ และเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน มีการส่งเสริมในการสร้าง เครือข่ายกับชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาปรับปรุงระบบเครือข่ายในมหาวิทยาลัย ในส่วนปัญหาที่พบ คือ เป้าหมายของนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของทางมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานที่สังกัดภายใน มหาวิทยาลัย ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ ขาดแผนงานหรือโครงการรองรับแผนปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ งบประมาณไม่เพียงพอขาดความร่วมมือ หรือการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายร่วมกัน กับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยพบว่า ควรเปิดโอกาสเพื่อให้เกิดความร่วมมือของหน่วยงานภายในสังกัดร่วมกัน การจัดสรร งบประมาณด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เพียงพอต่อความต้องการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดทำแผนปฏิบัติการ เชิงกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 1-5 ปี กำหนดคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน ปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิรดา มาลาม (2560: 32-33) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่าสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการบริหารจัดการและบริการ มีการกำหนดนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษา และพยายาม สนับสนุนงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อจัดสรรทรัพยากรให้แก่สถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่องที่สามารถเชื่อมโยงการทำงาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างหน่วยงานได้

2. พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย สหวันนะเขต พัฒนาระบบการในการจัดทำแผนปฏิบัติการในการสนับสนุน กำหนดนโยบาย การออกแบบระบบการติดตาม ประเมินผลและการระดมทรัพยากรด้านงบประมาณในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน 2) ด้านโครงสร้าง พื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรที่จำเป็น วางระบบเครือข่ายฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ สำหรับการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายใน ห้องเรียนห้องปฏิบัติการและจุดบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย และมีโครงสร้างพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของบุคลากร ในสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน พัฒนาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และการวางแผนการสอนของผู้สอน ในสถานศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือ การจัดการเรียนรู้ที่กำหนดมีรูปแบบการเรียนรู้ ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลาย ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือ ในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร พัฒนาอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยจัดหลักสูตร ฝึกอบรม และการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2057: 5-6) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาและกีฬา ถึงปี ค.ศ. 2025 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาและกีฬาในข้อที่ 4 ฝึกอบรมบุคลากร นักเรียน นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ และความสามารถในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนา ทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อที่ 6 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการศึกษาการจัดการและการบริหารการศึกษาก่อน การเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ประเมินข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย สหวันนะเขต ด้านความถูกต้องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนโดยรวม มีความถูกต้องในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 3 ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านที่ 1 ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ในสถานศึกษา ด้านความเหมาะสมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือ ด้านที่ 3 ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านที่ 2 ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความเป็นไปได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนโดยรวม มีความเป็นไปได้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา และด้านที่ 3 ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านความเป็นประโยชน์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนโดยรวม มีความเป็นประโยชน์ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านที่ 2 ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร เป็นเพราะว่า บริบทของทางมหาวิทยาลัยสหวันนะเขตมีความพร้อมที่จะดำเนินการพัฒนานโยบาย ในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ และผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญ กับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนมาโดยตลอด ดังนั้น ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย สหวันนะเขต ไปประยุกต์ใช้จึงอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิรดา มาลาม (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่พัฒนาขึ้นหลังการทดลองใช้ ภาพรวมของรูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารโดยรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การนำรูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ไปใช้งานจริง โดยรวมมีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และคุณค่าและคุณภาพของรูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยรวมมีระดับความ เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสน ทองจีน (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีคุณภาพของรูปแบบด้านความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบและความถูกต้องเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบ มีคุณภาพในระดับมากที่สุด และคุณภาพด้านตัวรูปแบบคำอธิบายรูปแบบ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ทันสมัยของรูปแบบและความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้มีคุณภาพระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต ไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายของทุกหน่วยงาน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในมหาวิทยาลัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาต่อยอดในระดับหน่วยงาน เช่น ระดับคณะ ศูนย์ เพื่อให้การวิจัยถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557-2559*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2553). *ระบบไอซีที และการจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: วิตต์กรุ๊ป.
- พิรดา มาลาม. (2560). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัตนภรณ์ สมบูรณ์. (2556). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนศึกษาสงเคราะห์*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เรณู จันทพันธ์. (2557). *การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา*. นครศรีธรรมราช: รุ่งศิริการพิมพ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม*. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย.
- เสนอ ทองจีน. (2558). *การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เอกลักษณ์ แก้วปรารถนา. (2562). *การศึกษาสภาพและแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนจำอากาศ*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Pearce, J. A. and Robinson, R. B. (2000). *Strategic management*. New Jersey: McGraw-Hill.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluation professional development*. California: A sage.

บทความวิชาการ

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีจูงใจในการจัดการทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ของการทำงานในองค์กร The Application of the Theory of Motivation Modern Human Resource Management to Work in the Organization

อิงอร ตันพันธ์¹, ทศพร มะหะหมัด² และ เอกสิทธิ์ สนามทอง³
Ing-orn Tanphan¹, Tosaporn Mahamud² and Ekasit Sanamthong³

Received : 25 ม.ค. 2565

Revised : 26 มี.ค. 2565

Accepted : 28 มี.ค. 2565

บทคัดย่อ

เมื่อโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัล รูปแบบองค์กรที่เปลี่ยนไป ทำให้มนุษย์ต่างเลือกการทำงานในรูปแบบที่หลากหลายหน่วยงาน ทรัพยากรมนุษย์มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานที่จะสร้างแรงจูงใจให้พนักงานทำงานในองค์กรให้เกิดความได้เปรียบทางด้านการแข่งขัน วัตถุประสงค์ในการเขียนบทความวิชาการนี้ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ทฤษฎีจูงใจในการจัดการทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ของการทำงานในองค์กร เนื้อหาของงานได้มีกรณีศึกษาจากงานวิจัยที่เป็นนวัตกรรมในปี พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นการยกตัวอย่างวิธีการเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจตรงกับความต้องการในการนำมาใช้ในงานทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ รวมถึงทฤษฎีสองปัจจัยของ Frederick Herzberg ที่เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ McGregor's เพื่อสร้างความเข้าใจประเภทของคนเพื่อการบริหารงาน เนื้อหาโดยรวม ในบทความนี้จะสร้างประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา และงานทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรส่งผลให้เกิดความเข้าใจเนื้อหา และวิธีการผู้เขียนให้มุมมองนี้เพื่อสร้างระบอบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพในการทำงานต่อไป

คำสำคัญ: จูงใจ, ทรัพยากรมนุษย์, องค์กร

Abstract

With the advent of the digital age, there has been a notable shift in the organizational paradigm, leading individuals to adopt diverse approaches towards employment. The human resource department assumes a crucial role in effectively managing employee motivation inside a firm, ultimately contributing to the attainment of a competitive advantage. Therefore, the purpose of writing this academic paper is to study the application of motivation theory in modern human resource management of working in an organization. This research examines employee deviations in order to develop a strategy for establishing motivational requirements inside an organization. The objective is to get insight into the desires of employees and effectively address their needs, drawing upon Abraham Maslow's framework for understanding human physiological needs. The event will encompass case studies showcasing cutting-edge research conducted

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อีเมล: Ingorn55@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อีเมล: tosaporn.mah@kbu.ac.th

³ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล: Ekkasit_san@ru.ac.th

¹ Lecturer Graduate School of Master of Business Administration, Kasembundit University, Email: Ingorn55@hotmail.com

² Lecturer Graduate school of Master of Business Administration, Kasembundit University, Email: tosaporn.mah@kbu.ac.th

³ Faculty of Human Resource Development, Ramkhamhaeng University, Email: Ekkasit_san@ru.ac.th

in 2021. These case studies will serve as examples of learning methodologies that effectively serve to the requirements of contemporary human resources. Notably, the event will delve into Frederick Herzberg's two-factor theory, which holds significant relevance in the realm of work motivation. Additionally, McGregor's X and Y theory will be explored to foster comprehension of distinct personality types for comprehensive content management. This article has the potential to contribute to the improvement of higher education teaching and human resource practices inside organizations. It aims to enhance comprehension of the content and the author's perspective on establishing a human resource management system that fosters knowledge and facilitates the development of employees' work potential.

Keywords: Motivation, Human resource, Organization

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและจำนวนประชากร ส่งผลถึงรูปแบบองค์กรที่เปลี่ยนไป ภาวะนโยบายการสร้างแรงจูงใจที่เกิดขึ้นเมื่อโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัลทำให้มนุษย์ต่างเลือกการทำงานในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อก้าวทันสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนมากขึ้นหน่วยงานทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นหนึ่งในบทบาทที่มีส่วนสำคัญในการบริหารงานที่จะมุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานในองค์กรของพนักงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพและความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร ทั้งนี้หน่วยงานทรัพยากรมนุษย์ต้องให้ความสำคัญในการรักษาคนดีคนเก่ง ด้วยการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่ให้กับบุคลากรของหน่วยงานได้มีโอกาสในการแสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ ด้วยการใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในองค์กรได้อย่างนานที่สุด (Cross & Swart, 2022: 232-246) นอกจากนี้บทความวิชาการจะเป็นการสร้างความเข้าใจของผู้ประกอบการ และหน่วยงานด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มีการกำหนดปัจจัยในการสร้างแรงจูงใจ อันเป็นการนำวิธีการทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในองค์กรส่วนรวมในการทำงาน ที่เกิดขึ้นจากหลายปัจจัยทั้งในส่วนของแรงจูงใจที่เกิดจากภายนอก ความพึงพอใจ ผลจากการทำงาน สภาพแวดล้อมในองค์กร การนำแนวคิด ทฤษฎีจากหลายรูปแบบมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ เช่น กรณีของ Maslow หรือ McGregor ที่ส่งผลต่อความต้องการและความเข้าใจในตัวตนของพนักงาน นอกจากนี้ เนื้อหาของบทความยังได้กล่าวถึง Frederick Herzberg ในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน ได้มีการยกกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจากนวัตกรรมทางด้านงานวิจัย แรงจูงใจที่เกิดจากค่าตอบแทน เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นในรูปแบบขององค์กรสมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจของพฤติกรรมมนุษย์และเป็นความท้าทายของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นกรณีศึกษา ยกตัวอย่างกรณี นาย ก ไม่เคยมาทำงานสาย อันที่จริงเขาเป็นหนึ่งในไม่กี่คนที่ได้รับการพูดถึงในความตรงต่อเวลาจากฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ของบริษัท แต่สองสามสัปดาห์ที่ผ่านมา นาย ก เปลี่ยนไปมีปัญหาเรื่องการตรงต่อเวลา ทำให้บริษัทเริ่มกังวลเรื่องนี้ด้วยกับสาเหตุที่ นาย ก เปลี่ยนไป ตัวอย่างเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความไม่พอใจ ความเบื่อหน่าย และความแปลกแยกที่พนักงานได้รับส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน (Saiyadain, 2000: 16-20 และ น้ามนต์ จันทนิยม, 2553: 3-4) ดังนั้นหากเราสังเกตเห็นว่าพนักงานในองค์กรบางคนมีประสิทธิผลมากกว่า มีความสนใจมากกว่าและดูเหมือนมีความสุขกับงานนั้นมากกว่าคนอื่น ๆ สิ่งนี้สามารถอธิบายได้หรือไม่ สิ่งนี้สามารถแก้ไขได้หรือไม่ ในการตอบคำถามเหล่านี้เราต้องตอบคำถามพื้นฐานก่อนว่าทำไมคนถึงทำงานเพื่อค่าตอบแทน ส่งผลถึงความสุขในงานที่ทำและอุดมการณ์เพื่อความก้าวหน้า พวกเขาจึงทำงานให้เต็มกำลัง การได้รับการยอมรับในสังคมและได้รับความเคารพ (สุพิศ รุ่งเรืองศรี และอุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2558: 149-155) อีกวิธีหนึ่งในการตอบคำถามเดียวกัน คือ ผู้คนทำงานเพราะต้องการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อคุณค่าในการดำเนินชีวิตนอกเหนือจากค่าตอบแทน

ง่าย ๆ เหล่านี้ แล้วยังมีการเสนอทฤษฎีมากมายเพื่ออธิบายพฤติกรรมการทำงานและทฤษฎีเหล่านี้ยังระบุคุณลักษณะของพฤติกรรมการทำงานต่อพลังบางอย่างที่เรียกว่าแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการทำงาน

การหาคำตอบสำหรับคำถามข้างต้นนั้นขึ้นอยู่กับว่าเรามองมนุษย์อย่างไร หากเรามองในแง่เศรษฐกิจของมนุษย์เราคาดหวังให้คนทำงานเพราะงานก่อให้เกิดความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี แนวความคิดใหม่ของมนุษย์กำลังเกิดขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไม่เพียงแต่ทำงานเพื่อเงินเท่านั้น Frederick Herzberg ได้กล่าวถึงทฤษฎีคลาสสิก ปัจจัยหลายอย่างส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิต การเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในสังคม งานที่มีความรับผิดชอบ งานที่ทำแล้วมีโอกาสก้าวหน้า ตำแหน่งงานที่ตรงใจที่ทำแล้วมีความสุข (Latham & Budworth, 2007: 353-381) อะไรก็ตาม “งานคือรูปแบบของกิจกรรมที่สังคมยอมรับและสนองความต้องการที่แท้จริง เมื่อบุคคลที่จะกระตือรือร้นในการผลิตผลงานสร้างสรรค์เพื่อให้ได้มาซึ่งเกียรติประวัติและเพื่อหารายได้ นี่คือเหตุผลบางประการที่ผู้คนต้องทำงาน” ผู้เขียนได้ทำการสำรวจตัวอย่างผลงานวิจัยจากนักวิจัยระดับชั้นนำของประเทศ อย่าง กฤษดา เขียววัฒน์สุข และปริญญา ศุภรีเชตร (2564: 96-110) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน พบว่าเมื่อพนักงานมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับที่สูงก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานนั้น สูงตามไปด้วยเป็นไปตามทฤษฎีการรับรู้ นอกจากนี้แรงจูงใจในการทำงานก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ และทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานของธนาคารอย่างไรก็ตามการศึกษาอื่น ๆ เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างชี้ให้เห็นถึงภาพที่ต่างออกไป ผู้เขียนได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมงานวิจัยของวัลลี พุทโสม และจิระภา จันทรบัว (2564: 94-112) กล่าวว่า อิทธิพลของบทบาทการทำงาน กระบวนการทำงานและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาสามแห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 726 คน พบว่าระดับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมมีค่าสูงสุดอยู่ในระดับมากและพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบทบาทการทำงาน กระบวนการทำงาน แรงจูงใจในการทำงานและประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ยังพบว่าอิทธิพลทางตรงระหว่างบทบาทการทำงานกับแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม แต่พบว่าบทบาทในการทำงาน ไม่มีอิทธิพลทางตรงกับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม และพบว่ามีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการทำงานหรือแรงจูงใจในการทำงาน ผลลัพธ์ที่ต่างกันเป็นเหมือนกรณีศึกษาที่ให้ความสนใจในการนำนวัตกรรมมาศึกษา เพื่อสร้างคุณภาพและกระบวนการจูงใจ นอกจากนี้บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่มีอยู่ซึ่งแตกต่างจากสถานที่ดูเหมือนว่าจะเป็นการยากที่จะสรุปที่ชัดเจนว่าทำไมคนถึงทำงานในสังคมองค์กรการทำงาน เมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมั่นและความพึงพอใจในความต้องการขั้นพื้นฐานแล้ว อาจเป็นปัจจัย เช่น ความซาบซึ้งในการทำงาน การยอมรับความพอใจในตนเอง ที่เป็นตัวกำหนดว่าทำไมคนถึงทำงานในประเทศไทย คำตอบผลจากงานวิจัยจะเป็นเหมือนวิธีคิดที่เป็นสูตรสำเร็จค่อนข้างที่จะชัดเจน

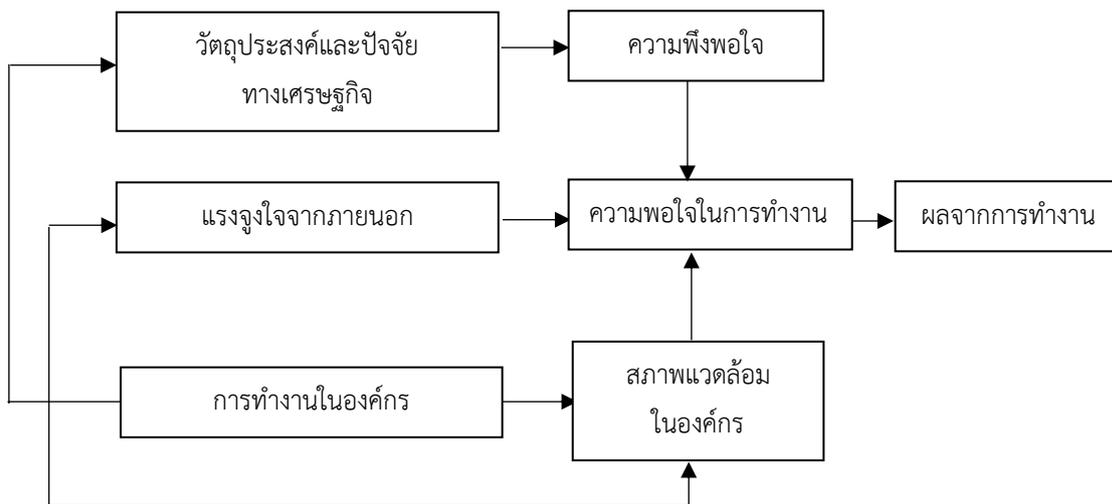
แนวความคิดการกำหนด แรงจูงใจในการทำงาน

พฤติกรรมเป็นผลจากการทำงานของปัจจัยภายใน พลังที่เกิดจากข้างในแสดงออกสู่ภายนอกในช่วงเวลาที่กำหนด ตัวอย่างเช่น บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์การทำงานมุ่งมั่นตั้งใจ ชีวิตการทำงานที่มีจุดมุ่งหมาย ความเพียรพยายามในกิจกรรมของเขาเพื่อให้งานเสร็จสิ้น เป็นเครื่องหมายของพฤติกรรมที่มุ่งเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น ในองค์กรที่ทำงานคนชั้นต้องการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ เขาจะไม่พักผ่อนจนกว่าเขาจะทำเสร็จ พฤติกรรมที่มุ่งเป้าหมายนี้อธิบายอย่างละเอียดโดยกล่าวว่าพฤติกรรมนั้นได้รับแรงจูงใจอาจจะไม่ใช่เงินเพียงอย่างเดียว เพราะสิ่งที่ตอบใจหยาบอาจจะเป็นเกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับนับถือ นอกจากนี้แรงจูงใจเป็นพื้นฐานโดยกำเนิดจากในตัวตน พฤติกรรมอาจปฏิกิริยาส่วนบุคคลและให้ได้ซึ่งความพึงพอใจอันเป็นผลมาจากกระบวนการของการขัดเกลาทางสังคม ในการอภิปรายเกี่ยวกับแรงจูงใจ (อาจารย์ ประจวบเหมาะ, รุ่งอรุณ กระแสสินธุ์, ชลธิชา ทิพย์ประทุม และ โอปอ กลีบสกุล (2564: 33-47)

ประการที่หนึ่ง เช่น ความต้องการความปรารถนาและแรงผลักดันแรงจูงใจ จะเป็นนัยยะแตกต่างกัน แต่ไม่มีความหมายร่วมกัน คำจำกัดความแรกเป็นความหมายทั่วไปที่แสวงหาคำตอบของคำถามว่าทำไมคนถึงประพฤติตนการทำงานเพื่อการยังชีพ

ประการที่สอง เมื่อเริ่มต้นทำงานแล้วเหตุใดจึงใช้ทิศทางเป้าหมายที่แน่นอนไม่ใช่ทิศทางอื่นและเป้าหมายงานให้สำเร็จ คำจำกัดความที่สองค่อนข้างแคบ หมายถึงความต้องการของมนุษย์ วิธีการและวิธีคิดที่จะสนองความต้องการเหล่านี้เราพูดถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น ความจำเป็นในการบรรลุความต้องการ ได้รับอำนาจในอนาคต ความภาคภูมิใจ สถานะและสังคม จำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากผู้อื่น (Michael, 2004: 146-147)

หลังจากผู้เขียนได้ศึกษาจากผลงานวิจัยอย่างกว้างขวาง ได้เสนอแบบจำลองแนวคิดของแรงจูงใจในการทำงาน การศึกษาเหล่านี้ดำเนินการกับผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรมนุษย์และพนักงานจำนวนมากที่ทำงานในอุตสาหกรรม บริษัทองค์กรธุรกิจเอกชน แรงจูงใจในการทำงานที่เป็นผลลัพธ์นั้น เป็นหน้าที่ของปัจจัยต่าง ๆ แบบจำลองแนวคิดเพื่อทำความเข้าใจแรงจูงใจในการทำงานแสดงไว้ในตามแบบจำลองนี้ แรงจูงใจในการทำงานที่เป็นผลลัพธ์เป็นหน้าที่ของความพอใจในชีวิตการทำงาน ความพึงพอใจและบรรยากาศในองค์กร

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย การประยุกต์ใช้ทฤษฎีจูงใจในการจัดการทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ของการทำงานในองค์กร (Saiyadain, 2000: 13-14)

จากการตั้งข้อสังเกตของ Saiyadain แรงจูงใจจากภายนอกส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานในองค์กร ภาพลักษณ์ที่ดีของพนักงาน การมีงานทำเป็นผลให้สภาพแวดล้อมในองค์กรส่งผลให้เกิดแรงสร้างสรรค์ต่อคนรุ่นใหม่ในการทำงาน ถือเป็นแรงจูงใจให้กับคนรุ่นต่อไป นอกจากนี้ความพอใจในการทำงานที่เป็นเหมือนผลจากการทำงาน ความสำเร็จในชีวิตถึงอย่างไร ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นเหมือนแรงจูงใจจากภายนอกที่คนทำงานจะให้ความสำคัญเพื่อสร้างความพึงพอใจในชีวิต (อดีต ปัจจุบัน และอนาคต) สรุปลได้จากเครื่องมือ เทคนิคการประเมินผลของฝ่ายงานทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึงการรับรู้ของพนักงานเกี่ยวกับสภาพการทำงานอิทธิพลและความเป็นอิสระของพนักงาน การสนับสนุนที่พวกเขาได้รับจากเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา และลักษณะของงาน สิ่งเหล่านี้ร่วมกันอธิบายถึงสิ่งที่เขาเรียกว่าความพึงพอใจในการทำงานตามที่พนักงานรับรู้ (Saiyadain, 2000: 18-20)

Maslow Need, ทฤษฎี Motivation-Hygiene ของ Herzberg และทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ McGregor ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์

ทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ที่ Maslow (1943: 370-96) ได้ตรวจสอบคำถามที่ว่าทำไมคนทำงานในแง่ของความต้องการ ความพึงพอใจหรือทฤษฎีของเขาตั้งสมมุติฐานว่าความต้องการของมนุษย์สามารถจัดเป็นลำดับชั้นในความต้องการทางสรีรวิทยา และการทำให้เป็นจริงการนำเสนอความต้องการดังต่อไปนี้

ความต้องการทางสรีรวิทยาสิ่งเหล่านี้หมายถึงความต้องการขั้นพื้นฐาน สำหรับการบำรุงรักษาหรือกระบวนการของร่างกาย เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม แม้ว่าส่วนใหญ่มีอำนาจเหนือความต้องการทั้งหมด แต่ก็โดยพื้นฐานแล้วเป็นอิสระจากกัน เมื่อเขาได้รับสิ่งที่มีความพึงพอใจ ความต้องการด้านความปลอดภัย สิ่งเหล่านี้หมายถึงความต้องการ เช่นการเป็นอิสระ จากอันตรายทางร่างกาย ความต้องการชีวิตที่เป็นระเบียบ

ความต้องการทางสังคม พวกเขาหมายถึงความรัก ความเสน่หา และความเป็นเจ้าของ พนักงานมักจะไปพร้อมกับกลุ่มในประเด็นต่าง ๆ การได้รับความเคารพ สิ่งเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท ในกลุ่มแรก เราพบว่าความต้องการ หมายถึงความแข็งแกร่ง ความสำเร็จ ความเพียงพอ และในกลุ่มที่สอง ความต้องการเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่นการยอมรับ การชื่นชมและชื่อเสียง มนุษย์ให้ความสำคัญกับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยพิจารณาจากความสามารถของตนเองในด้านหนึ่ง การยอมรับและชื่อเสียงในอีกทางหนึ่ง ความจำเป็นในการตระหนักรู้ในตนเอง เมื่อความต้องการทั้งหมดได้รับการสนองความต้องการ ในการตระหนักรู้ในตนเองก็เกิดขึ้น ความต้องการนี้อธิบายว่าเป็นความต้องการที่จะกลายเป็นทุกสิ่งที่เราสามารถเป็นได้ อย่างไรก็ตามรูปแบบเฉพาะและวิธีการเข้าถึงการตระหนักรู้ในตนเองนั้นแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

ในทฤษฎีความต้องการแรงจูงใจของ Abraham Maslow ถูกจัดเรียงตามลำดับชั้นจากความต้องการที่ต่ำกว่า ถึงความต้องการลำดับที่สูงกว่า (Pakdeewut, 2021: 181-192) ซึ่งหมายความว่าความต้องการลำดับที่ต่ำกว่าควรจะได้รับ การตอบสนองก่อนที่ความต้องการลำดับที่สูงกว่าจะเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น พนักงานที่หิวโหย ควรสนองความหิวของเขา ก่อนที่เขาจะสามารถตอบสนองความต้องการระดับสูง เช่น ความต้องการสถานะหรือความนับถือ เป็นต้น ลักษณะที่สองของทฤษฎี ของ Abraham Maslow คือ ความต้องการลำดับที่ต่ำกว่านั้นเป็นแบบวัฏจักร กล่าวคือ ทันทีที่บุคคลเริ่มกับความต้องการ ลำดับที่สูงกว่า หลังจากที่ต้องการลำดับที่ต่ำกว่านั้นได้รับการตอบสนอง ความต้องการลำดับที่ต่ำกว่านั้นก็ปรากฏขึ้นอีกครั้ง และความพยายามของเขาในการตอบสนองความต้องการลำดับที่สูงขึ้นไป

ความพึงพอใจของลำดับที่สูงขึ้น นำไปสู่ประสิทธิภาพที่มากขึ้น พนักงานที่มีความตระหนักรู้ในตนเองค่อนข้างจะพอใจ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความหมายมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับพนักงานอื่น ๆ ฉะนั้นแล้วการประเมินทฤษฎีที่สำคัญ มีหลักฐานสนับสนุนทฤษฎีนี้ แต่สิ่งที่ยืนยันว่าทฤษฎีนี้เป็นกรอบสำหรับการวิจัยในอนาคตและปัญหาความเชื่อมโยงระหว่าง ความพึงพอใจในความต้องการส่วนบุคคลและการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ตัวอย่างเช่น วัตถุประสงค์ขององค์กรที่สำคัญ อาจมีการผลิตเพิ่มขึ้น แต่พนักงานอาจได้รับความพึงพอใจมากขึ้นจากการเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงขึ้น (Maslow, Stephens & Heil, 1998: 1-28)

บางทฤษฎีก็มีความหมายบางอย่างสำหรับแนวทางการจัดการ หมายความว่าเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจากคนงาน ที่ทำงานในองค์กร ต้องพยายามตอบสนองความต้องการขั้นสูง และข้อกังวลขององค์กรในเรื่องความพึงพอใจในความต้องการ ลำดับที่ต่ำกว่านั้น ไม่จำเป็นต้องยึดติดมากเกินไป เพราะความต้องการที่พึงพอใจอย่างเต็มที่ไม่ได้กระตุ้นอย่างเต็มที่ ดังนั้น จากมุมมองขององค์กร การขาดความต้องการบางอย่างอาจมีความจำเป็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในสถานการณ์การทำงาน สภาพการทำงานที่ย่ำแย่ การขาดความมั่นคงในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่บางครั้งอาจจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่มุ่งเน้นการเติบโตมากขึ้น (Frey and Osterloh, 2001: 11-18) การวิจัยเกี่ยวกับแบบจำลองแรงจูงใจของทฤษฎี Abraham Maslow ยังไม่ได้รับการทดสอบอย่างครบถ้วนในการนำทฤษฎีไปใช้กับบุคลากร

ข้อสังเกต การสำรวจในครั้งที่ 1 Altmurat, Muhai and Saparow (2021: 12-16) ได้กล่าวว่า เรื่องพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow โดยบทความนี้กล่าวถึงการนำหลักการลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow ในองค์กร ข้อกำหนดทางสรีรวิทยา ความต้องการความสะดวกสบาย ความปรารถนาที่จะได้รับความรักและความเคารพ และความจำเป็นในการเห็นคุณค่าในตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของสมมติฐานเช่นกัน นี่คือนี่ที่เป็นแบบอย่างในการดำเนินการในองค์กร เพื่อให้ความสำเร็จขององค์กรดีขึ้น ในการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพื่อให้บริการผู้ถือหุ้นองค์กรจะทำงานอย่างดีที่สุด

ข้อสังเกต การสำรวจในครั้งที่ 2 (Cui, Wang, Chen, Wen and Han, 2021: 151) กล่าวว่า การนำรถยนต์ไฟฟ้ามาใช้ถือเป็นหนึ่งในแนวทางแก้ไขปัญหาล้างสิ่งแวดล้อมชั้นนำ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยล่าสุดเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำ EVs ไปใช้นั้นมุ่งเน้นไปที่การรับรู้และทัศนคติต่อ EVs และละเลยความสำคัญของความต้องการที่แตกต่างกันของมนุษย์ในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค โมเดลลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow ให้แนวคิดพื้นฐานที่ระบุความต้องการของมนุษย์ที่แตกต่างกัน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค ที่มีต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการเฉพาะ จากแบบจำลองลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow การศึกษานี้คาดการณ์ปัจจัยกำหนดแรงจูงใจในการซื้อของผู้บริโภคสำหรับรถยนต์ไฟฟ้ารวบรวมข้อมูลจากชาวจีน 550 คน และวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่าความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดของแรงจูงใจในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ตามด้วยจิตสำนึกด้านราคา การเปิดกว้างสู่ประสบการณ์ที่เป็นอิทธิพลทางสังคมและความภาคภูมิใจในตนเอง จากมุมมองเชิงปฏิบัติเราให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้กำหนดนโยบายในท้องถิ่น เพื่อกำหนดและดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำ EVs ไปใช้ในสังคม เรายังช่วยให้นักการตลาดและผู้ผลิตรถยนต์ไฟฟ้าทั่วโลก มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงแรงจูงใจของผู้บริโภคชาวจีนในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าในส่วนของความคิดเห็นที่ยังคงนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ ในส่วนของผู้บริโภคที่มีการตัดสินใจตามแบบจำลองลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow บุคคลที่มีความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น อาหารหรือเสื้อผ้า จะมีแนวโน้มที่จะมีสติสัมปชัญญะด้านราคามากกว่า กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้คนที่เต็มใจจ่ายน้อยลงหากผลิตภัณฑ์หรือบริการไม่เหมาะสมกับความต้องการขั้นพื้นฐานของพวกเขา ในเรื่องนี้เราถือว่าจิตสำนึกด้านราคาเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า

ในการศึกษาครั้งที่ 3 Okafor and Abraham (2021: 172-179) ได้กล่าวว่า การศึกษาตรวจสอบทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการที่ต่ำกว่าและการส่งมอบบริการของครูในโรงเรียนมัธยมของรัฐในริเวอร์สเททประเทศไนจีเรีย คำถามวิจัยสามข้อและสมมติฐานสามข้อเป็นแนวทางในการศึกษาวิชาการของการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 268 ระดับมัธยมศึกษาสาธารณะ โรงเรียนในรัฐริเวอร์สโรงเรียน มีครูจำนวน 8,452 คน ตัวอย่างเพื่อการศึกษาประกอบด้วยครู 1,268 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 15% ของประชากรทั้งหมด การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เทคนิคในการเลือกตัวอย่าง เครื่องมือวิจัยที่ออกแบบเองสองตัวที่ใช้สำหรับข้อมูล คอลเลกชันคือ 'Maslow Need Hierarchy Theory

ผลการศึกษาของโรงเรียนในครั้งนี้เป็นกรณีจากงานวิจัยที่ชัดเจน ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างความต้องการในการตระหนักรู้ในตนเองและการให้บริการครูในโรงเรียนมัธยมของรัฐในรัฐริเวอร์ส สอดคล้องกับการค้นพบว่าแรงจูงใจที่ขับเคลื่อนพฤติกรรม อาจอยู่ในรูปของความต้องการแรงจูงใจ ความปรารถนาที่ขับเคลื่อนบุคคลไปสู่การกระทำในลักษณะที่ลดความต้องการหรือความตึงเครียด ระดับแรงจูงใจของการตอบสนองของพนักงานต่อโอกาสความรับผิดชอบและกฎเกณฑ์ขององค์กร อยู่ในแนวเดียวกับที่แรงจูงใจถูกมองว่าเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งให้พลังงานแก่การกระทำของมนุษย์ โดยมากแล้ว

ความผันแปรของความเข้มข้นคุณภาพและทิศทางของพฤติกรรมต่อเนื่องของผู้ปฏิบัติงานถูกกำหนดโดยเงื่อนไขที่จูงใจ ดังนั้น แรงจูงใจเกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาถูกโซ่ที่เริ่มต้นด้วยความรู้สึกต้องการทำให้เกิดความตึงเครียด จึงทำให้เกิดการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายและในที่สุดก็สนองความต้องการในการทำงาน

ทฤษฎีแรงจูงใจของ Frederick Herzberg เฟรเดอริคเฮอริชเบิร์ก

การประเมินที่สำคัญของทฤษฎีแม้จะมีการวิพากษ์มากมายเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ ขอแนะนำว่าความแตกต่างระหว่าง ปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยด้านสุขอนามัยนั้นซับซ้อนและไม่ชัดเจนเท่าที่ Frederick Herzberg และผู้ร่วมงานได้อธิบายไว้ Amin (2021: 5224-5228) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในงานสะท้อนความรู้สึกเชิงบวกต่องานที่ทำด้วยคุณค่าของความพึงพอใจ ในงาน บุคคลจะรู้สึกมีใจและกระตือรือร้นในทุกงานที่ทำ ในด้านการศึกษา แน่ใจว่าการอธิบายมุ่งเน้นไปที่ความพึงพอใจ ในงาน ในส่วนของเนื้อหา ทฤษฎีสองปัจจัยของ Frederick Herzberg มิติที่ 1 สรรวิทยา-เงินเดือน-ผลงาน-ผลงานมิติที่ 2 เงื่อนไข-การพัฒนาตนเอง แรงจูงใจความสัมพันธ์-ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก-สัมพันธ์กับผู้บริหาร-ฝ่ายสนับสนุน

การสำรวจวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีมีหลักฐานเชิงประจักษ์จำนวนมาก เพื่อสนับสนุนทฤษฎีในวรรณกรรมที่ผ่านมา หลักฐานนี้รวมถึงการศึกษาที่ดำเนินการโดย Frederick Herzberg เองและคนอื่น ๆ ในส่วนนี้เราจะทำการศึกษาสองสาม ตัวอย่างที่ดำเนินการในตัวอย่างที่เกิดขึ้น (Thant & Chang, 2021: 157-175) หนึ่งในการศึกษาที่น่าสนใจได้กล่าวว่า ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงานและความไม่พอใจของพนักงานในเมียนมาร์ สุ่มตัวอย่างพนักงานของรัฐจำนวน 226 คน ในกระทรวงกิจการชายแดน สุ่มเลือกและสัมภาษณ์เพื่อการศึกษานี้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ โดยใช้ทฤษฎีสองปัจจัยของ Frederick Herzberg การศึกษาพบว่าทั้งแรงจูงใจและปัจจัยด้านสุขอนามัยมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ในงานและความไม่พอใจของพนักงานภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยในชีวิตส่วนตัว การงาน และการยอมรับ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความพึงพอใจในงานและสภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยในชีวิต ส่วนตัว การกำกับดูแลด้านเทคนิคและการยอมรับ ล้วนส่งผลต่อความไม่พอใจในงานของพนักงานในเมียนมาร์ ผลการศึกษา ยังบ่งบอกถึง การศึกษานี้ใช้ทฤษฎีสองปัจจัยของ Frederick Herzberg เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจในงาน ของพนักงานรัฐในเมียนมาร์ จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมจากพนักงานสาธารณะในผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ทั้งแรงจูงใจ และปัจจัยด้านสุขอนามัยมีความสำคัญต่อความพึงพอใจและความไม่พอใจในงาน นอกจากนี้ ปัจจัยด้านสุขอนามัยบางอย่าง ยังส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของพนักงานภาครัฐอย่างมีนัยสำคัญ ความพึงพอใจในงานของพนักงานรัฐส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ จากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและปัจจัยในชีวิตส่วนตัว (ปัจจัยด้านสุขอนามัย) ท่ามกลางแรงจูงใจการทำงานและการยอมรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานของรัฐ ชอบสถานที่ทำงานที่เหมือนครอบครัว และแสดงความพึงพอใจในงานของตน เมื่อพวกเขา ได้สัมผัสซึ่งปัจเจกนิยม มีอิทธิพลเหนือสภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยอื่น ๆ ในชีวิตส่วนตัว

ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ Y McGregor ในส่วนงานทรัพยากรมนุษย์

McGregor and Gershenfeld (1960: 166-167) ตั้งสมมติฐานสองชุดที่เป็นรากฐานของทฤษฎี X และทฤษฎี Y เขามองว่าเป็นข้อโต้แย้งซึ่งกันและกัน สมมติฐานทั้งสองนี้สะท้อนถึงความขัดแย้งพื้นฐานในธรรมชาติของมนุษย์ McGregor แนะนำว่าผู้จัดการในอดีตยังคงดำเนินการจัดการเพื่อจูงใจพนักงาน ที่สอดคล้องกับสิ่งที่พวกเขาคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ทฤษฎี X เสนอว่าบทบาทของผู้จัดการ และองค์กร คือ การควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ในทางกลับกัน ทฤษฎี Y บ่งชี้ว่าเป้าหมายขององค์กรสามารถบรรลุได้หากมีโอกาสสำหรับการตระหนักรู้ในตนเอง สมมติฐาน ทั้งสองนี้ได้รับด้านล่าง

ตาราง 1 Theory X and Y

ลำดับ	Theory X	ลำดับ	Theory Y
1.	งานเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจโดยเนื้อแท้สำหรับคนส่วนใหญ่	1.	งานก็เป็นธรรมชาติพอ ๆ กับการเล่น ถ้าเงื่อนไขเอื้ออำนวย
2.	คนส่วนใหญ่ไม่ทะเยอทะยาน มีความปรารถนา เพียงเล็กน้อยในความรับผิดชอบ และชอบที่จะถูกชี้นำ	2.	การควบคุมตนเองมักจะขาดไม่ได้ ในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร
3.	คนส่วนใหญ่มีความคิดสร้างสรรค์เพียงเล็กน้อย ในการแก้ปัญหาขององค์กร	3.	ความสามารถในการสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาขององค์กรมีการกระจาย อย่างกว้างขวางในหมู่คน
4.	แรงจูงใจเกิดขึ้นเฉพาะในระดับสรีรวิทยา และความปลอดภัย	4.	แรงจูงใจเกิดขึ้นที่ระดับสังคม ความนับถือ และการตระหนักรู้ในตนเอง ตลอดจนระดับ ทางสรีรวิทยาและความปลอดภัย
5.	คนส่วนใหญ่ต้องถูกควบคุมอย่างใกล้ชิด และมักถูกบีบบังคับเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร	5.	ผู้คนสามารถกำกับตนเองและสร้างสรรค์ ในที่ทำงานได้หากมีแรงจูงใจ อย่างเหมาะสม

Source: McGregor and Cutcher (1960 : 166-167)

ประเด็นสำคัญของการจัดการ คือการจัดเงื่อนไขขององค์กรและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้คนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ โดยการชักนำความพยายามของตนเองไปสู่วัตถุประสงค์ขององค์กร แต่ McGregor กล่าวว่า การนำมาซึ่งความก้าวหน้าทั้งในด้านประสิทธิภาพส่วนบุคคล และการปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร อุตสาหกรรมการจัดการแบบมีส่วนร่วม และการจัดการตามวัตถุประสงค์เป็นวิธีการจัดการที่ทันสมัย สองวิธีซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะขึ้นอยู่กับทฤษฎีของ McGregor Y. มีการวิจัยน้อยมากที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ McGregor Theory X หรือ Theory Y ในการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในประเทศไทย ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีแรงจูงใจอื่นๆ เนื่องจากง่ายต่อการใช้งานและทดสอบ McGregor ได้เสนอปรัชญาหรือสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการปรับปรุงใหม่เป็นสมมติฐานก่อนที่จะเริ่มการศึกษาเพื่อทดสอบ

งานวิจัยของ ฌ็อง-ฌัก ลากบารุงด์ (2562: 161-171) การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การจูงใจเป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้า โดยจูงใจให้กระทำถึงการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจ ให้เป็นแนวทางในการทำงาน ทฤษฎีแรงจูงใจที่ใช้ในการทำงานเป็นกลุ่มทฤษฎีเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ประกอบด้วย 1) ทฤษฎี Abraham Maslow 2) ทฤษฎี Two-Factor 3) ทฤษฎี X และทฤษฎี Y 4) ทฤษฎี ERG จากทฤษฎีแรงจูงใจข้างต้นจึงมีการประยุกต์แรงจูงใจเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสม ดังเช่นในเนื้อหาได้กล่าวถึง ข้อสมมติฐานของทฤษฎี X (Theory x Assumptions) ได้แก่ 1) บุคคลไม่ชอบการทำงานและต้องการการควบคุม 2) บุคคลต้องการการสั่งการไม่ต้องการความรับผิดชอบ 3) มีการลงโทษและการควบคุม และ 4) ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้พนักงานทำตามแนวทางของพนักงาน ข้อสมมติฐานของทฤษฎี Y (Theory y Assumptions) ได้แก่ 1) บุคคลมีความพยายามในการทำงานและมีความรับผิดชอบ 2) บุคคลมีความผูกพันในการทำงานให้สำเร็จ และ 3) บุคคลมีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหาในการทำงาน นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ให้ความชัดเจนกับแนวคิดที่บุคคลมีความพยายามในการทำงาน McGregor เสนอมุมมองทางเศรษฐกิจ

ของมนุษย์ เขาแนะนำว่ามนุษย์ได้รับแรงจูงใจโดยพื้นฐานจากรางวัลทางสังคมด้วยมุมมองนี้ เขาดำเนินปรัชญาในสิ่งที่เรียกว่า การจัดการทางวิทยาศาสตร์ องค์ประกอบหลักประการหนึ่งของการจัดการทางวิทยาศาสตร์ คือ การเน้นที่วิธีการใช้คนให้เกิด ประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ในบริบทของประเทศไทย เงินยังคงมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสร้างนโยบายการจัดการ และสร้างความทันสมัยในธุรกิจการค้าเงินงาน (Noimor & Chaianandech, 2021: 103-116) ทั้งการปฏิบัติและการวิจัย ในการจัดการแสดงให้เห็นว่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในความพึงพอใจในงานและประสิทธิภาพ การทำงานของเขา (Taylor, 2004: 23-26)

Kang and Lee (2021: 1049) กล่าวว่าการศึกษาเกี่ยวกับผลตอบแทนการศึกษาในปัจจุบันได้สำรวจ และระบุความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของคนงาน วัฒนธรรมองค์กรและแผนค่าตอบแทนมักเป็นเรื่องของวรรณกรรม เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบแรงจูงใจสำหรับการจ่ายโปรแกรมค่าตอบแทนทางเลือกเป็นที่ยอมรับ การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจในช่องว่างนี้ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นการใช้ข้อมูลของพนักงานชาวอเมริกัน 385 คน ในอุตสาหกรรมการผลิตที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความสามารถของพนักงานและวัฒนธรรมองค์กร และสิ่งที่ค้นพบเหล่านี้สามารถยืนยันได้กับงานวิจัยที่มีอยู่ โดยเสนอแนะว่าแผนค่าตอบแทนมีความเกี่ยวข้องกับหลายประเภท องค์กรที่มีความสามารถ และวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันค่าตอบแทนที่เป็นเงินถือเป็นบางสิ่งแต่ก็มีความหมาย

เงินเป็นตัวเสริมและแรงจูงใจแบบมีเงื่อนไข เงินเป็นตัวลดความวิตกกังวล

เงินจึงถูกมองว่าไม่เพียงแต่เป็นแรงเสริมเพื่อตอบสนองความต้องการเท่านั้น แต่ยังถูกมองว่าเป็นสิ่งจูงใจที่ปราศจาก ความต้องการก็ไม่สามารถสนองความต้องการได้ ผู้คนเรียนรู้ที่จะวิตกกังวลเมื่อมีสัญญาณบ่งชี้ว่าไม่มีเงิน เมื่อได้เงินมาจึงช่วยลดความวิตกกังวลได้ตามวิธีคิดนี้ เด็กที่กำลังเติบโตจะเรียนรู้คุณค่าของเงินในหลากหลายขั้นตอน สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับสัญญาณ บ่งบอกว่าไม่มีเงินหากว่าไม่ได้ทำงาน การขาดเงินทำให้เกิดความวิตกกังวลถึงคุณภาพชีวิตและความพร้อมของเงินก็ช่วยลด ความวิตกกังวลได้ ตามธรรมชาติเราต้องการเงินมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเงินสามารถช่วยลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่จากการไม่มีอาหาร ไม่มีที่พักพิง และความต้องการอื่น ๆ ที่สำคัญสำหรับเราได้เพียงพอ

นอกจากทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของเงินแล้ว และด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งที่ไม่น่าพอใจหากไม่มีในจำนวนที่เพียงพอ หากว่ากันด้วยค่าตอบแทน หรือหากผู้ประกอบการต้องการควบคุมศักยภาพการทำงาน โดยกำหนดค่าตอบแทนที่ไม่สูง เพื่อเป็นการง่ายต่อการปกครองคนในองค์กร ก็จะเป็นในลักษณะที่อัตโนมัติ เมื่อศักยภาพเกินกว่าที่องค์กรต้องการจะเป็นการย้าย ที่ใหม่หรือผู้ประกอบการจะมีมุมมองที่ต่างกัน เพราะบางครั้งบุคลากรบางคนในที่ทำงานใช้ใจทำงานเกินค่าตอบแทนที่กำหนด และผู้คนส่วนใหญ่ที่ประสบความสำเร็จจะเป็นคนประเภทที่ว่าใช้ใจทำ หรือทำงานเกินเงินเดือน แต่แล้วก็ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ ขององค์กรนั้น ๆ ไม่ว่าจะเรามีทฤษฎีบทบาทของเงินอย่างไร สิ่งหนึ่งที่แน่นอน คือ เงินในตัวเอง ไม่มีความหมาย เป็นสัญญาณ ที่ได้รับพลังจูงใจที่สำคัญ (Hekman, 2002: 84-89)

สรุปผล

ชีวิตในปัจจุบันตระหนักถึงความสำคัญของแรงจูงใจในการทำงานให้ลุล่วงนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ผู้จัดการและหัวหน้างาน ทุกคนต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ และต้องพิจารณาวิธีการจูงใจพนักงานให้บรรลุประสิทธิผลขององค์กร พนักงานที่มีแรงจูงใจไม่ดี อาจแสดงออกเป็นแนวโน้มถึงความรับผิดชอบที่ด้อยลง ไม่กังวลเกี่ยวกับความก้าวหน้า อาจมีอัตราการขาดงานสูง และเมื่อปัจจุบัน สร้างปัญหาระหว่างบุคคลกับตนเองและพนักงานคนอื่น ๆ ทั้งหมดนี้อาจส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการทำงาน ดังนั้นก่อนที่ สถานการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้น ผู้จัดการและผู้บังคับบัญชาควรคิดอย่างจริงจังในเรื่องต่อไปนี้:

ระบุเป้าหมายของบุคคลที่ทำงานในองค์กร และพยายามออกแบบงานและขั้นตอนกฎ และข้อบังคับที่จะช่วยให้เป้าหมายส่วนบุคคลสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร เป้าหมายและความต้องการเหล่านี้สามารถระบุได้จากการสำรวจทัศนคติ การสนทนากับพนักงาน และโดยการศึกษาที่มีผลต่อความหวังและแรงบันดาลใจของพนักงาน ความสม่ำเสมอในวัตถุประสงค์สามารถทำได้โดยการทำให้งานผ่านการหมุนเวียนและความหลากหลาย โดยให้อิสระดุลยพินิจและความรับผิดชอบ แรงจูงใจ การให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง จะต้องพยายามสร้างสถานการณ์ที่จะนำไปสู่แรงจูงใจและความพึงพอใจที่ยั่งยืน เพื่อเสริมภาพในการทำงาน การสื่อสารที่ดี ความไว้วางใจ และความจริงใจระหว่างนายจ้างผู้ประกอบการกับลูกจ้างเพื่อความยั่งยืนขององค์กร

การจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นการจัดการที่ผู้บริหารทุกระดับในองค์กร มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องทำงานร่วมกับนักทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร เพื่อวางแผนและดำเนินการสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพและสร้างผลผลิตสูงสุดให้กับองค์กร การจัดการทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทผู้เกี่ยวข้องทั้งพนักงาน หัวหน้างาน และนักทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งต้องมีการกิจกรรมร่วมกัน การบริหารจะให้ความสำคัญต่อบุคคลที่มีศักยภาพมากขึ้น เพราะถ้าองค์กรใดมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ จะทำให้องค์การนั้นมีความเจริญก้าวหน้า และเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง การจัดการด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์ถูกออกแบบให้มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมหลังจากได้มีการสรรหา คัดเลือกคนที่มีศักยภาพ ความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งงาน มีการพัฒนาด้วยรูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดสมรรถนะในงานที่ทำแล้ว จำเป็นที่จะต้องสร้างแรงจูงใจที่เพียงพอไม่ว่าจะเป็นส่งเสริมสนับสนุนให้ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การฝึกอบรม สัมมนาศึกษาคูงาน เป็นต้น ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานที่กระชับ การจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยให้บุคลากรมีการควบคุมตนเอง มีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเอง ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดเห็นและความเชื่อมั่นในตนเองสูง การจูงใจที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่บุคลากรให้ความสนใจเป็นการธำรงรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพสูงให้อยู่กับองค์กรต่อไปเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการจัดการทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กฤษดา เขียววิวัฒนสุข และปริญญ์ ศุภรีเขตร. (2564). ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจในการทำงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชภาคย์*, 15(40), 96-110.
- ณัฐพัชร์ ลาภบำรุงวงศ์. (2562). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 9(2), 61-171.
- น้ามนต์ จันทรมนิยม. (2553). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับความเบื่อหน่ายจากงาน ของพนักงานในแผนกเอ็กซ์ มิน-สเตอร์ บริษัทอุตสาหกรรมพรมไทยจำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการวิศวกรรมธุรกิจ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วัลลี พุทโสม และจิระภา จันทร์บัว. (2564). อิทธิพลของบทบาทการทำงาน กระบวนการทำงานและแรงจูงใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาสามแห่ง. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 27(1), 94-112.
- สุพิศ รุ่งเรืองศรี และอุตมรัตน์ สงวนศิริธรรม. (2558). ความสุภาพและมารยาทสังคมของนักศึกษานำพาสู่ความสำเร็จในการทำงาน. *Nursing Journal*, 42(Supplement November), 149-155.
- อาจารย์ ประจวบเหมาะ, รุ่งอรุณ กระแสสินธุ์, ชลธิชา ทิพย์ประทุม และโอปอ กลีบสกุล. (2564). ความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการและพนักงานจ้างในการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 27(1), 33-47.

- Altymurat, A., Muhai, M. and Saparow, T. (2021). Human Behavior in Organizations Related to Abraham Maslow's Hierarchy of Needs Theory. *Interdisciplinary Journal Papier Human Review*, 2(1), 12-16.
- Amin, F. A. B. M. (2021). A Review Of The Job Satisfaction Theory For Special Education Perspective. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(11), 5224-5228.
- Cui, L., Wang, Y., Chen, W., Wen, W and Han, M. S. (2021). Predicting determinants of consumers' purchase motivation for electric vehicles: An application of Maslow's hierarchy of needs model. *Energy Policy*, 151(1), 112-167.
- Cross, D. and Swart, J. (2022). The (ir) relevance of human resource management in independent work: Challenging assumptions. *Human Resource Management Journal*, 32(1), 232-246.
- Frey, B.S. and Osterloh, M. (Eds.). (2001). *Successful management by motivation: Balancing intrinsic and extrinsic incentives*. New York: Springer Science & Business Media.
- Hekman, K. M. (2002). Physician compensation: models for aligning financial goals and incentives. *Medical Group Management Assn.* p 84-89
- Kang, E. and Lee, H. (2021). Employee Compensation Strategy as Sustainable Competitive Advantage for HR Education Practitioners. *Sustainability*, 13(3), 1049.
- Latham, G.P. and Budworth, M.-H. (2007). The Study of Work Motivation in the 20th Century. In L.L. Koppes (Ed.), *Historical perspectives in industrial and organizational psychology* (pp. 353–381). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Maslow, A. H., Stephens, D. C. and Heil, G. (1998). *Maslow on management*. New York: John Wiley.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-96.
- McGregor, D. and Gershenfeld, C. J. (1960). *The human side of enterprise* (21). New York: McGraw-Hill.
- Michael, W. (2004). *The Project Management Question and Answer Book*. New York: Amacom.
- Noimor, S. and Chaianandech, N. (2021). View of marketing in the digital age Branding, entrepreneurial innovation. *Journal of Administration and Social Science Review*, 4(3), 103-116.
- Okafor, A. and Abraham, N. M. (2021). Maslow's Hierarchy of Needs Theory: Relationship Between the Higher Needs and Teachers' Service Delivery in Public Secondary Schools in Rivers State, Nigeria. *International Journal of Innovative Education Research*, 9(2), 172-179.
- Pakdeewut, J. (2021). The Leadership Traits Affecting Motivation to be an Entrepreneur of the 3rd and 4th Year Students in The Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University. *Journal of Roi Et Rajabhat University*, 15(2), 181-192.
- Saiyadain, M. Z. (2000). *Human Resource Management*. New Delhi: Tata Mc Graw-Hill Publishing.
- Taylor, F. W. (2004). *Scientific management*. New York: Harper & Brothers Publishing.
- Thant, Z. M. and Chang, Y. (2021). Determinants of Public Employee Job Satisfaction in Myanmar: Focus on Herzberg's Two Factor Theory. *Public Organization Review*, 21(1), 157-175.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบ และแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number – ISSN)

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

1.3 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1.4 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้พิมพ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหาหรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.)
เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 เค้าโครงหน้ากระดาษ ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 ชื่อผู้เขียน (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายได้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 การอ้างอิงในเนื้อหา ให้จัดพิมพ์ดังนี้

1) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หน้าข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

1.1) ภาษาไทย

ชื่อ สกุล (พ.ศ. : หน้า)

1.2) ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง. (ค.ศ. : หน้า)

2) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หลังข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

2.1) ภาษาไทย

(ชื่อ สกุล, พ.ศ. : หน้า)

2.2) ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง, ค.ศ. : หน้า)

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้นิพนธ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (กรณี : นิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระและรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปบทความวิชาการ เพื่อนำเสนอข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา

4.1.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.1.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 กรอบแนวคิดและสมมติฐาน ระบุ กรอบแนวคิดของงานวิจัย พร้อมทั้งทฤษฎี แนวคิดที่นำมาสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี)

4.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.9 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.10 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.11 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.12 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.13 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others (เอกสารอ้างอิงภาษาไทยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ควบคู่กัน)

4.2 บททวามวิชาการ

บททวามวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิจัย ทำให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสาระประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิงทางวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอธิบายให้แนวคิด แนวทางในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะหาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บททวามวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี) กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอธิบาย หรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ทำทวามคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้า วิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิจัยอาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความ หรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้นๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียน เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอก รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจน โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่อง ที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมาย ของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดี ผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจุดที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่อง ของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่า เรื่องอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรม เรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์ มีหลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น มีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์ คือ การสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิด หรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็น สำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญ ของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์ องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียน ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความ เท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการ นำเสนอภาพรวมของเรื่องที่น่าสนใจโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่อง ที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจ ของเรื่อง ที่นำเสนอก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจ และความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่น่าเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้พันธ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่าน ได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไป ผู้พันธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่น่าเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่น่าเสนอ จะต้องไม่จำเพาะ เจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่น หรือนิสิตนักศึกษา ในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 0 4355 6231, 0 4355 6009

เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อ สกุลผู้เขียน (ภาษาไทย)¹, ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย² และ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย³

ชื่อ สกุล ผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)¹, ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1 ² and ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 2 ³

บทคัดย่อ

ใส่เนื้อหา.....กำหนดให้จำนวนคำ ไม่เกิน 250 คำ....

คำสำคัญ: คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3

Abstract

ใส่เนื้อหา.....

Keywords: คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3

บทนำ

ใส่เนื้อหา.....

วัตถุประสงค์

1. ใส่เนื้อหา.....
2. ใส่เนื้อหา.....

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ใส่เนื้อหา.....

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี..... ของ (ปี: เลขหน้า) และแนวคิดของ ... (ปี: เลขหน้า) มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... และชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ ...

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (หากเป็นนักศึกษา ข้อมูลประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบัน และ อีเมล (ข้อมูลภาษาไทย)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด) (ข้อมูลภาษาไทย)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด) (ข้อมูลภาษาไทย)

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

วิธีดำเนินการวิจัย

ใส่เนื้อหา.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ใส่เนื้อหา.....

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ใส่เนื้อหา.....

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

2.3 ใส่เนื้อหา.....

2.4 ใส่เนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

3.1 ใส่เนื้อหา.....

3.2 ใส่เนื้อหา.....

3.3 ใส่เนื้อหา.....

3.4 ใส่เนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

4.1 ใส่เนื้อหา.....

4.2 ใส่เนื้อหา.....

4.3 ใส่เนื้อหา.....

4.4 ใส่เนื้อหา.....

สรุปผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

อภิปรายผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....
 - 1.1 ใส่เนื้อหา.....
 - 1.2 ใส่เนื้อหา.....
2. ใส่เนื้อหา.....
 - 2.1 ใส่เนื้อหา.....
 - 2.2 ใส่เนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ใส่เนื้อหา.....
- 1.2 ใส่เนื้อหา.....
- 1.3 ใส่เนื้อหา.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1.1 ใส่เนื้อหา.....
- 1.2 ใส่เนื้อหา.....
- 1.3 ใส่เนื้อหา.....

เอกสารอ้างอิง (ไม่ต้องระบุประเภท ให้เรียงลำดับตามพยัญชนะ)

หนังสือ

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่ ครั้งที่พิมพ์ ให้ระบุ กรณีพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). จังหวัด: สำนักพิมพ์.

วารสาร

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. ดุษฎีนิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

สื่อออนไลน์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL ที่ใช้สืบค้น

รายงานการประชุม

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหัวข้อ หรือเรื่องการประชุม. ชื่อการประชุม สมัย ครั้งที่ ครั้งที่. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด: สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สัมภาษณ์

ชื่อ สกุล. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่ง.

ตัวอย่างตาราง

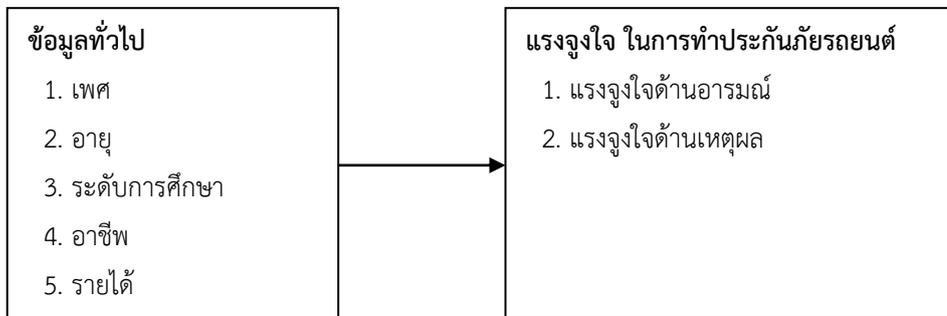
ตาราง ลำดับของตาราง ชื่อตาราง หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อตารางตรงกับบรรทัดแรก

ระบบ	ชื่อ สกุล	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. การบริหารงาน	สิงหา อยู่สุข	มากที่สุด	
2. การรับรู้	มีนา สุขเจริญ	น้อยที่สุด	

ตัวอย่างภาพประกอบ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ ลำดับของภาพประกอบ ชื่อภาพประกอบ หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อภาพประกอบตรงกับบรรทัดแรก